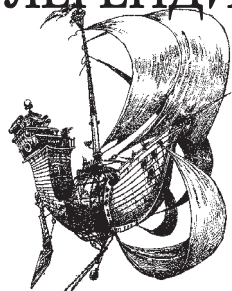

Кріс Рігел
Пол Стюарт
У нетрах
ТЕМНОЛІСУ

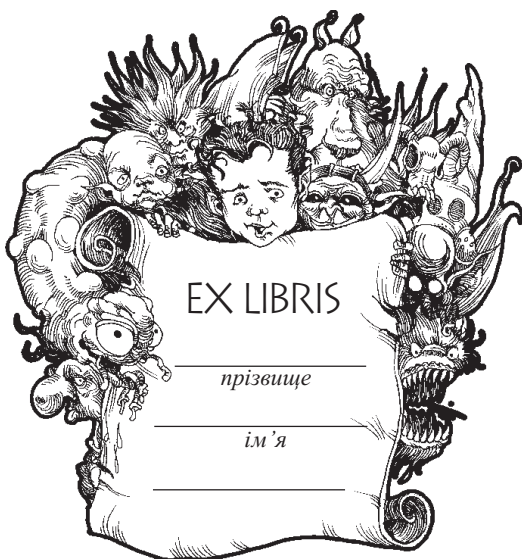
ЛЕГЕНДИ СВІТОКРАЮ

ЛЕГЕНДИ

СВІТОКРАЮ

EX LIBRIS

_____ *прізвище* _____

_____ *ім'я* _____

У серії
“Легенди Світокраю”
виходять друком:

У НЕТРЯХ ТЕМНОЛІСУ

БУРЕЛОВ

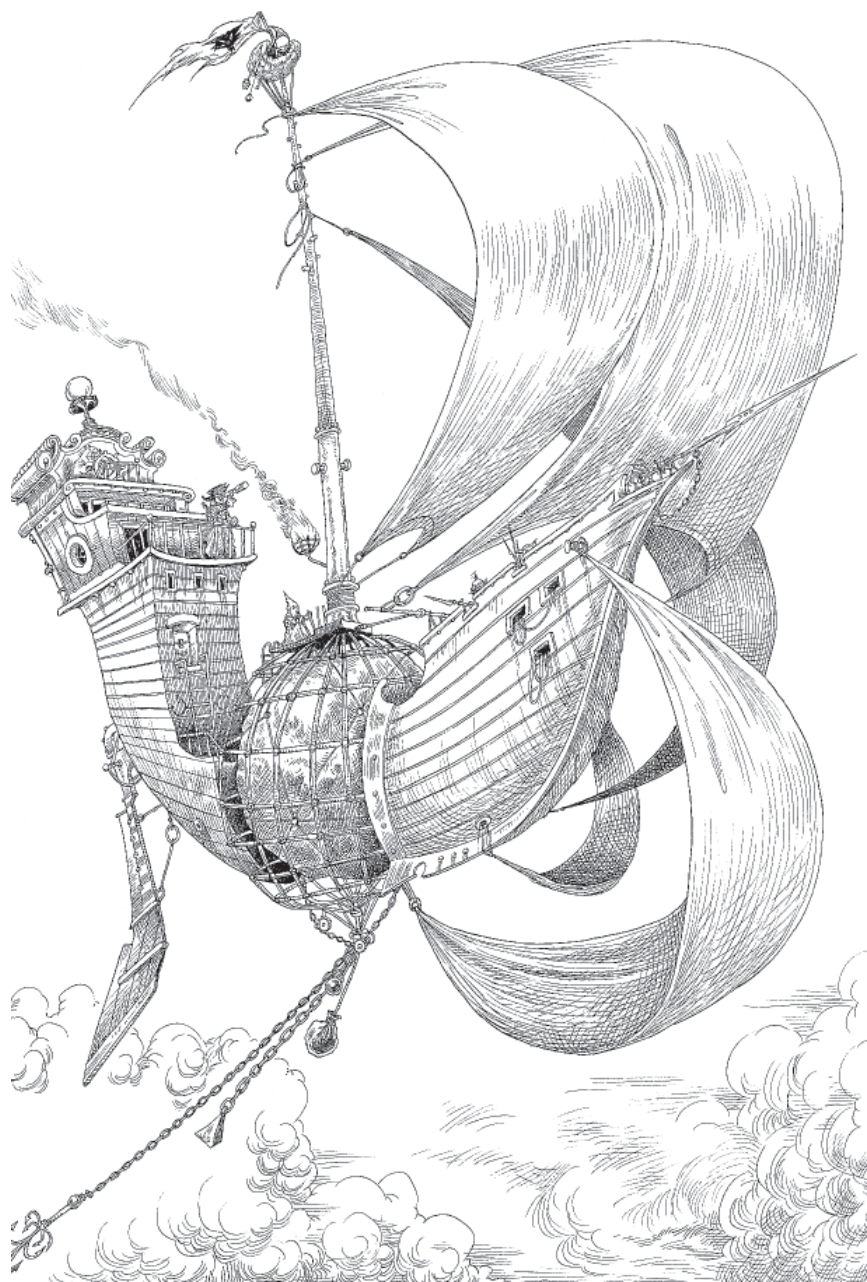
ПІВНІЧ
НАД САНКТАФРАКСОМ

ПРОКЛЯТТЯ ТЕМНОЛЕСНИКА

ОСТАННІЙ
ІЗ НЕБЕСНИХ ПІРАТІВ

ВОКС

У нетрах
ТЕМНОЛІСУ
ХРОНІКИ СВІТОКРАЮ

Дол Стюарт
Кріс Рідел

Тернопіль
“Навчальна книга – Богдан”
2004

ББК 84(4Вел)
С88

For Joseph and William

Paul Stewart & Chris Riddell
BEYOND THE DEEPWOODS

Text and illustrations copyright © 1998 by Paul Stewart and Chris Riddell

The right of Paul Stewart and Chris Riddell to be identified as the authors of this work
has been asserted in accordance with the
Copyright Designs and Patents Act 1988.

All rights reserved.

Ілюстрації *Кріса Рідела*
Переклад з англійської *Анатолія Сагана*
За загальною редакцією *Валентина Корнієнка*
Дизайн *Олега Кіналя*

Друкується з дозволу Transworld Publishers відділення Random House Group Ltd.

Видавництво висловлює подяку літературній агенції Синописис
за допомогу в придбанні права.

Ексклюзивне право на видання цієї книги українською мовою
належить видавництву “Навчальна книга – Богдан”.

Охороняється законом про авторське право.

*Жодна частина даного видання не може бути використана чи відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора перекладу чи видавництва.*

Стюарт П., Рідел К.

С88 У нетрях Темнолісу/Пер. з англ. А.Сагана. —
Тернопіль: Навчальна книга—Богдан, 2004. — 240 с. —
(Серія “Легенди Світокраю”)

ISBN 966-692-259-2 (укр.)

У далекому Темнолісі, де ростуть дуби-кривавники та сон-дерева, де живуть гобліни та живолупи, мегери-печерниці й інші химерні створіння, родина лісових тролів дала притулок синові капітана небесних піратів, якого згодом назвали Живчиком. Він жив як звичайний лісовий троль, допоки якось не збився зі стежки та не опинився наодинці з підступним і непривітним Темнолісом.

Про неймовірні пригоди Живчика у нетрях Темнолісу і йдеться у першій книжці “Легенд Світокраю”.

ББК 84(4Вел)

ISBN 0-552-54592-9 (англ.)

ISBN 966-692-270-3 (серія)

ISBN 966-692-259-2 (укр.)

© А.Саган, переклад, 2004

© Видавництво “Навчальна книга — Богдан”, 2004

· ВСТУП ·

алеко-далеко звідси, звівшись над прірвою, мов ніс велетенського кам'яного корабля над хвилями, розкинувся Світокрай. Із самого краєчка земної тверді, з кам'яного обриву, стрімкою течією вниз рине водяний потік.

Річка в цьому місці повновода і бурхлива, її води з гуркотом спадають у розвировану туманну безодню. Важко навіть уявити, що вона, тут така широченна, гуркітлива та велична, могла б деінде виглядати інакше. Однак і верхоріччя Крайріки не менш дивовижні.

Джерело, яке дає початок річці, лежить далеко в нетрях темного, похмурого Темнолісу. Крихітний ручай, пробиваючись із-під землі, спочатку вщерть заповнює маленьку загату, а потім стікає вниз тоненькою цівкою і біжить по вимощеному рінню, з лікоть завширшки, річищі. Невеличкий сам собою, на тлі величного Темнолісу потічок цей виглядає ще меншим.

Похмурий і до кінця не звіданий Темноліс — суворе й небезпечне місце для тих, хто вважає його за свою домівку. А таких тут чимало. Під його високим верховіттям, крізь яке просмикується сонячне світло та вихлюпується на землю місячне сяйво, знайшли притулок лісові тролі, живолупи, бражні гобліни-медоїди, неповороткі та сварливі мегери-печерниці — годі й полічити всі лісові племена та чудернацькі спільноти.

Життя тут важке і сповнене небезпек, які чигають шокроку — жажливі чудовиська, кровожерні дерева та цілі сонмища диких істот — великих і малих... Однак і таке існування дає статки, бо м'ясисті плоди та летюча деревина, які тут добувають, завжди в ціні. Повітряні пірати та купці Торгової спілки сперечаються за торгівлю ними, і розв'язують свої суперечки в повітряних баталіях над безкраїми лісовими просторами.

Там, де хмари опускаються за обрій, розкинулася Крайземля, гола пустка, над якою клубочаться тумани та сновигають привиди й нічні примари. Якщо хтось опиниться у Крайземлі, перед ним два можливі шляхи. Щасливчики просто зриваються з високої кручі і розбиваються на смерть. Ті ж, кому не пощастило, потрапляють у Присмерковий ліс.

Освітлений усякчас золотавим напівмором Присмерковий ліс — чарівливе, хоча й підступне місце. Повітря тут важке і дурманне. Ті, хто дихає ним надто довго, забувають, що привело їх сюди, нагадуючи недолюблого заблуканого лицаря, який давно вже забув про пошуки пригод — мету своєї виправи; вони були б раді розпрощатися з життям, але смерть їх не бере.

Час від часу важку тишу Присмеркового лісу розбивають шалені бурі, що налітають на Світокрай. Ліс притягує ці бурі, як магніт — металеві ошурки, як вогонь — метеликів, і трапляється, що смерчі з вихорами бувають у палаючому небі по кілька днів. Інколи це не прості бурі. Від блискавок, породжених ними, у земних надрах утворюється бурефакс, настільки цінна речовина, що попри всі страхиття та небезпеки Присмеркового лісу, вона як магніт, як вогник вабить усіх тих, кому вже таланило її мати.

У пониззі Присмеркового лісу починається Багнище. Це смердюча і брудна місцина, повна відходів із фабрик та ливарень Нижнього Міста, які так довго насичували собою цю пустку, що вся земля навколо змертвіла. Однак, як і будь-де у Світокраї, тут теж присутнє життя. Це місце стало суворим притулком для рожево-оких, безбарвних, як і все довкіл, істот — сміттярів та лахмітників. Деякі з них служать провідниками, тягнучи свою нележку лямку в цій забутій усіма місцині, де ніколи не бракувало вибоїн та драглистого багна, аж поки осліпнуть і тихо доживатимуть тут віку, всіма покинуті й забуті.

Ті ж, хто не захотів пов'язувати свою долю з Багнищем, знайшли собі притулок у ветхих куренях та напіврозвалених халупах на берегах замуленої Крайріки. Це і є Нижнє Місто.

Його жителі вельми химерні — поодинокі істоти і цілі племена з усього Світокраю, які живуть у тісних кварталах, затиснутих вузькими вуличками. Воно брудне, перенаселене і часто жорстоке, однак Нижнє Місто — ще й осередок деяких промислів — як тих, що з ними не криються, так і таємних. Воно гуде, наче рій, воно кипить, і його енергія перехлюпується через край. Кожен городянин займається своїм ремеслом, належить до своєї спілки і мешкає у чітко визначеному кварталі. Це призводить до інтриг, змов, зятої ворожнечі та нескінченних суперечок — район виступає проти району, спілка — проти спілки, торгівець — проти торгівця. Єдине, що змушує купців Спілки вільних торгівців забувати про чвари, — це страх та ненависть до повітряних піратів, чий швидкохідні судна неподільно володарюють у небі Світокраю і чиєю здобиччю стають безпорадні купці, які трапляються їм на шляху.

У центрі Нижнього Міста увагу привертає величезне металеве кільце, від якого тягнеться вгору довгий важений ланцюг — коли туго напружений, а коли й провислий. Інший його кінець утримує величезну плавучу твердиню.

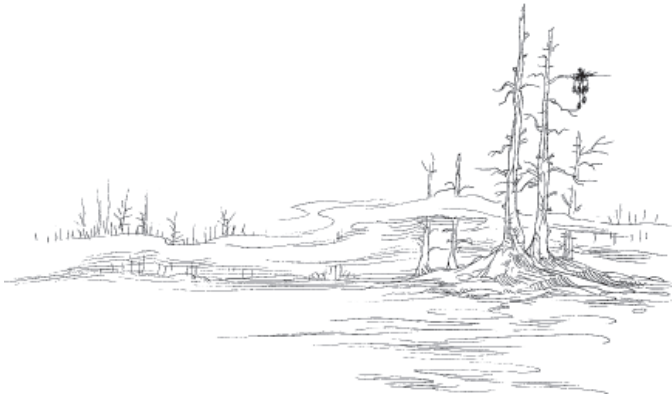
Як і всі летючі скелі Світокраю, ця велетенська брила злинула вгору з Каменесаду: випнулася із землі й росла собі, потім її знизу виперли на земну поверхню інші новонароджені брили, а вона й далі не переставала рости. Ланцюг до скелі прикували тоді, коли вона зробилася такою великою та легкою, що ось-ось мала знятися в небо. На твердині збудували величне місто Сантафракс.

Сантафракс, місто з високими стрункими вежами, сполученими між собою віадукми та доріжками, — є осередком ученості. Він населений ученими, алхіміками, спудеями, а його будівлі — це бібліотеки, лабораторії, лекційні зали, харчевні та гуртожитки. Студійовані тут предмети настільки ж незрозумілі, наскільки ревниво їх стережуть, і всупереч очевидному духу старомодного книжного доброчинства, Сантафракс аж кипить залаштунковими протистояннями, змовами та шпигунством, запеклою міжпартійною боротьбою.

Темноліс, Крайземля, Присмерковий ліс, Багнище та Камене-сад... Нижне Місто і Сантафракс... Крайріка... Назви на мапі...

Та за кожною з цих назв — тисячі історій — історій, записаних колись на давніх скрижалях, історій, які поколіннями передавалися з вуст у уста, історій, що їх розповідають і сьогодні.

Те, що ти зараз прочитаєш, — лиш одна з них.

ХИЖА ДЕРЕВОХВАТІВ

Живчик сидів на долівці біля маминих колін, зануривши пальці ніг у густе хутро тілдерової шкіри. У хижі стояв холод і гуляли протяги. Живчик нагнувся і відчинив дверцята грубки.

— Я хочу розповісти тобі історію твого імені, — озвалася мати.

— Але ж я, матусю, її вже чув, — заперечив Живчик.

Спелда зітхнула. Живчик відчув на своїй шиї її теплий подих, відчув запах квашеного крайдорожника, який вона їла на обід. Хлопець скривився. Як і багато інших страв, що їх полюбляли лісові тролі, Живчик терпіти не міг крайдорожника, а надто квашеного. Він був слизькуватий на вигляд і тхнув тухлими яйцями.

— Цього разу історія буде трохи іншою, — почув він материні слова. — Сьогодні я розповім її до кінця.

Живчик насупився.

— Я гадав, що вже знаю кінець.

Спелда скуйовдила густу чорну синову чуприну. Як скоро він росте, подумала мати і змахнула сльозу з кінчика свого м'ясистого носа картоплиною.

— Історії можуть по-різному закінчуватися, — сумно проказала вона, задивившись на фіолетовий відблиск вогнища на високих Живчикових вилицях і загостреному підборідді. — Від самого свого народження, — почала вона, як починала завжди, — ти був не такий, як усі...

Живчик кивнув головою. Це було так боляче, так боляче — бути *не таким, як усі*, коли він підростав. Зараз йому було смішно думати про те, як дивувалися батьки, коли він з'явився: темноволосий, зеленоокий, із гладенькою шкірою і вже тоді незвично довгими, як на лісового троля, ногами. Він прикипів очима до вогню.

Світляк горів на всю силу. Куці грубі поліна, з гуркотом обвалюючись у печі, потопали в фіолетових вогненних омахах.

У лісових тролів був чималий вибір деревини, і кожен її вид мав якісь свої особливості. Наприклад, запашник при горінні ширив особливий аромат, і той, хто його вдихав, поринав у хвилині забуття, сповненого марень, а деревина сріблясто-бузкового сон-дерева співала, щойно полум'я торкалося її кори — то була дивна тоскна пісня, і не кожному вона припадала до смаку. І був ще дуб-кривавник, весь порослий нерозлучними з ним паразитами — колючими відростками, знаними як смоляна лоза.

Добути деревину кривавника було ризикованою справою. Будь-хто із лісових тролів, якщо він не знався на лісі, міг розпрощатися з життям, ставши здобиччю м'ясоїдного дерева — і дуб-кривавник, і смоляна лоза були найнебезпечнішими рослинами в цьому похмурому, страшному Темнолісі.

Безперечно, деревина дуба-кривавника давала багато тепла, не смерділа і не співала, зате репетувала при горінні так, що мало хто міг це витримати. Ні, світляк у лісових тролів був у найбільшій шані. Він добре горів, а його лілове полум'я заспокоювало.

Живчик позіхнув, і Спелда продовжувала свою розповідь. Її голос був високий, але гортанний, здавалося, щось булькотить у глибині її горла.

— У чотири місяці ти вже ходив, — говорила вона, і Живчик уловив гордість у материних словах. Зазвичай діти лісових тролів рачкують щонайменше до вісімнадцяти місяців.

— Але... — стиха прошепотів Живчик.

Він знову весь обернувся на слух, хоч уже й здогадувався, про що йтиметься далі. У таких випадках він завжди вставляв своє “але”. Щоразу, як наставала така мить, Живчик здригався всім тілом і затамовував подих.

— Але, — повторила Спелда, — хоча ти й випереджав інших у фізичному розвитку, а говорити ще не міг. Подумати тільки, тобі було вже три роки — і ще жодного слова! — вона засовалась на стільці. — Не мені тобі пояснювати, наскільки це серйозно!

Вона знову зітхнула. Живчик удруге скривився від огиди. У хлопцевій пам'яті спливли слова, що сказав колись Жмутобород: “Твій ніс тобі підкаже, звідки ти”. Живчик зрозумів тоді це так, що він завжди впізнає єдиний, неповторний запах рідної домівки. Ану ж він помилявся? Ану ж цей мудрий і старий ельф-дубовик хотів сказати, як завжди, загадками та натяками, що коли його ніс не зносить запаху дому — то це не його дім?

Живчик винувато проковтнув клубок у горлі. Саме цього він так часто бажав, падаючи на ліжко після чергового дня знущань, цькувань та погроз.

За вікном, у різнобарвному небі, чимраз нижче сідало сонце. Немов застигли стріли блискавиць, височіли проти неба кривулясті силуети сосон Темнолісу. Живчик знав: цієї ночі, ще до повернення його батька, випаде сніг.

Він подумав про Тунтума, який блукав десь у нетрях Темнолісу, аж ген за межовим деревом. Може, саме в цю мить він вганяє сокиру у стовбур кривавника. Живчик здригнувся. Батькові лісорубські оповідки нагнали хлопцеві жаху на багато буремних ночей. Тунтум мав славу вправного різьбяр, але заробляв майже виключно тим, що таємно лагодив кораблі повітряних піратів. Для такої роботи була потрібна летюча деревина, а найбільшою летючістю вирізнявся дуб-кривавник.

Живчик не міг сказати напевне, що відчуває до нього батько. Щоразу, як хлопець повертався додому з роз'юшеним носом, синцем під оком чи в забрьоханому одязі, йому завжди хотілося, щоб батько пригорнув його і втамував його біль. Тунтум же, натомість, тільки й знав, що докучав Живчикові порадами та нескінченними доріканнями.

— Пусти їм юшку з носа! — сказав він якось. — Понаставляй їм синців. Закидай їх самих, але не брудом, а лайном! Покажи їм, з якого ти виліплений тіста!

Пізніше, прикладаючи до хлопцевих синців мазь із гой-ягід, Спелда пояснила, що Тунтум просто прагне підготувати сина до суворих випробувань навколишнього світу. Живчика таке пояснення не задовольнило. Не стурбованість він бачив у Тунтумових очах, а зневагу.

Поки Спелда продовжувала розповідь, Живчик замислено накручував пасмо свого довгого чорного чуба на палець.

— Імена, — розважала вона. — Де тролі були б зараз без них? Імена приборкують диких тварюк Темнолісу, роблять нас тими, ким ми є. Як мовиться у приказці, ніколи не куштуй юшки без назви. О, Живчику, як я переживала, коли й у три роки ти не мав ще імені.

Живчиковим тілом перебіг дроз. Він знав, що кожен померлий без імені лісовий троль приречений вічно блукати безкраїм небом. Та ба, обряд надання імені не можна було здійснити, поки дитина не вимовить свого першого слова.

— Невже, матусю, я й справді був таким без'язиким? — запитав Живчик.

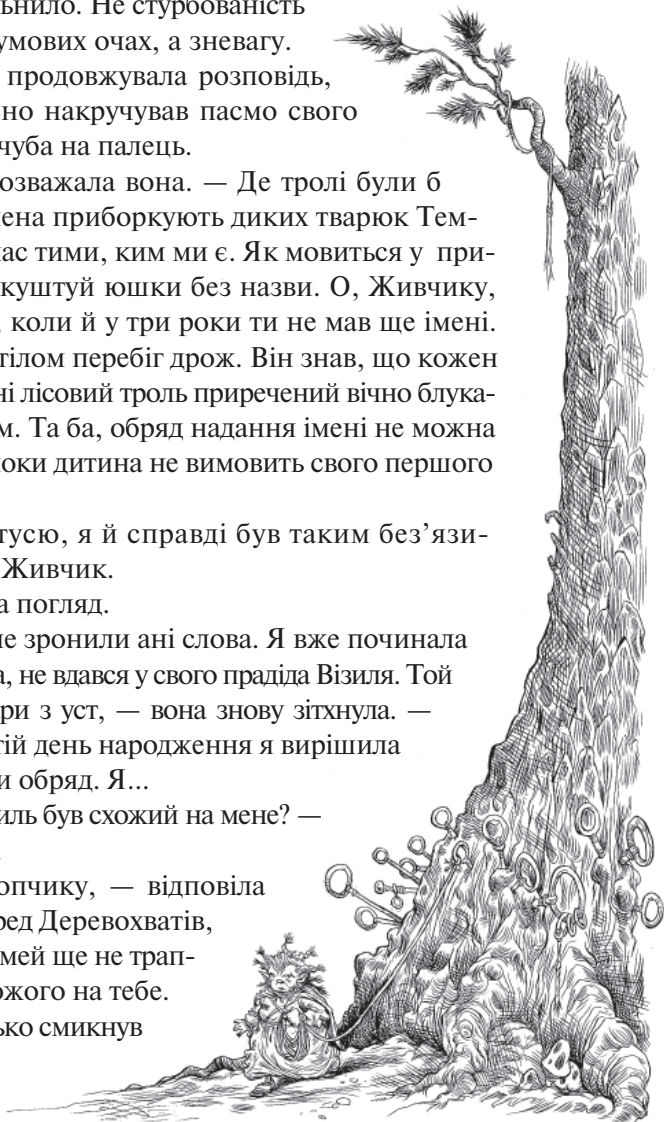
Спелда відвела погляд.

— Твої уста не зронили ані слова. Я вже починала думати, чи ти, бува, не вдався у свого прадіда Візиля. Той теж мовчав, ні пари з уст, — вона знову зітхнула. — Отож на твій третій день народження я вирішила будь-що провести обряд. Я...

— А прадід Візиль був схожий на мене? — перебив Живчик.

— Ні, мій хлопчику, — відповіла Спелда. — Ані серед Деревохватів, ані серед інших сімей ще не траплялося троля, схожого на тебе.

Живчик легенько смикнув себе за пасмо.

— Скажи, я потворний? — запитав він.

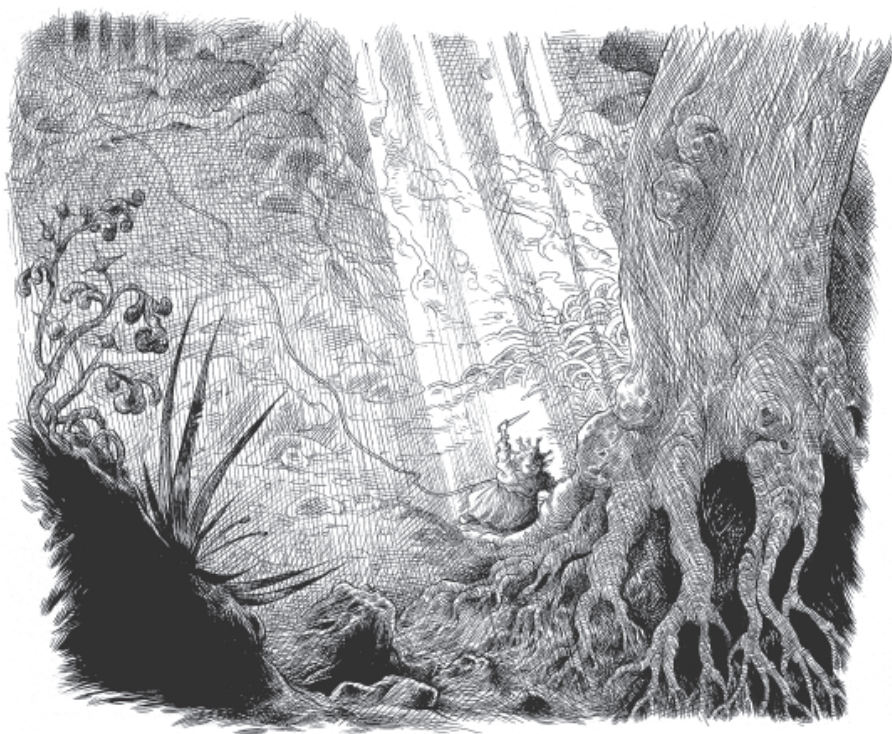
Спелда пирхнула. Коли вона так робила, її пухкі щоки надувалися, а сирі, мов деревні вуглинки, очі зникали у складках шорсткої шкіри.

— Я б не сказала, — заперечила вона. Спелда нахилилася до Живчика і з-за спини обійняла його своїми довгими руками. — Ти завжди будеш для мене моїм чудовим хлопчиком.

— То на чому я зупинилась? — запитала вона, трохи помовчавши.

— Іменний обряд, — нагадав їй Живчик.

Хлопець так часто чув цю історію, що вже сам не сказав би напевно, де тут його власні спогади, а де — сама розповідь. Коли зійшло сонце, Спелда второваною стежкою рушила до межового дерева. Там вона оперезалася мотузкою, прив'язавши другий її кінець до величезного стовбура, і рушила в темні хащі. То була ризикована подорож: мало того, що в Темнолісі на мандрівця шокроку чигали небезпеки, так ще й мотузка щомиті могла зачепитися за корча

і порватись. А для лісового троля не було більшого лиха, як загубитися в хащах.

Хто збивався з дороги, той міг стати легкою здобиччю темнолесника — найстрашнішої істоти з усієї дикої звірини Темнолісу. Не було троля, який не жив би в постійному страху спіткати це жахливе чудовисько. Та й Спелда сама частенько лякала своїх дітей оповідками про лісове страшило.

— Якщо ти й далі будеш таким вередливим троленям, — казала вона часом, — то тебе вхопить темнолесник!

Спелда дедалі заглиблювалася в Темноліс. Зусібіч лісову тишу розгинало виття та крики невидимих звірів. Спелда ні на мить не випускала з рук амулетів та оберегів, якими була обвішана її шия, і молилася за швидке та щасливе повернення.

Кінець кінцем, використавши всю довжину мотузки, Спелда витягла з-за пояса ніж — іменний ніж. Власне, то було щось більше, як просто ніж. Його спеціально змайстрували для її сина, як майстрували для всіх дітей лісових тролів. Такий ніж був важливим елементом іменного обряду і по досягненні дитиною певного віку переходив у її власність.

Міцно стиснувши колодку, Спелда дотяглася до найближчого дерева і, як вимагав звичай, відтягла від нього шматок деревини. Ця крихітна часточка Темнолісу мала підказати їй ім'я дитини.

Спелда не гаяла ні секунди. Всі її думки були тільки про одне: звук ударів міг привернути чиюсь, можливо, смертельно для неї небезпечну, увагу. Скінчивши, вона затисла шматок деревини під пахвою, сквапно повернулася назад, і, відв'язавшись від дерева, рушила додому. У хижі, двічі поцілувавши дерево, вона кинула його у вогонь.

— Імена твоїх братів та сестер з'являлися відразу, — пояснювала Спелда. — Глянцкулька, Щирзело, Тьхупирхало — усе всім зрозуміло. А от коли дійшло до тебе, то дерево тільки те й робило, що тріщало та шипіло. Темноліс відмовлявся давати тобі ім'я.

— Але ж я його маю, — мовив Живчик.

— Так, справді, — погодилася Спелда. — Завдяки Жмутобородові.

Живчик кивнув головою. Він так добре пам'ятав ту okazію... Жмутобород тоді щойно повернувся у селище після того, як розвіялися чари тривалого закляття. Живчик пам'ятав, як усі до одного тролі мов діти раділи з того, що ельф-дубовик знову з ними. Бо Жмутобород, який чудово знався на лісових премудрощах, був їхнім

порадником, напутником і провидцем. І саме до нього, а не до кого іншого йшли лісові тролі зі своїми бідами.

— Коли ми добулися старезного сон-дерева, де він жив, там уже товклося повно тролів, — розповідала Спелда. — Жмутобород сидів у своєму коконі птаха помагай-біди, і розповідав, де то він був і що бачив у мандрах. Та досить було йому уздріти мене, як його очі широко розплющилися, вуха заворушилися. “Що скоїлося?” — сполошився він.

І я розповіла йому. Я розповіла йому все. “О, заради всього святого, опануй собою”, — сказав ельф. А тоді тицьнув пальцем у тебе. “Скажи мені, — попросив він, — У що замотана шия цього малюка? Що воно за штука?”

“Його нашійна вовняна хустка, — відповіла я. — Він нікому не дає доторкнутися до неї. І ніколи з нею не розлучається. Його батько колись спробував забрати її — мовляв, хлопець уже переріс такі дитячі цяцьки. І що ж? Він згорнувся клубочком і плакав, плакав, аж поки ми віддали йому цю шматину назад”.

Живчик знав, про що йтиметься далі. Він уже стільки разів чув це раніше.

— Тоді Жмутобород сказав: “Дай-но її мені” — і вп’явся у твої оченята своїми величезними чорними баньками — всі ельфи-дубовики мають такі очиська. Є у світі речі, які бачать тільки вони, а для решти вони неприступні.

— І тоді я віддав йому свою нашійну хустку, — прошепотів Живчик. Він навіть тепер не любив, щоб хтось торкався її, і завжди туго обмотував нею шию.

— Достеменно так, — вела далі Спелда, — і я дотепер ледве йому цьому віри. Та це ще було не все, ой не все.

— Ой, не все, — луною озвався Живчик.

— Він узяв твою шматину і, здавалося, провів по ній рукою, м’яко, обережно, немов то було щось живе, а потім легесенько обвів пальцем вишитий на ній візерунок. “Сон-дерево”, — сказав він урешті, і я побачила, що він мав рацію. Мені завжди здавалося, ніби то просто гарний візерунок — оті всі закарлючки, стібочки, аж ні, то було, далєбі, сон-дерево, рівне-рівнісіньке, наче твій ніс.

Живчик засміявся.

— І дивна річ, ти спокійно дав Жмутобородові торкнутися своєї шматини. Ти просто сидів там, увесь такий серйозний, спокійний.

Потім ельф іще раз поглянув на тебе і сказав тихим голосом: “Ти — частина Темнолісу, безмовна частина. Іменний обряд не справив свого впливу, та однаково ти частка Темнолісу... Частка Темнолісу”, — повторив він, і погляд його затуманився. Потім він підвів голову і широко розкинув руки: “Його зватимуть...”

— ...Живчик! — вигукнув Живчик, не в змозі помовчати й секунди.

— Достеменно так, — підтвердила Спелда, посміюючись. — Достоту так ти вигукнув і тоді. Живчик! Перше слово, яке ти взагалі вимовив. Згодом Жмутобород сказав мені: “Пильнуй його, як ока в лобі, бо цей хлопчик особливий”.

Він не сказав “не такий”, він сказав “особливий”! Тільки це й додавало Живчикові сили, коли інші діти лісових тролів не давали йому просвітку, кривлячись і ображаючи. І дня не минало без якоїсь пригоди. Та найгірший був день, коли його віддухопелили під час отої злощасної гри в торохбол.

Доти торохбол Живчикові подобався. Не те щоб він був неперевершеним гравцем, ні, просто йому завжди був до душі азарт погоні — в торохболі доводилося добряче побігати.

Грали у торохбол на великому вигоні між околицею та лісом. Ігрове поле вздовж і впоперек перетинали доріжки, втопані цілими поколіннями тролів-підлітків. Між тими ґрунтовими доріжками росла густа висока трава.

Правила гри були прості. Зустрічалися дві команди, в кожній з яких набиралося стільки учасників, скільки зголошувалося охочих у ній пограти. Мета гри полягала в тому, щоб зловити м'яч — вологовів міхур, натоптаний висушеними бобами-торохтунами — і пробігти дванадцять кроків, рахуючи кроки вголос. Якщо тобі це вдавалось, ти діставав право на кидок у центральний кошик — у разі влучання ти подвоював свої очки. Однак це було легше сказати, ніж зробити — через слизький ґрунт, через незмінно порський м'яч, через те, що вся команда суперників намагалася видерти його у тебе з рук. За вісім років, які Живчик грав у торохбол, йому так і не пощастило закинути м'яча.

Того пам'ятного ранку взагалі нікому не щастило. Після рясного дощу на полі стояли калюжі, гра раз по раз то уривалась, то починалася знову, тролі один за одним вилітали з доріжок, ковзаючись по багнюці.

Коли збігло вже три чверті ігрового часу, м'яч упав так близько до Живчика, що його можна було вхопити і побігти.

— *Один, два, три...* — кричав він і, затиснувши м'яча лівим ліктем, гнав доріжкою, що вела до центра поля. Чим ближче кошик, коли ти скажеш “Дванадцять”, тим легше в нього попасти.

— *Чотири, п'ять...*

Спереду, навперейми Живчикові поспішало з півтузіня суперників. Він кинувся стежкою ліворуч. Суперники гунули навздогін.

— *Шість, сім...*

— Мені! Живчику, мені! — гукало кілька товаришів по команді. — **Дай пас!**

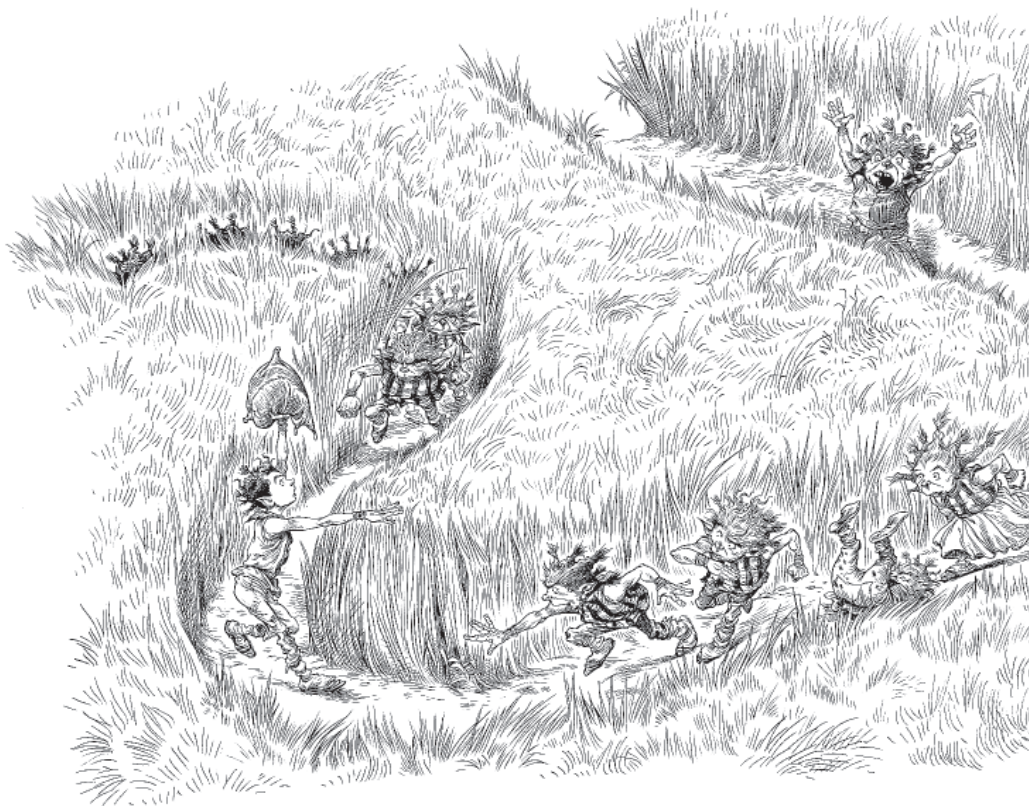
Однак Живчик не пасував. Він хотів сам поцілити у кошик. Йому хотілося почути схвальні вигуки гравців своєї команди, відчути, як вони дружньо поплескують його по плечах. Ні сіло ні впало йому закортіло стати героєм.

— Вісім, дев'ять...

Він був оточений з усіх боків.

— Дай пас мені! — почув Живчик. Із протилежного кінця майданчика кричав Селюкмугірко. Живчик розумів, що відпасувавши йому, він дасть другові чудову можливість здобути очки для команди. Та це його не гріло. Адже пам'ятають того, хто закинув м'яча, а не того, хто зробив успішну передачу. А Живчикові праглося, аби всі знали, що автор гола він, Живчик.

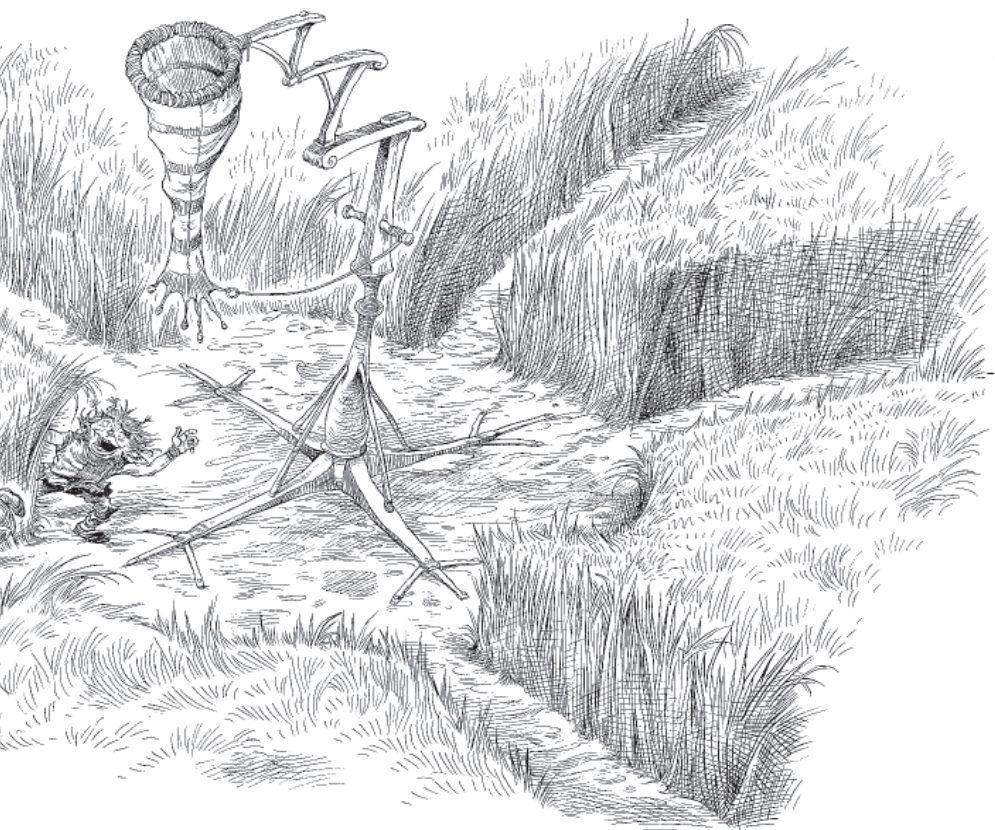
Хлопець спинився. Добра половина команди суперника вже наздоганяла його. Шлях уперед було відтято. І назад він теж не міг бігти. Живчик перевів погляд на кошик. Так близько — і так далеко, а йому ж так хотілося закинути! Нічого так не хотілося, як цього гола.

І тут десь у мозку ніби озвався тоненький голосок: “То в чому ж річ? У правилах ніде не сказано, що ти мусиш триматися доріжки”. Живчик знову поглянув на кошик, конвульсивно проковтнув клубок у горлі. А ще за мить зробив те, чого до нього не робив жоден лісовий троль: зійшов з доріжки! Висока трава шмагала по голих ногах, а Живчик сягнистим кроком біг до кошика.

— Десять, одинадцять... дванадцять! — закричав він, закидаючи м'яча у кошик. — Го-о-ол! — волав Живчик, радісно роззираючись довкіл. — Двадцятичотирьохочковий. Я закинув м... — і тут він затнувся. Гравці як одної, так і другої команди дивилися на нього не вельми приязно. Не було чути схвальних вигуків. Ніхто не поспішав плескати хлопця по спині.

— Ти збочив із доріжки! — закричав один із гравців.

— Нікому не вільно сходити з доріжки! — підхопив інший.

— Але ж... воно, бач... — замулявся Живчик. — У правилах гри ніде не сказано, щоб...

Та тролі його не слухали. Звісно, вони знали, що правила не зобов'язують триматися доріжки, але з якого б то дива вони мали на цьому наголошувати? У торохболі, як і в своєму житті, тролі ніде і ніколи не сходили зі стежки. То був закон, і йому корилися всі. Ухвалювати його було б усе одно, що запроваджувати правило, яке б зобов'язувало дихати безперестанку.

І тут, ніби за умовленим сигналом, усі тролі дружно накинулися на Живчика.

— Ти, виродку цибатий! — кричали вони, копаючи і штурхаючи його. — Мерзотна довготелеса потворо!

Раптом Живчикові нестерпно запекло в руці. Відчуття було таке, ніби до неї приклали розпечену залізяку. Підвівши голову, він побачив, як гладеньку шкіру його руки несамовито, із “м'ясом” крутять жорсткі, широченні, мов лопаті, пальці.

— Селюкмугирко, — прошепотів Живчик.

Деревохвати і Вузлошупи були сусіди. Живчик і Селюкмугирко народилися одного й того самого тижня, разом зростали. Хлопець вважав, що вони друзі. А тепер Селюкмугирко глузував із Живчика і скаженіше за лютого ворога крутив шкіру на його руці. Живчик кусав губи і ковтав сльози. Ні, не через біль у руці, його він міг стерпіти — боліла Селюкмугиркова зрада.

Коли Живчик приплентався додому побитий, у синцях і заюшений кров'ю, найбільше ятрила душу втрата єдиного друга. Тепер, через оту свою несхожість на інших, хлопець став ще й самотній.

*

— Особливий! — приснув Живчик.

— Так, — сказала Спелда. — Навіть повітряні пірати це помітили, коли тебе побачили, — додала вона тихо. — Ось чому твій батько... — її голос урвався. — Ось чому ми... Ось чому ти мусиш піти з дому.

Живчик онімів. Піти з дому? Що вона хоче цим сказати? Він повернувся кругом і поглянув матері в обличчя. По її щоках текли сльози.

— Щось я не розумію, — сказав він. — Ви хочете, щоб я пішов?

— Ні, Живчику, звичайно, я цього не хочу, — хлипала вона. — Та менше як за тиждень тобі вже виповниться тринадцять. Ти дійдеш літ. Що ти робитимеш далі? Ти не зможеш валити ліс, як батько. Ти... ти не створений для нього. А де ти житимеш? Хатина вже затісна для тебе. А тепер ще й повітряні пірати знають про тебе...

Живчик безперестанку термосив пальцями пасмо волосся. Три тижні тому він із батьком ходив у нетрі Темнолісу, де лісові тролі валили та обробляли дерева, що йшли на продаж небесним піратам.

Батько вільно проходив під найнижчими гілками, а Живчикові доводилось нагинатись. Та навіть цього було замало. Раз по раз він стукався головою, аж поки всенька його маківка перетворилася на суцільне червоне садно. Під кінець хлопцеві тільки й лишалось, що продиратися до прогалин рачки.

— Наш останній новобранець-лісоруб, — доповів Тунтум піратові, який командував того ранку заготівлею.

Пірат відірвав погляд від дощечки і зміряв ним Живчика з ніг до голови.

— Височенький, — виснував він і знову втупився у свою писанину.

Живчик задивився на повітряного пірата. Високий, прямий, він видався величним у трикутному капелюсі та шкіряному нагруднику з тисненим візерунком, із заспинними крилами та нафарбованими баками. Його плащ подекуди був полатаний, однак усілякі китички, рюші, золоті гудзики та косиця все ж надавали його вбранню розкішного вигляду. Кожен із сили-силенної предметів, почеплених на спеціальні гачечки, здавалося, промовляв про якусь пригоду.

Живчик спіймав себе на думці, що йому страшенно цікаво знати, з ким бився пірат отою абордажною шаблею з руків'ям, оздобленим самоцвітами, і звідки взявся отой зазубень на її довгому кривому лезі. Цікаво, які дива він бачив у свій далекогляд, які мури штурмувати допомагало йому оте бойове спорядження і до яких далеких країв приводив його отой компас.

Несподівано пірат знову позирнув поверх своєї дощечки. Зауваживши на собі Живчиків погляд, він глузливо звів брову.

Хлопець збентежився і опустив очі додолу.

— Ось що я тобі скажу, — звернувся пірат до Тунтума. — Для високого юнака на небесному кораблі завжди знайдеться місце.

— Ні! — різко відповів Тунтум. — Широ вам вдячний за вашу ласку, — додав він уже лагіднішим голосом. — Але — ні.

Тунтум знав, що його син не протримався б на піратському судні й десяти хвилин. Повітряні пірати були ледачі, безсоромні лайдаки. Такі ладні перерізати горлянку першому-ліпшому. І тільки тому, що вони непогано платили за летючу деревину з Темнолісу, лісові тролі погоджувалися підтримувати з ними такі-сякі стосунки.

— Слушна думка, — знизав плечима пірат і відвернувся. — А все-таки шкода, — пробурмотів він.

Коли Живчик, продираючись услід за батьком, повертався додому, йому не йшли з голови повітряні кораблі, які, бувало, напнувши вітрила, пливли у небі над головою, все вище й вище — і зникали за обрієм. “Плавати небом”, — прошепотів він, і серце йому закалатало. Ні, думав він, це далеко не найгірше з усіх ремесел.

Та вдома з’ясувалося, що Спелда іншої думки.

— Лихо мені з цими повітряними піратами! — бурчала вона. — Тунтумові взагалі не треба було показувати їм тебе. Тепер вони або повернуться по тебе, або мене звати не Спелда Деревохват.

— Та ні, тому піратові, що я бачив, байдуже, поповню я його команду чи ні, — зауважив Живчик.

— То тільки вдавання, — відрубала Спелда. — Краще згадай, що сталося із Ликопутом чи Брагосвином. Їх забрали просто з ліжка, і ніхто відтоді їх не бачив. О, Живчику, якби це сталося з тобою, я б цього не пережила. Мое серце було б розбите.

За вікном у густому Темнолісі завивав вітер. Щойно стемніло, повітря виповнилося звуками — наставала пора нічної звіроти. Кашляли та цвіркали повзуни, пронизливо кричали куарми, десь величезний блукай-бурмило гамселив себе у страхітливі кошлаті груди і переливчасто голосив, шукаючи собі товариша. Живчик розчув удалині знайоме ритмічне гупання: то, засукавши рукави, бралися до роботи живолупи.

— Що ж тоді мені робити? — тихенько запитав Живчик.

Спелда схлипнула.

— Тобі треба чимскоріш піти звідси і перебути якийсь час у кузена Дерилика, — сказала вона. — Ми вже послали туди цидулку, і зараз він на тебе чекає. Допоки тут усе вляжеться, — додала вона. — Дякувати небові, там ти будеш у безпеці.

— А потім, — запитав Живчик, — чи зможу я знову повернутися додому?

— Так, — повільно промовила Спелда.

Живчик здогадався, що вона має сказати ще щось.

— Але? — запитав він.

Спелда затремтіла і пригорнула його голову до своїх грудей.

— О, Живчику, любенький мій хлопчику, — розридалася вона. — Я маю сказати тобі ще дещо.

Живчик випручався з обіймів і вп'явся поглядом у її стурбоване обличчя. Тепер і на його щоках блищали сльози.

— Що саме, матінко моя? — запитав він схвильовано.

— О темнолесник! — лайнулася Спелда. — Це не так легко. — Вона сумно видивилася на хлопчика. — Хоч я і люблю тебе як рідного від дня твоєї з'яви, ти не мій син, Живчику. А Тунтум — не твій батько.

Живчик звів на неї безмовний, недовірливий погляд.

— Хто ж тоді я? — запитав він.

Спелда знизала плечима.

— Ми знайшли тебе, — сказала вона, — невеличкий сповиточок, який цілком вмiщався у хустині, біля підніжжя нашого дерева.

— Знайшли мене... — прошепотів Живчик.

Спелда кивнула головою, наблизилася до хлопця і торкнулася шматини, зав'язаної у нього на шії. Живчик здригнувся.

— Мій шарф? — запитав він. — Це та хустина?

— Та сама, — зітхнула Спелда. — Хустина, в якій ми тебе знайшли. Хустина, з якою ти не розлучаєшся навіть нині.

Живчик провів по тканині тремтячими пальцями. Він чув, як схлипує Спелда.

— О, Живчику, — квила вона. — Хоч ми і не справжні твої батьки, Тунтум і я любимо тебе як рідного. Тунтум просив мене переказати... попрощайся з ним. Він казав... — вона замовкла, її душила туга. — Він просив переказати тобі, що... хоч би що там сталося, ти не повинен забувати... він любить тебе.

Сказавши все, що хотіла, Спелда сповна віддалася своєму горю. Вона розпачливо заголосила, аж нестримні ридання струшували всім її тілом.

Живчик став перед нею навколiшки, його руки обійняли материну спину.

— Отже, мені слід негайно йти, — сказав він.

— Так буде краще, — погодилася Спелда. — Але ти повернешся, Живчику. Правда ж? — додала вона непевним голосом. — Повір мені, мій любий хлопчику, я ніколи не хотіла розповідати тобі закінчення цієї історії, але...

— Не плач, — заспокоював її Живчик. — Це ще не кінець.
Спелда звела голову і схлипнула.

— Твоя правда, — промовила вона і мужньо усміхнулася. —
Це тільки початок, чи не так? Авжеж, Живчику, так воно і є.
Новий поворот.

ЛЕТЮЧИЙ ХРОБАК

Живчик ішов стежкою, що бігла між дерев, а навколо нього голосно, на всі лади гомонів Темноліс. Він зіщулився, тугіше затягнув шарф і відгорнув комір шкіряної курточки.

Йому зовсім не хотілося покидати дім цього вечора. Надворі так темно і холодно. Та Спелда була невблаганна. “Найкраще це зробити сьогодні”, — кілька разів повторила вона, збираючи всяку всячину, яка могла знадобитися Живчикові у дорозі: шкіряну торбинку для води, мотузку, саковки з наїдками і — найголовніше — іменний ніж. Живчик нарешті досяг повноліття.

— Ну що ж, ти знаєш нашу приказку, — додала вона, зводячись навшпиньки, аби пов’язати синові на шию пару дерев’яних оберегів. — Вирушай уночі, прибувай удень.

Живчик знав, що бадьорість Спелдина вдавана.

— І бережи себе, — укотре вже нагадала вона. — Надворі темно, а я знаю, як ти вічно витаєш понад хмарами, та й поблукати любиш, як тобі цікаво, що там за наступним поворотом.

— Гаразд, мамо, — мовив Живчик.

— І не мамкай тут, — урвала хлопця Спелда. — Я про серйозні речі говорю. Затям собі: не хочеш опинитись у темнолесникових пазурах, ніде не збочуй зі стежки. Ми, лісові тролі, ніколи з них не сходимо.

— Але ж я не лісовий троль, — вичавив із себе Живчик крізь сльози, які пекли йому очі.

— Ти мій маленький хлопчик, — сказала Спелда і міцно обійняла його. — Крий боже, звертати зі стежки! Лісові тролі знають це найкраще. Ну що ж, іди, і перекажуй мої вітання кузенові Дериликові. Ти повернешся раніше, ніж сподіваєшся. Все знову буде чудово. Ось побачиш...

Спелда не змогла договорити. Сльози рясно залили їй щоки. Живчик повернувся і рушив невидимою стежкою у пільму.

“Чудово! — думав він. — Чудово! Я не хочу, щоб усе було чудово. Чудово — це ігри в торохбол. Чудово — це лісозаготівля. Чудово — це коли тебе не помічають, коли ти сам собою. А хто сказав, що в кузена Дерилика буде якимось інакше?”

Раптом небезпека бути завербованим на повітряний корабель матросом видалася йому не такою страшною, як перше. Повітряні пірати борознять небо над Темнолісом. Безперечно, їхні повітряні пригоди мали бути набагато цікавіші, ніж усе, що діялося тут, під лісовими кронами.

Із-за дерев долетів крик розпачу і болю. На хвильку Темноліс огорнула тиша. Та відразу ж нічні звуки залунали з новою силою,

так ніби кожне звірятко раділо, що не воно стало здобиччю голодного хижака.

Живчик ішов далі, водночас рахуючи назви звірів, чії крики долинали до нього із глибин підступного Темнолісу. Рахував — і серце калатало вже не так бурхливо. У верховітті над ним скиглили куарми і кашляли повзуни. Ні ті, ні другі не заподіяли б тролеві ніякої шкоди, принаймні серйозної. Десь праворуч від нього пишало, готуючись до стрибка, пурхайлезо. За мить повітря розітнув вереск його жертви — може, деревного щура, а чи шелестуна.

Пройшовши ще трохи стежкою, що невидимо бігла в пітьмі, Живчик вийшов на рідколісся. Він спинився, задивившись на срібне місячне сяйво, що струменіло між стовбурами та вітами, виблискувало на восковому листі. Він уперше був у нічному лісі, і ліс виявився просто чарівним — набагато кращим, ніж можна було собі уявити.

Не зводячи завороженого погляду зі сріблястого листя, Живчик ступив крок уперед — убік від затіненої стежки. Місячне сяйво огорнуло його холодним блиском, і шкіра хлопця заблистіла, як метал. Схвильовано здіймалися білі, як сніг, хлопцеві груди.

— Ов-ва! — отетерів від побаченого Живчик і ступив ще кілька кроків.

Під ногами в нього потріскувала та кришилася блискуча паморозь. Із плакучих вербуків звисали бурульки, а замерзлі краплинки вологи на дереві росика висявали, наче перлини. Тоненькі деревця з гіллям, схожим на волосся, погойдувалися від морозяного вітерцю.

— Чу-до-во! — вигукнув Живчик, ідучи далі. Зараз ліворуч. Зараз праворуч. Зараз дати гака. А тепер через пагорб. Усе таке таємниче, усе таке нове.

Він зупинився перед скупченням лискучих під місяцем тремливих рослин із довгим стрілчастим листям і стеблами, де рясніли пуп'янки. Раптом пуп'янки почали з тріском розповиватися. Один за одним. Аж поки вся галявина вкрилася величезними круглими квітами з пелюстками, ніби виструганими з льоду. Квіти повернули свої голівки до місяця і заіскрилися його світлом.

Живчик усміхнувся самому собі й пішов далі.

— Ще кілька кроків...

Повз нього прокотився гуляйкуш і зник у темряві. Під поривами вітру видзенькували на всі лади місячні дзвіночки та ягодибриниці.

А потім Живчик почув ще якийсь згук. Він обернувся. Якась дрібна тварина із гладенькою брунатною шерстю та закрученим у штопор хвостом бігла по землі, попискуючи зі страху. Повітря сколихнув крик сови.

У Живчика несамовито закалатало серце. Він озирнувся. У пільмі світилися чийсь очі. Жовті. Зелені. Червоні. І всі вони повилуплювалися на нього.

— О ні! — простогнав хлопець. — Лелечки, що ж я накоїв?

Так, Живчик зрозумів, що він накоїв. “У жодному разі не сходи зі стежки”, — казала Спелда. А саме це він шойно і вступив. Засліплений сріблястою красою Темнолісу, він збився із безпечного шляху.

І Живчик знову застогнав.

— Нічого не можу зробити як слід! Дурень! Йолоп! Бевзь! — проклинав він себе, кидаючись то в один бік, то в другий, у розпачі намагаючись відшукати свою стежку. — Ду...

І тут Живчик почув звук, від якого заціпенів і зупинився наче вкопаний. То було свистюче сопіння рибожаба — величезної і небезпечної рептилії з бридким подихом, що валив жертву з ніг за двадцять кроків. А за десять її сморід разив на смерть. Колись одної-однісінької смердючої відрижки цілком вистачило, аби спровадити на той світ Селюкмугиркового дядька.

Що міг удіяти Живчик? Куди йому було тікати? Хлопець ще жодного разу не полишав стежки сам-один у лісі. Він поткнувся був в один бік — зупинився, метнувся у другий — і знову зупинився. Здавалося, звук рибожабового сопіння лине звідусіль. Живчик шарахнув у тінь якоїсь невисокої рослини і припав до землі за високим гудзуватим стовбуром незнайомого дерева.

Рибожаб наближався. Його свистючий подих дедалі голоснішав. Живчикові долоні змокрили, в роті пересохло так, що не можна було ковтнути. Повзуни та куарми принишкли, і в цій мертвотній тиші Живчик дослухався, як лунко, наче барабан, гупає його серце. Хоч би не почув рибожаб! Мабуть, він уже забрався геть. Живчик обережно визирнув із-за стовбура.

“Попав пальцем у небо!” — зойкнув голос у нього всередині, коли з’ясувалося, що він упритул дивиться у жовті очі-щілини хижої тварюки, які світилися в темряві просто перед ним. З пащі рибожаба раз по раз витикався довгий закручений язик, пробуючи повітря. Раптом рептилія роздулася і стала схожою на жабугая. Він от-от мав вибухнути струменем ядучого повітря. Живчик заплющив очі,

затис рукою носа і міцно стулив губи. Щось із присвистом просичало над ним.

Ту ж мить за його спиною глухо гупнуло — немовби щось упало на землю. Живчик знервовано розплющив одне око, придивився. На землі лежав повзун. Його чіпкий пухнастий хвіст ще тіпався. Живчик не зронив ані звуку, коли рибожаб вистрелив своїм липким язиком, упіймав ним нещасного повзуна і почвалав зі здобиччю у підлісок.

— А він же був так близько! — полегшено зітхнув Живчик, утираючи спітніле чоло. — Аж надто близько.

Місяць вибілівся, тіні почіткішали. Живчик понуро плентався далі, а п'ятьма огортала його вогким укривалом. Рибожаб, можливо, уже звіявся, та не рептилія була найбільшою Живчиковою моробою. Не давала спокою думка, що він збився зі стежки. Хлопець заблукав.

Живчик раз по раз спотикався, інколи падав. Його чуприна злиплася від поту, а холод пронизував до кісток. Бідолаха не знав,

куди йде, не знав, де він, принаймні сподівався, що не кружляє сліпо на одному місці. До того ж Живчик утомився, та щоразу, як він сідав перепочити, вуркіт, гарчання або й несамовитий рев знову зривали його з місця.

Кінець кінцем, надто знесилений, аби йти далі, Живчик зупинився. Він опустил ся навколішки і звів погляд до неба.

— О темнолеснику! — почав заклимати хлопець. — Темнолеснику! Темнолеснику! — його голос бринів у нічному морозяному повітрі. — Зглянься! Зглянься! Ну зглянься ж! — не змовкав Живчик. —

Допоможи мені втрапити на стежку! Як я хотів би знов опинитися на ній! Хай хтось прийде мені на допомогу! Рятуйте! Рятуйте...

— *Ряту-у-уйте!*

Відчайдушний крик ножем розітнув нічний морок. Живчик скочив на ноги й роззирнувся.

— *Ряту-у-уйте!*

Ні, це не відлуння!

Кричали ліворуч від Живчика. Інстинктивно він шарпнувся був на крик, побачити, чи зможе чимось зарадити. Та зразу й зупинився. Ану ж це пастка? Згадалися моторошні лісорубські оповідки про тролів, які розпрощалися з життям, зваблені оманливими криками шпиряй-різака — бридкого чудовиська з чотирма десятками гострих як лезо кігтів. Він скидався на лежачу колоду — поки на нього хто-небудь не ставав. Тоді його кігті різко змикалися і не розціплювалися, аж поки тіло жертви починало розкладатись. Бо шпиряй-різаки їли тільки мерлятину.

— Рятуйте хто-небудь! — знову долинув голос, уже трохи глухіше.

Живчик більше жодної миті не міг слухати цього розпачливого благання. Він вихопив ножа — про всяк випадок — і рушив на голос. Та не пройшовши і двадцяти ступнів, наразився на якусь штуковину, що витикалася з гушавини тремтливого дерикауша.

— О-о-ой! — зойкнув голос.

Живчик обернувся. Те, об що він перечепився, виявилось парою ніг. Власник ніг сів і сердито позирнув на Живчика.

— Незграба! — крикнув він.

— Вибач, я... — почав був Живчик.

— І не витріщайся на мене, — перебив він Живчика. — Це нечемно!

— Я перепрошую... — знову озвався Живчик. То була правда — він таки на нього витріщився. Місячне сяйво, ллючись крізь крони дерев, падало на незнайомця, і хлопця вразили його багрове обличчя, темно-червона кучма, зібрана в пучечки і схожа на язика полум'я, намиста зі звіриних зубів.

— Ти живолуп, еге ж? — запитав Живчик.

Через такі відмітні риси, які навівали думку про пролиту кров, і подоба живолупів, і сама їхня назва наганяли жах. Подейкували, що кров, яку вони проливали віками, всоталася в їхні пори і сягнула чуба. Та хоча білування тілдерів, на яких полювали живолупи,

та волорогів, яких вони вирощували, і справді було їхнє ремесло, у лісі живолупів знали як миролюбний народ.

Хоч би що там було, Живчик не міг приховати своєї відрази. Якщо не брати до уваги випадкових зайд, що траплялись у Темнолісі, живолупи були найближчі сусіди лісових тролів. Вони й торгували між собою — міняли різьблене дерев'яне збіжжя і плетені вироби на м'ясо та шкіру. І все ж це не заважало тролям, як і решті мешканців Темнолісу, зневажливо ставитися до живолупів. Вони були, як висловилася Спелда, накипом на дні казана. Ніхто не хотів мати справу з народом, у якого не те що руки — усе тіло криваве.

— Ну? — сказав Живчик. — То ти живолуп?

— А хоч би й так, то що? — відповів задерикувато хлопчисько.

— Нічого. Я... — Заблукавши в лісі, не надто гребуватимеш співрозмовниками. — Мене звати Живчик, — назвався він.

Незнайомець легенько торкнувся чола рукою і кивнув.

— А мене звати Хрящ, — сказав він. — Будь ласка, донеси мене до мого селища. Я не можу йти. Ось, поглянь, — і він показав на свою праву ногу.

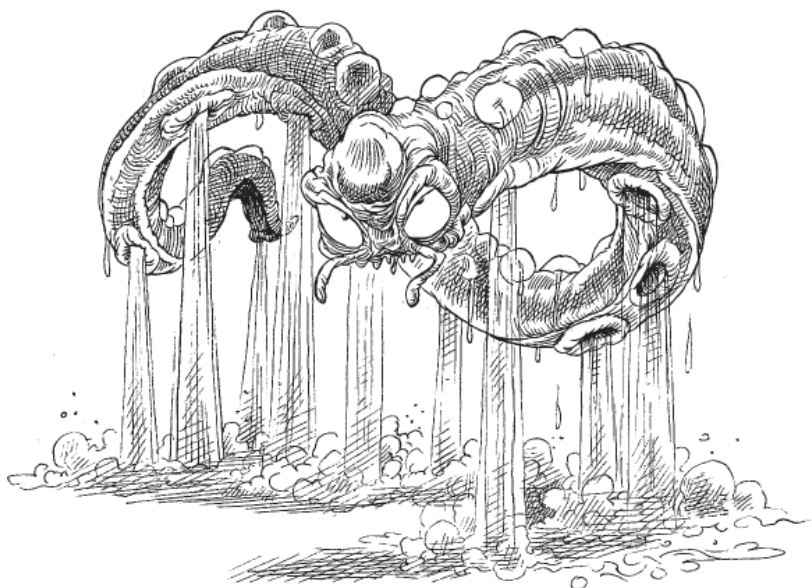
Живчик побачив на п'яті шість чи сім темних фіолетових цяток. Уся нога вже розпухла і була вдвічі товщою від здорової. Пухлина розповзалася далі по нозі просто у Живчика на очі.

— Що з нею таке? — поцікавився він.

— Це... це...

Живчик зрозумів, що хлопець дивиться на щось у нього за спиною. Він почув якесь сичання і обернувся й собі. Перед ним, над самісінькою землею, зависло найбридкіше створіння з усіх, яких йому будь-коли випадало бачити.

Потвора була довга, гудзувата, зі світною брудно-зеленою шкірою, яка мокро вилискувала в молочному місячному саяві. Поздовж її тіло було обсіяне гудзуватими жовтими плямами, які сльозили чимось прозорим. Звиваючись і вигинаючись, чудовисько не зводило із Живчика своїх величезних холодних очей.

— Що це? — прошепотів він до Хряща.

— Летючий хробак, — відказав живолуп. — Роби що хочеш, тільки не дай йому тебе спіймати.

— Хай тільки спробує! — хоробро промовив Живчик і сягнув по ножа. Ножа не було.

— Мій ніж! — закричав він. — Мій іменний ніж. Я... — і тут Живчик згадав. Він саме тримав його в руці, коли спіткнувся об Хрящеві ноги. Ніж мав бути десь на землі.

Живчик дивився просто себе, надто переляканий, аби бодай на мить відвести погляд від летючого хробака. Тварюка звивалася без упину. Свистючий звук линув не з її пащі, а з рясних отворів у череві. Викидаючи назовні повітря, вона утримувалася над землею.

Хробак наближався, і Живчик перевів погляд на пащеку чудовиська, яка безперервно втягувала повітря. М'ясисті губи, гнучкі мацаки. І тут пащека роззявилася.

Живчикові перехопило подих. Паща летючого хробака була повна мацаків, кожен з яких закінчувався присоском, звідки сочилася якась гідота. Коли пащека роззявилася, мацаки видовжились і зав'юнилися, мов личинки якоїсь комахи.

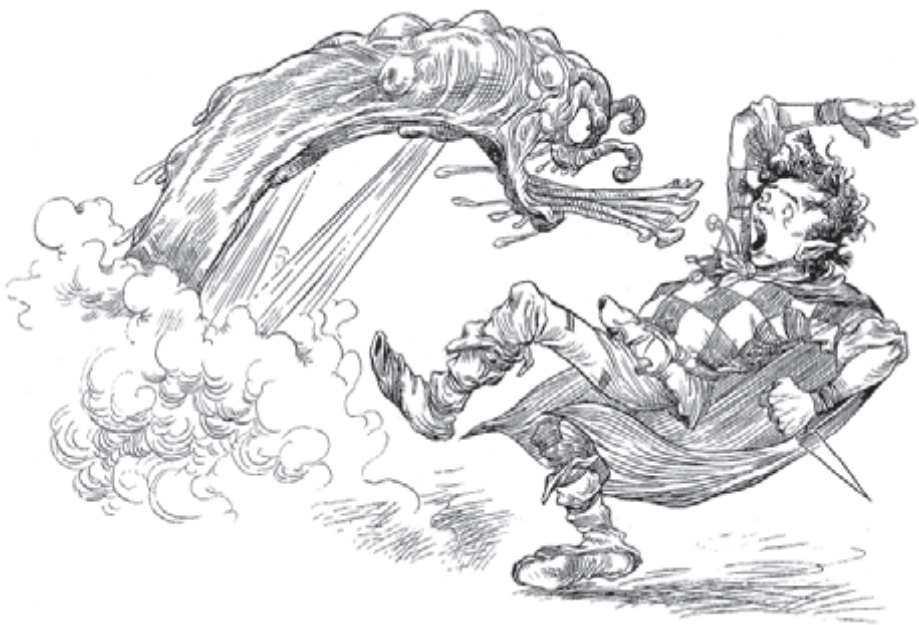
— Ніж, — пробурмотів Живчик до Хряща. — Знайди мого ножа. Він чув, як шурхотів у сухому листі Хрящ.

— Я шукаю, — казав він. — Катма... Є! — закричав він. — Я знайшов його!

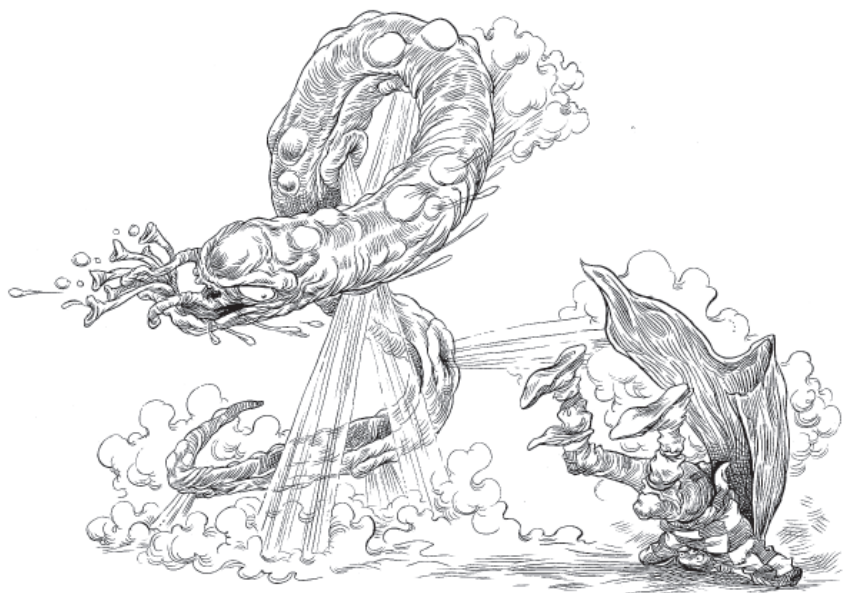
— Швидко! — промовив у відчаї Живчик. Летючий хробак звивався, готуючись до кидка. Він сягнув рукою назад по ножа. — Ну ж бо!

— Ось! — гукнув Хрящ, і Живчик відчув у долоні знайому кістяну колодку. Він міцно обхопив її рукою і зціпив зуби.

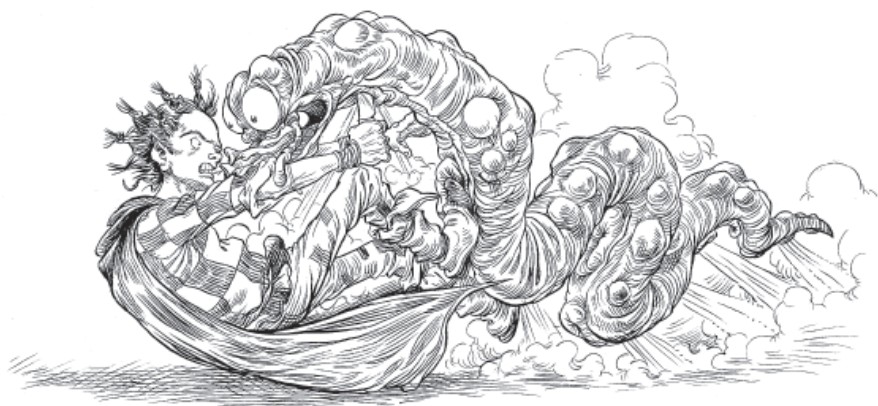
Летючий хробак звивався в повітрі, рухаючись то вперед, то назад, і весь аж тремтів. Живчик чекав. Аж раптом, зовсім неждано, тварюка метнулась до хлопця. Роззявлена хробакова пащека і випнуті мацаки цілили Живчикові в шию. Засмерділо згірклим лоєм.

Смертельно перелякавшись, Живчик відскочив назад. Хробак умить, не спиняючи гону, розвернувся і ринув на хлопця з іншого боку. Живчик пригнувся.

Чудовисько промчало над його головою і, з сичанням спинившись, скрутилося в кільце і знову плигнуло на хлопця.

Цього разу воно нападало спереду, як і сподівався Живчик. І коли мацаки чудовиська от-от мали уп'ястися в його незахищену шию, хлопець крутнувся і зробив випад уперед. Ніж угруз у м'яке череві, розпанахавши один за одним шеріг повітрєвїкїднїх отворів.

Ту ж мить із потворою почало щось коїтись. Мов повітряна куля, яку надули і відразу ж спустили, хробак із голосним сичанням несамовито закрутився у повітрі. Потім він вибухнув, і сила-силенна маленьких, слизьких клаптиків жовто-зеленої шкіри стала плавко опадати на землю.

— Молодця, Живчику! — гукав сам до себе хлопець і молотив руками повітря. — Ти справді молодця, ти порішив його! Летюча падлюка сконала.

Він кричав, а з рота йому вихоплювалися білі хмарки пари. Крижаний північний вітер аж ніяк не робив цю ніч теплішою. Однак Живчик не відчував холоду. Аніскілечки. Гордість за вчинене та радісне збудження гріли його незгірше за вогнище.

— ...можи... ені... — почув він раптом за спиною. Голос звучав дивно, так ніби Хрящ і їв, і говорив водночас.

— Усе добре! — мовив Живчик, зводячись на ноги. — Я... Хрящику! — закричав він.

Живолупа було не впізнати. Ще до сутички із хробаком його нога виглядала набряклою. Тепер же роздулося все його тіло. Він став схожий на величезну темно-червону кулю.

— ...еси ...ене ...ому, — прохрипів він жалісно.

— Але ж я не знаю, де твій дім, — озвався Живчик.

— Я ...ажу... обі... — вимучив із себе Хрящ. — ...німи ...ене.

Я ...жу ...уди ...ти.

Схилившись над живолупом, хлопець обхопив його руками. Той був напрочуд легкий.

Живчик вирушив у путь.

— ...іво, — сказав Хрящ через якийсь час. Потім знову:

— ...е ...аз ...іво. ...аво. ...ямо.

Хрящ роздимався та роздимався, і вже не міг вимовити найпростішого слова. Кінець кінцем йому довелося просто натискати своєю товстелезною куцою рукою на ліве чи праве Живчикове плече, показуючи, куди йти.

Тепер Живчик уже запевне не блукав по колу, як перше. Перед ним були нові, незнайомі місця.

— Вобл-воб! — голосно забулькав Хрящ. — Воб-влоб-влоб!

— Що? — занепокоєно спитав Живчик. Однак тут і без слів було зрозуміло, що коїться. Хрящеве тіло, і так легке, коли він підносив

його з землі, тепер навіть невагомим не можна було назвати. Здоровенне роздуте тіло загрожувало от-от знятися в повітря і полетіти геть.

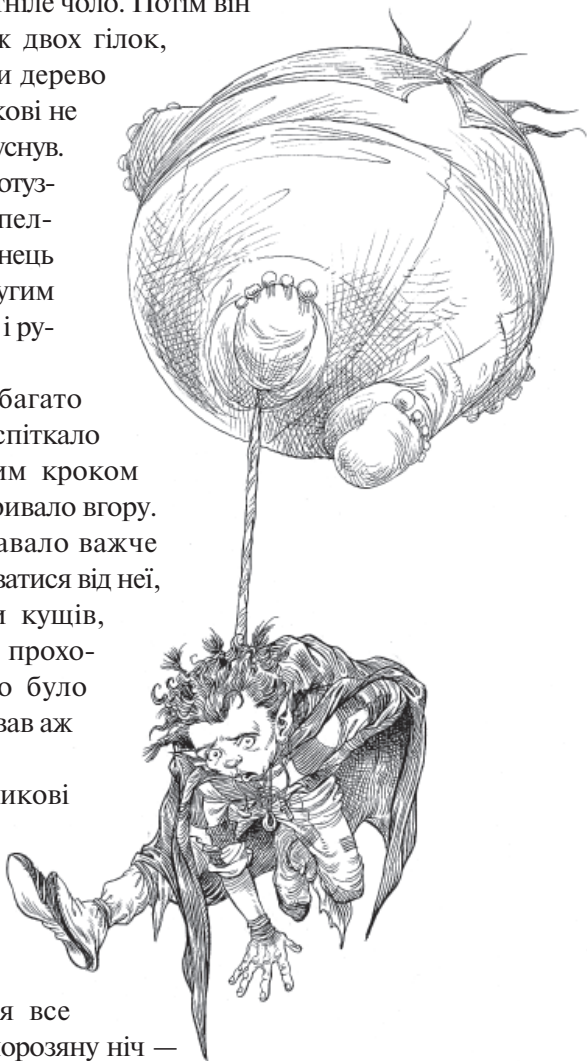
Живчик щосили намагався обхопити Хряща за поперек, точніше, за те місце, де він раніше був, але про це годі було й думати. Він почувався так, ніби тримав повний міх із водою, з тією лише різницею, що вислизнути цей міх поривався не на землю, а вгору. Якби Живчик відпустив Хряща, той би навіки зник у небі.

Хлопець витер спітніле чоло. Потім він запхав живолупа між двох гілок, завбачливо вибравши дерево без колючок. Живчикові не хотілося, аби Хрящ луснув. Далі він зняв із плеча мотузку, яку дала йому Спелда, прив'язав один її кінець до Хрящевої ноги, другим оперезав себе за пояс, і рушив далі.

Збігло зовсім небагато часу, коли Живчика спіткало нове лихо. З кожним кроком його дедалі дужче поривало вгору. Триматися землі ставало важче й важче. Щоб не відірватися від неї, він хапався за гілки кущів, повз які доводилося проходити. Однак і цього було замало. Живолуп ставав аж занадто легкий.

Аж раптом Живчикові ноги відірвалися від землі, гілля вислизнуло з рук, і він та Хрящ знялися у повітря.

Вони піднімалися все вище й вище, крізь морозяну ніч —

у відкрите небо. Живчик марно смикав за вузол на поясі. Той не піддався. Він дивився на землю, що швидко даленіла, і нараз, поки він отак летів, його осяяв жахливий здогад.

Зникнення Хряща, можливо, помітять. Мабуть, рідні та друзі шукатимуть живолупа, якщо той не повернеться. Натомість Живчик учинив те, чого ніколи не робив жоден із лісових тролів. Він зійшов зі стежки. І тому ніхто його не шукатиме.

· РОЗДІЛ ТРЕТІЙ ·

ЖИВОЛУПИ

Живчик і далі зносився в холодне нічне небо, мотузка боляче впиалась йому під ребра. Він глибоко вдихнув повітря, і в голову йому вдарив ледь чутний дивний запах їдкого диму. Пахло впереміш дров'яним димом, шкірою і ще чимось гострим, чого Живчик не розпізнав. Згори тривожно захарчав Хрящ.

— Ми вже над твоїм селищем? — запитав Живчик.

Хрящ знову захарчав, цього разу дужче. І тут крізь крони дерев Живчиків погляд вихопив мерехтіння вогню і криваво-червоний дим. За якихось двадцять кроків під ними палало вогнище.

— Рятуйте! — заверещав Живчик. — Допоможіть!

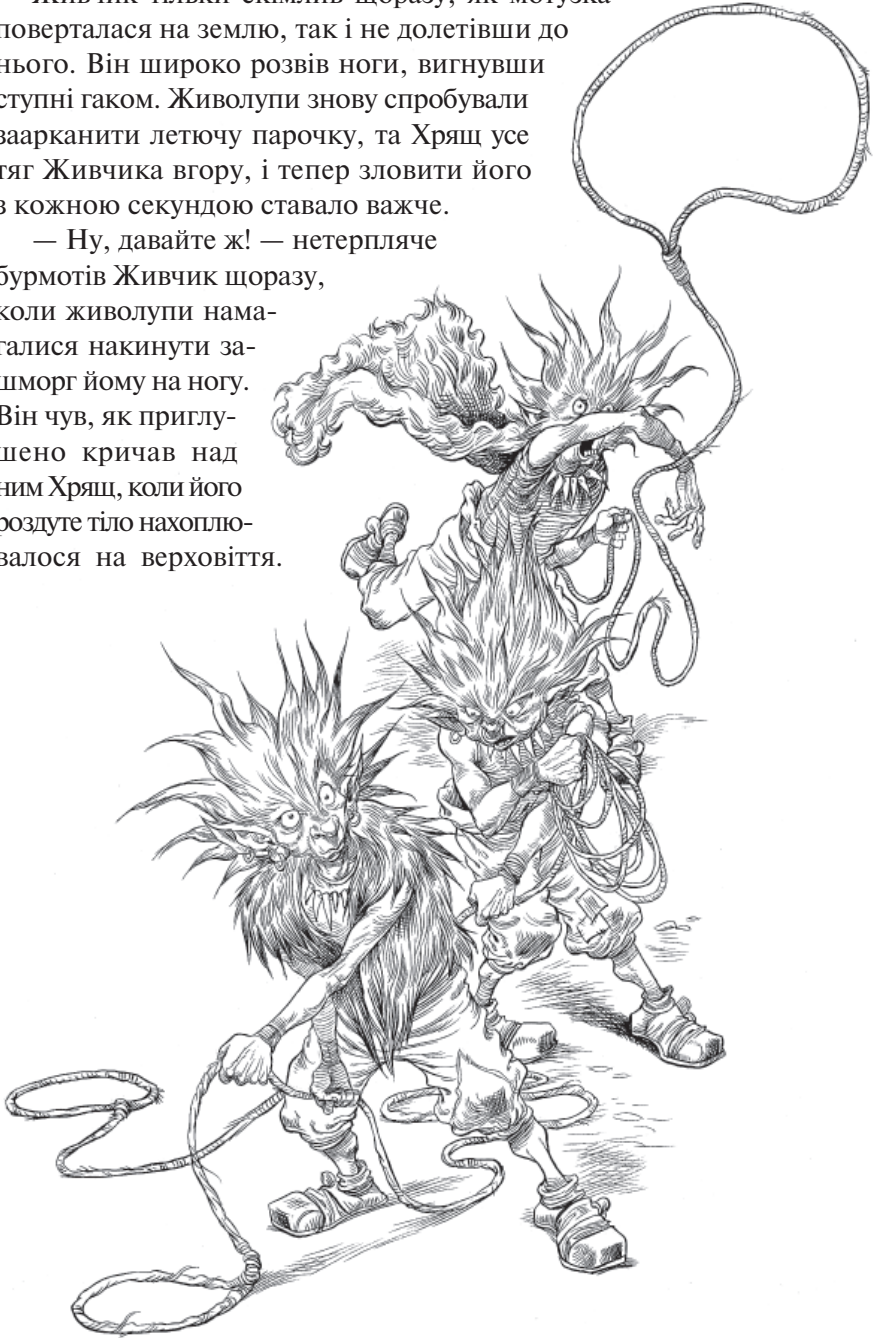
Майже відразу долі заметушилися криваво-червоні живолупи, кожен тримав у руці запаленого смолоскипа.

— Тут, угорі! — не вгавав Живчик.

Живолупи позадирали голови. Один із них показав рукою в небо. Потім, не кажучи ні слова, вони взялися до діла. Тихо, злагоджено познімали з плечей мотузки, які були в кожного, і з одного кінця поробили зашморги. Потім, так само неквапно і зосереджено, стали метати ці нашвидкуруч зв'язані аркани вгору.

Живчик тільки скімлив щоразу, як мотузка поверталася на землю, так і не долетівши до нього. Він широко розвів ноги, вигнувши ступні гаком. Живолупи знову спробували заарканити летючу парочку, та Хрящ усе тяг Живчика вгору, і тепер зловити його з кожною секундою ставало важче.

— Ну, давайте ж! — нетерпляче бурмотів Живчик щоразу, коли живолупи намагалися накинути зашморг йому на ногу. Він чув, як приглушено кричав над ним Хрящ, коли його роздуте тіло нахоплювалося на верховіття.

Ще мить — і Живчикова голова теж потонула в густому зеленому гіллі. Прим'яте листя відгонило густючим землистим духом.

“Цікаво, як це все виглядатиме згори? — подумалося Живчикові. — Коли ми зависнемо над Темнолісом? Там, де літають повітряні пірати”.

Та запитання так і зосталося без відповіді: хлопець відчув, як щось черкнуло закарлючену стопу і зашморгнулося навколо кісточки. Нарешті один із живолупських зашморгів знайшов свою ціль. Мотузка різко смикнула ногу — раз, удруге, втретє. Знову по обличчю залопотіло листя, а земляний дух став іще густіший.

Нарешті йому розвиднілось, і він побачив під собою і землю, і заарканену ногу, і мотузяний зашморг на кісточці. За другий кінець мотузки трималося близько двадцяти живолупів. Повільними посмиками вони підтягували її до себе.

Коли врешті-решт Живчикові ноги торкнулися землі, живолупи негайно заходилися коло Хряща. Працюючи у цілковитій тиші, вони понакидали зашморгів йому на руки та ноги, цуплячи його до землі. Потім один із них, витягнувши ножа, чикнув по мотузці, ще й досі обв'язаній навколо Живчикових грудей. Хлопець був вільний. Він зігнувся у три погібелі й глибоко, з насолодою вдихнув повітря.

— Дякую, — ледве вимовив Живчик. — Ще трохи, і я б... — він поглянув угору. Неймовірно роздутий Хрящ плів у напрямку селища слідом за купкою живолупів, які цупили його за собою. Живчик знову лишився сам-один. А тут ще й сніг почав сіятися з неба.

— Красенько вам дякую! — прохрипів він.

— Вони всі заклопотані, їм зараз не до тебе, — почув він чийсь голос за спиною. Живчик обернувся. Перед ним стояла дівчина-живолупка, її обличчя було освітлене мерехтливим світлом смолоскипа, який вона тримала в руці. Дівчина торкнулася чола і всмінулась. Живчик усміхнувся у відповідь.

— Я — Жилявка, — сказала дівчина, — а Хрящ — мій брат. Його не було вдома уже три ночі.

— Гадаєш, із ним усе буде гаразд? — спитав Живчик.

— Так, якщо тільки встигнуть дати йому зілля, перш ніж він вибухне, — відказала вона.

— Вибухне? — вигукнув Живчик, намагаючись не уявляти собі, що могло б із ними трапитись, якби вони знялися високо в небо.

Жилявка кивнула головою.

— Ота отрута перетворюється на розпечене повітря. А скільки його може вміститись усередині тебе чи мене? — додала вона

похмуро. Десь позад неї залунали удари гонга. — Ходімо, — сказала вона. — Вигляд у тебе не дуже ситий. А в нас зараз обід.

— Обід? — здивувався Живчик. — Таж зараз північ!

— Авжеж, — погодилася Жиливка, трохи спантеличена. — А ти, мабуть, обідаєш опівдні? — сказала вона і засміялась.

— Так, справді, — кивнув Живчик. — Ми всі обідаємо опівдні.

— Дивак! — скрушно похитала головою Жиливка.

— Ні, — реготнув Живчик, ідучи слідом за нею повз дерева, — я — Живчик.

Щойно показалося селище живолупів, Живчик зупинився, роззираючись довкола. Тут усе було зовсім не таке, як у його осаді. Живолупам були більше до вподоби приземкуваті хижі, ніж рубані хатинки. Тролі вкривали свої житла світляком — для легкості, а живолупи громадили свої курені з важкого олив'яного дерева, яке міцно трималося землі. Дверей у хижках не було, тільки грубі завіси зі шкур волорогів, які мали захищати від протягів, а не від сусідів.

Жиливка повела Живчика до того самого вогнища, яке він помітив ще з повітря. Воно було величезне, жарке і горіло на вивищеній над землею кам'яній платформі посередині селища. Живчик здивовано озирнувся. Хоча сипав густий сніг, жодна сніжинка не впала на саме селище. Теплова баня від палаючого вогнища була така потужна, що весь сніг танув, навіть не торкаючись землі.

Навколо вогнища квадратом стояли чотири довгі виносні столи, накриті для обіду.

— Сідай де бачиш, — сказала Жиливка і сама плюхнула за стіл.

Живчик сів поруч із нею і втупився просто в ревуче полум'я. Хоч жар від вогню був неабиякий, усі до одної колоди трималися землі.

— Про що ти зараз думаєш? — почув він крізь задуму Жиливчин голос. Живчик зітхнув.

— Там, звідки я прийшов, — сказав він, — ми палимо летючим деревом — світляком, сон-деревом, розумієш? Воно добре горить, але палити його треба у печі. Я... я ще ніколи не бачив такого вогню просто неба.

— Ти хотів би зайти в дім? — занепокоїлася Жиливка.

— Та ні, — заперечив Живчик, — я не це мав на увазі. Тут добре. Вдома, ну, там, де я ріс, коли стає холодно, всі ховаються по своїх домівках. І коли погода псується, стає так самотньо.

Живчик не став додавати, що й решту часу йому також бувало доволі самотньо.

Тим часом усі лави вже заповнились, і на далекому кінці починали розносити першу страву. Тільки зачувши апетитний запах, Живчик зрозумів, який він голодний.

— Мені знайомий цей запах, — сказав він. — Що це?

— По-моєму, суп із тїлдеровою ковбасою, — пояснила Жияльва.

Живчик подумки всміхнувся. Авжеж! Цей суп був делікатесом для дорослих, яким вони ласували в Окострельну ніч. Щороку хлопець запитував себе, яка вона на смак. І тепер ось-ось він це з'ясує.

— Забери ліктики, любий, — почувся голос із-за спини. Живчик озирнувся. То була літня жінка з ополоником у правій руці та круглим горщиком у лівій. Побачивши Живчика, вона відсахнулася, усмішку з її обличчя наче вітром здуло, і вона коротко зойкнула.

— Мара!

— Не хвилюйтеся, Ба-Татум, — заспокоїла її Жияльва, схилиючись над старою. — Це Живчик. Він прийшов із Застороні. То йому ми маємо завдячувати, що Хрящ залишився живий.

Стара вирячилась на Живчика.

— То це ти повернув нам Хряща? — запитала вона.

Живчик кивнув головою. Стара торкнулася свого чола і вклонилась.

— Ласкаво просимо, — промовила Ба-Татум. Потім вона звела високо вгору обидві руки і гучно торохнула ополоником по горщику.

— Тихо! — зажадала стара, видержись на лаву і обводячи поглядом застигли в очікуванні обличчя. — Серед нас присутній хоробрий хлопець на ім'я Живчик. Він порятував нашого Хряща і повернув його до нас. Я хочу, щоб усі ви піднесли келихи і привітали його.

За всіма столами живолупи — старе й мале — звелися, торкнулися своїх чїл, піднесли келихи і гукнули:

— Вітаємо, Живчику!

Живчик сором'язливо спустив очі долу.

— Що ж тут такого? — пробурмотів він.

— А зараз, — провадила Ба-Татум, злязючи з лавки, — осмілюся припустити, що ти таки зголоднів. Налітай, любесенький, — припросила вона, насипаючи супу до хлопцевої миски. — І побачимо, чи не додасть це рум'янцю твоїм щічкам, — додала стара.

На смак суп із тїлдеровою ковбасою виявився не гірший, ніж на запах. Ковбаса вариться на повільному вогні, аж поки розм'якне, потім бульйон приправляють шибайносом та помаранчилом, і суп

виходить пахучий, гострий. Та то ще був тільки початок. Після супу подали соковитий біфштекс із м'яса волорога, викачаний у борошні з вузлокорея та добре просмажений на тілдеровому жирі, а також земляблука та терпкуватий синій салат. На десерт був медовий бісквіт і бланманже з лісниць, а ще — вимочений у мелясі вафельний бісквіт. Живчик ніколи не їв так смачно і не пив так багато. Посередині кожного з чотирьох столів стояв повний глек сидру з лісових яблук, і господарі ревно пильнували, аби його кварта не була порожньою.

Що далі тривала трапеза, то більший галас зчинявся над столами. Живолупи вже забули про свого гостя, тож повітря, і так тепле від яскравого вогнища, ставало ще тепліше від сміху та жартів, застільних байок та співів, що подекуди зринали тут і там. І коли з'явився сам Хрящ, живий-здоровий після своєї приключки. Усі просто ошаліли!

Живолупи лементували, плескали у долоні, радісно галайкали та свистіли, їхні багряні обличчя палали в яскравому світлі вогню. Троє чоловіків зірвалися з місць, завдали Хряща собі на плечі й понесли його вздовж столів, а тим часом решта трапезувальників, грюкаючи келихами по столах, завела глибокими, сумними голосами просту пісню:

Гей, додому, зайшлий друг,
Гей, тут страшно дітям,
Гей, он лісу видно пруг,
Гей, кінець жахіттям!

Знову і знову виводили вони цей куплет, але не всі відразу, а далі й далі по квадрату, кожен стіл по черзі. Повітря повнилося чарівними співзвуччями, чудовіших від яких Живчиківі ще не випадало чути. Піддавшись спокусі, він і собі почав підспівувати. Його келих заторохтів по столу в такт з іншими, і вже скоро він наспівував слова пісні разом з усіма.

Оббігши навколо столів утретє, чоловіки рушили просто до Живчика. Зупинившись коло хлопця, живолупи опустили Хряща на землю. Живчик підвівся і поглянув на хлопця. Усі затихли. Потім, не кажучи ні слова, Хрящ торкнувся свого чола, статечно ступив крок уперед і торкнувся Живчиківого чола. Його обличчя розпливлося в усмішці.

— Тепер ми брати, — промовив він.

“Брати! — подумав Живчик. — Аби ж то так.”

— Дякую тобі, Хрящику, тільки... Ой-ой-ой! — закричав він, незчувшись, як і сам опинився на плечах у живолупів.

Безпечно погойдуючись на своєму сідалі, Живчик спочатку усміхався, потім його обличчя розпливлося в усмішці, а потім він уже реготав від захвату, коли його почали обносити навколо столів — раз, удруге, втретє, вчетверте — щоразу швидше і швидше. Йому аж паморочилося в голові, коли він споглядав згори розмиті червоні плями щасливих облич, які й собі радо дивилися на хлопця, і розумів, що ніколи ще не почувався таким бажаним, як нині в цьому осередку тепла та приязні, що ним був притулок живолупів Темнолісу. “Як було б добре, — думав Живчик, — коли б я міг тут залишитися”.

У ту ж мить повітря розітнув удар гонга, вже другий. Трійця живолупів різко зупинилась, і Живчик знову відчув під ногами землю.

— Обід закінчився, — пояснила Жилявка, коли живолупи зіскакували з лав і, не перестаючи сміятися та співати, поверталися до роботи.

— Показати тобі, як ми живемо? — запитала дівчина Живчика.

Живчик ледве стримався, щоб не позіхнути, і сонно усміхнувся.

— Я не звик бути на ногах о такій порі, — зізнався він.

— Таж зараз тільки звернуло за північ! — здивувався Хрящ. — Хіба можна вже хотіти спати?

— Я не спав цілий день, — знов усміхнувся Живчик.

Жилявка повернулася до брата:

— Ну, якщо Живчик хоче лягти спати...

— Ні, ні, — рішуче заперечив хлопець, — я хочу побачити, як ви живете.

Спершу його повели до загону з волорогами. Живчик став на нижню жердину і задивився на тварин із закрученими рогами та сумовитими очима. Вони мляво ремигали. Живчик перегнувся через загорожу і потріпав одного з них по чубку. Волоріг, роздратовано скинувши головою, буцнув хлопця по руці рогами. Живчик перелякано забрав руку.

— На вигляд волороги покірливі, — пояснила Жиливка, — та норів у них такий, що ніколи не знаєш, чого від них сподіватися. Коли ти поруч із ними, будь завжди насторожі. Ці роги можуть завдати чималого клопоту.

— А ще вони неповороткі, — додав Хрящ, — ось чому ми носимо такі товсті чоботи.

— У нас є приказка, — похвалилася Жиливка, — “Усмішка волорога — як вітер — спробуй угадати, коли вона зміниться”.

— Зате на смак вони — пальчики оближеш! — запевнив Хрящ.

Біля коптільні Живчик побачив шерехи тілдерячих туш, підвішених на гаках. Із великої печі, де палили остружками рудодуба, валив темно-червоний дим: він надавав тілдеровій шинці неповторного запаху. І саме від диму, а не від крові шкіра живолупів була червоного кольору.

Кожна частина тілдера йшла у хід. Кістки сушили і пускали на дрова. На жиру готували їжу, ним заправляли лампи і змащували колеса підіймального пристрою навісу, з нього робили свічки; з грубої вовни плели мотуззя, а з рогів виготовляли всяку всячину — від столового начиння до ручок для кухонних шаф. Та найбільше

в цих тваринах цінувалася шкура.

— Отут у нас вичиняють шкури, — пояснював Хрящ.

Живчик побачив червонолицих чоловіків та жінок, які гамселили по шкірах великими кругляками.

— Я чув цей звук раніше, — похвалився він. — Коли вітер дув із північного заходу.

— Так шкура стає м'якшою, — пояснила Жиявка, — і піддатливою.

— А це, — провадив Хрящ, ідучи далі, — дубильні шаплики. Ми беремо тільки найкращу кору олив'яного дерева, — додав він гордовито.

Живчик потяг носом коло повітого парою шаплика. То був запах, який він зачув, пролітаючи над селищем.

— Ось чому так славляться наші шкури, — сказала Жиявка.

— Найкращі у Темнолісі, — підтвердив Хрящ. — Навіть повітряні пірати ними не гребують.

Живчик рвучко обернувся.

— Ви накладаєте з піратами? — здивувався він.

— Це наші найкращі покупці, — сказав Хрящ. — Нечасті гості, та коли вже навідуються, то вигрібають у нас геть усе.

Живчик кивав головою, та думки його блукали вже далеко. Він знову бачив себе на носі піратського корабля — місяць освітлює його постать, а вітер куйовдить волосся, тим часом як судно плаває лине небом.

— І скоро вони будуть у вас знову? — врешті запитав він.

— Повітряні пірати? — перепитав Хрящ і похитав головою. — Востаннє вони були тут не так уже й давно. Тож якийсь час іще можна не чекати.

Живчик зітхнув. На нього раптом налягла страшenna втома. Жиллявка побачила, як злипаються хлопцеві повіки. Дівчина взяла його за руку.

— Гайда, — сказала вона, — тобі треба відпочити. Ма-Татум покаже, де лягти.

Цього разу Живчик не опирався. Зібравши останні сили, поплентався він за Жиллявкою та Хрящем до їхньої хижі. Усередині якась жінка вимішувала в мисці щось червоне на колір. Коли вони зайшли, вона підвела голову.

— Живчику! — вигукнула вона і витерла руки об фартух. — Я так хотіла тебе побачити! — вона жваво підійшла до Живчика, обійняла його кучими пухкими руками. Її чоло вперлося у підборіддя Живчика.

— Дякую тобі, Білдолицуку, — схлипнула вона. — Красно тобі дякую.

Потім вона відвернулася і краєчком фартуха почала терти очі.

— Не звертай уваги. Я просто дурна стара баба...

— Ма-Татум, — звернулася до неї Жилявка, — Живчикові треба поспати.

— Я бачу, — озвалась та. — Я вже постелила ще одну постіль у гамаку. Та спочатку... є кілька важливих речей, які я... — вона заходилася моторно порпатися в комоді, і незабаром приміщення наповнилось усім тим, чого вона не шукала.

— Ага, ось! — нарешті вигукнула Ма-Татум і вручила Живчикові теплу хутрянку накидку. — Приміряй-но, — припросила вона.

Живчик накинув дарунок поверх своєї шкуратянки. Як на нього шита!

— Тепло! — здивувався Живчик.

— Шкіра волорога, — сказала вона Живчикові, стягуючи накидку спереду поворозками. — Наша робота, — додала вона, — не на продаж.

— Живчику, — звернулася вона до хлопця охриплим голосом, — мені б хотілося, щоб ти прийняв цю річ на знак моєї вдячності за те, що ти повернув Хряща додому живим і неушкодженим.

Живчик був схвильований до глибини душі.

— Дякую, — промовив він, — я...

— Спробуй її на дотик, — попросив Хрящ.

— Що? — не зрозумів Живчик.

— Проведи по ній рукою, — повторив той і весело захихотів.

Живчик провів долонею по густому хутру. Воно було м'яке та гладеньке.

— Розкіш! — похвалив він.

— А тепер в інший бік, — не вгавав Хрящ.

Живчик зробив, як той казав. Цього разу вовна була настовбурчена, цупка.

— О! — вигукнув він, а Хрящ та Жилявка вибухнули реготом. Навіть Ма-Татум і та всміхнулася.

— Як голки, — зазначив Живчик, дмухаючи на вколоту руку.

— Чи мертвий волоріг, чи він живий, ніколи не гладь його проти шерсті, — хихикнула Ма-Татум. — Я рада, що тобі сподобався мій дарунок, — додала вона. — Нехай він служить тобі вірою і правдою.

— Дуже мило з вашого боку... — почав був Живчик, та Ма-Татум ще не закінчила.

— А оце хоронитиме тебе від незримих бід, — і вона почепила на шию Живчикові шкіряний амулет із тисненням.

Живчик потай усміхнувся. Здається, всі матері вірять у забобони, хоч де б вони жили.

— Не бачу нічого смішного, — гостро промовила Ма-Татум. — По очах бачу, що на тебе чекає далека дорога. А тут багато такого, що могло б завдати тобі шкоди. І хоча на кожную трутизну є своє чар-зілля, — додала вона, усміхаючись до Хряща, — та вже як раз потрапиш до темнолесникових лабет, вважай, що ти небіжчик.

— Темнолесник? — стрепенувся Живчик. — Про темнолесників я знаю.

— Найстрахітливіше з усіх створінь, — голос Ма-Татум здригнувся і бринів тепер приглушено. — Він бродить у п'ятмі. Він скрадається за нами, живолупами, весь час вибираючи собі жертву, і міркує, як її уб'є. А потім кидається на неї.

Живчик нервово пожував кінчик свого шарфа. То був той самий темнолесник, який наганяв страху на лісових тролів — оте чудовисько-звірисько, яке заманювало на певну смерть тролів, що збочили зі стежки. Але то були тільки оповідки, чи не так? Та хай навіть і так, а все одно Живчикові мороз пішов поза шкірою, коли Ма-Татум продовжила розповідь.

— Темнолесник шматує свою жертву доти, доки б'ється її серце, — прошепотіла вона майже нечутно. — Достеменно так! — раптом голосно вигукнула вона і сплеснула в долоні.

Усі — Живчик, Жиявка і Хрящ — аж підскачили.

— Ма-а! — ображено протягла Жиявка.

— А що ж! — відрубала Ма-Татум. — Вам, молодим, усе смішки та пересмішки!

— Я не хотів... — почав був Живчик, та помахом криваво-червоної руки Ма-Татум змусила його замовкнути.

— Ніколи не легковаж Темнолісом, — застерегла вона. — Злегковажиш — не проживеш і п'яти хвилин, — тут вона приступила до хлопця і лагідно стиснула його руку: — А тепер — іди відпочивай.

Живчикові не треба було повторювати двічі. Слідом за Хрящем і Жиявкою він вийшов із хижі й подався з ними через сільський майдан до спільних гамаків. Напнуті трикутником між усохлими деревами, гамаки весь час, поки вони п'ялися вгору, м'яко погойдувалися туди-сюди. Живчик був уже такий розморений, що очі йому мало не злипались на ходу. Слідом за Хрящем він ліз драбиною, приставленою до стовбура одного з дерев.

— Це наш, — сказав Хрящ, коли вони добралися до найвищого гамака. — Отут твоя постіль.

Живчик кивнув головою.

— Дякую, — сказав він. Ковдра, що залишила для нього Мататум, лежала на протилежному кінці. Живчик навкарачки переліз через весь гамак і загорнувся в неї. За мить його вже зморив сон.

Живчика не потривожили ані вранішнє сонце, ані совгання кам'яної плити, яку перетягали по землі, аж поки вогонь опинився просто під гамаками. Нічого він не помітив і тоді, як Хрящ, Жиллявка та родина Татумів у повному складі, коли настав час облягатися, залізли у величезний гамак і повмощувалися навкруг нього.

Живчика обійняв червоний сон. Він танцював із червоним людом у величезній червоній залі. Червоні були наїдки, червоні були напої, навіть сонячне світло, що лилося крізь далекі вікна, і те було червоне. То був радісний сон. Теплий сон. Аж поки почулося якесь шепотіння.

— Дуже затишно, дуже зручно, — сичав голосочок. — А все ж це не твоє справжнє місце, га?

Уві сні Живчик озирнувся. Із-за колони скрадаючись виступила висока худа постать у плащі. Щойно вийшовши, вона дряпнула довгим гострим пазуром по червоній корі. Живчик навмання ступив крок уперед. Він не зводив очей із подряпини на дереві: вона кривавилася, наче відкрита рана. Аж ось його вухо знову вловило шепіт.

— Я ще тут, — озвалася постать, — я завжди тут.

Живчик озирнувся. І не побачив нікого.

— Ти, жалюгідний дурню, — знову озвався голос. — Як хочеш знайти свою долю, то мусиш слухатися мене.

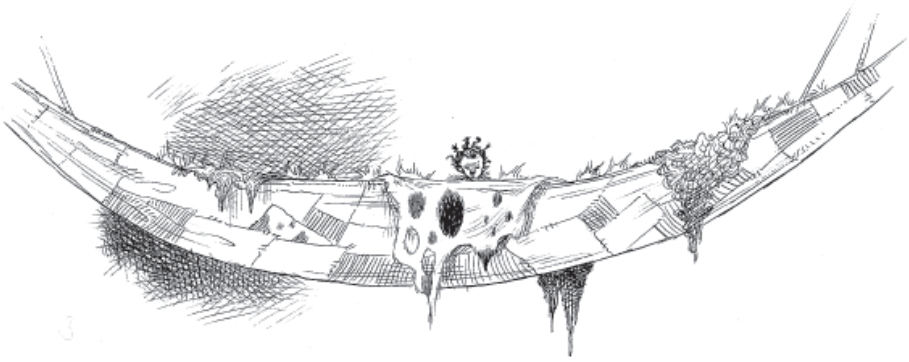
Живчик із жахом дивився, як зі згорток плаща випнулася кістява рука із жовтими кігтями, сягнула вгору і взялася за каптур. Ще трохи — і він побачить обличчя незнайомця. Живчик спробував відвернутися, але не здужав навіть поворухнутись.

І тут це створіння залилося огидним сміхом, опустивши руку долу.

— Досить скоро ти вже знатимеш, хто я такий, — просичало воно і по-змовницькому нахилилося до хлопця.

Живчикове серце шалено калатало. Він відчув над своїм вухом тепло його дихання, зачув запах сірчаної плісняви, що йшов від плаща з каптуром.

— Підіймайся!

Несподіваний крик прошив Живчиків мозок. Зойкнувши з переляку, він розплющив очі й отетеріло озирнувся. Ніч уже закінчилася, він був на висоті і лежав на чомусь м'якому. Біля нього, тихенько посопуючи, спали якісь червоношкірі істоти. Його погляд упав на спокійне уві сні Хрящеве обличчя, і Живчик згадав усі свої пригоди.

— Гей там, нагорі! Прокидайтеся, — почув він.

Живчик зіп'явся на коліна і зазирнув через край гамака. Далеко внизу стояв живолуп — єдиний, хто ще не спав. Він пильнував за вогнем.

— Це ти кричав? — спитав його Живчик.

Живолуп легенько торкнувся чола і кивнув головою.

— Ма-Татум наказала мені збудити вас уранці, паничу Живчику, — прокричав він у відповідь. — Адже ви — денне створіння.

Живчик поглянув на небо. Сонце от-от поверне на полудень. Намагаючись не розтривожити сонної родини, він переліз через гамак і драбиною спустився вниз.

— Ось, паничу Живчику, — і живолуп допоміг хлопцеві ступити з останнього щабля на землю. — На вас чекає далека подорож.

Живчик насупився.

— Але ж я думав, що трохи тут побуду, — заперечив він. — Мені тут подобається, та й кузен Дерилико не шукатиме мене, принаймні, поки я був би у вас...

— Побути тут? — глузливим голосом перепитав живолуп. — Побути тут? О, ви тут зовсім не приживетесь. Он уже сьогодні на світанні Ма-Татум нарікала, що ви незграбний, потворний хлопчисько, і геть не розумієтеся на шкурах...

— Ма-Татум казала таке? — Живчик проковтнув клубок, що застряг йому в горлі. — Але ж вона подарувала мені цю накидку, —

заперечив він, легенько торкаючись хутра волорога. Вовна захвилювала і стала дибки. — Ой-ой! — зойкнув хлопець.

— Ах, он воно що, — улесливо сказав живолуп. — Просто ви нічого не хочете помічати. Це — звичайнісінька стара накидка. Замість викинути, цей непотріб віддали вам, — додав він і бридко засміявся. — Ні! Вам, далєбі, краще повернутися до тих, хто схожий на вас самих, а онде й потрібна вам дорога.

Живолуп показав на ліс. Щойно він махнув рукою, як із дерев знялася гамірна зграя сірих птахів і зникла в небі.

— Еге ж, краще! — сказав Живчик. В очах йому по-зрадницькому засвербіло, але він не буде рюмсати перед отим куцим опецьком із червоним обличчям та розпатланою кучмою!

— І стережіться темнолесника! — глузливо прогугнявив живолуп навздогін, коли Живчик порівнявся з деревами.

— Я стерегтимусь темнолесника, неодмінно, — пробурчав хлопець. — Заразом і вас, живолупів, які спочатку назвуть тебе героєм, а потім мають за слимака-короїда.

Він обернувся, щоб сказати це голосно, та живолупа уже й слід прохолов. Живчик знову був сам-один.

КІСТКОГЛАВ

ойно ліс — зелений, похмурий, суворий — знову зімкнувся за Живчиком, його рука мимоволі сягнула до оберегів на шиї і стала їх перебирати — один за одним. Якщо десь у серці Темнолісу тайлася якась лиха сила, то чи досить було цих шматочків деревини та шкіри, аби стримати її? — Краще б я про це так і не дізнався, — пробурмотів він.

Живчик усе йшов і йшов. Починалися незнайомі дерева. Одні мали колюхи, другі — присоски, треті були з очима. Усі вони видавалися Живчикові небезпечними. Подекуди вони росли так щільно, що, попри всю свою відразу, хлопцеві тільки й залишалося, що пролизати поміж їхніх покручених стовбурів.

Раз по раз Живчик проклинав свій зріст і статуру. На відміну від присадкуватих лісових тролів чи живолупів, чи того ж таки блукайбурмила, наділеного силою, він не був створений для життя в лісі.

І навіть коли ліс порідшав, Живчик тривожився дедалі більше. Ніщо не вказувало на обіцяну стежку. Поквапно озирваючись назад — чи не видно, бува, якоїсь тварюки, що хотіла б завдати хлопцеві лиха? — він чимдуж переходив широкі освітлені галяви і ховався в тіні дерев. Якщо не брати до уваги маленького пухнастого звірка з обвислими вухами, який плювався услід Живчикові, коли той поминув його, ніхто з мешканців Темнолісу не зацікавився високим підлітком, що чимчикував їхньою домівкою.

— Певна річ, якщо я йтиму безперестанку, то знайду шлях, — підбадьорював себе Живчик. — Це ж ясно як день! — повторював він і чудувався з того, як кволо та непевно звучав його голос.

За спиною повітря розітнув незнайомий пронизливий вереск. Хтось закричав у відповідь ліворуч, потім — праворуч. “Не знаю, хто вони такі, — подумав Живчик, — але їхні крики мені не дуже до вподоби”.

Він ішов далі, не спиняючись і нікуди не звертаючи, але вже трохи швидше. Чоло зрослося краплинами поту. Хлопець прикусив нижню губу і перейшов на біг.

— Згинь! — прошепотів він. — Дай мені спокій.

І немовби відповідаючи йому, крик пролунав уже голосніше і ближче. Нахиливши голову та звівши руки догори, Живчик надав ходи. Він продирався крізь підлісок. Гнучке віття шмагало його по тілу. Колючки обдирали обличчя та руки. Гілки погойдувались над стежною, буцім хотіли перечепити чи оглушити його. І ліс усе хмурнів і густішав, а коли листя суцільним укривалом змикалося над головою, то й узагалі зловісно темним.

Несподівано Живчик побачив бузкове сяйво, так ніби десь далеко попереду виблискував самоцвіт. На якусь мить він загадався: чи не може такий незвичайний колір бути вісником якоїсь небезпеки. Але відразу ж полегшено зітхнув: над ним уже м’яко бриніли дивовижні, чарівливі звуки.

Підійшовши ближче, він побачив, що світло струменить по всипаній листям землі. Живчик поглянув на свої ноги — їх тепер також омивало бузково-зелене світло. Згуки — голоси та музика — залунали голосніше.

Живчик зупинився. Що він мав робити? Він був надто переляканий, аби йти далі. Але назад також зась. Він мусить рухатись уперед!

Жуючи кінчик свого шарфа, Живчик ступив крок уперед. Ще крок. Ще... Ось він уже весь у бузковому сяйві, такому яскравому, що довелося затулити очі руками. Музика — голосна, сумна — переповнила його. Потихеньку він опустив руки й озирнувся.

Живчик стояв на галявині. Бузкове світло було яскраве і серпанкове водночас. Усе розпливалося перед очима. Живчик бачив розмиті силуєти: вони плавали перед ним, наражались один на одного

і зникали. Музика чимраз гучнішала. Аж тут із туману виступила постать і завмерла просто перед Живчиком.

То була жінка — невисока на зріст, міцна. На голові — жмутки волосся, закріплені пацьорками. Обличчя Живчик не бачив.

— Хто ти? — запитав він.

Та коли музика сягнула свого вершка, Живчик уже мав відповідь на своє запитання. Куці міцні ноги, сильні плечі, а коли вона повернула ще й голову вбік, проступили обриси м'якого носа. Попри чудернацький одяг, який був на ній, не лишалося жодних сумнівів...

— Матусю, — тихо покликав Живчик.

Але Спелда круто повернулася і подалася крізь бузковий туман. Слідом за нею по землі поволікся шлейф незнайомого Живчикові синього хутряного плаття.

— Не тікай! — гукнув їй навздогін Живчик. — Мамо! Спелдо!

Музика стала нестерпно гучною, навальною. Голоси вже співали незграйно.

— Повернися! — гукнув Живчик і кинувся за ненькою. — Не залишай мене.

Він біг і біг крізь сьйливий туман. Часом зашпортувався за невидиме коріння, вітролом та сушняк і навіть давав сторчка на землю. Та щоразу зводився і, обтрусившись, біг далі.

Спелда забралася аж сюди, шукаючи його, Живчика, це ясно як день. Мабуть, думав хлопець, дізналася, що син у біді, збився зі стежки. От кінець кінцем і прийшла забрати його додому. Він не може зараз її втратити!

І тут Живчик побачив її знову. Вона стояла трохи попереду, спиною до нього.

Музика заграла м'яко, заспокійливо, а голоси співали якоїсь заколисливої пісні. Живчик біг до постаті, ним аж трусило від нетерплячки. Гукаючи Спелдине ім'я, хлопець наблизився до неї. Однак та не оберталась.

— Мамо! — закричав Живчик. — Це я.

Спелда кивнула головою і повільно обернулася. Живчик тремтів від голови до п'ят. Чому вона так дивно поводиться?

Музика стихла. Спелда стояла перед Живчиком, похиливши голову, насунутий каптур хутряного плаття ховав її обличчя. Вона

сповільна простягла руки назустріч Живчикові, аби вхопити його у свої теплі обійми.

Хлопець ступив крок уперед.

Ту ж мить Спелда заволатала не своїм голосом, поточилася назад і стала несамовито товкти себе по голові.

Музика знову погучнішала. Потужна, ритмічна — так б'ється серце. Спелда заволатала вдруге — дикий крик, від якого Живчикові мороз пішов поза шкіру, — і шалено замолотила руками повітря навколо себе.

— Матусю! — закричав Живчик. — Що коїться?

Живчик побачив цівку крові, що спливала із глибокої рани на голові. Ще одна рана була на плечі, і ще — на спині. Там, де кров потрапляла на одяг, синій колір ставав фіалковим. Спелда крутилася, вертілася, кричала і билася з невидимим нападником.

Живчик отетеріло спостерігав за сценою. Він би підсобив, якби міг. Та хлопець не міг нічого вдіяти — нічогісінько. Ще ніколи у житті він не був таким безпорадним.

Раптом він побачив, як Спелда схопилася за горло. Між її пальцями заструменіла кров. Спелда жалібно застогнала, похитнулась і, тіпаючись у диких корчах, гримнула на землю.

Невдовзі вона завмерла.

— Ні-і-і-і-і! — заверещав Живчик. Він упав навколішки і почав трусити тіло за плечі. Жодних ознак життя!

— Вона мертва, — схлипнув він. — І це все через мене. Чому? — заголосив він. — Чому? Чому? Чому?

Живчик трусив і трусив нерухоме тіло матері, а пекучі сльози стікали по його обличчю і падали на закривавлений одяг.

— Та й квит, — пролунав звідкись ізверху голос. — Заспокойся. І звільнися від цієї облуди.

Живчик підвів голову.

— Хто там? — запитав він, утираючи очі. Нікого не видно. Сльози текли не спиняючись.

— Це я, — сказав голос. — Я осьдечки.

Живчик обернувся туди, звідки линув голос, та все одно нічого не побачив. Одним скоком він зірвався на ноги.

— Ану ж ну! — крикнув Живчик і вихопив із-за пояса ножа. — Спробуй-но тільки підійти до мене.

Він люто панахав ножем повітря.

— Давай, — горлав Живчик, — ну ж бо, покажися, боягузе!

Марно. Невидимий убивця лишався невидимим. Помсту довелося відкласти. Сльози жалю, розчарування та гніву лилися по Живчикових щоках. Він не міг їх зупинити.

А потім почало коїтися щось дивне. Спочатку Живчик подумав, що йому привиділось. Аж ні. Усе навкруги міняло свої обриси. Розсіявся туман, почало тьмяніти бузкове світло, навіть музика почала стихати. Живчик зауважив, що після всього пережитого він і далі стоїть посеред лісу. З дедалі дужчою тривогою він озирнувся і побачив того, хто до нього промовляв.

— Ти! — ледь не задихнувся Живчик. Він знав цю істоту з історій, які розповідав йому ЖмUTOбород. То був птах помагаЙ-біда, певніше, помагаЙ-біда у личині його знаЙомця, бо кожен птах цього племені вважав себе та своїх родичів однією й тією самою істотою. Біль втрати давким клубком підступив Живчикові до горла.

— Навіщо ти це зробив? — гукнув хлопець. — Навіщо ти вбив Спелду? Мою матір!

Величезний помагаЙ-біда схилив голову набік. По масивному закандзюбленому дзьобу ковзнув промінь світла. Птах поводив фіалковими очима, вивчаючи хлопця.

— То не була твоя мати, Живчику, — відказав помагаЙ-біда.

— Але ж я бачив її, — заперечив хлопець. — Я чув її голос. Вона казала, що вона моя мати. Чого ж би вона...

— Поглянь лиш на неї, — сказав птах.

— Я...

— Поглянь на її пальці — на руках, ногах. Відгорни її коси і поглянь на обличчя, — наполягав помагаЙ-біда. — І потім скажеш, чи це твоя мати.

Живчик повернувся до тіла й нахилився над ним. Воно невпізнанно змінилось. Вбрання тепер скидалося не так на одєжину, як на звичайну шерсть. Перебігши поглядом по випростаній руці, він зрозумів, що жодний рукав не був би таким цупким. Живчик обійшов тіло кругом, і його погляд несподівано вихопив кисть: три вкриті лускою довгі пальці, а на кінцях — оранжеві пазурі. Такі самі були й ноги. Живчик перевів подих і поглянув на помагаЙ-біду.

— Але...

— Лице, — рішуче сказав птах. — Поглянь на лице, і зрозумієш, від кого я тебе порятував.

Живчик підійшов трохи ближче, тремтячими пальцями відкинув зім'яте хутро. І закричав із жаху. Все що завгодно він готовий був побачити, тільки не це!

Туго напнута луската шкіра, ніби бурий воскований папір намотаний на череп, вирлуваті жовті очі, сліпо витріщені на нього, та паща з двома частоколами гакуватих зубів, перекирвлена від люті та болю.

— Що це? — ледь чутно спитав Живчик. — Темнолесник?

— О, ні, не темнолесник, — відказав птах. — Дехто називає його кісткоглавом. Він полює на роззяв, загублених у сон-деревних гаях.

Живчик звів очі догори. Навколо стояли подекуди освітлені коліскові дерева і тихо про щось шелестіли. Він потермосив шарфа на шиї.

— Коли ти в сон-деревах, — пояснив птах, — ти бачиш тільки те, що вони хочуть, аби ти бачив — аж поки стає вже запізно. Ти шасливчик, що я вилупився тепер, а не коли-інде.

Над помагай-бідою старою панчохою нависав велетенський кокон.

— Ти вилупився з оцього? — запитав Живчик.

— Певно, що, — відповів птах. — А звідки ж іще? Знаєш, малий, тобі ще стільки всячини доведеться спізнати! Жмутобород мав слушність.

— Ти знаєш Жмутоборода? — здивувався Живчик. — Тоді я нічогосінько не розумію.

Помагай-біда скрушно кркнув.

— Жмутобород спить у наших коконах і бачить наші сни, — пояснив він. — Так, я знаю Жмутоборода, як і решту помагай-бід. Ми всі бачимо одні й ті самі сни.

— Шкода, що зараз тут немає Жмутоборода, — сумно проквилів Живчик. — Він би знав, що мені робити, — у голові йому макітрилося від гудіння дерев. — Я ні на що не придатний, — зітхнув хлопець. — Жалюгідне виправдання для лісового троля. Я збився зі стежки. Я загубився навіки, і мені нема на кого ремствувати, хіба на себе. Краще вже... краще б уже кісткоглав розшарпав мене на дрібненькі шматочки. Принаймні, було б покладено край оцьому всьому.

— Ну, ну, — лагідно сказав помагай-біда і зіскочив на землю поруч із ним. — Ти знаєш, що сказав би Жмутобород, чи не так?

— Нічогосінько я не знаю! — заголосив Живчик. — Я невдаха.

— А він сказав би так, — вів далі помагай-біда, — якщо ти загубив уторовану стежку, то протопчи свою, щоб інші пішли за тобою. Твоя доля чекає на тебе за Темнолісом.

— За Темнолісом? — Живчик зазирнув просто в фіалкові очі помагай-біди. — Але ж за Темнолісом пустка. Темноліс існує справіку й існуватиме довіку. Є верх і є низ. Вгорі небо, внизу — Темноліс — та й квіт. Усі лісові тролі знають, що світ улаштований саме так.

— Усі лісові тролі тримаються своїх стежок, — лагідно зауважив помагай-біда. — Можливо, для тролів за Темнолісом і справді нічого не існує. Та тільки не для тебе.

Несподівано, гучно залопотівши чорними блискучими крильми, помагай-біда шугонув угору.

— Стий! — закричав Живчик. Та було вже пізно. Величезний помагай-біда уже линув вище дерев. Хлопець жалісно дивився йому вслід. Йому хотілося кричати, хотілося плакати, та боязнь повернути увагу ще якоїсь лютої тварюки Темнолісу міцно скувала йому вуста.

— Ти був свідком моєї появи на світ, і тепер я завжди пильнуватиму тебе, — долинув далекий голос помагай-біди. — Я завжди прилітатиму, коли ти справді потребуватимеш моєї допомоги.

— Ніби зараз ти мені потрібен не справді, — із серцем пробурчав Живчик.

Він копнув ногою кісткоглава. Той застогнав — глухо, протяжисто. Чи, може, то просто гудіння сон-дерев? Живчик не став доглупуватися, що то було. Покинувши зарості сон-дерев, хлопець стрімголов чкурнув у безкінечні, незвідані нетрі суворого і непривітного Темнолісу.

Над пушею знову стояла ніч, коли Живчик спинив свій біг. Хлопець стояв — руки в боки, похиливши голову — і важко відсапувався.

— Я вже не... не годен сту... ступити й кроку, — уривчасто промовив він. — Не го-ден.

Нічого більше не лишалося, як знайти безпечне місце, де можна б перебути ніч. Найближче до нього дерево мало масивний стовбур та густе листя — непоганий захисток, якщо розгуляється негода. Живчик нагріб купу сухого листя і напхав ним заглибини при коренищі. Потім проповз на цю імпровізовану постелю у своєму тимчасовому сховищі, згорнувся калачиком і заплющив очі.

Повсюди навколо нього на всі лади кричала, завивала і скиглила ніч. Живчик прикрив рукою вухо, намагаючись відгородитися від цієї какофонії звуків.

— Все буде добре, — заспокоїв він себе. — Помагай-біда пообіцяв мене пильнувати.

І він поринув у сон, не знаючи, що саме в ту мить помагай-біда не мав ні хвилини спочинку, опікуючись родиною чагарникових німф далеко-далеко звідси.

ДУБ-КРИВАВНИК

початку Живчика просто щось залоскотало, і він не прокидаючись відмахнувся від непроханого гостя. Мляво лягнувши себе по губах, хлопець повернувся на бока. Скоцюрбившись на купі листя, Живчик видавався крихітним і безборонним.

Те, що лоскотало Живчика, було довге, тонке і гнучке. Щойно Живчик знову поринув у сон, як воно почало крутитися перед самим його носом. З кожним Живчиковим видихом воно ніжилось і звивалось у теплих струменях повітря. Аж ось воно кинулося вперед і заходилося обмацувати шкіру навколо Живчикових губів.

Той сонно щось пробуркотів і провів рукою по губах. Тоді оте гнучке “щось”, обминаючи довгі Живчикові пальці, подерлося в теплий темний отвір над губами.

Живчик сів рівно, наче палицю проковтнув, сну як не було. Шалено гупало серце. Щось лазило йому в лівій ніздрі!

Він ухопив себе за носа і так його стис, аж сльози на очах виступили. Раптом оте казна-що дернуло по м'якій перетинці усередині носа й вилізло геть. Живчик зморщився і від болю аж очі замружив. Серце гупало так, що здавалось, от-от вискочить. Що воно за проява? Що це могло бути? Страх і цікавість боролися у Живчиковій душі.

Насилу перемігши себе, Живчик трохи розплющив одне око. Догледівши спалах смарагдово-зеленого кольору, він приготувався

до найгіршого і порачкував задки. Та ба, зразу ж послизнувся, ноги подалися вперед, і хлопець пішов у затоки на ліктях. Він пильно вдивлявся у сірйаву нового ранку. Оте гнучке зелене “щось” не рухалося.

— Ну й дурень же я! — вигукнув Живчик. — Та це ж звичайна гусінь.

Задерши голову, хлопець утопив очі в лісові крони над собою. Крізь темне листя було видно, як небо змінило свій брунатний колір на червоний. Повітря було тепле, а п'яти Живчика — мокрі від вранішньої роси Темнолісу. Час рушати далі.

Живчик саме підвівся з землі і обтрушував волорогове хутро від листя та гілля, коли — ляс! — повітря розітнув різкий звук, ніби хвисьнули батогом. Живчик завмер і, холонучи від жаху, дивився, як смарагдово-зелена гусінь поповзла до нього, обплела його випростаний зап'ясток раз, удруге, втретє.

— А-а-а! — залементував він, коли гострі шпичаки вп'ялися йому в шкіру, і вилаяв себе за втрату пильності.

Бо оте гнучке зелене “щось” аж ніяк не було гусінню. То був повій-мацак, смарагдовий кінчик довгої і всіяної шипухами лозини, яка звивалась між деревами, наче змія, шукаючи собі якоїсь теплокровної здобичі. Живчик потрапив просто в обійми кровожерної смоляної лози.

— Пусти мене! — закричав він до ненаситної лозини, відчайдушно пручаючись. — Чуєш, пусти!

Він виборсувався, а гакуваті, мов кігті, шпичаки роздирали йому шкіру і тільки ще глибше впиналися у зап'ястки. Зойкнувши з болю, Живчик із жахом дивився, як на руці виступила крихітна червона цяточка крові, розпливлась і потекла вниз.

Вітер-тиховій безперестанку куйовдив хлопцеві чуба і ворушив хутро накидки. Він же поніс запах Живчикової крові у тінь. З темряви долинув легкий скреготливий звук тисяч гострих, як лезо, зубів — вони нетерпляче порипували. Вітер змінився, і Живчик закашлявся від різкого запаху смерті.

Він дряпав і смикав лозину. Впинався у неї зубами, та відразу ж спльовував — така вона була огидна і гірка. Він смикав, тріпав, гамселив і пробував порвати лозину, однак вона була загруба для хлопця. Живчик не міг здужати її смертельних лабет. Лозина не відпускала своєї здобичі.

Нараз рослина різко шарпнулась, і Живчика кинуло вперед.

— Ух-х-х! — тільки й проказав він, глухо впавши додолу і набравши цілий рот масної бурої землі. На смак вона нагадувала... тільдерову ковбасу. Тільки відгонила тухлятиною та чимось квасним. Живчика занудило, він знову спльонув.

— Стій! — гукнув Живчик.

Та смоляна лозина залишалася глухою до його крику. Вона й далі волокла свою жертву по камінню, сушняку, жаливі, придорожнику. Хлопця підкидало, жбурляло, товкло.

Живчик знав: хоч як би його зараз бито, різано та колото, найгірше ще чигало попереду. Проминаючи дерикаш, Живчик у відчаї вхопився за гілку і тримався за неї з останніх сил. Де ж той птах помагай-біда, він зараз так йому потрібен!

На хвильку лозина зашпорталась у якомусь корінні. З п'ятьми долинув крик, сповнений люті, і всю лозину трусонуло так, ніби хтось нею шмагонував. Живчик якомога тримався за гілля, та пересилити лозину було йому не до снаги. Куш видерся із землі з корінням, і Живчик відчув, як лозина волочить його по землі ще швидше, ніж перше. Земля під ним була всяяна твердими горбкуватими предметами білого кольору, які боляче врзалися Живчикові в тіло. Що далі він просувався, то їх більшало. Живчикові перехопило подих від несподіваного жаху. То були маслаки: хребти, кульшові кістки, ребра, оширені порожнечою черепи.

— Ні, ні, ні! —
закричав Живчик.
Та крик його потонув
у криваво-червоному світлі,
яким наповнилося це мертвотне,
неживе повітря.

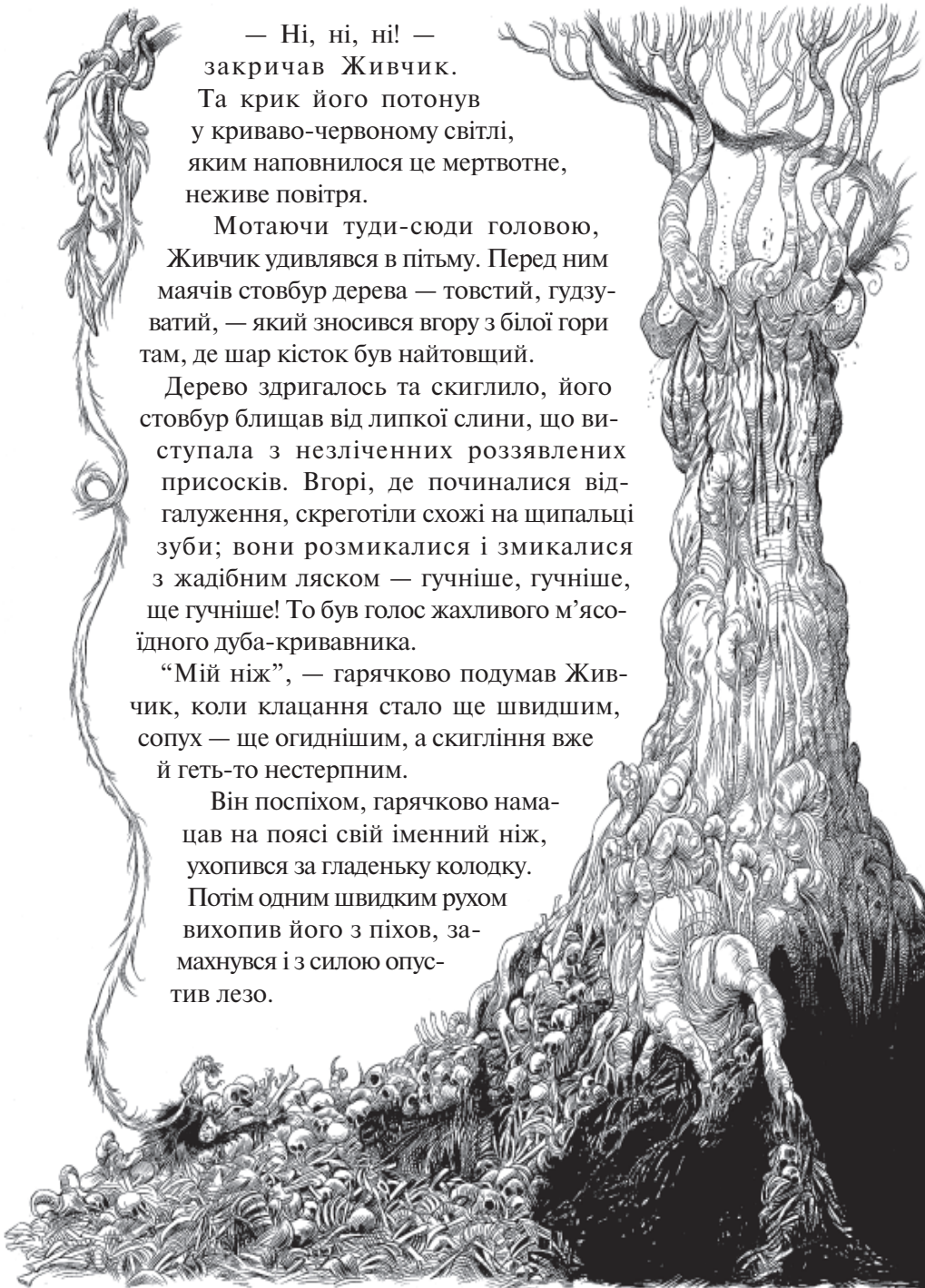
Мотаючи туди-сюди головою,
Живчик удивлявся в пітьму. Перед ним
маячів стовбур дерева — товстий, гудзу-
ватий, — який зносився вгору з білої гори
там, де шар кісток був найтовщий.

Дерево здригалось та скигло, його
стовбур блищав від липкої слини, що ви-
ступала з незліченних роззявлених
присосків. Вгорі, де починалися від-
галуження, скреготіли схожі на щипальці
зуби; вони розмикалися і змикалися
з жадібним ляском — гучніше, гучніше,
ще гучніше! То був голос жахливого м'ясо-
їдного дуба-кривавника.

“Мій ніж”, — гарячково подумав Жив-
чик, коли клацання стало ще швидшим,
сопук — ще огиднішим, а скигління вже
й геть-то нестерпним.

Він поспіхом, гарячково нама-
цав на поясі свій іменний ніж,
ухопився за гладеньку колодку.

Потім одним швидким рухом
вихопив його з піхов, за-
махнувся і з силою опус-
тив лезо.

Почувся сирий хрускіт і в обличчя Живчикові порснула цівка зеленого блискучого слизу. Ножа не довелося нізвідки висмикувати, хіба з порожнечі, і хлопець зрозумів, що переміг. Живчик витер слиз із очей.

Нарешті! Ось вона, ця лозина, гіпнотично погойдуюється над ним туди-сюди. Ліворуч — праворуч, назад — уперед. Живчик прикипів до землі. Він заворожено дивився, як зріз лозини перестав сочитися і рідина застигла на її кінчику гудзуватою зеленою краплиною завбільшки як його кулак.

Раптом її пружна оболонка розступилася, крапля луснула, і з хлопотом на поверхню виткнувся довгий мацак, весь усіяний смарагдово-зеленими плямами. Він помацав повітря навколо себе і почав звиватися.

Далі з'явився другий мацак, третій. Живчик не зводив з них погляду, не в змозі поворухнутися. На місці одної лозини з'явилося три. Вони розпросталися, немов батіг, яким замахнулися для удару, і, голосно хвисьнувши, усі три опустилися на Живчика.

Живчик закричав від болю та жаху, коли мацаки міцно обвилися навкруг його кісточок. Потім, не даючи йому оговтатись, смоляна лозина різко смикнула хлопця за ноги й стала підносити його вниз головою високо в повітря.

Кров прилинула Живчикові до голови, ліс поплив перед очима. Все, що він міг зробити, це міцно стискати в руках ножа. В'юнячись, пручаючись і сопучи від натуги, хлопець так-сяк виважився на руках, учепився за лозину і став різати та колоти її ножом.

— Заради Неба, пусти мене! — кричав Живчик.

На поверхні відразу ж виступили зелені крапельки. Масний слиз обліпив Живчикові ніж та руку. Рука ковзнула, він зірвався і знову завис у повітрі вниз головою.

Безпорадно виснучи на мацаку, обплетеному навколо одної ноги, Живчик крутнув шиєю і зазирнув униз.

Він висів над самісіньким вершечком основного стовбура. Просто під ним стирчали тисячі гострих, наче лезо, зубів, тих самих, чие жадібне клацання він чув раніше.

Вони розташовувалися по колу і виблискували в багряному світлі.

І тут зуби розімкнулися. Тепер перед Живчиком зяяла багряна утроба спраглої крові дерева. Воно спливало слиною і голосно плямкало. А смерділо так, що господи, та й годі! Живчика мало не потягло на блювоту.

Тепер йому вже ніколи не літати на повітряному кораблі піратів. Не знайти своєї долі. І навіть не вибратися з Темнолісу.

Зібравши рештки своїх сил, Живчик зробив відчайдушну спробу виважитися на руках. Накідка сповзла йому на очі. Хлопець відчував, як цупкішає хутро, тручись об нього проти шерсті. Він знову і знову намагався підняти угору і — нарешті! — йому таки пощастило вхопитися за лозину. І щойно він устиг за неї взятися, як та вивільнила його ногу.

Загойдавшись на лозині, Живчик закричав від страху і вп'явся в неї нігтями. Тепер, замість випрочуватися, він одчайдушно намагався

втриматись — тільки б його не вкинуло у розверсту кривавникової пашеку.

Перебираючи руками по лозині, він спробував видертись угору, однак уся кора була вкрита слизом і пальці лише ковзали по ній. Піднявшись на вершок угору, він сповзав униз на п'ять вершків.

— Допоможіть! — залентував Живчик. — Хто-небудь, рятуйте!

Лозина різко шарпнулася. Живчик послабив стиск, і рослина різким рухом скинула з себе хлопця.

Живчик падав ногами вниз, розпачливо вимахуючи руками. З огидним хлюпотом він упав на самісінький спід схожої на печеру паші м'ясоїдного кривавника. Клацнувши, над головою зімкнулися зуби.

У кромішній пітьмі деревного черева щось булькотіло.

— Я не можу ворухнутися, — заскімлив Живчик.

Навколо хлопця починала стискатися страхотлива горлянка, його міцно огортали кільця твердих деревних м'язів.

— Я не можу ди... хати-и!

Голову йому свердлила одним-одна думка, надто нестерпна, аби змиритися з нею. “Мене пожирають живцем!” Його засмоктувало глибше і глибше. “Пожирають живцем...”

І тут дерево задриготіло. Десь із глибин його черева з гуркотом вихопилася відрижка, і повз Живчика вгору шугонув струмінь смердючого повітря. На якусь мить м’язи відпружились.

Живчик зробив удих і прослизнув ще трохи вниз. Волорогове хутро на накидці настовбурчилось, адже воно терлося проти шерсті. Дуб-кривавник здригнувся вдруге.

Булькання голоснішало — дерево кашляло без упину, аж поки всім укритим слизом тунелем трусонуло з оглушливим ревом. Живчик відчув, як знизу, у п’яти, його тисне щось незрозуміле, виштовхуючи вгору.

І раптом охоплене конвульсіями дерево вдруге послабило стиск навколо Живчика. Хижій рослині вкрай потрібно було спекатися отої колючої гидоти, що стала поперек горла. Дерево ригнуло, з такою силою вивергнувши з себе повітря, що Живчика аж підкинуло вгору і понесло далі порожнистим стовбуром.

Вилетівши, мов корок із пляшки, він знісся в повітря і попав під справжню зливу зі слини й слизу. Якусь мить Живчик відчував, що він справді летить. Угору, в височінь, вільний, як птах.

А потім — знову вниз. Продираючись крізь гілля, Живчик шугонув додолу. Він так гепнувся, аж йому озвалося в кожній кісточці. Часину він пролежав на землі крижем, заледве вірячи в те, що сталося.

— Ти врятувало мені життя, — промовив він, погладжуючи волорогове хутро на накидці. — Дякую тобі за подарунок, Ма-Татум.

Живчик забився, але не надто боляче, і до нього дійшло, що щось, мабуть, пом’якшило його падіння. Хлопець сягнув рукою під себе.

— Ой! — пролунав якийсь голос.

Здригнувшись, Живчик скотився з його володаря і скинув на нього оком. То не було щось, а то був хтось! Хлопець тільки міцніше стис ножа, якого й далі тримав у руці.

КОЛОНИЯ БРАЖНИХ ГОБЛІНІВ

Непевно похитуючись, Живчик звівся на ноги і поглянув на істоту, що лежала на землі. Вона мала плескувату голову, ніс цибулиною й очі з важкими повіками. Істота ця була зодягнена в жалюгідне лахміття і з ніг до голови забрѳохана грязюкою. Вона підозріливо глипала на Живчика.

— Ти впав на нас із самого піднебесся, — озвалася вона.

— Так, знаю, мені дуже шкода, — промовив Живчик, здригаючись. — Ти б не повірив, крізь що я тільки-но пройшов. Я...

— Ти завдав нам болю, — урвав його гоблін. — Його гугнявий голос свердлив Живчикові мозок. — А ти часом не темнолесник?

— Темнолесник? — здивувався Живчик. — Звісно ж, ні!

— Найжахливіше створіння в Темнолісі, ось він хто, — сказав гоблін, ворущачи вухами. — Він блукає темними небесними закутками і падає зверху на тих, хто його зовсім не чекає, — гоблінові очі перетворилися на дві вузькі шпарини. — Та ти, мабуть, і так це знаєш.

— Я не темнолесник, — повторив Живчик. Він засунув ножа назад у піхви, подав гоблінові руку і допоміг йому звестися на ноги.

Його жилава рука була гаряча і дужа.
— Ось що я тобі скажу. Щойно мене мало не зжер кри...

Та гоблін уже не слухав його.

— Він каже нам, що він не темнолесник! — закричав він кудись у сутінь.

Висунулося ще двійко присадкуватих кутастих гоблінів. Якби не різні формою узорі з бруду на їхніх фізіономіях, уся трійця виглядала б однаковісінько. Живчик поморщився від солодкавомлосного запаху, що йшов від них.

— Що ж, — мовив перший гоблін, — тоді нам треба шодуху бігти додому. Наша Пані-матка шукати-ме нас.

Інші два схвально кивнули головами, похапали свої в'язки з'елені й поклали їх на свої плескаті голови.

— Заждіть! — гукнув Живчик. — Ви не можете піти просто так.

Ви мусите допомогти мені. Поверніться! — заволав він і кинувся за ними навздогін.

Ліс був густий і непролазний. Крізь проблиски у верховітті Живчик бачив, що небо вже стало рожевувато-блакитним. Трохи світла проливалось і в наземну пітьму.

— Чому ви мене не вислухаєте? — жалісно запитав Живчик.

— А нащо воно нам? — перепитали гобліни.

Живчик аж затремтів од почуття своєї самотності.

— Я втомився і зголоднів, — поскаржився він.

— Ну то й що? — знизала плечима трійця.

Живчик прикусив губу.

— А ще я заблукав! — крикнув він сердито. — Можу я піти з вами?

Той із гоблінів, що стояв перед ним, повернувся до хлопця і стенив плечима.

— Нам байдуже, що ти робитимеш.

Живчик зітхнув. Це найбільше скидалося на запрошення, яке він хотів почути! У всякому разі, гобліни ж не наказали Живчикові йти з ними. Великої симпатії гобліни не викликали, та Живчик уже зятив, що Темноліс — не найкраще місце для занадто перебірливих. Тож він пішов з ними, вибираючи дорогою із зап'ястка скіпки, що засіли там після двобою зі смоляною лозиною.

— Ви хоч маєте якісь імена? — запитав Живчик за якусь часину.

— Ми — бражні гобліни, — відповіли вони хором.

Після того як вони трохи пройшли, до них звідкись пристало ще троє гоблінів, потім — ще троє, трохи згодом — ще з півдесятка. Усі вони були однакові. Єдине, що їх відрізняло одне від одного, — це кладь у них на голові. Один ніс плетену таріль із ягодами, другий — кошика з вузлуватим корінням, третій — величезного крутобокого гарбуза бузково-жовтого кольору.

Незабаром численна ватага гоблінів досягла узлісся, і Живчика разом з ними винесло на залиту сонцем галявину. Просто перед ним постала споруда з якогось рожевуватого прозорого матеріалу, з перекособоченими вікнами та похиленими вежами. Заввишки вона сягала верхівок дерев, а стінам, що тяглися вглиб галявини, і взагалі не було кінця-краю.

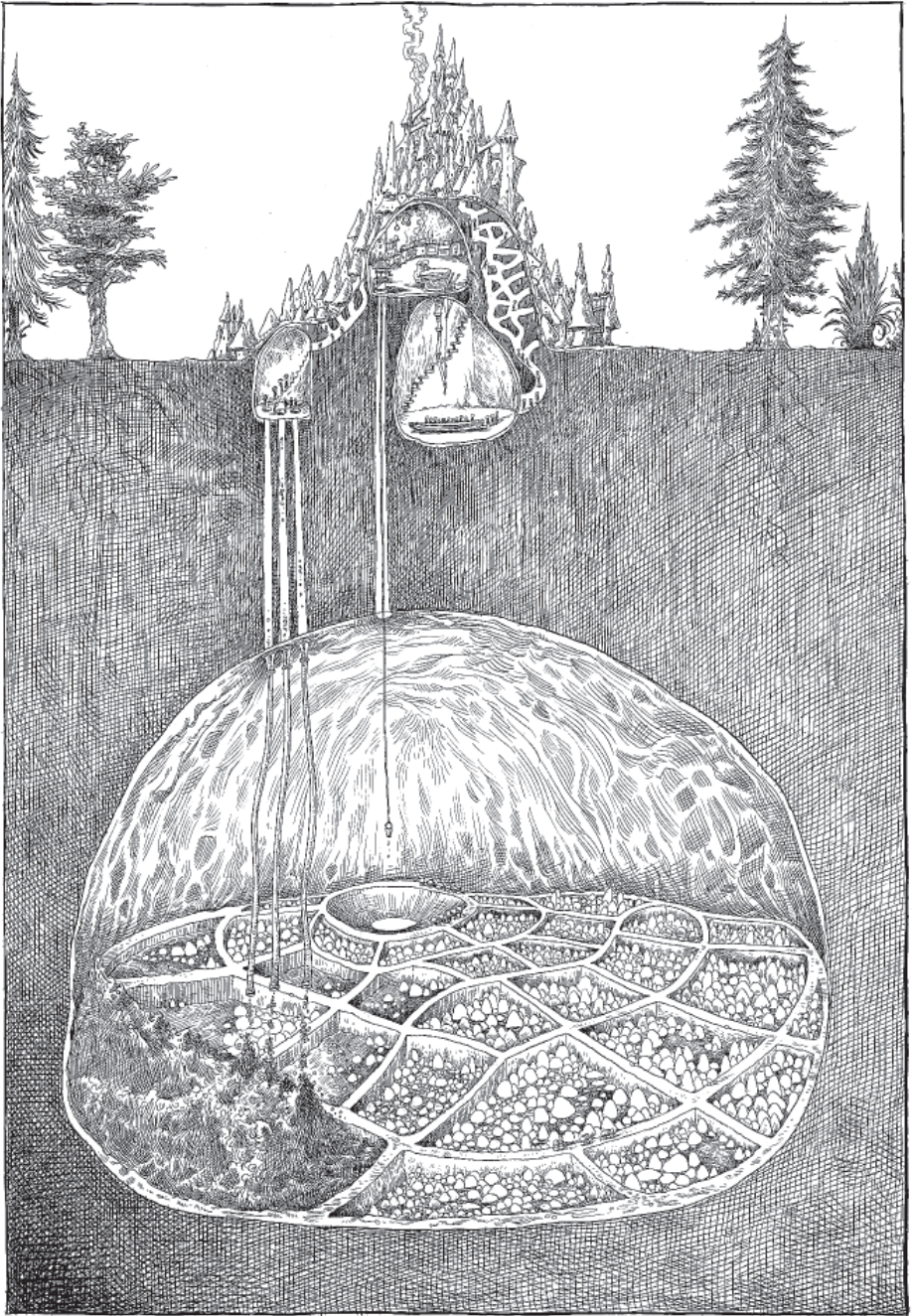
Гобліни збуджено загомоніли.

— Ми повернулися, — галасували вони і перли вперед. — Ми вдома. Наша Пані-матка буде задоволена нами. Наша Пані-матка нагодує нас.

Здавлений з усіх боків навалою тіл, Живчик ледве дихав. Несподівано його ноги відірвались від землі, і хлопця понесло кудись супроти його волі. Перед ним з'явилася величезна брама. За мить течія гоблінів утягла хлопця під склепіння арки, а там уже і до самої колонії.

Опинившись усередині, гобліни пороснули врозтіч. Не витримавши натиску, Живчик упав на землю. Гобліни ж тим часом перли та перли. Вони товклися йому по руках, ішли по ногах. Прикриваючись однією рукою, Живчик підвівся і спробував пробитися назад до входу.

Він звивався, наче в'юн, і підстрибував, а натовп тим часом ніс його через залу і виніс в один із численних тунелів. Повітря ставало затхлим, липким. Стіни теж були липучі на дотик, теплі й світилися темно-рожевим світлом.

— Ви повинні допомогти мені, — благав Живчик, а гобліни тим часом сунули повз нього. — Я хочу їсти! — загорлав він і вхопив з одного із кошків, що рухалися повз нього, довжелезний плід лісової заболоні.

Гоблін, який її ніс, люто накинувся на Живчика.

— То не для твого писку! — випалив він і відібрав заболонь.

— Але вона мені потрібна, — кволим голосом промимрив Живчик.

Гоблін розвернувся і пішов геть. Живчик відчув, як у ньому закипає гнів. Він був голодний. Гобліни несли їжу — і вони не дозволяли хлопцеві взяти з неї ані крихти. І тоді він розізлився.

Тамтой гоблін із заболонню не встиг далеко відійти. Протиснувшись крізь натовпі, Живчик знайшов його очима і метнувся до гобліна, щоб упіймати нахабу за кісточки, але схибив.

Він сів, пригнічений. Поруч нього у сутіні виднівся вузький альков. Саме сюди і чкурнув той гоблін. Хмуро посміхнувшись, Живчик підвівся з землі. Гобліна було приперто до стіни.

— Гей, ти! — закричав Живчик. — Я хочу взяти кілька цих плодів, і я візьму їх просто зараз.

Червона заболонь мінилась у рожевому світлі. Нарешті Живчик міг відчутти на язичці смак її сиропного м'якуша.

— Я вже тобі тлумачив, — промовив гоблін, знімаючи кошика з голови і ставлячи його долі. — Вони — не тобі, — і з цими словами вивернув увесь вміст кошика в якийсь отвір у землі.

Живчик чув, як заболонь прогуркотіла по лотоках і впала глибоко вниз із притлумленим стуком.

Роззявивши з подиву рота, Живчик витріщився на гобліна.

— Навіщо ти це зробив? — спитав хлопець.

Та гоблін уже пішов геть, не зронивши ні слова.

Живчик важко опустився на підлогу.

— Ах, ти ж, мала bestie! — пробурмотів він.

Інші гобліни проходили, несучи коріння, фрукти, ягоди та листя. Жоден із них не звернув уваги на Живчика. Жоден не почув його прохання дати щось попоїсти. Утомившись просити, Живчик замовк і вже просто сидів, втупившись у долівку. Потік гоблінів поволі танув.

І вже тільки коли нагодився якийсь запізнілий гоблін, бубонячи собі під носа щось про час, Живчик підвів голову. Вигляд у гобліна був стурбований. Він зсипав у отвір жовте м'ясисте цівувате коріння, а руки його аж ходором ходили.

— Нарешті, — зітхнув він. — А зараз — пошукаю чогось попоїсти.

Попоїсти. Попоїсти! Це чудове слово луною озвалося Живчиківі в голові. Він підскочив і подався слідом за гобліном.

Два повороти праворуч, потім ліворуч по розтоці — і Живчик опинився у просторому, схожому на печеру приміщенні. Воно було кругле, високе, блискучі стіни сходилися вгорі банею, а товсті колони формою нагадували оплилі свічки. Повітря було просякнуте знайомим солодково-млосним духом і обліплювало шкіру.

У печері хоч і кишіло бражними гоблінами, але було доволі тихо. Бражники стояли із задерними догори головами, широко роззявленими ротами та виряченими баньками, скерованими в самісінький центр високого склепіння. Живчик і собі поглянув туди і побачив, як зверху вниз поволі висувається широка рура. З її кінця вихоплювалися хмарини рожевого диму, роблячи й так затхле повітря ще задушливішим.

Рура спинилася, не дійшовши кількох вершків до лотка. Гобліни всі як один затамували подих. Щось клацнуло, булькнуло, востаннє бухнула пара, і з отвору в рурі в лотоки ринув струмінь густого рожевого меду.

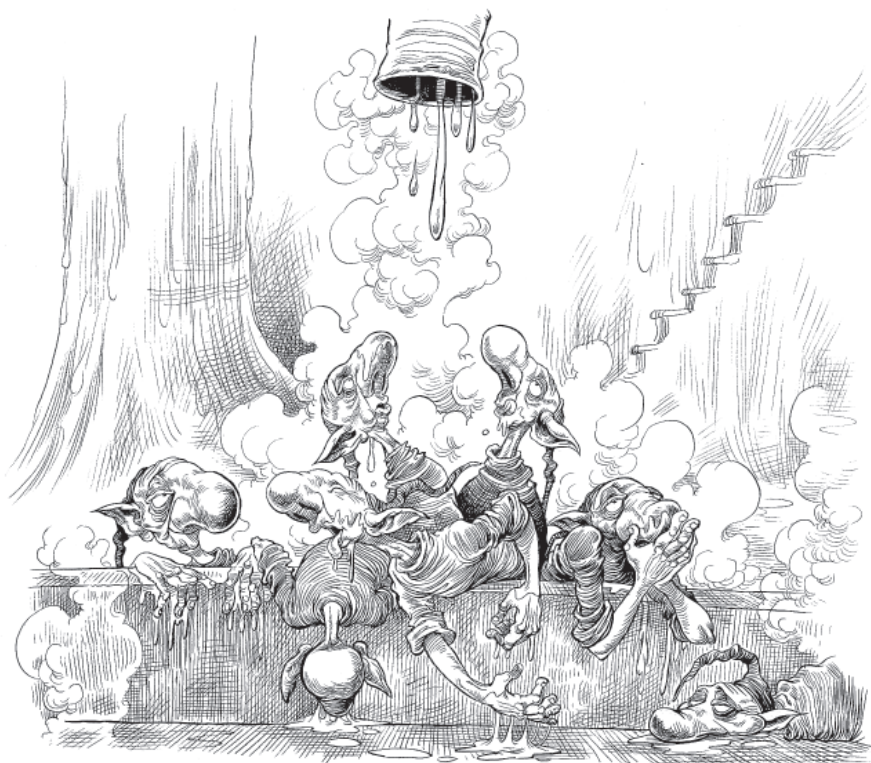
Уздівши мед, гобліни просто очманіли. Здійнявся вереск, замиготіли кулаки. Ті, що юрмилися позаду, рвалися наперед, а ті, що стояли спереду, билися між собою. Вони дряпалися, штовхалися, шаленіючи від люті, шматували один на одному одяг, намагаючись раніше за інших добратися до струменя рожевого меду.

Живчик почав відступати назад, чимдалі від збожеволілих бражників. Відчувши спиною стіну, він подався до виходу з печери. Дійшовши до сходів, побрався ними вгору. Піднявшись до середини маршу, хлопець сів на сходинку і спостерігав за гоблінами.

Рожевий мед переливався через край і вихлюпувався на підлогу скрізь, де тільки спалахувала сутичка за право запопасти якнайбільше цієї липучої суміші. Одні сьорбали, склавши руки у пригорщі. Інші лізли просто головою в лотоки й жадібно напихали медом свої пельки. А один бражник стрибнув у лотоки і вивернувся, роззявивши рота просто під рурою. По його забризканій мармізі розплився вираз невимовної насолоди.

Живчика аж пересмикнуло від огиди.

Раптом щось голосно клацнуло, і мед у рурі скінчився. Час годівлі вийшов. Приміщення наповнилося гулом розчарування, а кілька

гоблінів подерлися в лотки — вилізати їх дочіста. Решта подалися геть — заспокоєні, утихомирені. Безум скінчився, щойно минуло відчуття голоду.

Приміщення вже геть спорожніло, коли Живчик підвівся зі сходів. Він завмер. Звідкись долинав інший звук. “Гуп-човг!” — неслося звідкись. “Шурх, клац!” Потім знову: “Гуп-човг, шурх, клац!”

Чуючи, як калатає його серце, Живчик обернувся на звук і вп’яв очі у темряву над собою. Пальці нервово термісили амулети.

“Гуп-човг, шурх, клац!”

Від страху Живчик ледь дихав. Щось наближалось. Щось таке, чий звук йому зовсім не подобався.

“Гуп-човг, шурх, клац, грюк!”

І тут, геть затуливши собою вихід, у дверях з’явилася найбільша, найгладкіша, найпотворніша з усіх істот, яких Живчикові будь-коли доводилося бачити! Вона крутила сюди-туди головою, уважно вивчаючи приміщення під собою. Над обвислими щоками були посаджені очі-намистинки, із шиї спадали згортки жиру.

— І вродиться ж отаке непосидюще! — бурмотіла вона. Голос її нагадував булькання багнюки: “Буль, буль, буль, буль, буль”. — Ну нічого, нічого, — стиха додала вона, — все одно мої хлопчики будуть гідні своєї Пані-матки.

Вона якось дивно схлинула і... згортка за згорткою упхалась у прохід. Живчик як ошпарений схопився на ноги, злетів униз по сходах і сховався в єдиному місці, де можна було знайти прихисток — під лотоками. Шум не вщухав — гуп-човг, шурх, клац, гух! Бух! Живчик лячно визирнув із-під свого сховку.

Як на свої величезні розміри, рухалася Пані-матка прудко. Ось вона ближче, ближче, вже зовсім близько. Від страху Живчика тіпало, мов у пропасниці. “Вона запевне помітила мене!” — стогнав він і чимдалі забивався в сутінь.

Брязнуло об підлогу відро, у воді зашлюпала швабра, і Пані-матка заходилася прибирати той гармидер, який залишили по собі її “хлопчики”. Вона мила лотоки, мила побіля них і, прибираючи, грубезним голосом щось бурмотіла. Насамкінець, ухопивши відро із брудною водою, вона хлюпнула під лотоки.

З несподіванки Живчик заверещав. Вода виявилася крижаною.

— Що то було?! — закричала Пані-матка і заходилася шарувати під лотоками своєю шваброю! Раз по раз Живчик примудрявся ухилитися від швабри. Та ось йому не поталанило. Швабра креснула по грудях, виштовхнувши хлопця з-під лотоків на видноту. За мить Пані-матка вже височіла над ним.

— Тьху! — вигукнула вона. — Яка бридота... потвора... зараза... Ах ти ж паразитисько! Розносити гидоту по моєму пречудовому гніздечку?..

Вона вхопила Живчика за вухо, підняла над землею і жбурнула у відро. Потім зверху приклала шваброю, згребла це все в оберемок і посунула туди, звідки прийшла — сходами нагору.

Живчик лежав ні живий ні мертвий. Боліли груди, пекло вухо, ще й відро хилиталося туди-сюди. Він чув, як Пані-матка знов пропихається в одні двері, потім — у другі. Солодкавий, млосний запах погустішав. Несподівано відро перестало вертитися. Зачекавши хвилю, Живчик відсунув набік швабру і визирнув із-за краю.

Відро було почеплене високо вгорі на якийсь гак у неосяжній, сповненій пари кухні. Живчикові перехопило подих. Дорогу вниз відтято.

Він бачив, як Пані-матка переваги-ваги пішла в той бік кухні, де на плиті булькотіли два великі казани. Схопивши дерев'яну лопатку, вона занурила її в киплячу масу рожевого меду.

— Колоти, колоти, колоти, — наспівувала вона, — колоти і не бійся стомитись.

Потім вона вмочила у казан свій куций товстий палець і з виглядом глибокої задуми облизала його. Її лице розпливлось у щасливій усмішці.

— Пречудово, — сказала вона. — хоча, мабуть, не завадило б іще трішки.

Вона відклала лопатку, і її огрядне тіло, колихаючись, посунуло до притемненої заглибини у задній стіні кухні. Живчик догледів там студню, що визирала з-поза кухонних шаф і стола. Пані-матка вхопила дерев'яну корбу і ну її крутити! Коли раптом з'явився кінець мотузки, вона спантеличилась.

— Куди ж поділося це бісове відро? — буркнула вона. І раптом щось собі пригадала.

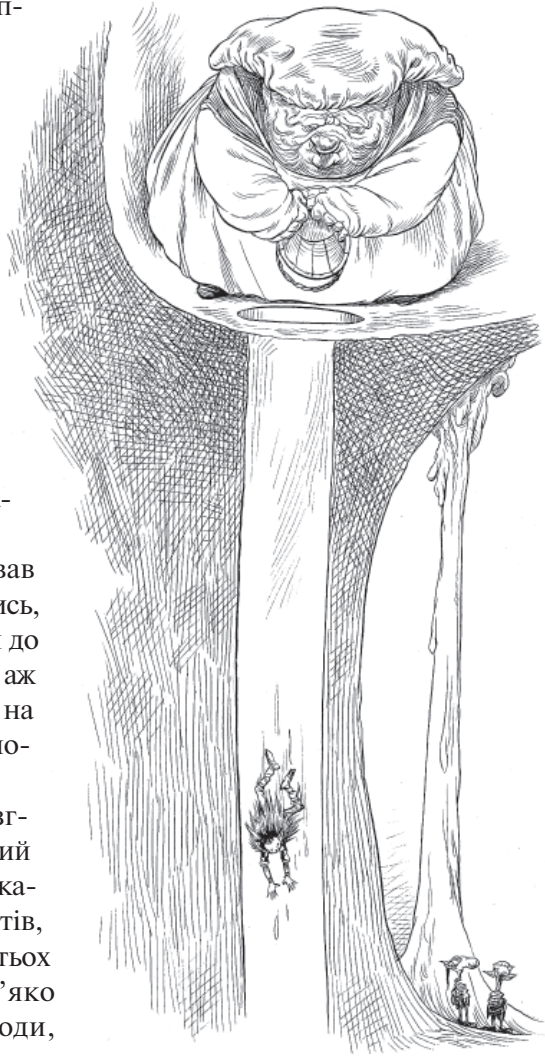
— У-у-ух! — ухнула вона здивовано за мить, знімаючи з гака відро і зазираючи досередини. — Та я ж забула викинути сміття!

Поки Пані-матка важко човгала назад до риштака, Живчик сидів у відрі й зацьковано роззирався. “Викинути сміття” — що б це мало означати? Аж ось він одчув, як над ним дзвенить струмінь холодної води — такої крижаної, аж від неї перехоплювало подих. Потім хлопця закрутило по колу — то Пані-матка споліскувала відро.

— У-у-у, о-о-о, а-а-а! — репетував Живчик, якому аж світ крутився в очах. А ще за мить матінка перевернула відро догори дном, і весь його вміст — і Живчик, і геть чисто все, що в ньому було, — вихлюпнулося у каналізаційний отвір.

— А-а-а! — репетував хлопець, весь час крутячись, метляючись і прямуючи до дна довжелезного каналу, аж поки — плюх! — гепнув на якусь м’яку, теплу і вологувату купу.

Сівши, Живчик розглянувся. Довгий зливний канал із пружкими стінками, кудюю він щойно летів, був тільки одним із багатьох риштаків. Усі вони м’яко погойдувалися туди-сюди, підсвічені восково-жовтим

склепінням, що ясніло високо над Живчиковою головою. Йому зроду не видертися на таку висоту. Як же бути йому тепер?

“Найперше треба підкріпитись”, — подумав хлопець, побачивши праворуч від себе, на купі всякої гнилі, незайманий плід заболоні. Він підняв його і тер його хутром накидки, аж поки червона шкірка заблищала. Хлопець жадібно уп’явся в неї зубами. По підборіддю потік червоний сік.

Живчикове обличчя розпливлось у блаженній усмішці.

— Шмакота! — проплямкав він.

ВЕРЕТЕННИКИ ТА МОЛОЧИНКИ

Живчик догриз заболонь і шпурнув кісточку геть. Біль, що жерцем їв шлунок, минув. Хлопець зіп'явся на ноги, витер долоні об куртку і розглянувся довкола. Він стояв посеред величезної купи компосту в підземній печері — не меншій, ніж колонія нагорі.

Зціпивши зуби і якомога тамуючи подих, Живчик подався до краю звалища гнилої рослинності й видерся на сяку-таку подобу берега, що охоплював його кругом. Він кинув погляд на стелю, навислу високо над ним.

— Якщо є вхід, — промурмотів він похмуро, — то має бути й вихід.
— Не конче, — пролунав чийсь голос.

Живчик здригнувся. Хто це сказав? І тільки коли створіння рушило до нього, а світло окреслило його прозоре тіло та клинцювату голову, Живчик зрозумів, наскільки близько воно було.

Високе та кутасте, воно скидалося на велетенську скляну комаху. Такого дива у своєму житті Живчик ще не бачив. Він нічого не знав про підземні рої веретенників та незграбних молочинок, яких ті пасли.

Комаха рвучко подалася вперед, її клешні схопили Живчика за комір. Хлопець закричав, уздрівши прямо перед собою колихку

голову, ворущкі вусики та величезні мозаїчні очі, які у тьмяному світлі виблискували зелено-оранжевим світлом.

— Агов, у мене тут ще один, — гукнула комаха. Звідкись долетів тупіт, і до веретенника приєдналося ще троє.

— Не знаю, що там у неї нагорі коїться, — сказав один.

— Я це називаю несусвітнім гармидером, — заявив другий.

— Вона завжди перша починала скаржитися, коли закінчувався мед, — додала третя. — Здається, нам уже час побалакати з нею.

— Дарма це все! — сказала перша. — Якщо я вже казала їй раз, якщо я вже казала їй тисячу разів...

— Не тварина — овоч! — закричали вони в один голос і аж затремтіли від роздратування.

Комаха, що тримала Живчика, вирячилась на нього, наблизивши писк упритул.

— Воно не схоже на нашу звірину! — зауважила вона. — Воно із шерстю.

Потім, без жодних попереджень, комаха нахилилася вбік і добряче угризнула Живчика за руку.

— Ай-яй-яй! — заволав Живчик.

— Ой-ой! — зойкнув веретенник. — Та й кислоче ж!..

— Навіщо ти це робиш? — заволав Живчик.

— А воно вміє розмовляти! — здивувався інший веретенник. — Найкраще запхати його в піч на сміття, поки воно не завдало нам ніякого клопоту.

Живчикові аж дух зайняло. Піч на сміття? Він запручався, вислизнув із чіпких клешнів веретенника і пустився бігти густо переплетеними, вивищеними над поверхнею доріжками. Негайно ж почулося стривожене гудіння, і чотири розлучені комахи помчали навздогін.

Живчик біг, і підземний ландшафт мінявся просто на очах. Одне за одним проминав він поля, що їх обробляли якісь садові комахи. Трохи далі починалася земля, поплямлена чимось рожевим, що вже починало розпускатись. Ще далі зарясніли блискучі рожеві гриби, схожі на дірчасті гіллясті роги.

— Ну от і все, тепер ти наш! — закричав хтось.

Живчик різко спинився. Перед ним стояло двійко веретенників. Він обернувся. Ще двоє наближалось ззаду. Робити було нічого. Живчик скочив із доріжки і побіг полем навпростець, пробоєм торуючи шлях крізь рожеві гриби.

— Він на грибних грядках! — зарипіли комахи. — Треба його зупинити!

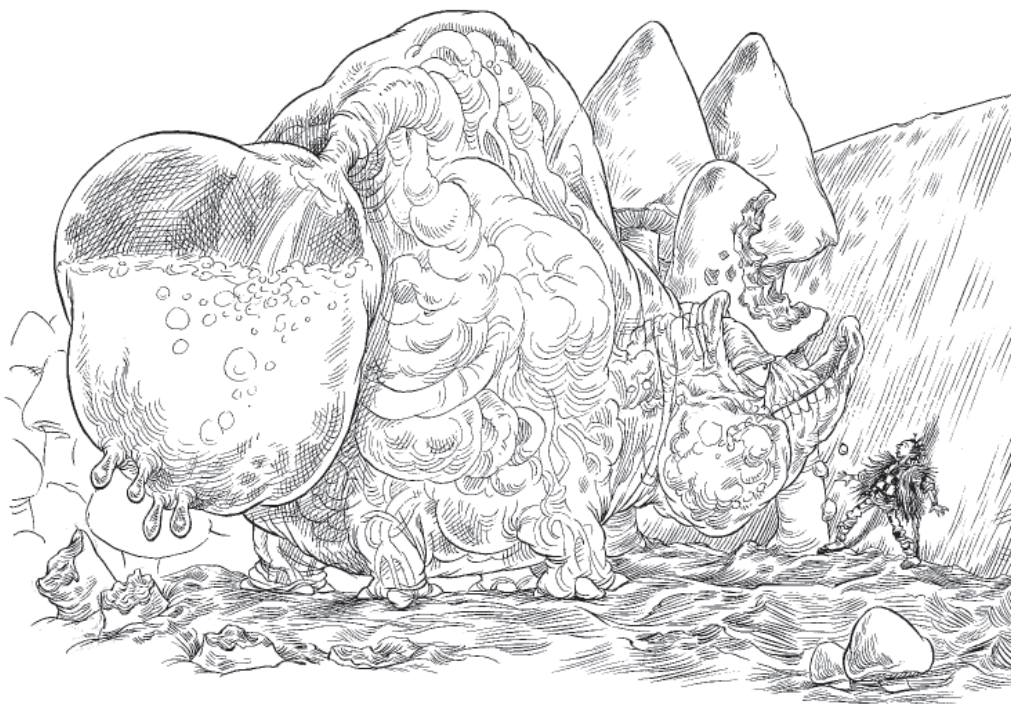
Живчикові аж душа втекла у п'яти, коли він зрозумів, що не один серед цих рожевих поганок. Поле кишіло прозорими, як комахи, величезними незграбними тваринами, і всі вони завзято трошили рожеві гриби.

Живчик примітив, як їжа всередині їхніх тіл рухається через стравохід у шлунок, а вже звідти — через хвіст до величезного міхура, наповненого рожевою рідиною. Одна з тварин підвела голову і товсто заревла. Інші підхопили. Невдовзі повітря стугоніло від їхнього реву.

— Держи паразита! — горлали садові комахи.

Молочинки повагом почваланали навперейми.

Живчик кинувся в один бік, потім — у другий, ухиляючись від молочинок, які навмання чапали до нього. Раз по раз ковзаючись на понівечених грибах, він дістався краю поля саме вчасно. Навіть видираючись насипом угору, він відчув гарячий подих одної з молочинок, яка вкусила його за кісточку.

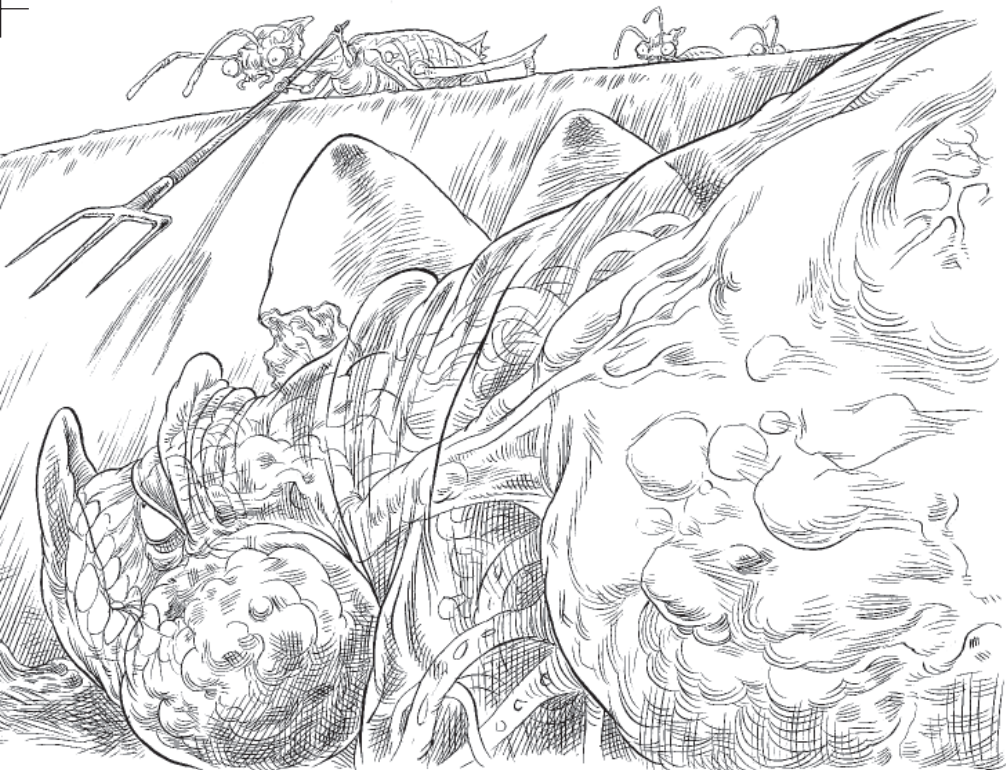
Живчик тривожно озирнувся. Ліворуч та праворуч від нього бігли доріжки, та обидві були відтяті. Позад нього сапала молочинка — ось-ось добереться до хлопця. Попереду — скісний спад яруги губиться у пітьмі.

— А тепер що? — мовив засапано Живчик. Вибору не було. Єдине, що йому лишалось, — з'їхати вниз по схилу. Він розвернувся і прожогом кинувся в непроникну пітьму.

— Зараз він біжить до медового жбана! — заверещали веретенники. — Переймайте його. Ну ж бо!

Та величезні молочинки, обережно волочачи за собою масивні міхури з медом, рухалися надто повільно. Дуже швидко лишивши їх далеко позаду, Живчик побіг схилом униз. “Якщо я тільки зможу...” — подумав він. Аж раптом перед ним розступилася земля. Живчик розпачливо заволав. Він біг надто прудко, аби встигнути зупинитись.

— Ні-і-і!.. — його ноги шалено молотили повітря. — А-а-а-а!.. — закричав хлопець і загув униз.

Шубовсть!

Він упав посередині глибокого водоймища і з головою поринув у якусь рідину. За мить він виринув, відкашлюючись, відпльовуючись і несамовито бовтаючи руками й ногами.

Прозора рожева рідина була тепла і солодка. Вона зайшла Живчикові у вуха й очі, набралася в рот; якась дещиця потрапила навіть у горлянку.

Побачивши перед собою прямовисні стіни ями, він застогнав. Із кепських справи перетворилися на дуже кепські. Тепер йому звідси нізащо не вибратися.

Високо вгорі такого самого висновку дійшли веретенники та молочинки. “Нічого не вдієш, — долинули до Живчикових вух їхні слова. — Хай тепер сама його виловлює. А в нас робота”.

Після цих слів — Живчик саме борсався, намагаючись утриматися у в'язкій рідині — веретенники понагинались та й давай тягати

молочинок за дійки на самому кінці їхніх міхурів. Поверхню збурили гомінкі рожеві цівки.

— Вони їх доять! — тільки й мовив уражений Живчик. Скрізь кругом нього лився густий рожевий мед. — Витягніть мене звідси! — залентував він. — Ви не можете лишити мене тут... буль, буль, буль, буль...

Живчик пішов на дно. Та сама волорогова накидка, яка перше порятувала йому життя, тепер загрозувала його забрати. Її густе хутро просякло в'язкою рідиною і обважніло.

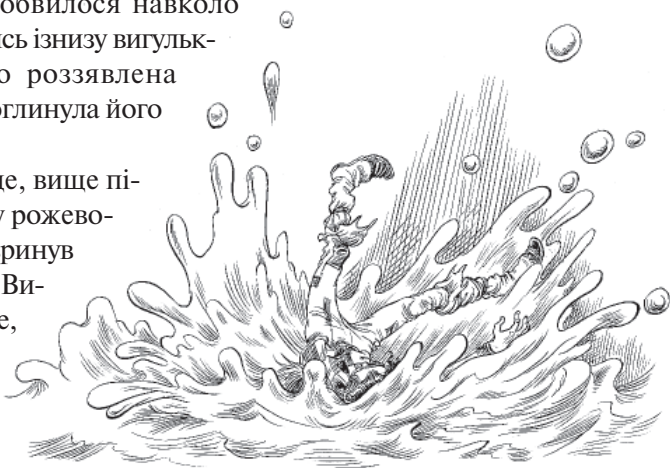
Не заплющуючи очей, Живчик спускався усе нижче й нижче у в'язку рожевість. Він спробував виринути на поверхню, та його руки й ноги задерев'яніли. Сила вже полишала його.

“Потонути в рожевому меді!” — сумно подумав він.

Та й це ще не все: Живчик раптом зрозумів, що він тут не один. Щось порушило спокій рожевої рідини. Виявляється, її збурювала якась змяста істота з величезною головою. Серце Живчикові гупало так, що у вухах закладало. Або він потоне, або його зжеруть. Оце так вибір! Він шодуху замолотив руками і ногами, звиваючись усім тілом.

Однак та тварюка була куди меткіша. Її тіло обвилося навколо хлопця, звідкись ізнизу вигулькнула широко роззявлена пащека — і поглинула його всього.

Вище, вище, вище підіймався він у рожевому сиропі і... зринув на поверхню. Виплюнувши все, чого встиг наковтатись, Живчик відкашлявся

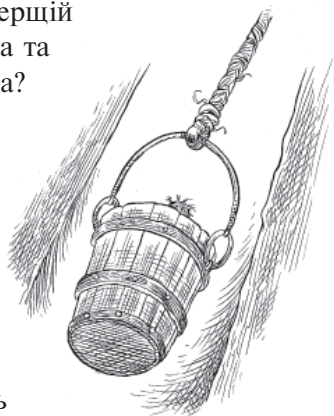
і набрав повні легені повітря. Відтак мерщій протер очі і придивився до довгого тіла та великої голови — що ж воно за проява? Мотузка з відром!

Його несло повз скісні схили, повз скупчення кутастих веретенників, які заклопотано вищіджували останні краплі рожевого меду з уже обвислих міхурів своїх молочинок, ось він уже під стелею величезної печери. Відро загрозово погойдувалось. Живчик прикипів до мотузки, ледве одважуючись дивитись вниз, бо зовсім не дивитись він не міг.

Далеко внизу лишилися латки рожевих та брунатних полів. А зверху над ним — чорна діра в сьайній стелі, яка все ближчала, ближчала і...

Несподівано прямовисні стіни урвались, і Живчика знов оповили хмари гарячої кухонної пари. Просто перед ним виринуло повне, брезкле обличчя Пані-матки.

— О, ні, тільки не це! — простогнав Живчик.

Піт струменів по випнутих бровах та обвислих щоках Пані-матки, яка прив'язувала кінець мотузки. Її тіло коливалось і ходило ходором від найменшого поруху, наче міх з олією. Коли вона знімала відро з гачка, Живчик глибоко пірнув, молячись, аби вона не помітила його маківки над медовою поверхнею.

Щось монотонно мугикаючи, Пані-матка поставила відро на піч, потім завдала його собі на драглисте плече і вивернула в казан. Живчик шубовснув у булькітливє вариво.

— Ай-ай-ай! — заволав він. Усю його відразу як водою змило, шойно він побачив, як Пані-матка, сопучи та надсадно хекаючи, верталася до колодязя по нову порцію меду. — Що ж це таке коїться?

Мед був гарячий — досить гарячий, аби миттю зробити каламутним ціле відро вилитого у нього сиропу. Навколо Живчика булькотіло, стріляло і хлюпало в обличчя. Живчик розумів, що мусить вибратися звідси, поки не зварився живцем. Хлопець видряпався з дедалі густішої паристої бовтанки на край казана і “збіг” на черинь печі.

А далі? Живчик замислився. До підлоги було задалеко, щоб стрибати без ризику, а Пані-матка вже сунула від колодязя з новим відром меду. Живчик поспішив сховатися за казан і принишк, сподіваючись, що вона його не помітить.

Крізь калатання власного серця, яке, здавалось, ось-ось розірветься на шматки, Живчик чув, як Пані-матка бурмоче, помішує та куштує кипучий мед.

— Гм-м-м! — пробурмотіла вона і гучно цмокнула губами. — Якийсь дивний присмак. Немовби кислий... — вона знову сьорбнула і гикнула. — О, ні, все гаразд.

Вона важко відійшла і підхопила зі столу пару прихваток. Живчик розпачливо роззирнувся. Мед уже був готовий. Ось-ось його почнуть заливати у харчову руру. “Тепер вона мене запевне побачить!” — подумав хлопець.

Та Живчикові пощастило. Поки Пані-матка обмотувала шматинною перший оповитий парою казан і знімала його з печі, Живчик заховався за другий. А коли вона, з гуркотом поставивши перший казан на місце, йшла спорожняти другий, він метнувся за перший казан. Пані-матка, заклопотана лише тим, щоб учасно нагодувати медом своїх хлоп'ят, більше нічого не помічала.

Живчик залишався у сховку, поки Пані-матка силкувалася вивернути другий казан у харчову руру. Він чув, як після тривалого

бурчання та сопіння клацнула засувка. Визирнув, щоб подивитись.

Пані-матка рухала вгору-вниз якимось важелем. У такт її рухам довга, повна гарячого меду рура крізь підлогу спускалася в нижнє приміщення. Вона шарпнула другий важіль, і Живчик почув клацання, а потім хлюпіт меду, що виливався в лотки. З нижньої зали долинуло вдоволене ревіння зголоднілих істот.

— Ось вам, — прошепотіла матка, і її велетенські риси розпливлись у задоволеній усмішці. — Їжте на здоров'ячко, хлопчики мої. Смакуйте ваш мед.

Живчик зішкріб із куртки налиплий мед і облизав пальці.

— Тьху! — скривився він і сплюнув. Перекипілий мед був просто бридкий на смак. Він витер губи затилям долоні. Час було вибиратися звідси. Якщо прочекати до тої пори, коли Пані-матка збереться мити посуд, він конче попадеться. А чого йому найменше зараз хотілося, то це ще раз опинитись у смітниковій рурі. Так, але куди ж поділася ця Пані-матка?

Живчик протиснувся між казанами і роззирнувся. Її ніде не було.

Тим часом буйний галас у долішньому приміщенні й не збирався вщухати. Натомість, він дедалі дужчав і — принаймні так здалося Живчикові — ставав збудженішим.

Пані-матка, мабуть, теж відчула, що там щось не гаразд. До Живчика долетіли її слова:

— Що там, мої золотенькі?

Він сторожко обернувся і скося поглянув на Пані-матку. Її величезне тіло обтікало крісло, що стояло у далекому куті кухні. Голова Пані-матки була закинута назад, на чолі лежала намочена шматина. Її щось непокоїло.

— Що це таке? — запитала вона уже вдруге.

Та Живчика мало цікавили негаразди гоблінів. Це був його шанс накивати п'ятами. Якщо зв'язати докупити дві прихватки, він міг би зізти на долівку. Живчик протиснувся між казанами, але занадто сквапно. У хапанині він зачепив одну з посудин і тепер міг лишень стояти і з жахом спостерігати, як казан хилиться у протилежний від нього бік. На мить він застиг на краю, а потім гримнув на підлогу, наробивши страшного стуку-грюку.

— Ой лишенько! — скрикнула матка і з заavidною спритністю зірвалася на ноги. Вона побачила перекинутий казан. І помітила Живчика.

— Ага! — закричала вона блискаючи очима-намистинками. — Ще один паразит! І де — біля моїх медоварних казанів!

Схопивши свою швабру, вона виставила її наперед і рішучим кроком рушила до печі. Живчик заляк на місці і трусився. Пані-матка замахнулася шваброю і... заціпеніла. Вираз люті на її обличчі змінився виразом невимовного жаху.

— Ти... ти ж не падав у мед, правда? — запитала вона. — Скажи, що не падав. Що ти не осквернив його. Що ти його не споганив... ти, бридке мерзенне ледащо! Якщо мед скисне, чекай чого завгодно. Будь-чого! Мої дітки знавісніють, еге ж. Ти не знаєш...

Ту ж мить за її спиною розчахнулися двері й розітнувся лютий вереск:

— Осьдечки вона!

Крутнувшись на місці, Пані-матка повернулася до них.

— Хлопчики, хлоп'ята, — ласкаво мовила вона. — Ви ж знаєте, на кухню вам зась.

— Хапайте її! — заверещали гобліни. — Вона завзялася потруїти нас.

— Ні, неправда, — заскиглила Пані-матка, задкуючи від щільної лави гоблінів, що сунула на неї. Вона повернулася, звела догори пухку руку і показала грубезним пальцем на Живчика.

— То було... воно! — заверещала вона. — То воно впало у казан з медом.

Гобліни й вухом не повели.

— Покажімо їй! — казилися вони.

Ще мить — і гобліни обпали Пані-матку з голови до п'ят. Десятки гоблінів. Із криками та вересками вони кинули її на землю і покотили по долівці, по липучій кухонній долівці, через усю кухню — до смітничової ляди.

— Просто страва не... о-о-ой... не вдалася, — харчала вона. — Я... а-а-а... мій живіт!.. Я зрихтую ще раз.

Глухі до її пояснень та обіцянок, гобліни вже запихали в отвір голову Пані-матки. Її дедалі розпачливіший голос став звучати приглушено. Вони гопцювали по її тілу, силкуючись проштовхнути Пані-матку у вузьку дучку. Вони топтали по ній, трамбували її, гамселили руками і ногами, аж поки раптом, голосно чвакнувши, величезне, огрядне, пухке тіло цілком зникло в отворі.

Тим часом Живчик нарешті зліз із печі та вийнунвся до дверей. Щойно він добіг до них, як крізь отвір долинув звук, ніби щось

гучно лягнуло. Він зрозумів, що то Пані-матка плюхнула на одну з куп компосту в здоровенній печері внизу.

Гобліни верещали і голосили з якимось лиховісним завзяттям. Їхня отруйниця дістала по заслужі. Та цього їм було замало. Вони обернули свій гнів проти самої кухні. Гобліни розстрожили водозбїг. Зрівняли плиту з долівкою. Поскручували важелі та понівечили руру. Вони пожбурляли до смітничкового отвору казани та лопатки для помішування, ревучи й заходячись реготом, коли з печери знизу долинув крик: “Ой, моя голова!”

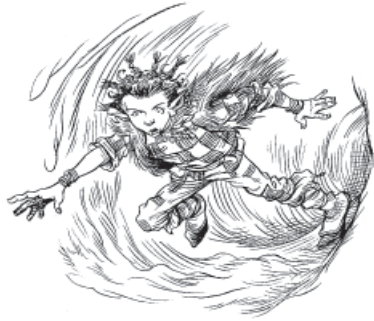
Однаке й цього їм було замало. З лютим вереском руйначі накинулися на колодязь, гатячи по ньому руками та ногами, розносячи його на тисячі друзок, аж поки від студні залишилася сама лише дірка в долівці.

— Ламайте шафи! Бийте полиці! Трощіть її крісло! — галасували вони і цупили та пхали до колодязя, перетвореного ними на дірку, все, що могли поцупити чи попхнути їхні руки. Нарешті на кухні залишився лише Живчик. Розлягся крик, від якого кров холола в жилах, крик, подібний до реву зраненої, ошалілої від болю тварини.

— Держіть його! — заверещали гобліни.

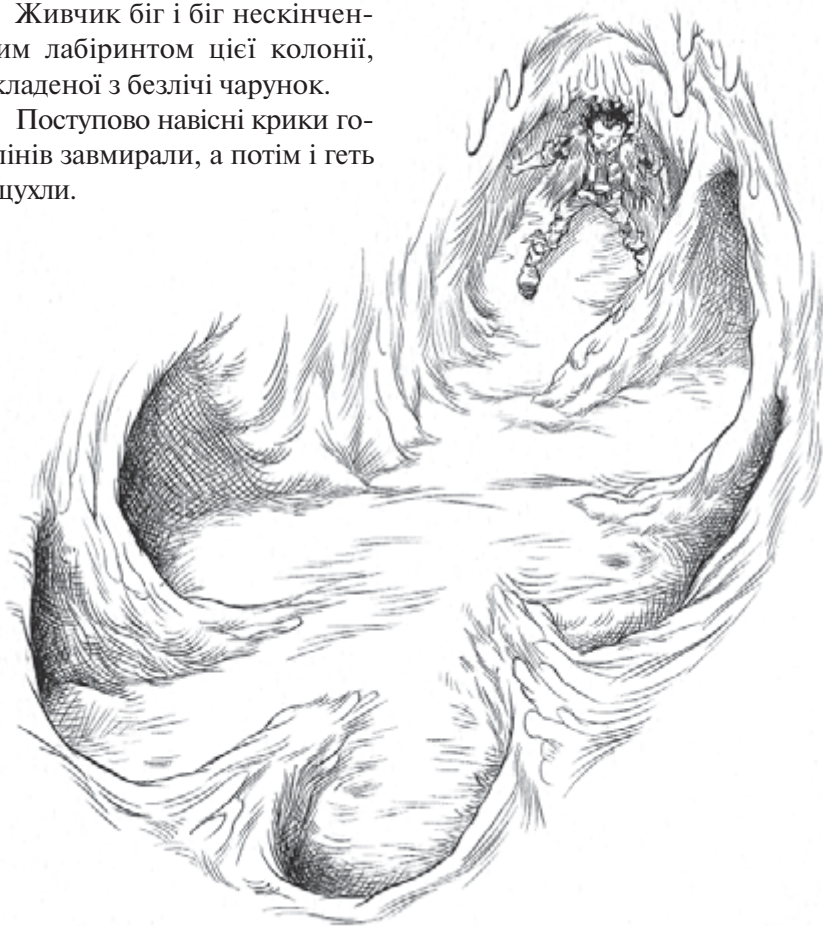
Живчик рвучко повернувся, щодуху вибїг у двері і погнав по тьмяно освітленому тунелю. Бражні гобліни тупотїли за ним.

Тунель кривуляв
то лїворуч, то праворуч.
То в один бїк,
то в другий.

Живчик біг і біг нескінченним лабіринтом цієї колонії, складеної з безлічі чарунок.

Поступово навісні крики гоблінів завмирили, а потім і геть ущули.

— Я відірвався від них, — мовив Живчик, полегшено зітхнувши. Він окинув поглядом тунель, який був спереду і ззаду. І в горлі хлопцеві став клубок.

— Здається, я й сам заблукав, — жалісно промовив він.

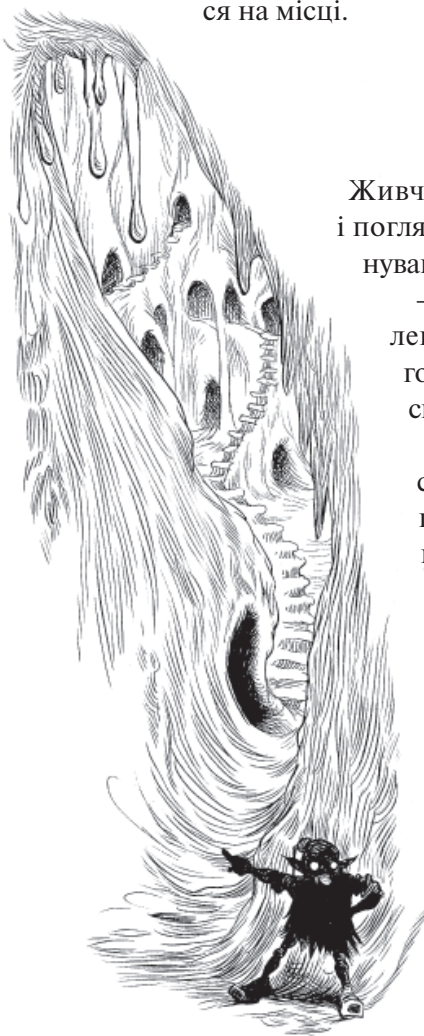
За кілька хвилин Живчик вийшов на перехрестя. Він зупинився. У животі закололо. Від розтоки в різні боки, наче спиці від осі колеса, розходилося дванадцять тунелів.

— І куди ж тепер? — запитав себе Живчик і застогнав. Усе йшло шкереберть. Геть усе! Він не тільки збочив зі стежки, а й примудрився потрапити під землю!

— А ти ще хотів політати на небесному кораблі! — гірко проказав він до себе. — Хотів ризику, пригод!.. Ти, дурна, цибата помилко природи — ось хто ти!

У голові хлопцеві зазвучали сваркі голоси Спелди і Тунтума: “Він ніколи ні до чого не прислухався. Життя його нічого не навчить”.

Живчик заплющив очі. Знову опинившись у становищі заблуканої дитини, він зробив те, що робив завжди, коли вибір виявлявся для нього затяжким: випростав уперед руку і закрутився на місці.

Що? Хто? Котрий? Де?
Я вибираю ТЕБЕ!

Живчик розплющив очі, зупинився і поглянув на тунель, що його запропонував йому випадок.

— Випадок — для невігласів та легкодухих, — долинув звідкись голос, і шкіра Живчикова взялася сиротами.

Він рвучко обернувся. У тіні стояв один із гоблінів. Його очі палали вогнем. Щось я раніше не помічав такого в їхній поведінці, подумав Живчик.

— Якщо ви справді хочете вибратися з тунелю, паничу Живчику, — сказав він, цього разу вже лагідніше, — ви повинні йти за мною.

Сказавши так, він крутнувся на п'ятах і подався геть.

Живчик нервово ковтнув повітря. Звісно, він хотів звідси вибратися, та що, як це просто якийсь виверт? А якщо його ведуть у засідку?

У тунелі було гаряче, стояла така задуха, що йому аж занудило. По низькій восковій стелі стікали липкі краплі, падаючи Живчикові на голову та спливаючи по шиї. Нив зголоднілий шлунок.

— Я не маю вибору, — прошепотів він.

Гоблінів плащ залопотів на завороті й зник. Живчик побіг за ним.

Отак удвох і йшли вони тунелями, сходами, які вели то вгору, то вниз, довгими порожніми печерами. Повітря смерділо пилом та гнилизною, дихати було важко, і Живчикові паморочилося в голові. Шкіра його зробилася липкою, язик — сухим.

— Куди ми йдемо? — нерішуче запитав він. — Здається мені, ви заблукали так само, як і я.

— Звіртеся на мене, паничу Живчику, — шанобливо відповів гоблін, і при цих словах Живчик відчув, як в обличчя вдарив прохолодний протяг.

Хлопець заплющив очі і вдихнув свіже повітря. Коли ж він їх розплющив, то гобліна вже не було. За мить, на повороті, Живчик побачив світло. Сонячне світло! Воно лилося крізь високий арковий прохід!

Живчик кинувся бігти. Він мчав швидше і швидше, за-ледве вірячи, що врешті йому вдалося знайти вихід. Ось останній тунель... а тепер через залу... та й квит!

— Дяка небові! — заволав він.

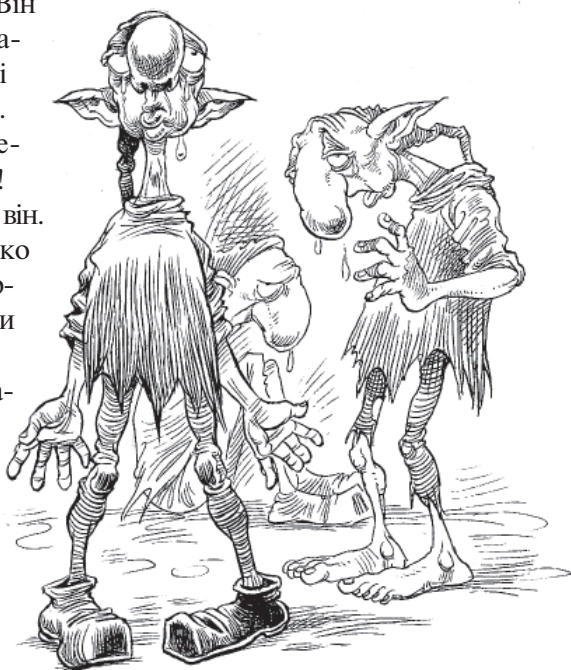
Перед ним стояло трійко бражних гоблінів. Вони обернулися і тупо вибалушили свої вирла.

— Все гаразд? — підбадьорливо запитав Живчик.

— Із нами все гаразд? — спитав один із них.

— Наша Пані-матка хотіла отруїти нас, — сказав інший.

— І ми її покарали, — докинув третій.

Перший гоблін устромив жалісний погляд у свої босі ноги.

— Проте ми трохи погарячкували, — сказав він.

Інші закивали головами на знак згоди.

— Хто тепер нас годуватиме? Хто оборонить нас від темнолесника? — заскімлили вони.

І всі троє несподівано розрюмсались.

— Нам так її не вистачає! — заголосили вони в унісон.

Живчик знову зміряв поглядом бруднючих гоблінів, їхні жалюгідні лахи і пирснув.

— Вам би не завадило самим подбати про себе, — зауважив він.

— Але ж ми й так уже втомлені та голодні, — не переставали скиглити гобліни.

Живчик метнув на них сердитий погляд.

— Ну... — він затнувся. Хлопець мало не сказав: “Ну то й що?”, достоту так само, як колись оця, тепер уже безпорадна трійця озвалася до нього на початку. Та він не був бражним гобліном.

— Я теж, — сказав він просто. — Я теж хочу їсти, аж шкура болить.

І з цими словами він подався геть від гоблінської колонії, перетнув двір і почимчикував далі у глиб довколишнього Темнолісу.

БЛУҚАЙ-БУРМИЛО

Живчик розстебнув свою хутряну куртку і рушив у дорогу. Вітер змінився, і в повітрі витав запах осені. Погода була мінлива, як і все в цьому підступному Темнолісі.

Ліс навколо хлопця повнився дзюркотом: недавно випав сніг і тепер швидко танув на верхівках дерев. Ще пашіючи теплом, Живчик зупинився, заплющив очі і звів лице догори. Крижані краплі бризнули йому на обличчя. Вода була прохолодна і свіжка.

Раптом — бац! — щось важке і велике вдарило Живчика по голові, таке важке, що аж звалило його на землю. Він лежав тихесенько, не вагаючись повернути голову. Що ж це його вдарило? Невже темнолесник? Може, це страховисько і справді існує? Якщо так, то яка користь зі страху? Живчик розплющив очі, зірвався на рівні ноги і вихопив ножа.

— Де ти? — закричав він. — Ну ж бо, покажись!

Та ба, нічого не трапилось. Нічогісінько. Тільки й чути було, що безперервне цяпання краплин із дерев. Потім бахнуло вдруге. Живчик обернувся. Величезна шапка снігу, зіслизнувши з гілля над головою, пригнула до землі віття дерикауца.

Живчик провів рукою по голові. У чуб набилося повно снігу. Сніг був скрізь. Хлопець засміявся.

— Сніг, — мовив він. — Тільки й усього. Просто сніг.

Живчик ішов далі, а капіж посилювався. Зливаючись, краплі дзюріли додолу цівками і оберталися на бучну зливу. Незабаром Живчик змок до нитки, і що далі він заглиблювався в ліс, то болотистішим ставав ґрунт. Кожен крок давався через силу, а тут ще й голод дошкуляв.

— Я востаннє нормально попоїв, коли ще був у живолупів, — бурмотів він. — Самому тільки Небу відомо, як давно це було.

Живчик звів очі догори. Яскраво світило сонце, і навіть тут, стоячи під деревами на землі, якої лиш подекуди сягало світло, він відчував його життєдайне тепло. Від вологої поверхні вгору здіймалися тендітні закрутки туману. Живчик і собі почав парувати, шойно висохла волорогова шкура.

Щохвилини давався знаки голод. Він сидів у шлунку і шкрябав по його стінках. Він нетерпляче бурчав.

— Знаю, знаю, — сказав Живчик. — Тільки-но я щось знайду, відразу ж поділюся з тобою. От тільки де те щось?

Дійшовши до дерева з темно-фіолетовими плодами, він зупинився. Деякі з круглих, налитих плодів уже перестигли, і з-під порепаної шкірки на землю стікав золотавий сік. Живчик облизнувся. Плід на вигляд був такий солодкий, такий соковитий, такий смачний.

Він звівся навшпиньки і зірвав один.

Плід був м'який на дотик і з хлюпінливим звуком відірвався від живця. Хлопець покрутив його в руках. Потер об хутро накидки. Повільно, страх як повільно підніс до рота...

— Ні, — сказав він собі. — Я не можу. — і пожбурир плід геть. Знову сердито забурчав шлунок. — Мусиш потерпіти, — заглушив його Живчик і сердито рушив далі, тихенько мурмочучи щось про те, яким дурним він був, коли тільки й думав, щоб з'їсти якусь дивовижу. Так, у Темнолісі не бракувало смачних і поживних плодів та ягід, однак смертодайних було далеко більше.

Наприклад, однієї-однісінької краплини соку серцяблука вистачало, аби людина сконала на місці. Смерть була не єдиною загрозою від тутешніх плодів. Траплялися серед них і такі, від яких можна було осліпнути, і такі, що вибухали в тобі, і такі, від яких міг узяти грець. Були ще ягоди-шкрябунки, від них обкидало синіми гузками, які вже ніколи не сходили. А ще в лісі ріс моршавель, і той, хто його з'їдав, зморщувався — що більше його їв, то менший ставав. Ті ж нещасливці, що ним об'їдалися, взагалі щезали невідь-куди.

— Надто вже небезпечно, — сказав собі Живчик. — Мені треба протриматися, поки я напевне впізнаю якесь дерево.

Він ішов і йшов Темнолісом, а серед сили-силенної дерев не траплялося жодного знайомого йому.

— Що то зростати серед лісових тролів! — знеможено зітхнув хлопець.

Тролів, які ніколи не сходили зі стежки, цілком задовольняло те, що плодами з Темнолісу їх забезпечують інші лісові племена. Вони могли вимінювати їжу, але не добувати її. Тепер Живчик як ніколи шкодував, що це було саме так.

З усієї сили намагаючись не помічати, як бунтує проти голоду його живіт, Живчик ішов далі. Тіло видавалося важким, але голова була напрочуд легка. Від одного дерева з плодами до нього долетіли пахощі, від яких аж слинка потекла, та й самі плоди так привітно лисніли з гілки. Голод — дивна річ. Він притуплює мозок, але загострює відчуття. І коли далеко спереду хруснула гілка, Живчикові здалося, ніби вона хруснула у нього під ногами.

Хлопець завмер і вп'явся очима у простір перед себе. Там хтось був. Живчик пішов уперед, пильнуючи, щоб і собі не хруснути ненароком гілкою. Він дедалі заглиблювався в ліс, перебігаючи від дерева до дерева. Почувши неподалік якесь гарчання, пригнувся.

Потім, дослухаючись, як калатає у грудях серце, Живчик потихеньку пішов уперед, сторожко роззираючись довкола, — і ніс до носа зіткнувся з величезним, наче гора, пелехатим звіром.

Той саме тер свою волохату شوку здоровенною пазуристою лапою. Щойно їхні погляди зустрілися, звір задер морду, вишкірився і заревів просто в небо.

— А-а-а!.. — заверещав Живчик і подерся назад на дерево. Тремтячи зі страху, він чув, як тріщать і ламаються гілки під звіром, що гнався за ним через підлісок. Раптом гук ушух, і повітря здригнулося від жалісного виття. За мить десь ген далеко хтось переливчато заголосив у відповідь.

— Блукай-бурмила! — осяяло Живчика.

Йому й раніше частенько доводилося їх чути, але тільки тепер він побачив живого блукай-бурмила. Його величезні розміри перевершили всі Живчикові сподівання.

Попри свою дивовижну дебелисть та силу, блукай-бурмила були сумирні створіння. Про їхні великі сумні очі казали, що вони бачать світ більшим, ніж він є насправді.

Живчик знову визирнув із-за дерева. Блукай-бурмило уже забрався геть. Слід із потрошеної рослинності вів назад у ліс.

— Цією стежкою я не піду, — сказав Живчик. — Я...

Хлопець заляк на місці. Блукай-бурмило не зв'язався. Він стояв тут, поруч, за якихось десять кроків. Його блідо-зелена шерсть майже зливалася з лісом.

— Ве-е-е! — тихенько прогарчав він і взявся величезною лапою за свою щоку. — Ве-е-е?

Тварина була справді величезна, щонайменше вдвічі більша за Живчика зростом, а статурою нагадувала велетенську піраміду. Ноги у бурмила були товсті, наче дерева, а лапи такі довжелезні, що кісточками діставали землі. Кожен із чотирьох пазурів на лапах тварини був завбільшки як Живчикове передпліччя, не менші були й ікла, які стриміли з випнутої наперед спідньої щелепи. І тільки його вуха — тонесенькі, схожі на легенькі крильця, — без упину лопотіли і зовсім не видавалися витесаними з каменю.

Блукай-бурмило втупив у Живчика свої сумні очі.

— Ве-е-е? — знову проревів він.

Щось бурмилові боліло, це було ясно як день. Попри свої розміри, він виглядав навдивовижу вразливим. Живчик здогадувався, що звір, мабуть, потребує його допомоги. Він ступив крок уперед. Блукай-бурмило зробив те саме. Живчик усміхнувся.

— Що скоїлося? — запитав хлопець.

Блукай-бурмило широко роззявив пащу і незграбно тицьнув усередину своїм лаписьком.

— Уе-е-е!

У Живчика пересохло в горлі.

— Дай-но я погляну, — попрохав він.

Блукай-бурмило приступив ближче. Він пересувався, ставлячи на землю обидві передні лапи, і викидаючи вперед задні. Коли він наблизився, Живчик із подивом побачив, що в його шерсті росте сіро-зелений мох. Ось чому блукай-бурмили були зеленого кольору.

— Ве! — проревів бурмило, зупинившись перед хлопцем. Він роззявив свою пащеку, і Живчикові в носа ударив гарячий струмінь смердючого повітря. Він поморщився і відвернувся. — Ве! — нетерпляче проревів блукай-бурмило.

Живчик спробував заглянути йому в пащу.

— Я, — пояснив він, — не дістану так високо. Навіть якщо зведуся навшпиньки. Тобі доведеться лягти, — сказав він і показав на землю.

Блукай-бурмило кивнув своєю велетенською головою і ліг біля Живчикових ніг. Поглянувши згори вниз на великі, сповнені жалю очі, Живчик несподівано добачив у їхній темно-зеленій глибині мерехтіння. То був страх.

— Роззяв ширше, — сказав він лагідно і роззявив свого рота, щоб показати, чого він хоче. Блукай-бурмило підкорився. Перед Живчиком розверзлася схожа на печеру звірова пащека з частоколом страшних зубів, а трохи далі з'явив тунель горлянки. Відтак у глибині пащеки він побачив те, чого шукав: зуб, який уже так зогнив, що з жовтого зробився чорним.

— Небо всемогутне! — вигукнув Живчик. — І не дивно, що воно тобі болить.

— Ве, ве, ве-е-е! — застогнав блукай-бурмило і кілька разів шарпонував його за руку, відводячи її від своєї пащі.

— Ти хочеш, щоб я його видер? — запитав Живчик.

Блукай-бурмило кивнув, і з кутиків його очей скотилися дві величезні сльозини.

— Не бійся, — прошепотів Живчик, — я постараюся, щоб не боліло.

Він став навколішки, закасав рукави і ближче заглянув усередину пащі. Зуб, хоч і маленький проти двох велетенських іклів, легко можна було порівняти з невеличкою гірчичницею. Ясна навколо зуба були такі червоні й набряклі, що здавалось, ось-ось луснуть. Живчик обережно заліз у пащу і взявся за гнилий зуб.

Блукай-бурмило відразу ж шарпнувся і різко мотнув головою. Одне гостре, як лезо, ікло ковзнуло по Живчиковій руці, виступила кров.

— Гей! Не рухайся! — закричав хлопець. — Хочеш, аби я допоміг, лежи тихо, наче колода. Затямив?

— Ве-ве! — промимрив звір.

Живчик спробував ще раз. Цим разом, коли Живчик ухопився за зуба, блукай-бурмило не ворухнувся, хоча від болю і примружився.

— Тягнемо і крутимо, — напучував себе хлопець, цупкіше беручись за дупластого зуба. Він приготувався.

— Три. Два. Один. Гоп! — закричав він.

Живчик цупив зуба до себе і водночас розхитував його. Він тужився щодо духу, подавшись усім тілом назад, не забуваючи крутити зуб то в один бік, то в другий. Зуб хитався і рипів, аж це нараз корінь видерся з ясен. З рани ринула кров із гноєм. Живчик упав на землю. Зуб був у нього в руках.

Блукай-бурмило зірвався з землі, його очі несамовито блищали. Він виширився, почав гамселити себе у груди, і тиша Темного лісу розлетілася на друзки від його оглушливого риду. Наревівшись до хрипоті, він накинувся на ліс довкіл себе. З коренем вилітали з землі куші, падали долу дерева.

Живчик із жахом спостерігав за цим неподобством. Мабуть, від болю тварина геть ошаліла. Він через силу підвівся і спробував був утекти, поки це буйне створіння не обернуло свого гніву проти нього...

Та було вже запізно. Краєчком ока блукай-бурмило помітив хлопця. Він розвернувся. Жбурнув геть викорчуване деревце.

— Ве! — проревів звір і посунув до нього, блимаючи божевільними очима та шкірячи зуби.

— Ні, — прошепотів Живчик, перелякавшись, що зараз його розшарпають на клаптики.

За мить блукай-бурмило уже нависав над ним. Хлопець чув, як масивні лапи змикаються навколо нього, відчув запах старого моховитого хутра, коли звір міцно притис його до своїх грудей.

У такій позі й завмерла ця парочка. Хлопець і блукай-бурмило, що вдячно обіймали один одного під розрідженим полуденним світлом Темнолісу.

— Ве-ве, — нарешті проказав блукай-бурмило і послабив обійми. Він показав лапою на пашу і запитливо пошкріб голову.

— Твій зуб? — зрозумів Живчик. — Ось він, тут, — і він уклав його блукай-бурмилові в розчепірену лапу.

Дуже делікатно, як на свої розміри, блукай-бурмило взяв зуба і потер його об свою шерсть. Потім наставив його проти світла, щоб Живчикові було видно дірку, яка наскрізь проїла зуб.

— Ве, — сказав він і торкнувся оберегів на Живчиковій шії. Потім тицьнув зуба назад хлопцеві.

— Ти хочеш, щоб я почепив його собі на шию? — здогадався Живчик.

— Ве, — погодився блукай-бурмило, — ве-ве.

— На щастя? — запитав Живчик.

Блукай-бурмило кивнув головою. І коли Живчик почепив його на шнурівку з талісманами, яку дала йому Спелда, він знову кивнув, тепер уже задоволений.

Живчик усміхнувся.

— Тобі вже краще? — запитав він.

Блукай-бурмило ствердно кивнув. Потім торкнувся своїх грудей і простяг лапу Живчикові.

— Чи є щось таке, чим ти міг би мені віддячити? — здогадався Живчик. — Дурниці! Я помираю з голоду, — поскаржився він. — Їсти, їсти, — і він погладив себе по животі.

Блукай-бурмило спантеличився.

— Ве, — прогарчав він і вигнув лапу широкою дугою.

— Але я не знаю, яка їжа безпечна, — пояснив Живчик. — Добре? Погане? — питав він, показуючи на різні плоди.

Блукай-бурмило жестом поманив його за собою і підвів до високого дерева у формі дзвона, з блідо-зеленим листям та яскраво-червоними плодами, такими стиглими, що аж сочилися. Живчик пожадливо облизнувся. Блукай-бурмило підвівся, зірвав один плід і дав його Живчикові.

— Ве, — прогарчав він заохочувально і погладив себе по животу. Їж, мовляв, це годящий плід.

Живчик узяв його і відкусив. Плід був не просто годящий. Ба, він був смачнучий! Солодкий, м'ясистий і відгонив лісовим імбиром. Ум'явши його, Живчик повернувся до блукай-бурмила і знову погладив свій живіт.

— Ще, — попросив він.

— Ве, — прогарчав блукай-бурмило.

*

То була кумедна парочка — волохатий здоровило та худий хлопчина — і Живчик принагідно запитував себе, чому цей блукай-бурмило не йде від нього. Зрештою, він такий великий та дужий і так добре знається на таємницях Темнолісу, що Живчикове товариство йому ні до чого. Мабуть, він теж почувався самотнім. А може, то була вдячність за те, що Живчик видер йому хворого зуба. Або ж хлопець просто припав до душі блукай-бурмилові. Живчик сподівався, що так воно й було. Йому, безперечно, сподобався блукай-бурмило, сподобався, як не подобався ще ніхто з усіх, кого він знав. Більше, ніж Жмутобород. Більше, ніж Хрящ. Навіть більше, ніж Селюкмугирко, коли вони ще товаришували. Яким же далеким видавалося йому зараз життя серед лісових тролів!

Живчик подумав, що, можливо, кузен Дерилико вже послав звістку, що хлопець не з'явився до нього. Що тепер мають думати батьки? Він наперед знав сердите Тунтумове пояснення, чув, як батько каже: “Живчик збочив зі стежки. Я жодної хвилини не сумнівався, що колись він викине такого коника. Він ніколи не був лісовим тролем. Мати була занадто до нього ласкава”.

Живчик зітхнув. Бідолашна Спелда! Він виразно бачив її обличчя, мокре від сліз. “Я ж казала, — ридала вона, — я ж наказувала йому триматися стежки! Ми любили його як власного сина”.

Та насправді Живчик не був їхнім сином. Він не був ані тролем, ані живолупом, і, поза всяким сумнівом, не був мешканцем липких чарунок у колонії бражних гоблінів.

Можливо, він був звідси, з нескінченного Темнолісу, і мав би кимось доводитись оцьому самітному, старому блукай-бурмилові, чия доля — нікати в пошуках їжі, спати у зручній та безпечній потаємній кривіці, відомій тільки блукай-бурмилам. Вічно в мандрах, ніколи не затримуватись довго на одному місці і не визнавати ніяких стежок.

Інколи, коли над соснами надтвердої породи нависав місяць, блукай-бурмило зупинявся і гучно нюшив, лопочучи вухами і примружуючи очі. Потім він набирав повні груди повітря, і нічне небо тривожив переливчастий гук самітника.

Звідкись іздалеку долинав гук у відповідь: крізь неосяжні простори Темнолісу подавав свій тужний голос інший блукай-бурмило. Можливо, якоїсь днини вони і здибаються. А може, й ні. Їхні пісні сповнені смутку. То був смуток, зрозумілий Живчикові.

— Чуєш, блукай-бурмиле? — звернувся він до свого супутника одного задушливого вечора.

— Ве? — відповів блукай-бурмило, і Живчик відчув на своєму плечі велетенську лапу тварини, дужу, проте лагідну.

— Чому ми ніколи не зустрічаємо тих блукай-бурмил, з якими ти перегукуєшся ночами? — запитав Живчик.

Блукай-бурмило знизав плечима. Не зустрічаємо, та й край. Він звівся на задні лапи і зірвав із дерева зелений зірчастий плід. Потіцяв у нього лапою, нюхнув — і загарчав.

— Негодящий? — поцікавився Живчик.

Блукай-бурмило ствердно похитав головою, розпанахав його надвоє пазуром і кинув на землю. Живчик роззірнувся.

— А це? — спитав хлопець і показав на невеличкі круглі жовті плоди у себе над головою.

Блукай-бурмило сягнув угору і зірвав цілу їхню в'язку. Без угаву їх обнюхуючи, він крутив і крутив ці плоди у своїх величезних лаписьках. Потім відокремив один із плодів, розтяв шкірку пазуром і знову обнюхав. Зрештою він злизав кінчиком довгого чорного язика крапельку сиропу і прицмокнув.

— Ве-ве, — нарешті озвався він і вручив хлопцеві всю в'язку.

— Ова! — прицмокнув уже Живчик. Як йому пощастило з блукай-бурмилом, який міг показати йому, що можна і чого не можна їсти. Він тицьнув пальцем у себе, потім у блукай-бурмила.

— Друзі, — сказав він.

Блукай-бурмило показав лапою на себе, потім на Живчика.

— Ве, — сказав він.

Живчик усміхнувся. У високому небі сідало сонце, і світло в лісі з цитриново-жовтого перетворювалось на густе золоте сяйво, яке сочилось крізь листя, наче нагрітий сироп.

Живчик позіхнув.

— Я втомився, — поскаржився він.

— Ве? — запитав блукай-бурмило.

Живчик склав дві долоні до купи і підклав їх подушечкою під щоку.

— Спати, — пояснив він.

Блукай-бурмило кивнув головою.

— Ве. Ве-ве, — прогарчав він.

Вони рушили далі, й Живчик подумки всміхнувся. Коли вони тільки зустрілися, блукай-бурмилове хропіння на давало йому заснути. Тепер же йому важко було засинати без заспокійливого вуркотіння під боком.

Вони йшли далі. Живчик ступав стежною, яку блукай-бурмило торував у густому підліску. Проходячи через порослий колючками синьо-зелений ліс, Живчик задумався і зірвав кілька білих ягід із перламутровим полиском, які росли гронами біля основи кожної колючки. Він укинув одну ягідку собі в рот.

— Ми вже десь поблизу? — запитав він.

Блукай-бурмило обернувся до нього.

— Ве? — озвався він.

Аж це його великі очі примружились, а тонкі вуха заходили ходором.

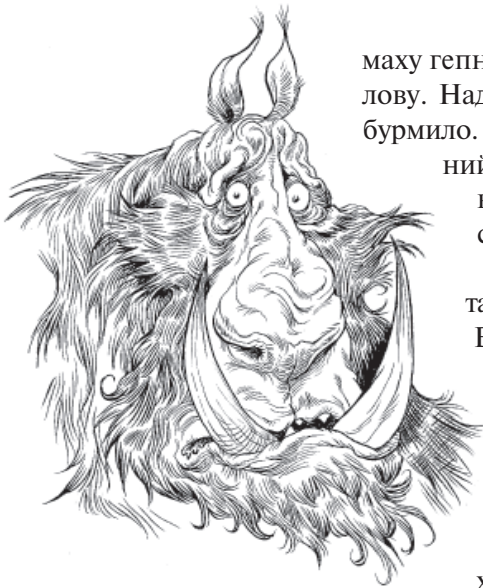
— Ве-е-е! — загарчав він і дав хлопцеві запотиличника.

Що сталося? Чи блукай-бурмило, бува, не збожеволів знову?

Живчик крутнувся на п'ятах і спритно ухилився від масивного звіра, що метнувся до нього. Він міг придушити хлопця, сам того не бажаючи. Блукай-бурмило гримнув на землю, мнучи рослини.

— Ве! — знову гарикнув він розлючено і махнув лапою в бік хлопця.

Удар припав по Живчиковій руці. Хлопцем аж закрутило. Жменя розтулилась, і перламутрова ягода полетіла у траву. Живчик з усього

маху гепнувся додолу. Хлопець підніс голову. Над ним загрозово навис блукай-бурмило. Хлопець заверещав як недорізаний. Від крику друга ягода, що була в роті, закотилась у горлянку і засіла там.

Живчик закашлявся і захарчав, та ягоду намертво заклинило в горлі. Він задихався, його обличчя з рожевого стало червоним, потім — фіолетовим. Хитаючись, він зіп'явся на ноги і вирячився на блукай-бурмило. Перед очима у нього все попливло.

— ...жу ...хати... — прохрипів хлопець і схопився за горло.

— Ве! — голосно загарчав блукай-бурмило. І злапав Живчика за кісточки.

Хлопець зателіпався в повітрі. Важенна блукай-бурмилова лапа заходилася гупати його по спині. Звір гатив і гатив, проте ягода ніяк не виходила з горла. Знову і знову...

Чпок!

Ягода вискочила з Живчикова горла і застрибала по землі.

Живчик гучно хапав повітря широко роззявленим ротом. У спазмах задухи він крутився і в'юнився у блукай-бурмилових обіймах.

— Пусти, — прохрипів хлопець.

Блукай-бурмило взяв Живчика вільною лапою і обережно опустив на купу сухого листа. Потім нахилився і наблизив свою морду впритул.

— Ве-ве? — спитав він.

Живчик поглянув на стурбовану блукай-бурмилову морду. Очі його були розплющені ширше, ніж звичайно. Блукай-бурмило запитально нахмурився. Хлопець усміхнувся і обхопив руками блукай-бурмилову шию.

— Ве, — сказав він.

Блукай-бурмило випручався з обіймів і поглянув Живчикові в очі. Потім обернувся і показав на ягоду, яка ще зовсім недавно душила Живчика.

— Ве-ве, — мовив він сердито, потім схопився за живіт і впав на землю, вдаючи агонію.

Живчик серйозно кивнув головою. Ця ягода теж була отруйна.

— Неїстівна, — додав він.

— Ве, — сказав блукай-бурмило, підводячись із землі. — Ве-ве-ве, — голосно загарчав він, відтак стрибнув — раз, другий. Розтоптуючи, вгнічуючи в землю цю гідку ягоду, він порозвертав навсібіч дернину, і з-під хмари пилу визирнула земля. Обличчя Живчикові залили сльози сміху.

— Все буде гаразд, — озвався він, — обіцяю.

Блукай-бурмило підійшов до хлопця і ласкаво скуйовдив йому чуба.

— В... в... Дрз... ве. Дрз, — гарчав він.

— Ну, добре, добре, — посміхнувся Живчик. — Друзі.

Він знову показав на себе.

— Живчик, — промовив хлопець. — Повтори. Живчик.

— Жи-в-в-ве-чик, — протяг ведмідь і засяяв від гордощів. — Жи-ве-чик! Жи-ве-чик! Жи-ве-чик! — повторював він знову і знову, потім нагнувся, вхопив хлопця своїми лаписьками і посадив собі на коркоші. Отак разом вони і ввійшли у присмерковий ліс.

Збігло небагато часу, а Живчик уже міг дати собі раду з їжею. Він не був такий вправний, як блукай-бурмило з величезними пазурами та чуйним носом, зате все хапав на льоту, і по малій годині Темноліс уже був для нього не таким страшним місцем. Одначе все одно приємно було темної, глибої ночі відчувати біля себе спокійний подих блукай-бурмила, чути його хропіння, під яке так скоро засиналося.

Думками Живчик дедалі рідше вертався до сім'ї лісових тролів. Не те щоб він забув про них — просто не було великої потреби взагалі про щось думати. Їда, сон, знову їда...

Хоча від часу до часу траплялося й так, що Живчик струшував із себе дрімоту безтурботного існування в Темнолісі: раз — коли далеко в небі побачив повітряний корабель і кілька разів — коли у плямистих вітах сон-дерева йому ввижався помагай-біда.

Але життя не стояло на місці. Вони їли, спали і голосили на місяць. А потім трапилося лихо.

Був прохолодний осінній вечір, і Живчик уже не знати вкотре заліз на плечі блукай-бурмилу. Вони шукали підходящого місця під нічліг, коли краєчком ока Живчик помітив якийсь оранжевий спалах. Він озирнувся. Трохи позаду маячила якась пухнаста істота, схожа на клубок оранжевого пуху.

За якийсь час Живчик озирнувся вдруге. Тепер за ними котилися четверо оранжевих клубків, вистрибуючи, наче телята у стаді волорогів.

— Гей, друже, — гукнув він.

— Ве? — озвався блукай-бурмило.

— Подивись-но за спину, — сказав Живчик, штурхаючи блукай-бурмила у плече і показуючи назад.

Обидва озирнулись. Тепер слідом за ними вистрибувало вже з десятків отих кумедних звірючок. Побачивши їх, блукай-бурмило закрутив вухами, і з його горлянки вихопилося тихе, але пронизливе вищання.

— Що це? — спитав Живчик і захихотів. — Ти ж не хочеш сказати, що злякався їх!

Блукай-бурмило тільки дедалі голосніше вищав і тремтів від краєчків вух до кінчиків пазурів. Живчикові тільки й залишалося, що міцніше вчепитися за бурмилову шерсть.

— Чав-чав! — зойкнув блукай-бурмило.

На очах у Живчика число оранжєвих клубочків подвоїлося, потім почотверилося. Вони гасали туди-сюди в сутінковому сяйві, однак не наближались ні на крок. Блукай-бурмило стривожився не на жарт. Він перебирав лапами і без упину скиглив. Аж ось він не витримав.

— Ве-ве! — заревів блукай-бурмило.

Живчик іще міцніше вчепився в його довгу шерсть, і блукай-бурмило щодуху помчав уперед. Він летів крізь ліс наосліп. Гиць, гиць, гиць! Живчикові тільки й залишалося, що міцно триматися за шерсть. Він озирнувся. Тепер уже не було жодних сумнівів у тому, що оранжєві пухнасті клубочки гнались за ними.

Серце гупало Живчикові у грудях. Поодинокі істоти виглядали милими, та коли їх було багато, від них віяло чимось кумедно-лиховісним.

Блукай-бурмило біг швидше і швидше. Він валив дерева і топтав усе на своєму шляху. Щоразу Живчикові доводилося припадати до його гриви, аби не поранитись об гілля та куші. Чав-чави мчали вистрибом тою стежкою, яку мимоволі торував їм величезний звір — і невдовзі ті з них, що стреміли попереду, вже починали наздоганяти втікачів.

Живчик стурбовано спустив очі долу. Троє чи п'ятеро клубочків цибали по землі, щоразу приземлюючись біля ніг блукай-бурмила. Раптом один із них наблизився впритул.

— Небо всемогутне! — вигукнув Живчик, коли пухнастий м'ячик репнув навпіл, виставивши два ряди зубів, гострющих, наче зазубні на ведмежій пастці. Ще мить — і вони зімкнулися на блукай-бурмиловій лапі.

— Ве-е-е-е! — хрипко заревів ведмідь.

Живчик намертво вчепився в його шерсть, а блукай-бурмило повернувся, віддер чав-чава і відкинув геть. Люте звіря, приземлившись, відкотилося назад, але натомість з'явилось четверо інших.

— Чави їх! Дави їх! — несамовито горлав Живчик.

Та то була марна справа. Хоч би скільки чав-чавів жбурляв у повітря блукай-бурмило, завжди знаходився десяток-другий цих тварюк, які заступали їх. Вони чіплялися до ніг, до лап, повзли по спині на блукай-бурмилову шию і далі до Живчика!

— Допоможіть! — заволав хлопець.

Блукай-бурмило різко випростався і сперся на високе дерево.

Живчик відчув, як величезні лапи обхопили його за стан, віддерли від плечей і посадили на гілку дерева чимдалі від кровожерних чав-чавів.

— Жи-ве-чик, — сказав він. — Др-у-уе-зз...

— Лізь і ти, — сказав Живчик, але, зазирнувши в сумні блукай-бурмилові очі, зрозумів: цього не буде.

Чав-чави знову і знову впиналися у блукай-бурмилові ноги, аж поки з гортанним стогоном величезний звір звалився додолу. Злобні тварюки умить обсіли його тіло.

Очі Живчикові наповнилися сльозми. Він одвернувся, не в змозі дивитись на це видовище. Затулив долонями вуха, але й таким робом не зміг приглушити крики блукай-бурмила, який борюкався унизу з чав-чавами.

А потім над Темнолісом запала тиша. Живчик знав: то був кінець.

— О блукай-бурмиле, — ридав він. — Чому? Чому? Чому?

Він хотів сплигнути вниз, вихопити з піхов ножа і вирізати чав-чавів до ноги. Хлопець палав бажанням помститися за смерть друга. Та він добре розумів, що не зможе нічого вдіяти.

Утерши сльози, Живчик поглянув униз. Чав-чави уже вшилися. А від блукай-бурмила не лишилось і сліду — ані кісточки, ані зуба чи пазура, ані навіть жмутка порослої мохом шерсті. Здалеку долинуло голосіння ще одного бурмила-самітника. Час від часу крізь дерева долинав його несамовитий гук.

Живчик міцно стиснув у долоні блукай-бурмилів зуб, почеплений у нього на шиї. Шморгнув носом.

— Він тобі уже не відповідь, — задихаючись від сліз, прошепотів він. — Ніколи.

ГНИЛЕСМОК

Живчик удивлявся в сутінковій тіні під собою. Чавчави німували. Вони діяли у цілковитій тиші, впродовж усієї розправи ніхто з них і не писнув. Тільки й чути було, як вони хрустять кістками і сьорбають кров. Відтак трикляті звірята спокійно, завершивши свій бенкет, безшелесно звіялися.

Принаймні Живчик сподівався, що вони звіялися. Він знову шморгнув носом і втер його рукавом. Хлопець не мав права на помилку.

Небо над головою із брунатного стало чорне. Зійшов місяць — низький, яскравий. Тишу ночі вже порушило перше шамотіння нічної звірини, і поки Живчик сидів на дереві, вдивляючись у темряву, не сміючи поворухнутись, нічний шум наростав. Хтось кричав і завивав, хтось шарудів і попискував — невидимий, проте чутний. У темряві можна бачити й вухами.

Під звішеними ногами Живчика парувала земля. Від ґрунту здіймалися тоненькі цівочки туману, оповиваючи дерева. Здавалося, Темноліс закипав — загрозою, злом.

— Я залишуся тут, — прошепотів Живчик сам до себе й підтяг ноги. — До ранку.

Розставивши для рівноваги руки, Живчик пройшов по гілці до стовбура. Добувшись його, подерся вгору. Він ліз і ліз, шукаючи такого сплету гілок, що витримав би його вагу і став зручним прихистком на довгу ніч, що вже насувалася.

Коли листя навколо Живчика погустішало, очі хлопцеві засвербіли й засльозились. Він зірвав листок і уважно його розглянув. Листок був кутастий і ледь світився туркусовим сяйвом.

— О любий мій блукай-бурмиле! — зітхнув хлопець. — І чому з усіх дерев, де можна було мене посадити, ти вибрав саме сон-дерево?

Лізти вище не було сенсу. Усі знали, яке ламке верховіття у сон-дерева. До того ж на висоті проймав холод. Від кусючого вітру незахищені хлопцеві руки та ноги вкривалися сиротами. Живчик перебрався на протилежний бік стовбура і почав задки златити з дерева.

Раптом місяць зайшов за хмару. Живчик зупинився. Місяць не з'являвся, вітер далі щипав за пальці. Поволеньки, обережно намагаючи п'ятю шорстку кору, Живчик продовжував спуск.

Яка різниця, є внизу чав-чави, а чи їх нема, якщо досить один-однісінький раз послизнутися — і ти летиш униз на певну смерть.

Міцно тримаючись обіруч за гілля біля голови, згинаючи ліву ногу і впираючи її у заглибину від сучка, Живчик спускався трішечки нижче. Відтак шукав у темряві опертя для правої ноги. На його чолі виступили крапельки холодного поту.

Живчик спускався нижче і нижче. Боліли руки. Ліву ногу немовби виривали з тіла. Живчик уже хотів був здатися і відступити, коли самісіньким кінчиком палуха ноги намацав те, за чим шукав, — нижчу гілку.

— Нарешті! — прошепотів він.

Він розслабив лікті, вийняв ноги із заглибини і став ними на гілку. Стопи вгрузли у щось м'яке, пухнасте.

— Ні! — закричав хлопець, поійнятий жахом.

На гілці щось було. Якась тварина. Чого у світі не буває, може, й чав-чави лазили по деревах.

Хвицнувши наосліп ногою, Живчик щодуху подерся назад на безпечнішу гілку в себе над головою. Та марно хлопець старався. Його долала втома. Живчик спробував виважитися на руках, але зрозумів: надто вони охляли, аби підняти хлопцеве тіло на потрібну висоту. Ще трохи — і гілка взагалі вислизне.

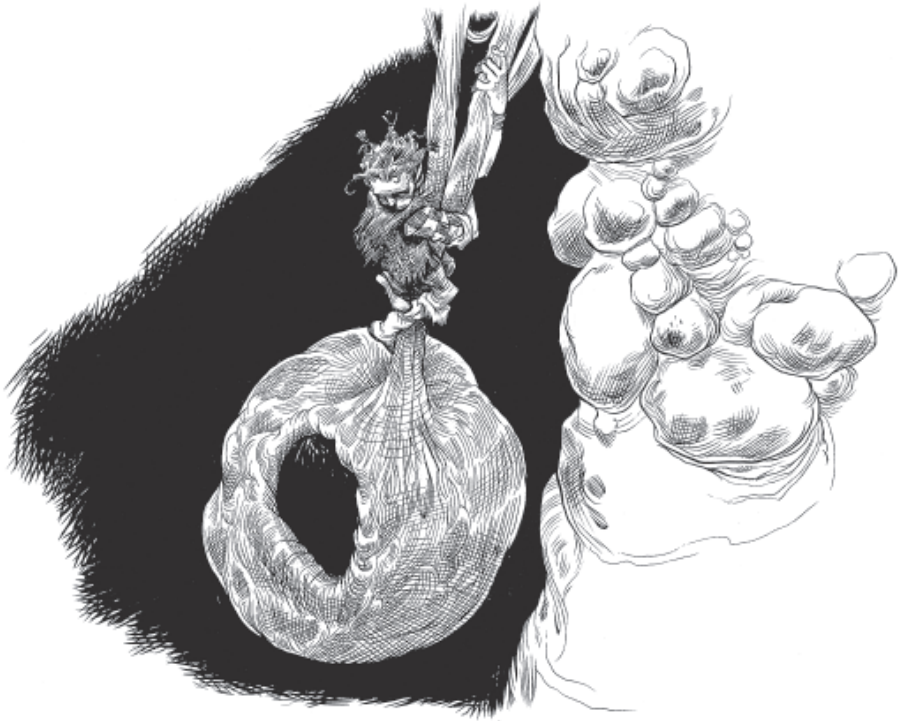
І тут крізь листяний покрив знову пробилося місячне світло. Сяйво мерехтливими срібними списиками протикало воружке на вітрі листя. Ясні круглі плями грали на стовбурі дерева, на висячому Живчиковому тілі, на траві далеко-далеко долі.

Уперши гостре підборіддя у груди, Живчик напружено вдивлявся вниз. Очі побачили те, що він відчув пальцем ноги. На шерехатій корі щось сиділо — чи там навіть сиділи. Ні, за гілку немовби трималися дві мохнаті лапи якогось великого звіра, що дерся вгору по Живчика.

Хлопець обережно звісив ноги і торкнувся їх пальцями. Лапи були холодні й непорушні.

Живчик спустився нижче на широку гілляку і швиденько нагнувся. Зблизька обидва ці предмети були зовсім не шерстисті. Вони більше скидалися на два кулясті звої павутиння, обмотані навколо гілки. Живчик зазирнув під неї. Його тіло затремтіло від хвилювання.

Там, нижче, з блискучих линв звисав кокон. Живчикові вже доводилося бачити кокони раніше. В одному з них спав Жмутобород,

а в заростях і сон-деревних хащах він був присутній при народженні птаха помагай-біди. Та хлопець ніколи не бачив коконів так близько. Довгий висячий предмет був більший і набагато гарніший, ніж він міг сподіватися.

— Чи ти ба! — прошепотів Живчик.

Витканий із щонайтонших ниточок, кокон виглядав так, ніби був зроблений з цукру. Він був широкий, круглястий і скидався на величезну лісову грушу, яка погойдувалася на вітрі й блищала під місяцем.

Живчик спустився під гілку і діткнувся до отої блискучої линви. Потім, аби зопалу, бува, не послизнутися, намацав її краєчок і, обережно перебираючи руками, спустився нижче, аж поки осідлав і сам кокон.

Нічого такого досі Живчик не відчував: м'яке на дотик, неймовірно м'яке, і водночас досить тверде, аби зберігати свою форму. А коли Живчик утопив свої пальці в густій шовковистій ваті, довкола нього поширився терпкувато-солодкавий запах.

Несподіваний подув вітерцю закрутив коконом. Над головою рипіло і хрустіло ламке гілля. Живчик, затамувавши подих, ухопився за линву. Із завмерлим серцем він поглянув на поцятковану світляними плямами землю під ним. Щось гучно шаруділо в падолисті. Тепер йому не було вже шляху ні вгору, ані вниз.

— Зрештою мені це й ні до чого, — мовив сам до себе Живчик. — Я можу провести ніч у коконі помагай-біди, — говорячи, він тремтів усім тілом. У пам'яті спливли слова помагай-біди: “ЖмUTOбород спить у наших коконах і бачить наші сни”.

— Може, — схвильовано прошепотів Живчик, — і мені насняться їхні сни?

Набравшись духу, Живчик вивернувся і лежав тепер обличчям до кокона. Його ніс упирався у пружкий пух. Під час подальшого спуску терпкувато-солодкавий запах густішав, а шовковистий кокон ніжно пестив йому шоку. Кінець кінцем хлопцеві ноги торкнулися затужавілого обідця в тому місці, де помагай-біда, вилуплюючись, закотив тканину кокона.

— Три-чотири... — скомандував Живчик. Потім одпустив линву і плюхнув усередину. На якусь мить кокон несамовито закрутився дзигною. Живчик заплющився, і все тіло йому стерпло на саму думку, що линва може не витримати. Та ось кокон завмер. Живчик знову розплющив очі.

Усередині кокона було затишно — тепло, темно і спокійно. У Живчика перестало калатати серце. Хлопець глибоко вдихнув солодкавий запах, і його переповнило відчуття комфорту. Тепер уже боятися нічого.

Живчик згорнувся калачиком, ледь не торкаючись ногами підборіддя, підклав під голову руку і потонув у пуховій м'якості. Відчуття було таке, ніби він поринув у теплу ароматну ванну. Хлопцеві стало затишно, безпечно і зовсім не страшно, його починав знемагати сон. Стомлені руки та ноги наливалися оливом. Повільно опускалися повіки.

— О блукай-бурмиле, — прошепотів Живчик крізь дрімоту, — хвала Небові, що з усіх дерев, які ти міг вибрати, ти посадовив мене на сон-дерево.

І під м'яке погойдування на вітрі цього пречудового кокона, гойдь сюди — гойдь туди, гойдь сюди — гойдь туди, — Живчик поринув у сон.

*

До опівночі вітер повимітав із неба всі хмари і, здавалося, задрімав і сам. Знову низько над землею поплив місяць. А далеко-далеко звідси, підставивши всі свої вітрила нічним вітрам, борознив місячну ніч повітряний корабель.

Листяний покрив Темнолісу виблискував під місячним світлом, наче водяна гладінь. Аж ось його перекреслила якась тінь — тінь від летючої тварюки, яка ширяла низом, понад самісінькими верхівками дерев.

У неї були міцні широкі шкірясті крила чорної барви, зазублені ззаду й обсіяні страшніючими кігтями. Здавалося, саме повітря здригалося з жаху, коли ці крила лопотіли проти чорно-синього неба — важенні, величезні. Голова у тварюки була дрібна і луската, а з того місця, де мав би бути рот, стирчало довге цівувате сисальце. Тварюка плямкала та форкала, і з кожним помахом крил повітря навколо неї сповнювалося смердючих випарів.

Місяць сідав і майже не освітлював землі, одначе тварюку це анітрохи не бентежило. Вирячкуваті мідяно-жовті очі світилися самі, двома широкими жмутами світла розсіюючи глибокий морок. Тварюка невтомно кружляла над лісом, то даленіючи, то знову наближаючись. Вона не мала наміру забиратися звідси, поки не знайде того, по що прилетіла.

Аж раптом її палахкотючі очі вихопили з п'їтьми предмет, що звисав із гїлки високого туркусового сон-дерева — чималенький, круглястої форми і блискучий. Тварюка пронизливо скрикнула, згорнула крила і каменем ринула в гущавину лїсу. Випустивши підібгані досї мїцні куці лапи, вона важко гупнула на гїлку дерева і присїла. Повернула голову набїк, прислухалася.

До тварюки долетїв звук легкого дихання. Вона гучно втягла у себе повітря, і все її тїло аж затремтіло від щасливого передчуття. Вона ступила крок уперед. Ще крок. Потїм ще.

Створена для польоту, потвора посувалася повільно, незграбно, спершу мїцно хапаючись одною пазуристою лапою і лише потїм вивільняючи другу. Вона рухалася масивною гїлкою по спіралї, аж поки повисла догори дригом.

Уп'явшись кїгтями в цупку кору над собою, потвора спустила голову врівень із отвором до кокона. Запхавши пїсок досередини, вона заходилася обмацувати нутро кїстяним кїнчиком свого довгого, цївуватого сисальця. Ось потвора затремтіла знову, ще дужче, нїж перше, і з надр її тїла вихопився булькїтливий звук. Конвульсивно сїпнувся живїт, і з кїнця сисальця пирснув струмїнь їдкої рїдини. Пїсля цього тварюка забралася геть.

Жовто-зелена рідина запінилась, і там, де вона впала, вилися цівочки пари. Живчик закрутив носом, але не прокинувся. Уві сні він лежав на галявині біля п'нявого джерела із кришталево чистою водою. Червоні маки погойдувалися туди-сюди, сповнюючи повітря таким солодким ароматом, аж хлопцеві займало дух.

Не випускаючи з кігтів гілки, тварюка зосередила свою увагу на самому коконі. Орудуючи пазурами на крилах, вона нитка за ниткою розсотала ковтун біля вхідного отвору і безмовно засновувала ними вхід. Невдовзі отвір був затканий.

Здригнулись уві сні Живчикові повіки. Тепер він був уже в печеристій вітальні, оздобленій шерегами діамантів та смарагдів, що висявали, наче мільйон очей.

Почвара махнула крильми і вчепилася за гілку пазуристими крильми. Лапи були вільні, і, зависнувши в повітрі, вона пересувалася, маневруючи, по гілці, аж поки опинилася прямісінько над вершечком кокона. Тоді, повивертавши лапи, потвора почала гучно втягувати в себе повітря. Її живіт надимався, а луска на ньому наїжачувалась. Під кожною з лусок було по гнучкому рожевому присоску, і поки тварюка поволі надувалася, присоски потихеньку розкривалися.

Нараз тварюка рохнула, і її тілом струснув різкий спазм. Із дучок на кокон полилися тугі цівки якоїсь чорної рідини.

— М-м-м... — мурмотів уві сні Живчик. — Ум-м-м...

Липуча смолиста рідина зусібіч просякала й обліплювала кокон, незабаром укривши всю його поверхню. Застигнувши, вона перетворила кокон на неприступну в'язницю.

З пронизливим тріумфальним криком тварюка пазуристими лапами вхопила свіжовиготовлену капсулу, одним помахом накрильного кігтя перетяла шовковисту лину і шугонула в ніч. Лопотіли проти фіалкового неба її велетенські крила, а під ними туди-сюди погойдувався смертодайний кокон.

Живчик плив на плоті шафіровим морем. Хвилі колисали його тіло, а сонце — тепле, жовте — ковзало по його обличчю. Раптом вервечка чорних хмар заступила світло. Море ставало дедалі неспокойніше.

Живчик різко розплющив очі. Ошелешено озирнувся. Його обступала суцільна смоляна темрява. Хлопець лежав далі без руху і не міг зрозуміти, що діється. Його очі ніяк не хотіли звикати до цієї хисткої темряви. Ніде ані іскорки світла. Ніде ані промінчика. Жах блискавкою прошив йому мозок і пронизав спину.

— Що ж воно таке? — закричав він. — Де вихід?

Насилу звівшись навкарачки, Живчик тремтячими пальцями обмацував оболонку навколо себе. Вона була тверда. Коли хлопець гамселив по оболонці, та лише байдуже бумкала, нечутлива до ударів кулаків.

— Випустіть мене звідси! — заволав Живчик. — Ви-пу-стіть!

Гнилесмок хрипко скрикнув і похилився набік, коли несподіваний поштовх усередині кокона вибив його з рівноваги. Він зробив потужний помах крильми і ще міцніше стис його кігтями.

Потвора звикла до того, що жертви намагалися вивільнитись. Невдовзі ці люті поштовхи та удари зйдуть нанівець. Так було завжди.

Живчик почав задихатися. Ядучий піт заливав очі. Гострий дух жовчі щільно огортав зусібч, мов друга шкіра. Він закашлявся. Темрява, здавалося, кружляла. Хлопець заплющив очі, і йому занутило. Живчикові почало ввижатися, як блукай-бурмило дає йому чогось смачного; той самий блукай-бурмило, з яким його розлучили страхітливі чав-чави. Хлопець знову роззявив рота і здригнувся всім тілом. “Бу-е-а-а-а!” Усе, що було в його шлунку ще мить тому, вихлюпнулося на ввігнуті стінки кокона і розтеклося під ногами у Живчика.

Гнилесмок знову поправив кокон, що вислизав із кігтів. По далекому обрїю вже розливалися легкі світанкові барви. Незабаром ми повернемося. Незабаром будемо вдома, малюче. І тоді ти посядеш своє місце разом з іншими у шерезі на вершечку дерева.

Душно. Нудотно. Від ядучої темряви сльозилися очі. Від нестачі повітря стугонїло в голові. Живчик зняв із пояса свого іменного ножа і міцно взявся за колодку. Ставши навколїшки, вперся у стїнку перед собою і став несамовито її штрикати. Та ніж тїльки ковзав по поверхні. Живчик урвав роботу і витер спїтнїлу долоню об штани.

Досї ніж справно служив йому вірою та правдою — і проти летючого хробака, і проти смоляної лози, — та чи буде цього разу сталеве лезо досить міцним, аби пробити тверду оболонку? Живчик знову вдарив вістрям по стїні. Ні, не може ніж його підвести. Ударив ще раз. Потїм ще. Ніж просто мусить йому допомогти.

Незважаючи на удари та поштовхи всередині капсули, гнилесмок летїв до свого висотного сховища. Він уже бачив обриси інших коконів, що вимальовувалися проти світла, звисаючи із змертвїлих, схожих на висохлі кістяки, дерев. Поборюкайся, попручайся, мїху з вечерею. Чим упертїший опїр, тим юшечка смачнїша. І пїтьму розїтнув хрипкий переможний вереск гнилесмока. Незабаром ти втихомиришся, як і решта.

А тоді, коли б Живчик утихомирився, настала б черга отої смердючої жовчі, якою гнилесмок цвїркнув усередину кокона. Вона б перетравила тїло, обертаючи м'ясо та кістки у в'язку бовтанку. Через тиждень, а в теплу погоду і за п'ять днів, гнилесмок зазубнями, якї пївколом обсїдали тверду кістку на кїнчику його сисальця,

просвердлив би вершечок кокона, запахав у дірку своє сисальце і до останньої краплі висмоктав густе смердюче місиво.

— Ламайся! Ламайся! Ламайся! — цідив Живчик крізь зціплені зуби, знову і знову гатячи ножем по стінці. І ось коли він уже ладен був здатися, кокон нарешті озвався гучним тріском — оболонка піддалася! Уламок шкаралупи завбільшки як тарілка випав у темряву.

— Нарешті! — закричав Живчик.

Вітер, свіжий вітер удерся в отвір! Живчик, що вже душився, споживши майже весь кисень, припав обличчям до дірки і глибоко вдихнув повітря. Вдих — видих, вдих — видих. У голові почало прояснюватись.

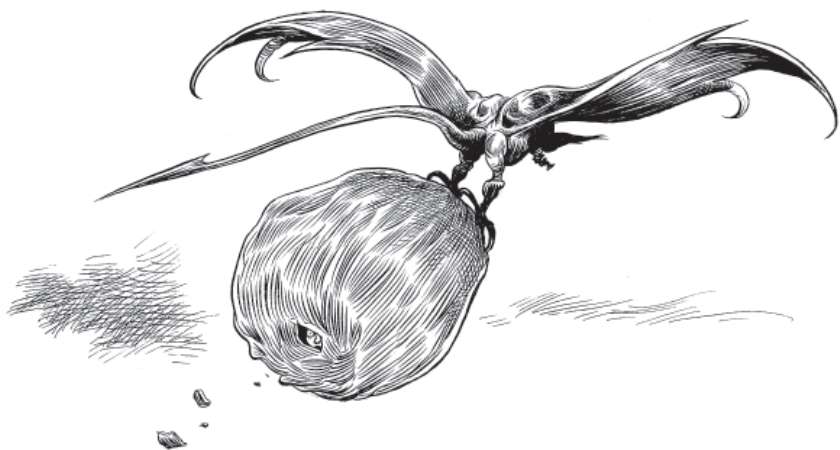
Йому подобався цей смак повітря. То був смак життя.

Живчик уп'яв очі в далину перед собою. Ген попереду в рожеве небо впиналися чорні шпичаки мертвих сосон. На вершечку одного дерева висіли гроном якісь схожі на велетенські яйця предмети: запечатані кокони помагай-біди.

— Треба розширити дірку, — мовив Живчик, замахуючись ножем. — І зробити це швидше, — він із силою увігнав лезо у стінку. Ніж ударився з якимсь дивним стуком. — Що за... — Живчик поглянув на лезо, і йому стало зле.

Той удар, який пробив тверду, мов камінь, шкаралупу, виявився фатальним і для леза ножа. Живчик стискав у руці саму колодку.

— Мій іменний ніж, — зойкнув Живчик, ледве стримуючи сльози. — Він зламався!

Відкинувши непотрібний шматок кістки, Живчик уперся в задню стінку кокона і став щосили гамселити по шкаралупі.

— Ламайся, бодай би грім тебе побив! — кричав він. — Ну ж бо, ламайся!

Гнилесмок захилитався на льоту. Еге, що ж там таке коїться? Оце сніданочок так сніданочок! Ану лиш дозволь, я трішечки тебе поправлю. Отак. Тепер краще. Чи, може, ти хочеш, щоб тебе впустили додолу?

Живчик гупнув по шкаралупі дужче. У відповідь почувся хрускіт, униз полетіли відбиті уламки. Аж ось усю стінку кокона перетнули дві широкі тріщини і крізь шпари між їхніми краями заструміло тепле ранкове сійво.

— А-а-ай! — залементував Живчик. — Я падаю!

Кокон скособочився, і гнилесмок аж заверещав із люті. Він почав падати вниз. Та замовкни, хай тобі морока! Несамовито б'ючи натомленими крильми, гнилесмок таки вийшов із піке.

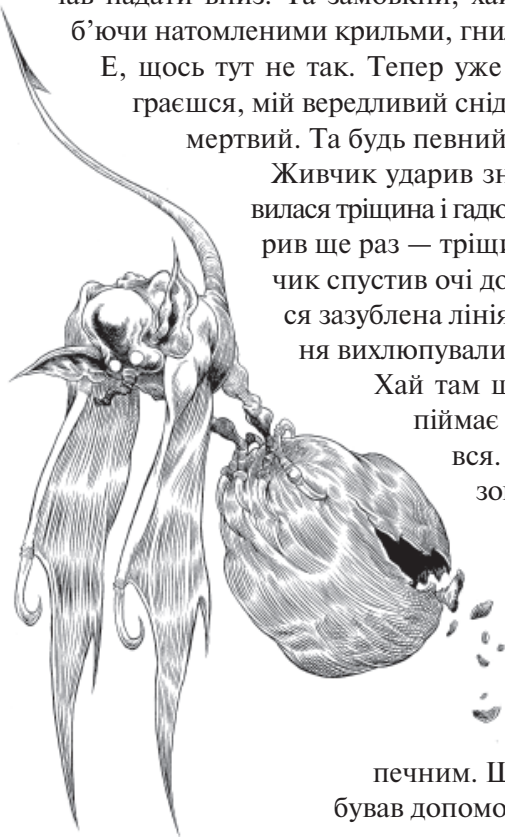
Е, щось тут не так. Тепер уже жодних сумнівів. У що ти граєшся, мій вередливий сніданочку? Ти мав би вже бути мертвий. Та будь певний, я тебе не відпущу.

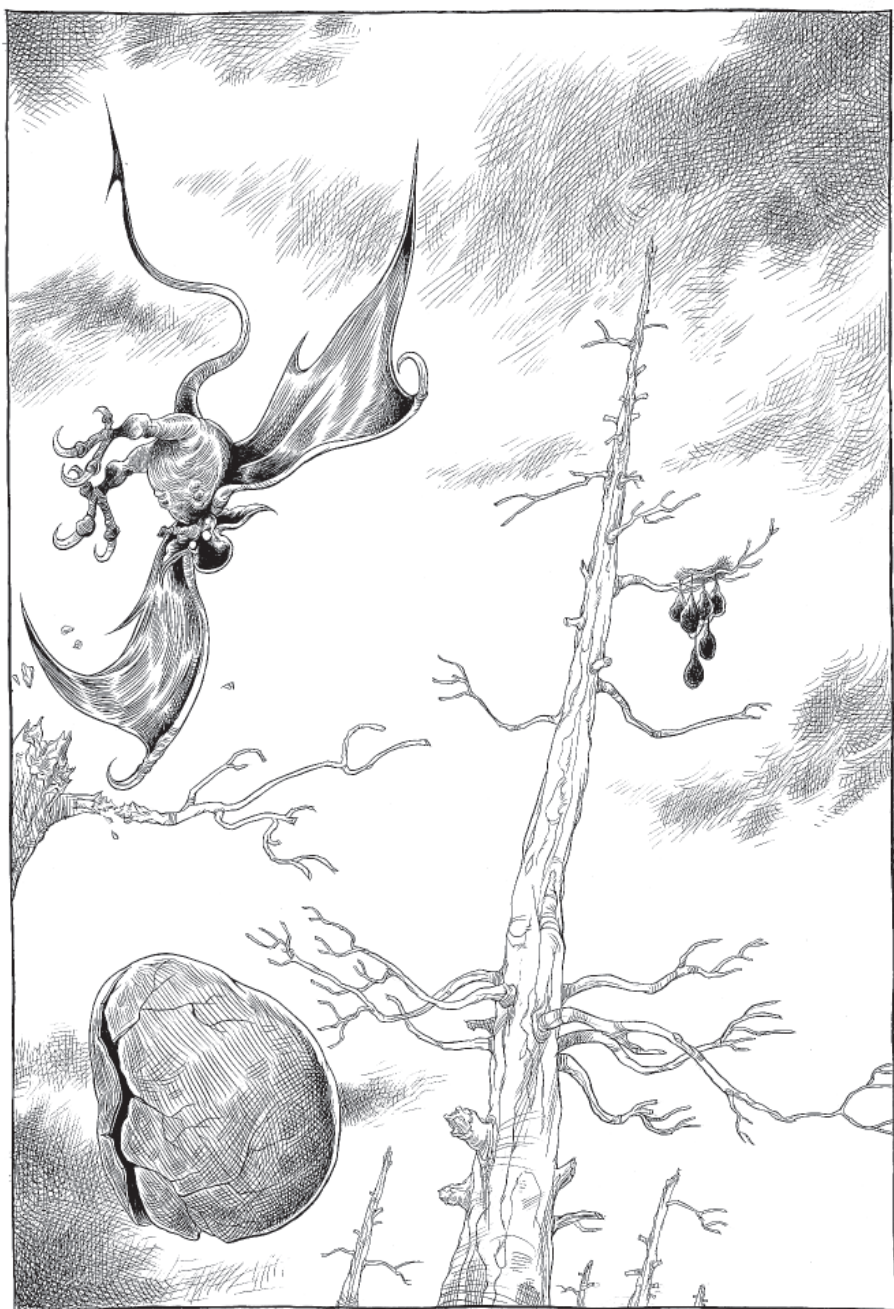
Живчик ударив знову, над його головою з'явилася тріщина і гадукою поповзла по стінці. Ударив ще раз — тріщина була вже під ним. Живчик спустив очі додолу. Між ногами звивалася забулена лінія світла. Жовч та блювотиння вихлюпувалися назовні.

Хай там що, а гнилесмок цього разу піймає облизня. Кокон розвалюється. Його здобич ні за що не зогніє.

Не зводячи з тріщини нажаханого погляду, Живчик спостерігав, як ширшає під ногами зелена пляма. Він уже більше не гримав по кокону. Падіння з такої висоти було б надто небезпечним.

Ще ніколи досі він не потребував допомоги так, як зараз.

— Помагай-бідо! — закричав він. — Де ти?

Гнилесмок захрипів. Ну не бісова здобич! А бодай тобі! Він вибивався з сил, спускаючись дедалі нижче. Тварюка стрельнула своїми мідяно-жовтими очима на дерева, де теліпалися запаси провізії. Так близько і так далеко.

Зелена пляма під Живчиком стала брунатною. Хлопець приглянувся уважніше. Ліс рідшав, подекуди виднів сушняк. Довгі вибілені скелети дерев витикалися з блискучого ґрунту. Деякі дерева ще стояли, простягнувши догори своє мертве гілля, ніби хапаючись за повітря кощавими пальцями.

Несподівано коконом струснув сильний удар. Він нахопився на вершечок однієї з мертвих гілок. Живчика кинуло назад. Він ударився головою об шкаралупу. Тріщина розійшлася, і кокон, іще з Живчиком усередині, загув донизу.

Униз, униз, униз. Живчикові стисло у животі. Серце підступило до горла. Він заплющив очі, глибоко вдихнув повітря і обхопив плечі руками, наготувавшись до удару.

Шубовсть!

Він упав на щось м'яке, і те, на що він упав, починало вже просочуватися крізь тріщини у шкаралупі. На вигляд воно було схоже на рідкий пористий шоколад. Живчик вмочив палець у коричневу рідоту і підніс до носа. То була багнюка. Густа торф'яниста багнюка. Він упав посеред цього багнистого болота.

Заточуючись, Живчик підвівся, просунув пальці в найбільшу шпарину і, вхопившись за її край, щосили шарпонував на себе. Багнюка вже сягала йому по кісточки. Спочатку нічого не змінилося. Навіть тепер просяклі стінки кокона були надзвичайно тверді. Тим часом багнюка вже сягала Живчикові по коліна.

— Ну давай же! — примовляв він.

Упираючись ліктями, як важелями, він трохи розсунув тріщину. На скронях понабрякали жили, м'язи напружилися. Зрештою всередину кокона ринуло світло. Непіддатлива шкаралупа розкололася навпіл.

— О, тільки не це! — закричав Живчик, коли більша половинка шкаралупи стала руба і потонула в багнюці. — Що ж тепер?

Тепер усі його надії були на меншу половинку — та ще трималася на поверхні. Якби він видерся на неї, можливо, йому вдалося б перетворити шкаралупу на тимчасове суденце.

З неба долинув оскаженілий вереск. Живчик звів очі догори. Там, над його головою, кружляла мерзотна, гидосвітня тварюка. Вона не зводила з хлопця своїх палючих тьмяно-жовтих очей. У повітрі гучно лопотіли широкі чорні шкірясті крила, лискучі від поту. Зненацька вона круто розвернулася і шугонула вниз, а за мить Живчик відчув, як по голові йому ковзнули гострі кігті і видерли з корінням пасмо.

Описавши в повітрі коло, гнилесмок знову кинувся на хлопця. З кінчика його довгого сисальця звисали нитки тягучої зеленої слини. Цього разу Живчикові пощастило ухилитися від удару. Підлетівши ближче, потвора знову завищала, обдавши хлопця цілою зливою гидкої смердючої жовчі.

Тамуючи хвилю раптової нудоти, Живчик чув, як вщухало лопотіння шкірястих крил. Жахлива потвора відлітала геть. Коли хлопець наважився знову підвести голову, то побачив, що тварюка вже

сидить на верхівці далекого сухого дерева, чорніючи проти рожево-го неба. Під нею висіло ціле гроно коконів — кожен повний гнилої плоти. Живчик полегшено зітхнув. Тварюка відступила. Він не теліпатиметься на отому висячому цвинтарі разом з усіма.

Та за хвилину почуття полегкості замінилося на паніку.

— Тону! — заволав хлопець.

Схопившись за уламок шкаралупи, Живчик відчайдушно борсався, намагаючись викараскатися з болота. Та щоразу, як він спирався на шкаралупу, вона перекидалася, дедалі наповнюючись багном. Після третьої спроби по ній лишилися тільки бульки.

Багнука вже сягала живота і підіймалася вище. Він молотив руками та ногами, але густа рідина засмоктувала його чимраз глибше.

— О Темнолеснику! — лементував Живчик. — Що мені робити?

— Не панікуй, це дуже важливо, — озвався чийсь голос.

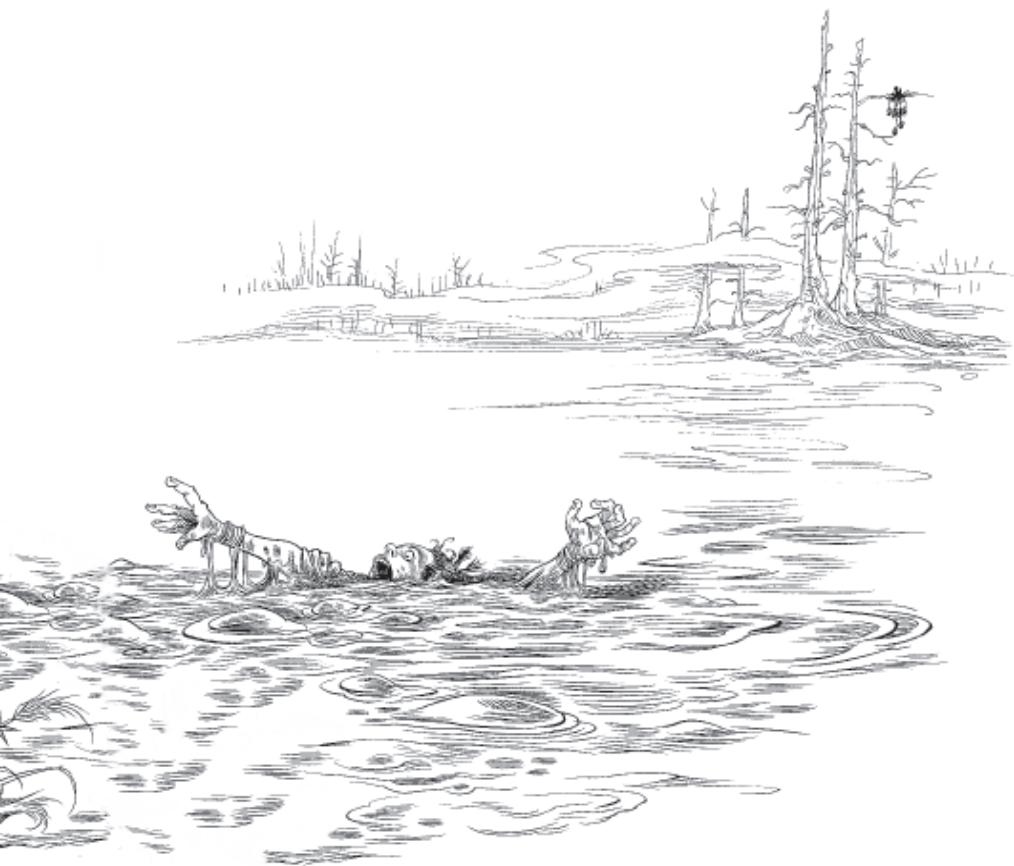
Живчик отетерів. Там, на сухому, хтось сидів і спостерігав, як він борюється.

— Пробі, рятуйте! — закричав Живчик. — Допоможіть мені!

Хлопець крутнувся, напружуючи всі сили, та тільки вгруз іше на кілька вершечків. Ось багнука залила йому груди, ось вона вже сягає до шиї.

На поваленому сухому дереві сидів куций, худий жовтошкірий гоблін із плескатою головою і жував травинку.

— Ти хочеш, щоб я допоміг тобі? — спитав він гугнявим безбарвним голосом.

— Так. Так, хочу. Ви мусите допомогти мені, — заблагав Живчик і сплюнув — болотяна рідота набралась йому в рота і попала в горло.

Гоблін усміхнувся і відкинув травинку.

— Що ж, хай буде по-вашому, паничу Живчику, — мовив він. — Якщо ви так вважаєте...

Він звівся, уломив з дерева суху гілку і простяг її через підступне болото. Живчик виплюнув смердюче багно і сягнув до неї. Схопившись за вибілену деревину, він так і прикипів до неї.

Під чвакіт багнуки гоблін волік Живчика усе ближче й ближче до дерева. Хлопець плювався. Харчав. Він молився, аби гілка не вломила. Аж раптом ось, спершу коліньми, а потім і ліктями, відчув твердий ґрунт. Гоблін відпустив гілку, і Живчик виповз із болота.

Нарешті вивільнившись, Живчик звалився на землю. Хлопець знеможено лежав долілиць у куряві. Гоблін порятував йому життя. Та коли Живчик урешті підвів голову, щоб подякувати своєму рятувникові, то побачив, що він знову сам. Плескатоголового ніде не було видно.

— Агов! — стиха погукав Живчик. — Де ти?

Ніхто йому не відповів. Живчик схопився на ноги і озирнувся. Гоблін уже пішов. Усе, що лишилось по ньому, — це пожована з одного кінця травинка, що лежала долі. Живчик похилився біля неї.

— Чого ж він утік? — пробурмотів хлопець.

Він сів у пилюку і похнюпив голову. Зненацька у мозку змигнулося ще одне запитання. Звідки цей плескатоголовий гоблін знав його ім'я?

МЕГЕРИ-ПЕЧЕРНИЦІ

тояла тиша. Світило сонце — гаряче, яскраве. Після нападів блювоти в запечатаному коконі, у Живчика було таке відчуття, ніби горло йому натерли наждачним папером. Хлопця мучила спрага.

Живчик підвівся і оглянувся на свою довгу тінь, простерту на багністій поверхні болота. Там, де вона кінчалась, починалося спокійне плесо. Вода блищала і дражила. Аби тільки можна було дістатися до неї, але так, щоб трясовина не засмоктала знову! Живчик знову сплюнув і відвернувся.

— Все одно та вода, мабуть, застоюна, — промурмотів він.

І Живчик почалапав через багністе пустище. Колись болото сягало і сюди. Нині тут не росло нічого, якщо не брати до уваги блідо-зелених водоростей. Але життя не зникло. Досить було Живчикові ступити крок, як звідкись бралися цілі хмари лісової мошви і дзуміли навколо нього. Вони обпадали Живчикове обличчя, руки, ноги, і де тільки сідали, там і кусали.

— Гетьте! Гетьте звідси! — кричав Живчик і ляскав по ненажерливих комах. — Це не те, що ви собі думаєте, це... Ой-ой-ой! — лясь! — Це зовсім... — і знову — лясь! Лясь! Лясь!

Живчик пустився тікати. Комашня летіла за ним, маючи на вітрі, мов оксамитове простирало. Швидше. Швидше. Повз голі стовбури неживих дерев. Чимдуж по пружному торфовищу. Спотикаючись,

ковзаючись, але жодної миті не зупиняючись. Чимдалі від пустельницького притулку гнилесмока, назад у Темноліс.

Живчик відчув їх, ще й не добігши. Суглинистий ґрунт, буйне листя, м'ясисті плоди — знайомий запах, від якого в роті ставало волого, а серце пришвидшено билосся. Мошва дошкуляла менше. Що дужчий робився гострий, насичений запах, то рідші ставали її сонмища. Урешті-решт вони зовсім облишили свою жертву і повернулися назад у пустку, з її кислою, їдким повітрям.

*

Дорога бралася вгору. Живчик плентався нею далі. Темноліс крив хлопця велетенським зеленим шатром. Жодних слідів, жодних стежинок, і він мусив сам торувати собі шлях у густому підліску. Живчик продирався крізь звичайну лісову та бичачу папороть, то підіймаючись угору, то спускаючись униз. Дійшовши до верби-дощовиці, він зупинився.

Це дерево із довгими гілками і перламутровим листям росло тільки біля води. У ці премудрощі хлопця втаємничив блукай-бурмило. Живчик відкинув убік густу запону звислого віття — і справді, по кориту, вимошеному рінню, біг струмок кришталеву чистої води.

— Дякувати Небу! — прохрипів Живчик і став навколішки. Склавши долоні у пригорщу, він занурив їх у крижану воду. Сьорбнув води, відчув, як холодна волога

розливається по тілу. На смак вода була просто чудова — солодка і пропахла землею. Живчик пив, пив і пив. Пив, аж поки живіт став, як барабан, а спрага зeszла зовсім. Напившись, хлопець удоволено зітхнув і з хлопотом опустився просто у воду.

Він лежав у джерелі. Вода омивала його, знеболюючи комашині укуси, полощучи його чуб та одяг. Живчик лежав довго, поки не лишилося й сліду від болотяної багнуки, смердючої жовчі та шлункових випорожнень.

— Ну ось, тепер я чистий, — сказав він сам собі й звівся на коліна.

Раптом через воду метнулося щось руде. Живчик похолов. Чав-чави теж були оранжевого кольору! Не зводячи голови, хлопець придивлявся крізь звислі пасма мокрого чуба, що ж то воно таке.

Ховаючись за кам'яним кругляком, на тому боці струмка сиділа... дівчинка. Атож, чав-чав не було й близько! Натомість була дівчинка з блідою, майже прозорою шкірою та вогняно-рудими косами. Хоч якась, а все ж компанія.

— Агов! — гукнув Живчик. — Я...

Та дівчинка зникла з очей. Живчик зірвався на ноги.

— Гей! — закричав він, бредучи на той бік струмка. І чому б їй не почекати на хлопця? Живчик вискочив на берег і видерся на кругляк. Трохи неподалік побачив дівчинку, яка ховалася за деревом.

— Я тебе не скривджу, — бубонів він собі під ніс. — Я добрий. Я чесний!

Та поки він добіг до дерева, дівчинки там уже не було. Він бачив, як вона озирнулася на нього і зникла в колихких заростях трави велички. Живчик кинувся за нею. Йому хотілося, щоб вона зупинилася, повернулася, озвалася до нього словом. Він біг і біг. Повз дерева, через просіки — весь час назирці, але так ні разу й не наблизившись.

Забігши за широченний, обплетений плющем стовбур, дівчина озирнулася втретє. Живчик відчув, як у нього на потилиці стає дибки волосся; настовбурчилася шерсть на накидці з волорогової шкури. А що, як дівчина і гадки не має перевіряти, чи пощастило їй від нього втекти? Може, вона просто хоче знати, чи біжить він за нею і досі?

Він біг далі, але вже обачніше. Забіг за дерево. Дівчинки ніде не було видно. Живчик скинув очима на верховіття. Серце шалено калатало, в потилиці поколювало. Будь-хто міг причаїтися в рясно-листі, чекаючи слушної миті для нападу, хто завгодно.

Живчик торкнувся своїх оберегів. Ступив крок уперед. Де ж ця дівчинка? Чи, може, це якась жахлива пастка?..

— Ой-ой-ой! — заверещав Живчик.

Під ним розступилася земля, і хлопець полетів униз. Він провалився крізь землю і покотився далі якимось довгим звивистим тунелем. Удар, ще удар, перекид, знов удар, перекид, стук, грюк і — плюх! Він гелпнувся на грубий шар м'якої соломи.

Живчик здивовано задер голову. Все кружляло перед ним. Жовті вогні, покручене коріння і — чотири обличчя, які дивилися на нього згори.

— Де тебе носить? — запитували двоє з них. — Ти знаєш, я не люблю, коли ти вибираєшся нагору. Там надто небезпечно. Ось побачиш, дівчинко моя, одного чудового дня ти потрапиш до темно-лесникових лабет, далєбі.

— Я зможу дати собі раду, — похмуро відповідали двоє інших облич.

Живчик труснув головою. Чотири мармизи перетворилися на дві. Голова, ближча до нього, була більша, мала налиті кров'ю очі та зморшкуваті губи.

— А це що? — буркнула вона. — О, Маг, що ти притарабанила з собою за цим разом?

Дівчинка з блідою шкірою погладила Живчика по голові.

— Воно бігло за мною до самого дому, мамусю, — сказала вона. — Можна я залишу його собі?

Старша жінка випросталася, згорнула руки на грудях і, гучно втягнувши повітря, набундючилася. Вона зміряла Живчика підозріливим поглядом.

— Сподіваюсь, він не з отих пустобрех, — зауважила вона. — Я попереджала тебе — говорючій звірині сюди зась.

Живчик тривожно ковтнув повітря.

Маг похитала головою.

— Що ти, мамусю! Воно просто галасує, але не говорить.

Жінка погрозово рохнула.

— Тобі краще сказати мені всю правду. Балакуни — це зайві проблеми.

Мамуся була величезна, з рябими плечима та шиєю завширшки як її голова. Ба більше, на відміну від дівчинки, яка через свою прозору шкіру в підземному напівморці була майже непомітна,

вона аж надто впадала в око. Крім хіба що обличчя, майже кожна п'ядь не прикритої одягом шкіри була змережена татуюванням.

Чого тільки не було тут — дерева, зброя, символи, звірина, обличчя, дракони, черепи... Навіть її голомоза голова рясніла витатуйованими зображеннями. Те, що спочатку Живчик узяв за кучері, приліплені до маківки, виявилось зображенням переплетених змій.

Вона випросталась і глибокодумно пошкрябала під широченним носом, мимоволі виставляючи напоказ вигнутий горбом м'яз. Із шелестом спав донизу рукав її розцяцькованого плаття — і Живчик побачив зображення молоденької дівчинки з яскраво-рудим волоссям. Нижче темно-синіми літерами було витатуйовано: “Мамуся любить Маг”.

— Ну що? — запитала Маг.

Мати пирхнула.

— Маг, — вирекла вона, — часом ти стаєш нестерпним печерним дівчиськом. Проте... Гаразд, нехай уже буде так. Але, — додала вона, перебиваючи радісний крик дочки, — ти відповідаєш за нього. Затямила? Ти годуватимеш його, ходитимеш коло нього, а як воно наробить у печері шкоди, прибиратимеш після нього. Зрозуміло я висловлююсь?

— Зрозуміліше не буває, мамусю, — відповіла Маг.

— Якщо ж він прохопиться бодай одним словом, — напучувала далі її матінка, — я скручу йому оті сухі кістляві в'язи. Гаразд?

Маг кивнула головою. Вона нахилилась і вхопила Живчика за чуприну.

— Гайда, — сказала вона.

— Ой-ой! — заверещав Живчик і ляснув її по руці.

— Воно мене вдарило! — несподівано заверещала Маг. — Мамусю, моя тваринка вдарила мене — вона завдала мені болю!

Несподівано для себе Живчик відчув, що висить над землею, погойдуючись на всі боки. Кам'яніючи з жаху, він дивився просто в наліті кров'ю, злющі очі печерниці.

— Якщо ти коли-небудь хоч раз штовхнеш, удариш, подряпаєш чи вкусиш мою маленьку зірочку, то я...

— Чи завдаси мені болю якось інакше, — вставила Маг.

— Чи завдаси їй болю якось інакше, то я...

— Чи завдаси мені образи.

— ...болю якось інакше чи завдаси їй образи, тоді я...

— Чи спробуєш утекти...

— Чи спробуєш утекти, — повторила мамуся, — тобі не жити, — вона труснула хлопцем, зашелестівши своїми паперовими шатами. — Покора та німота — ось твоє правило. Домовились?

Живчик не знав, кивати йому головою чи ні. Якщо йому не дозволяють говорити, то чи мав він розуміти сказане? Здоровенна жменя мамусі так цупко тримала його накидку, що він ледве міг поворухнутись. Вона приснула і спустила його на землю.

Живчик боязко підвів голову. Маг стояла біля своєї матусі, бундючно згорнувши на грудях руки. На її обличчі малювався вираз надзвичайної зарозумілості. Нахилившись, вона вдруге вхопила хлопця за чуба. Мовчки скривившись від болю, Живчик покірно звівся на ноги.

— Отак воно краще, — grimнула мамуся. — Як ти збираєшся його називати? — запитала вона.

Маг знизала плечима і повернулася до своєї нової живої іграшки.

— Чи маєш ти ім'я? — поцікавилась вона.

— Живчик, — машинально відповів хлопець і відразу ж прикусив язика.

— Що це? — прогарчала мамуся. — То було слово? — вона турнула Живчика у груди. — Кінець кінцем, говориш ти чи ні?

— Жив-жив-жив-жив, — розпачливо зажебонів Живчик, з усієї сили намагаючись показати, що це просто якесь цвірінкання. — Жив-жив-жив!

Маг поклала руку хлопцеві на плече і всміхнулась матері.

— Мабуть, я називатиму його Живчиком.

Мамуся поглянула на Живчика примруженими очима.

— Одне тільки слово, — пробурчала вона сердито, — і я відірву тобі голову.

— Живчик буде розумничком, — запевнила її Маг. — Ходімо, хлопче, — гукнула вона його. — Будемо гратися.

Мамуся, узявши руки в боки, стояла і дивилась, як Маг волочить Живчика геть. Голова у хлопця була похнюплена.

— Я очей з нього не зводитиму, — долинули до нього її слова. — Ось побачиш.

Вони пішли тунелем далі, і погрози, що їх не шкодувала мамуся, поступово стихли. Сходами, положистими спусками, довгими вузькими коридорами, які також збігали вниз, вони спускалися все нижче й нижче, дедалі глибше занурюючись під землю. Живчик стривожено подумав про те, яка сила-силенна землі та каменю

громадиться над ними. Що спиною б її, якби склепіння раптом обвалилося? Що перешкодило б цьому підземеллю проковтнути хлопця?

Аж ось гнітючий перехід скінчився. Живчик оглянувся, весь тремтячи від хвилювання. Вони стояли у величезній підземній ясині.

Маг відпустила його чуприну.

— Живчику, тобі сподобається тут у нас — у мегер-печерниць, — озвалася вона. — У нас тут ніколи не буває ані спеки, ані холоду. І немає ні дощів, ні снігу, ні вітру. Тут не ростуть хижі рослини і не водяться дикі звірі...

Живчикові пальці ніби самі собою торкнулися зуба, що висів на ший, і по його щоці скотилася сльоза.

Ані хижих рослин, ані диких звірів, подумав він. Але ж і неба з місяцем теж немає... Дівчинка нецеремонно штурхонула його у спину, і Живчик пішов далі. Так, і волі теж.

Як і тунелі, ясиню осявало бліде світло. Під хлопцевими ногами слалася земля, втоптана ногами багатьох поколінь печерниць. Угорі, високо над головою, тьмяніла печерна стеля. Від стелі до підлоги, наче величезні гудзуваті колони, тяглося довге, грубе, покручене коріння.

Ніби віддзеркалення самого Темнолісу, подумалося Живчикові. Зимового Темного лісу, коли дерева безлисті, голі.

Осяяне печерним світлом, коріння було довге, покручене і... Живчик не повірив своїм очам. Так, він помилився. Світло не падало на коріння, ні — воно променіло з нього.

— Живчику! — люто grimнула Маг, коли той підбіг роздивитися ближче.

Коріння було біле, жовте та грибово-брунатне, щонайменше половина отих довгих товстих линв світилася м'яким сяйвом, і те сяйво пульсувало. Живчик поклав долоню на одну з линв. Вона була тепла і ледь чутно дрижала.

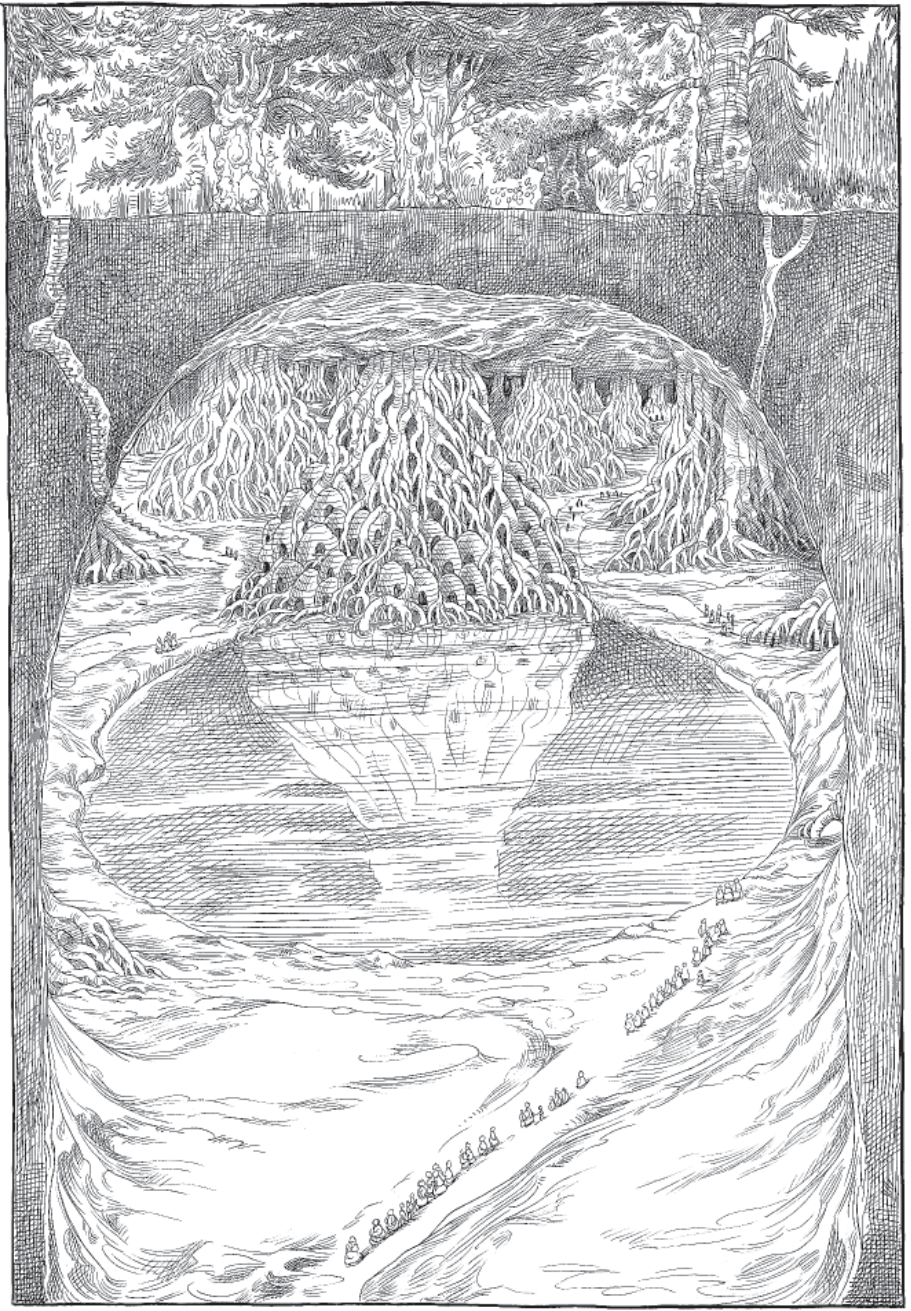
— Живчи-и-ку! — заверещала Маг. — До ноги!

Живчик зиркнув на дівчину. Маг свердлила хлопця лиховісним поглядом. Покора та німота, згадав він. Понуро підійшовши ближче, Живчик став обіч неї.

Маг поплескала його по голові.

— Що, коріннячко зацікавило? — спитала вона. — Воно дає нам усе, чого ми потребуємо.

Живчик кивнув, але промовчав.

— Ну, звісно, світло, — сказала Маг, показуючи на світне коріння. — І їжу, — вона відломила два наросні з якогось волокнистого кореня. Один запхала собі до рота. Другий тицьнула Живчикові, але той дивився на цей корінь без особливого захвату.

— Їж! — наказала Маг. — Кому я кажу!

А що Живчик і далі відмагався, не хотів брати в рота не знати що, то вона солодко додала:

— Скажу мамусі.

Наростень був хрумкий та соковитий. Смаком він нагадував смажені горіхи.

— Ум-м-м, — пробурмотів Живчик і промовисто облизнувся.

Маг усміхнулась і продовжила розповідь.

— Оці штуки ми сушимо і мелемо на борошно, — пояснювала вона. — А оце подрібнюємо і переробляємо на папір. Оце добре горить. А це... — почала вона, зупинившись біля бульбастого кореня, кольором схожого на м'ясо. — Дивно, — сказала вона, насупившись. — Я й не знала, що воно може рости в лісі, — повернувшись до Живчика, вона зміряла його поглядом з голови до п'ят. — Живчику, — мовила вона суворо. — Ніколи, чуєш, ніколи не їж цих бульб.

Трохи далі вони надибали місце, де більшу частину сторчового коріння вирізано так, що навколо озера — глибокого, із темною водою — утворилася чимала прогалина. Заціліле ж коріння п'ялося вгору від долівки, утворюючи бані та всілякі чудернацькі сплети. Між ними висіло чимало величезних капсул, осібних, але сполучених із сусідськими. Круглі, тілесного кольору, з маленькими темними отворами, ці чарунки утворювали житловий пагорб, подекуди сягаючи височини п'ятиповерхового будинку.

— А це печерунки, де ми живемо, — похвалилася Маг. — Ходи зі мною.

Живчик подумки всміхнувся. Маг уже не скубла його за чуприну. Отже, починала довіряти хлопцеві.

Живчик виявив, що капсули виготовлені з товстого матеріалу, схожого на папір, як і сукня мамусі Маг. Він хрустів під ногами, коли Живчик ставав на якесь із численних з'єднань, а якщо постукувати по круглій стіні, та лунко видзвонювала.

— Не роби цього! — гостро сказала Маг. — Сусіди образяться.

Капсула Маг була по ліву руку на самому верхечку і всередині виявилася куди більшою, аніж видавалося знадвору. Крізь стіни

від коріння цідилося кремове сяйво. Живчик принохався. У повітрі пахло цинамоном.

— Мабуть, ти втомився, — заявила Маг. — Твоє місце отут, — сказала вона, показуючи на кошик. — Мамуся не любить, коли звірята сплять на моєму ліжку, — вона лукаво посміхнулась. — Але мені це подобається! Ну ж бо, стрибай, — сказала вона, плескаючи по краю ліжка. — Я не скажу їй, якщо ти не пробовкаєшся, — пообіцяла вона і залилася сміхом.

Живчик зробив, як йому велено. Може, цього й не можна було робити, але товстий паперовий матрац був такий м'який і теплий... Живчик відразу ж провалився у глибокий сон без сновидінь.

За кілька годин — у постійному сяйві жител печерниць не було ані дня, ані ночі — він прокинувся від того, що хтось гладив його по голові. Він розплющив очі.

— Добре спиться? — весело запитала Маг.

Живчик рохнув.

— Гарзд, — сказала вона і зіскочила з ліжка. — На нас чекає сила роботи. Ми приготуємо чогось попоїсти з отих нароснів та молока з коренищ, того самого, що націдили на сніданок. Потім, коли ми за собою приберемо, допоможемо мамусі наробити паперу. Останнім часом сила-силенна дівчат обернулися у справжніх мегер, і на вбрання бракує матеріалу.

— А потім, якщо будеш розумненьким, — провадила Маг, навіть не перевівши подиху, — ми підемо гулятки. Але найперше, — вона потермосила Живчикові чуба і м'яко перебігла пальцями по його щоці. — Найперше, любесенький Живчику, я хочу, щоб ти був ловкенький.

Живчик тяжко зітхнув і з нещасним виглядом почав дивитись, як Маг пораяється біля маленької шафки. За мить вона повернулася, несучи повну тацю якихось кришеників та обрізків.

— Ось, — сказала вона, ставлячи тацю на долівку. — А тепер ходи сюди і сідай.

Живчик скорився її наказові не дуже охоче.

Маг зачерпнула пригоршу м'якого сірого губчастого волокна з якогось кореня, змочила хлопцеві голову водою, заздалегідь принесеною з озера, і напахтила його рожевим коренем. Відтак, висушивши чуба, вона приснула його якоюсь темною пахучою пудрою. Коли Живчик чхнув, Маг утерла йому мокрого носа носовичком.

Вони мають мене за ніщо, думав Живчик, сердито відвертаючись.

— Ну, ну, — почала докоряти йому Маг. — Ми б не хотіли, щоб мамуся почула, що ми вередуємо, чи не так?

Живчик сидів тихенько і не ворухився, а Маг узяла дерев'яний гребінець і заходилася чесати розчухраного чуба.

— У тебе гарне волосся, Живчику, — казала вона. — Густе, чорне... — Маг рвучко шарпнула негіддатливого ковтуна. — Тільки страх сплутане! Чому, бий мене Підземелля, ти отак його занехаяв? — вона шарпнула знову.

Живчик поморщився. Його очі налилися слізьми, він до крові закусив губу, одначе не зронив ані звуку.

— Я чешу свої коси двічі на день, — провадила Маг, рвучко триснувши своєю вогнисто-рудою гривою.

Вона нахилилася до Живчика.

— Скоро, — прошепотіла вона, — вони в мене повилезять. Геть, до останньої волосинки. І я тоді стану й собі мегерою. Достоту, як мамуся.

Живчик співчутливо кивнув.

— Жду не діждуся! — вигукнула вона, неабияк здивувавши Живчика. — Мегера! Ти можеш собі уявити, мій маленький, любий

Живчику! — вона відклала гребінця. — Ні, — провадила вона, — звісно ж, не можеш. До того ж ти хлопець. А хлопці...

Маг замовкла, бо саме відкорковувала якусь маленьку плящину, а тоді линула собі в долоню трохи густої жовтої рідини. Вона мала гострий солодкавий запах, і коли Маг утирала її Живчикові в чуба, шкіру на потилиці почало пощипувати, а в очах закололо.

— ...не можуть бути мегерами, — вона знову змовкла. Потім, зібравши частину волосся в невеличкий жмуток, розділила його на три тоненькі пасемця і почала заплітати в косицю. — Мумсі каже, така сила отого кореня. Матінки Дуба-кривавника, або скорочено — Кривавниці, — додала вона побожно.

Живчик здригнувся на саму згадку про кровожерне хиже дерево, яке ще не так давно мало не вкоротило йому віку. І вдячно провів рукою по хутру накидки.

— Це той рожевуватий корінь, який ми бачили дорогою сюди, — вела вона далі, заколюючи намистинами готову косицю. — Пам'ятаєш? Той корінь, про який я тебе попереджувала, щоб ти ніколи його не їв. Він отруйний для чоловіків, розумієш? Смертельно небезпечний, — ледь чутно прошепотіла вона. — Але не для нас, жінок, — додала Маг.

Вона заходилася коло другого жмутка, і Живчик почув, як вона реготнула.

— Саме сила кореня і робить мамусю та решту всіх такими великими і дужими. “Поки є Кривавниця на світі, поти всі мегери будуть ситі”. Це така приказка.

Живчик здригнувся. “Поки є Кривавниця на світі...” Щойно Маг сказала те, що він і так відчував нутром. Маг не переставала заплітати і заколювати його волосся, і в животі хлопцеві крутило та млоіло.

— О Живчику, тепер ти починаєш виглядати ловкеньким, — сказала Маг. Живчик скривився. — Звичайно, — провадила вона в задумі, — чоловіки печерники не в захваті від того, що все саме так. Жахливі, кістляві, боягузливі, худючі, пронозливі — ось які ці створіння, — сказала вона, гидливо морщачи носа, і зітхнула. — Та зрештою, і таке добро для чогось та придасться. Кінець кінцем, мусить же хтось куховарити, клопотатися прибиранням!

“Дякувати Небу, — подумав Живчик, — що я тільки жива іграшка”.

— Якось вони спробували учинити бунт, — провадила Маг, — Давно, коли мене ще й на світі не було. Здається, вони зібралися

всі гуртом і намагалися запалити Матір Кривавницю. Мегер це страшенно розлютило. Вони віддухопелили печерників, геть ізсичили, авжеж. Відтоді палії вже сидять і не рипаються! — закінчила вона і неприємно засміялася. — Купка мерзенних покидьків!

Живчик відчув, як вона нанизала йому на косицю ще три намистини.

— Хоч би що там було, — заговорила Маг тихіше, — а сьогодні головне коріння добре охороняється... — провадила вона вже майже безгучно.

— Готово! — оголосила дівчинка. — Ану лиш повернися, хай я на тебе гляну.

Живчик обернувся.

— Розкіш! — мовила Маг. — Ну що ж, любесенький Живчику. Тепер саме час подумати про сніданок.

*

Час у підземеллі спливав так, як йому й належало спливати, хоч у вічно незмінних печерах мегер і важко було сказати, скільки його минуло. Маг вже не вперше обтинала йому нігті на руках і ногах. А останнього разу, заходившись коло його чуприни, вона без упину торохтіла про те, яка довга вона виросла.

Живчик не міг поскаржитись на брак уваги і ласки з боку Маг та решти печерниць, і його життя з ними було досить стерпне. А все ж підземне існування гнітило його. Хлопець нудьгував за свіжим повітрям та кусючим вітром. Йому бракувало світанків та вечірніх заграв. Він нудьгував за пахощами дощу, пташиним щебетом і синім небом. Але найбільше тужив за блукай-бурмилом.

Та дивна річ: життя під землею — коли Темноліс з усіма його жахіттями та несподіванками залишався далеко вгорі — дало Живчикові чимало часу на роздуми. Живучи з блукай-бурмилом, він узагалі не відчував потреби думати. Тоді все його життя зводилося до пошуків їжі та вибору місця під нічліг. Тут же, коли не треба було турбуватися ні про те, ні про друге, Живчикові тільки й лишилося, що думати.

Коли він ще тільки оселився в підземеллі, Маг майже ніколи не полишала його без нагляду. Та з часом відчуття новизни, що його попервах будила нова жива іграшка, притлумилося. І коли Маг відлучалася кудись сама, без Живчика, вона просто одягала на нього нашійника і припинала хлопця до свого ліжка.

Живчиків повідець був досить довгий, аби хлопець міг вільно пересуватися по всій капсулі й навіть спускатися до половини сходів, що виходили назовні. Та щоразу, коли припона натягувалася і нашийник упинаяся йому в шию, хлопець похлоплював, що він тут просто в'язень, і серце його поривалося назад, у Темноліс, простягнений високо над ним.

Може, кінець кінцем він і знайшов би звідси вихід і повернувся додому, до своєї сім'ї. Спелда нетямилася б від щастя, що її син повернувся з Темнолісу. Може, навіть і Тунтум осміхнувся б, лягнув хлопця по спині й запропонував іти з ним валити дерева. Усе б могло бути інакше. Досить було б постаратися, і він уподібнився б до решти всіх, думав би так само, як думають лісові тролі, й ніколи, ніколи не збочував зі стежок.

Нашийник муляв шию. Але, з другого боку, подумав хлопець, чи не залишиться він таким самим невільниким, якщо повернеться назад? Завжди і в усьому намагаючись бути схожим на лісових тролів, але сам лісовим тролем не будиши?

Живчик думав про помагай-бїду. Де запропастився цей птах?

— Ось як мене оберїгають, — гїрко пробурмотїв Живчик. “Твоя доля за Темнолісом”, — сказав йому птах. “За”, — Живчик пирхнув. — “За”, — сказав він. Та бїльше скидалося на те, що не за, а під, де він приречений розважати оте вередливе дївчисько.

— Тьху, щоб вас темнолесник ухопив, — вилаявся Живчик.

За стїнкою щось хруснуло. Живчик похолов зі страху. Досить розмовляти із самим собою, подумав він. Ще викриють чого доброго!

За мить до капсули ураганом удерлася Маг. Через руку в неї був перекинутий сувїй коричневого паперу.

— Менї сказали, щоб я готувалася, — заявила вона розчулено.

Із цими словами Маг розстелила папїр на підлозі й заходилася щось по ньому креслити. Живчик приступив ближче і спантеличено спостерїгав.

Маг усміхнулася.

— Незабаром, любий Живчику, — похвалилася вона, — менї витатуюють оце на спинї.

Малюнок зацікавив Живчика ще бїльше. На ньому було зображено здоровенну, м’язисту мегеру; вона стояла, розставивши ноги, узявши руки в боки, а обличчя прикрашав вираз несамовитої лютї.

— Ми всї так робимо, — пояснила вона.

Живчик кволо осміхнувся. Він показав на малюнок, потїм на Маг, потїм знову на малюнок.

— Так, — сказала Маг, — це я. Точнїше, такою я буду.

Живчик показав на себе і нахилив голову набїк.

— О Живчику, — прошепотїла вона лагїдно, — я завжди тебе любитиму.

Живчик знову сїв, трохи потїшений. І ту ж мить їзнадвору почулося гупання важених кроків. Живчиків спокїй умить випарувався, і він заходився нервово жувати краєчок свого шарфа. То верталася мамуся.

— Маг? — завершала вона. — Маг!

Маг підвела голову.

— Я тут, — озвалася вона, і зараз же прохїд загородила неосяжна постать самої мамусї.

— Ходімо, — сказала вона Маг. — Ну ж бо, поспішай!

— Що, вже час? — нетерпляче спитала Маг.

— Час, — коротко рохнула та у відповідь.

Маг зіскочила з ліжка.

— Ти чуєш, Живчику? Час! Гайда.

— Там, куди ти йдеш, тобі вже не потрібні будуть цяцьки, — зауважила мамуся.

— Ой мамусю, ну прошу, ну будь ласочка! — стала підлещуватися Маг.

— Я ж кажу тобі — вони не будуть потрібні. Ні зараз, ні потім.

— Мені — будуть, — не здавалася Маг.

Живчик глипнув попереду на неї, а потім на мамусю. Мумсі була лиха, Маг усміхалась.

— Ти хотів би піти? — запитала Маг.

Живчик усміхнувся знову. Хоч би що там на нього чекало, все одно це краще, ніж далі сидіти прив'язаним до ліжка. Він енергійно опустив і знову підвів голову.

— Ось бачиш, — сказала Маг тріумфальним тоном, — я ж тобі казала.

Мамуся рохнула.

— Твоя довіра до цієї звірини переходить усякі...

— Ну будь ласка, мамусю. Будь ласочка! — благала Маг.

— Ну, якщо тобі вже так припекло, — втомлено промовила мамуся, збираючи з підлоги розкладений папір. — Однак тримай його на повідцю, — вона обійшла Живчика кругом і обдарувала його поглядом налитих кров'ю очей. — Горе тобі, якщо ти встругнеш що-небудь — хоч би що то було, — що зіпсує моїй Маг такий урочистий день!

Надворі витав дух очікування. На стежках довкола озера було повно печерниць, які йшли туди само, куди й вони. Кількох Живчик упізнав — то були їхні сусідки. Деяких він бачив уперше.

— Поглянь-но, з якої далечі вони поприходили, — мовила захоплено Маг.

Обійшовши озеро, вони добулися огорожі у вигляді великого замкненого кола. При вході з охороною тинялися купки млявих чоловіків-печерників. Мамуся торувала собі шлях крізь їхні лави, а вони жалібно скиглили і падали перед нею ниць.

— Тримайся поруч, Живчику, — кинула Маг і смикнула за повідець.

Отак утрюх вони зайшли за огорожу. Щойно забачивши цю трійцю, натовп, який уже заповнив увесь простір усередині огорожі, вибухнув вітальним ревом. Маг похнюпила голову і сором'язливо всміхнулася.

Живчиковим очам відкрилося видовище, в яке було важко повірити. Сила-силенна всілякого коріння, звисаючи згори, біля землі перепліталася, утворюючи величезну баню. Обступивши її, рука в руку стояли мегери, і на їхніх помережених татуюванням тілах грало рожеве світло.

Мамуся взяла Маг за руку.

— Ходімо, — сказала вона малій.

— Гей, там, — гукнув хтось із охоронців. — Отому звірятку до Внутрішньої святині зась.

Мамуся помітила повідець, ще й досі намотаний на другу руку Маг.

— Звісно, зась, — сказала вона. Вона вирвала кінець повідця і міцно прив'язала його до однієї з кореневих закарлюк. — Забереш його пізніше, — сказала вона, гортанно хихикнувши.

Цього разу Маг жодним рухом не намагалася спинити матір. Немов у трансі, вона вступила в розрив у кільці зімкнутих рук, і подалася під склепіння, утворене коренищами. Вона не озиралася.

Живчик через щілини між корінням спостерігав за дійством. У самому центрі стояв цідильний корінь. Товстий та вузлуватий, він світився яскравіше, ніж решта коренів. Маг — його маленька Маг — стояла спиною до нього. Очі її були заплющені. Аж ось мегери затягли:

О! Ма-ма, Матінка Кривавниця!

О! Ма-ма, Матінка Кривавниця!

Вони все співали й співали, все голосніше й голосніше, аж поки їхній спів перейшов ув оглушливе ревіння, від якого задвигтіла печера. Живчик затулив вуха руками. Маг біля кореня стала вихлятися і корчитись.

І враз какофонія вщухла. Запала непевна тиша. Живчик бачив, як Маг повернулася обличчям до кореня. Звела руки догори. Підвела голову.

— Окропи мене кров'ю! — галаснула вона.

Ще не вщухла луна від її голосу, як у бані раптом зайшла якась зміна. Мегери затамували подих. Живчик перелякано відскочив — корінь, до якого він був припнутий, починав міняв колір. Живчик

озирнувся. Усе величезне сплетіння коренищ висявало густим криваво-червоним кольором.

— Слава! — загорлала мамуся. — Слушна година для нашої доні, для Маг.

Вона вихопила зі згортки свого паперового одіння якийсь невеличкий предмет. Живчик поглянув скося на нього. Предмет скидався на чопика від барила. Мамуся приставила його до головного кореня, що пульсував червоним світлом, і ударом кулака загнала на місце. Потім, усміхаючись до Маг, показала на землю.

Маг стала навколішки перед чопиковим отвором, задерла голову і широко роззявила рота. Мамуся повернула засувку, і з отвору відразу ж ринув струмінь червоної пінявої рідини. Струмінь падав дівчині на голову, стікав по спині, по руках, по ногах. Живчик бачив, як у багрянному світлі плечі Маг то зводяться, то опускаються.

“Вона п’є цю погань!” — здригнувся хлопець.

Маг тим часом пила, пила і пила; вона видудлила вже стільки, що Живчикові здавалося, ніби ще трохи — і мала лусне. Нарешті Маг зробила глибокий ковток, і голова її впала на груди. Мамуся перекрыла потік рідини. Маг непевно звелася на ноги. Живчик затамував подих. Тоненька білошкіра дівчинка починала розпухати.

Вгору, вшир — її тіло росло навсібіч. Ось уже легенька сукня, в яку вона була одягнута, затріщала по швах і впала на землю, а дівчинка все росла і росла. Здоровенні плечі, рельєфні м’язи, товстелезні ноги... А голова!.. Вона вже була чималенька, коли раптом волосся — вся вогненно-руда кучма — осипалося на землю. На цьому перетворення закінчилось.

— Вітаємо! — промовила мамуся, загортаючи новоявлену мегеру у шойно пофарбоване одіння.

— Вітаємо! — гарикнуло коло її сестер-мегер.

Маг на знак подяки повільно обернулася. Живчик похолов із жаху. Куди поділася та худенька бліда дівчина, яка опікувалась ним, яка любила його? Її не було. На її місці стояла страхітлива, жахлива мегера-печерниця. Лишилося тільки вкрити її татуванням, і вона виглядатиме достоту, як її мамця.

Маг озиралася далі. Ось її погляд зустрівся із Живчиковим. Вона усміхнулася. Живчик усміхнувся у відповідь. Може, вона й не змінилася — внутрішньо, звісно. З рота Маг висолопився товстий,

мов кусень печінки, слинявий язик і облизнув зморшкуваті губи. Її налиті кров'ю очі палали.

— Ти, мале паскудне ледащо! — прогарчала вона.

Живчик із жахом оглянувся назад. Невже вона може йому таке казати? Своїй живій іграшці? Своему “любому Живчикові”?

— Маг! — закричав він. — Маг, це я!

— А-а-а-а! — загарчала мамця. — Я так і знала, що воно цвенькає.

— Так, — холодно озвалася Маг. — Та цвенькати йому вже недовго.

Живчик відчув, як задвигтіла земля, коли Маг посунула на нього. Тремтячими пальцями він узявся за вузол. Марно. Мамця прив'язала його дуже міцно. Живчик ухопився за шворку руками, ногами вперся у корінь і з усієї сили нап'яв повідець. Хоч би тобі що.

— І думати забудь про втечу! — гримнула Маг.

Живчик знову схопився за повідець і смикнув. Щось хруснуло, і він дав сторчка. Мотузка витримала, але не корінь. У тому місці, де він зламався, сльозила червона пінява рідина.

— Ву-у-у! Га-а-а! — шаленіла Маг.

Живчик схопився на ноги і побіг. Проскочивши між двома охоронцями, він дременував до озера. Печерники байдуже спостерігали за тим, що діється.

— Геть! — кричав хлопець, ліктями прокладаючи собі шлях у їхньому натовпі.

Він чув, як у нього за спиною тупотіла Маг, а відразу за нею — решта печерниць.

— Вирви йому язика! — верещали вони. — Повисмикуй ноги! Розшарпай його на шматки!

Живчик добіг до озера. Повернув ліворуч. Перед ним стояло з півдесятка печерників.

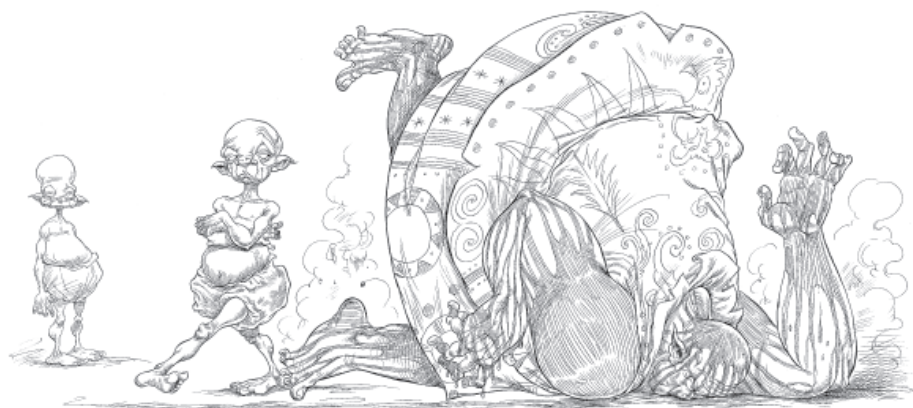
— Зупиніть його! — заверещала Маг. — Хапайте цю малу бестію!

А коли вони просто дали дорогу Живчикові, що летів мов блискавка, зарепетувала як на пуп:

— Добросерді ідіоти-недоростки!

Живчик озирнувся через плече. Маг наздоганяла його. Її налиті кров'ю очі були сповнені лиховісної рішучості. О Маг, подумав він, на що ти перетворилася?

Маг порівнялася із печерниками. Ті лише стояли, криво позираючи на неї, всі, крім одного. Коли Маг із тупотом гнала повз нього,

він підставив їй ногу. Маг перечепилася. Зашпорталася. Поточилася. І, втративши рівновагу, гупнула на землю.

З несподіванки Живчикові аж язика одібрало. Звісно, вона впала не випадково. Розставивши руки, Маг спробувала схопити печерника, та для неї він був занадто в'юнкий. Підхопившись, печерник одскочив якнайдалі і звів голову. Наставивши рупором долоні, він закричав Живчикові:

— Чого ти чекаєш? Біжи до коріння, що світиться яскравіше. Ондечки, бачиш?

У голосі його бриніли улесливі й водночас глумливі нотки. Живчик оглянувся.

— Ну? — на губах у печерника зав'юнилася посмішка. — Чи, може, ти хочеш, аби твоя маленька господиня оббілувала тебе живцем? Біжи за вітром, миле звірєнятко, біжи неоглядки.

ВИШКРІБОК, РОЗДЕБЕНДЯ І ЧАР-СЕРЦЕ

Живчик усе зробив достоту, як йому сказали. Не озираючись, він стрімголов погнався печерою в далекий кут, де коріння сяяло найяскравіше. Хлопець чув, як верещали і тупотіли у нього за спиною розлючені мегери, то наближаючись, то відстаючи.

Коли Живчик добіг до світлої плями, вона виявилася скупченням намертво переплетеного коріння, яке світилося білим сяйвом. Куди ж тепер? Шалено калатало серце, голову стискали залізні обручі. Перед хлопцем відкривалося шість тунелів. Який із них виведе його на поверхню і чи виведе взагалі?

— Він збився! — почув Живчик гарчання одної з мегер.

— Перетни йому дорогу! — научала друга.

— А потім — горлянку! — заревіла інша, і всі зайшлися мото-рошним реготом.

Було від чого упасти в розпач. Живчик мав вибрати котрийсь із тунелів, та що як той заведе у глухий кут? А тим часом, поки він думав-гадав, яким тунелем бігти, мегери дедалі наближалися. Будь-якої миті вони могли схопити його. І тоді було б уже пізно.

Живчик стенувався від страху та напруги. Він забіг в один із тунелів. Війнуло холодним повітрям, і його спітніле тіло вкрилося

сиротами. Авжеж! Біжи туди, де вітер — так йому казали печерники. Не гаючи більше ані миті на роздуми, Живчик помчав вітряним тунелем.

Широкий попервах отвір дедалі вужчав і нижчав. Та Живчик не мав нічого проти. Що більше доведеться йому нагинатись, то швидше мегери облишать його. Хлопець чув, як вони сопли і гарчали, як кляли свою лиху долю. Аж це тунель круто збочив і вперся у глухий кут.

— О, що це? — зойкнув Живчик.

То був справжній глухий кут. Ціпеніючи від жаху, він побачив купу вибілених кісток, напівзасипаних піском та глиною. Побачив череп, напівзотліле, колись заплетене волосся з намистинами; оперезавши шийні хребці, на землі лежав зашморг. Мабуть, теж був якийсь пестунчик, і втекти йому, на лихо, не пощастило.

Просто перед ним до самого низу тунелю спадав один-однісінький корінь. Живчик сягнув до нього рукою. На дотик він був мертвий, як і все довкола, холодний, твердий і зовсім не світився. Але звідки ж тоді це світло? Живчик зиркнув угору і високо над собою побачив кружальце срібного сяйва.

— Він знайшов повітряну шахту, — долетів до нього голос якоїсь мегери.

Живчик подерся по схожих на гілки кореневих наростях.

— Еге ж, таки знайшов, — пробурмотів він.

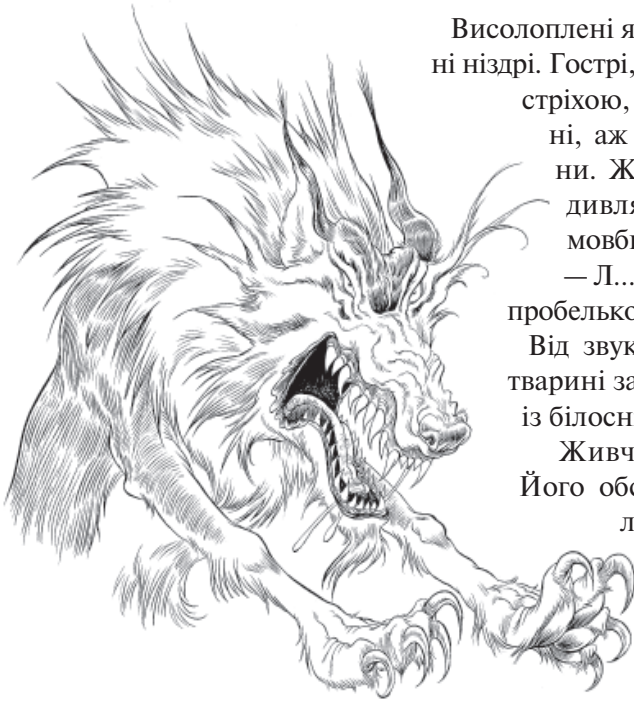
Рукою, а тепер ногою, знову ногою, рукою — Живчик усе вище й вище спинався до світла. Нили руки, тремтіли пальці... він знову звів очі догори. Світло, здається, так і не поближчало. Хвиля тривоги струснула всією його істотою. Ану ж отвір нагорі затісний, щоб у нього пролізти?

Рукою, ногою, знову рукою, знову ногою, він ліз усе вище й вище, дихаючи голосно, ритмічно. Видихнув. Удихнув. Видихнув. Удихнув. Здається, ясне кружало більшало. Здолавши останні верхки кореня з усією швидкістю, на яку тільки був здатний — надто вже хлопцеві не усміхалася дорога назад, до мертвих кісток на дні шахти, — Живчик випростав руку в тепле сонячне світло і відерся назовні.

— Хвала Небові, зараз день, — зітхнув він полегшено.

Живчик опутився на траву і перевернувся горілиць.

— Інакше б я ніколи не знайшов шляху звідси до... — почав він і затнувся. Хлопець був не сам. Щось біля нього сопло, гарчало і нестерпно смерділо. Він обережно звів голову.

Висолоплені язика, роздуті чорні ніздрі. Гострі, наче бурульки під стріхою, зуби — вишкірені, аж блищать від слини. Жовті очі некліпно дивляться на хлопця, мовби оцінюючи.

— Л...л...лісовий вовк, — пробелькотів Живчик.

Від звуку його голосу на тварині зашарудів комірець із білосніжного хутра.

Живчикові стало зле. Його обступили білогриві лісові вовки — звірота, гіршої від якої вже не могло й бути, а тут ще й ціла зграя.

Живчик позадкував до повітряної шахти. Пізно! Вовки, постерігши рух, так загарчали, аж кров у жилах похолола. А найближчий до Живчика роззявив пащеку, наставив кігті, різко відштовхнувся від землі і стрибонув на хлопця, мірячи просто в горло.

— А-а-а! — заволав хлопець. У груди з усього маху вдарили випростані звірині лапи. Живчик поточився назад, і вони удвох важко повалилися на землю.

Живчик міцно замружив очі. Він чув на своєму обличчі гарячий смердючий подих — то вовк обнюхував його і куштував на смак. Збоку в шию закололо, ніби в неї уп'ялася ціла низка шпильок. То лісовий вовк змикав на ньому свої щелепи. Ще один його порух — і вже запевне кінець!

Аж тут, перекриваючи оглушливе гупання Живчикowego серця, до хлопця долинув чийсь голос.

— Агов, що тут коїться? — цікавився хтось. — Що ви такого знайшли, га? Щось смачненьке?

Розлягся пожадливий вовчий рик, і Живчик почув, як у шкіру впинаються гострі зуби.

— Облиш! — наказав той самий голос. — Щезни! Облиш, кажу тобі!

Стиск послабився. Поменшало смороду. Живчик розплющив очі. Перед ним, стискаючи в руці довжелезну пугу, стояв хтось схожий на ельфа і пожирав його очима.

— Друг чи здобич? — запитав він.

— Д...д...друг, — ледь вичавив із себе Живчик.

— Якщо друг, тоді вставай, — сказав незнайомиць. Живчик підвівся, вовки нагороїжилися. — Вони тебе не скривдять, — пообіцяв він, побачивши, що у хлопця душа не на місці. — Поки я не дам їм такої команди, — додав він з усміхом.

— Але ж ви цього не зробите, правда? — витиснув із себе Живчик.

— Побачимо, — відповів йому невідомий мисливець.

Вовки забігали туди-сюди, раз по раз облизуючись і збуджено повискуючи.

— Ми, малий народ, не повинні давати наплювати собі в кашу. Чужак — як хижак, ось моє правило. У Темнолісі надто цяцькаться не випадає, — незнайомиць зміряв поглядом Живчика з голови до п'ят. — І зятя, — провадив він, — шийка твоя не такий уже й міцний горішок, — він енергійно потер руку об штани і простяг її хлопцеві.

— Мене звати Вишкрібок, — відрекомендувався він. — Мисливець Вишкрібок, а це моя зграя, — один із вовків загарчав. Вишкрібок копнув тварину.

Живчик ступив уперед і потис простягнуену для привітання руку. Вовки навкруги аж пінилися зі сказу. Вишкрібок відсмикнув руку, заледве торкнувшись хлопцевої п'ятірні, і зиркнув на свою долоню.

— Кров, — сказав він. — То-то ці звірятка і знайшли тебе. Повір мені, запах крові доводить їх до шаленства, — він присів навколішки і ретельно тер руку об траву, аж поки зникли найменші сліди крові. Витерши, підвівся.

— То хто, кажеш, ти такий? — запитав він.

— Я... — почав Живчик і прикусив язика. Він не був лісовим тролем. Гаразд, а ким же він тоді був?

— Я Живчик, — сказав хлопець просто.

— Живчики? Зроду не чув про таких. На вигляд ти капловух капловухом, а то й дурноголовець. А яка різниця між тими й тими, цього вже навіть я тобі не скажу. Втім, за них непогано платять. Повітряні пірати ніколи не гребували гоблінами з диких племен. Із них виходять гарні бійці, хай за ними й треба пантрувати в чотири ока... А з живчиків гарні воїни?

Живчик зніяковіло переступав з ноги на ногу.

— Не дуже, — відказав він.

Вишкрібок пирхнув.

— Та-ак, багато за тебе не візьмеш, — виснував він. — За такого худющого курдупля. Хоча з тебе міг би вийти корабельний кухар. Чи вмієш ти куховарити?

— Не дуже, — відповів Живчик, як і перше. Він очей не зводив зі своїх рук. На мізинці був поріз — абищиця, подряпина.

— Таланить мені, що й казати! — пробурчав Вишкрібок. — Я переслідував здорового твердолоба — якщо хочеш знати, на ньому можна добряче заробити, — і що ж? Він ускочив просто в пашеку кривавникові — тут йому й гаплик. Жахливий сніданочок! А потім мої собачки взяли твій слід. Та ба: шкурка вичинки не варта, — додав він і сплюнув на землю.

І тільки тепер Живчик звернув увагу на те, у що був виряджений мисливець Вишкрібок. Оце його темне хутро не викликало жодних сумнівів. Скільки разів йому випадало торкатися достоту такого самого — гладенького, рівного, трохи зеленкавого.

— Блукай-бурмило, — прошепотів хлопець, відчуваючи, як кров закипає йому в жилах. Оцей мерзотний ельф-недомірок ходив у блукай-бурмиловій шкурі!

Вишкрібок був нижчий за Живчика, набагато нижчий. Живчик був певен: якби вони зійшлися сам на сам, він здолав би ельфа за іграшку. Та коли тебе оточує стільки пар жовтих очей, які некліпно дивляться на тебе, не дуже-то даси волю праведному гнівові.

— Гаразд, так і цілий день можна простояти, патякаючи, — не вгавав Вишкрібок. — А на мене ще чекає серйозне полювання. Не стільки у мене часу, аби марнувати його на таку принаду для вовків, як ти. Я б на твоєму місці щось зробив із отою рукою. Вдруге може так не пощастити. За мною, цуцики.

І, оточений вискучою зграєю, Вишкрібок розвернувся і зник за деревами.

Живчик опустився на коліна. Він знову опинився в Темнолісі, тільки цього разу поруч не було блукай-бурмила, який захистив би хлопця. Замість лагідного самотнього блукай-бурмила — вовки, мисливці, твердолоби та дурноголовці...

— Чому? — вигукнув він. — Чому все так? Чому?

— Тому, — пролунав у відповідь лагідний і приязний голос.

Живчик підвів голову — і здригнувся з перестрашу. Істота, яка озвалася до нього, не виглядала ані лагідною, ані доброю. На що вона найбільше скидалася, то це на якесь чудовисько.

— І що ж принесло тебе...плям...у ці нетрі...плям...Темнолісу? — запитала вона.

— Я заблукав, — тільки й сказав хлопець, не підводячи голови.

— Заблукав? Дурниці...плям...Адже ти тут! — засміялася вона.

Живчик нервово ковтнув клубок у горлі. Звів голову.

— Отак воно краще...плям... Гарзд, а чого ж ти не розповіси мені про це все, любесенький? Роздебенді дуже гарні... плям... слухачі, — і вона хляпнула своїми величезними, мов у кажана, вухами.

Жовте надвечірнє світло наскрізь просвічувало їхню рожеву тканину, і Живчикові було видно навіть тоненьке мереживо судин усередині. Світло висявало на масній фізіономії лісової істоти, ясніло на її окоріжках. Ріжки ці — довгі, товсті, гнучкі — то втягувалися, то випускались, і на кінчику кожна закінчувалася зеленою кулькою. Ці кульки і вразили Живчика найбільше. Холодок у животі ще не зник, але й відвести погляду Живчикові також було несила.

— Ну? — витріщилася на нього роздебендя.

— Я... — почав був Живчик.

Плям!

Живчик жахнувся. Щоразу, коли довгий жовтий язик висовувався, щоб облизати і зволожити то те, то те некліпне зелене око, хлопцеві випадало з голови, що він хотів сказати. Окоріжки поп'ялися до Живчика. Очі-кульки ушніпилися в його обличчя водночас із двох боків.

— Що тобі не завадило б, любчику, — озвалася нарешті роздебендя, — то це гарненька чашка чаю...плям...із дубових яблук. Поки ми чекаємо.

Усю дорогу вони йшли пліч-о-пліч у жовтожарому призахідному світлі, — роздебендя без увагу торохтіла. Вона говорила, говорила

і говорила. Зачарований звуками її жвавого, плинного голосу, Живчик більше не помічав ані її вух, ані її очей, ба навіть довгого язика, яким вона весь час плямкала.

— Я ніде ні з ким не годна ужитися, розумієш? — пояснювала вона.

Живчик розумів її дуже добре.

— Так, цілі покоління роздебендь тільки те й робили, що заготовляли всіляку садовину та городину, — провадила вона. — Вирощували їжу і продавали її на лісових торговицях. І ось маєш, така халепа... — вона замовкла. — Я кажу собі, Дебендюсю, кажу, ти просто створена для мотики та торгівлі. І нікуди ти від цього не дінешся.

Вони вийшли на галявину, залиту вишневим сяйвом вечірнього сонця. Під світлом заблищало щось кругле і металеве. Живчик поглянув скося туди, де панували сутінки. Під спущеними донизу вітами плакучниці стояла невеличка крита балагула. Роздебендя повагом рушила до нього. Живчик бачив, як вона зняла з гака ліхтаря і почепила на гілку, де він тепер висів, легенько погойдуючись.

— Киньмо трохи світла на нашу справу, — хихикнула вона, і заходилася виштовхувати балагулу зі сховку.

Живчик оглянув її візок. На якусь мить здалося, ніби балагула зникла. Хлопець труснув головою. Балагула з'явилася знову.

— Дотепно, га? — озвалася роздебендя. — Я згаяла купу часу, добираючи фарб.

Живчик кивнув головою. Від коліс до дерев'яного каркасу та до шкіри якоїсь тварини, нап'ятої на обручі, аби захистити балагулу від дощу, кожен клаптик візочка був обмальований всіма можливими і неможливими відтінками зеленої та брунатної барв. Для лісу то було просто ідеальне маскування. Живчикові очі спинилися на написові з боку балагули: кумедно закарлючені літери, схожі на покручені листки.

— Так, це я, — сказала роздебендя, оближуючи свої очі. — Там написано “Роздебендя Пасталака. Аптекарка і мудра порадиця”. Ну що ж, шукаймо чаю?

Вона скоренько збігла дерев'яними східцями і зникла у балагулі. Живчик бачив знадвору, як усередині вона ставила на вогонь чайник, як сипала в нього якісь оранжеві пластівці.

— Я б запросила тебе всередину... — мовила вона, відірвавшись від посудини. — Тільки тут... — помахом руки вона обвела гармидер у балагулі!

Чого там тільки не було: і позакручувані слоїки, і пляшки з якоюсь бурштиною рідиною, де плавали нутроці дрібної звірини, і пуделка та кошики, повні всілякого насіння та листя, лантухи, натоптані горіхами, які розсипалися по долівці. А ще — пінцети, скальпелі, уламки кришталю, терези, сувої паперу та згортки кори. З гаків звисали в'язки засушених трав та квітів, а також ціла низка засушених личинок, були навіть трупи деяких тварин: деревних шурів, дубових мишей, пискунів — це все легенько погойдувалось у балагулі роздебенді, поки та поралася коло чаю.

Живчик терпляче чекав. Зійшов місяць — і притьмом сховався за чорними хмарами. Світло від ліхтаря пояскравішало. Біля дерев'яного оцупка Живчик побачив надряпане на землі зображення серця. Поперек нього лежав прут.

— Ось, мій любий, — почувся голос роздебенді, і вона вийшла з димучою квартою в кожній руці та затиснутою під пахвою бляшанкою. Це все вона поставила на оцупок, мов на стіл.

— Пригощайся зерновими сухариками, — припрохувала вона. — Зараз тільки притягну, на що сісти.

Вона відчепила з-під низу балагули ще два короткі оцупки. Як і решта все, вони так зливалися з докільям, що Живчик їх навіть не помітив. Роздебендя плюхнула на один з них.

— А втім, досить про себе, — сказала вона. — Я б могла без кінця роздебендювати про своє життя в Темнолісі, про те, яка я переїжджа сваха, про те, як ніде надовго не затримуюсь, про те, як я готую своє зілля та припарки, як допомагаю скрізь, хоч би де була... Як тобі мій чай?

Живчик, приготувавшись до найгіршого, сьорбнув.

— Він... чудовий, — із подивом озвався хлопець.

— Шкірки дубових яблук, — пояснила роздебендя. — Корисні для нігтів, помічні для серця, незамінні для... — вона закашлялась, і окоріжки заколихалися туди-сюди. — Ці шкірки дозволяють підтримувати форму, якщо ти, звісно, розумієш, що я маю на увазі. А як додати до них іще й меду — як-от зараз — то кращих ліків проти запаморочення годі й бажати, — вона нагнулася до Живчика і стишила голос. — Я, звичайно, не вихваляюся, — мовила вона, — але ніхто не розуміється краще за мене на тому, що живе і росте в лісі.

Живчик промовчав. Йому пригадався блукай-бурмило.

— Я знаюся на їхніх властивостях, — додала вона і зітхнула. — Тамую ними свої болі, — вона сьорбнула чаю. Її окоріжки вигнулися дугою. Одна з них зирила на прут, покладений поперек накресленого серця. — Ось візьмімо, наприклад, оце. Що воно таке, потвоєму?

— Прут?

— Це — чар-серце, — пояснила роздебендя. — Воно показує мені, якою стежкою йти, — і вона скинула очима на ліс. — Ми ще маємо трохи часу... Якщо ти не проти, я покажу тобі дещо.

Вона поставила прут насеред серця, притиснувши його згори пальцем. Потім заплющила очі, прошепотіла: “Веди мене, серце, куди заманеться” — і прибрала палець. Прут упав.

— Але ж він упав достоту в те саме місце, де лежав раніше, — зауважив Живчик.

— Ще б пак, — відповіла роздебендя, — саме ця дорога і приведе мене до моєї долі.

Живчик рвучко звівся і схопив прут.

— Можна я й собі спробую? — попросив він збуджено.

Роздебендя заперечно похитала головою, її очі сумно погойдувались.

— Ти мусиш знайти свій власний прут...

Не кажучи ні слова, Живчик метнувся до дерев. Перше виявилося для нього зависоким, друге мало загрубий стовбур. Трете було годяще. Хлопець видерся на нього, відламав гілку, обшморгав її, облупив кору, так щоб гілка прибрала належного вигляду, і зіскочив на землю.

— А-а-а! — закричав Живчик, у якого раптом, спливаючи слиною, вчепився якийсь лютий чорний звір, повалив його і міцно притис до землі. Світло від лампи окреслило його масивні плечі. Очі палали жовтим вогнем. Тварюка роззявила пашечку і... несамото завершала від болю.

— Каргу! — гримнула роздебендя і вдруге огріла звірину палицею просто по носі. — Скільки разів тобі казати! Тільки стерво! Бери свій харч і зараз же до балагули. Швидше! Ти вже й так затримуєш!

Звірина неохоче відпустила Живчикові плечі. Повернувшись до нього спиною, вона вп'ялася зубами в тїлдерову тушу, що лежала тут-таки під деревом, і слухняно поволокла її на галявину.

Роздебендя допомогла Живчикові зіп'ястися на ноги.

— Ніби цілий, — сказала вона, озирнувши хлопця. Кивнула головою у бік звіра. — Звірюка, яку чомусь дуже недооцінюють, — зубошир-скрадайло. Слухняний — загалом. А що вже кмітливий!.. І дужчий за бика. Мало того, якщо він твій, ти не думаєш, чим його прогодувати. Звірина сама про себе подбає. От тільки ніяк не можу привчити його, щоб він їв лише здихлятину, — її очі застрибали — то так вона сміялася. — Не можу допустити, щоб він пожирав моїх клієнтів. Шкідливо для справи!

Повернувшись на поляну, зубошир-скрадайло присів між голоблями балагули і накинувся на рештки мертвого тілдера. Роздебендя загнудала його, оперезавши посередині попругою, і пристібнула ремені.

Живчик із прутом у руці стояв осторонь і спостерігав за її діями.

— Ви вже їдете? — запитав він, побачивши, як вона складає під задню стінку балагули оцупки та чайне причандалля. — Я думав...

— Я просто чекала на Карга, поки той наїється та нап'ється, — пояснила роздебендя, вмощуючись на передку. Вона взяла в руки віжки. — Та й боюся я... Мені ще стільки їхати, стількох іще лікувати...

— А як же я? — спитав Живчик.

— Я *завжди* їжджу сама, — твердо сказала роздебендя. Вона смикнула за віжки, і балагула покотила геть.

Торохкотіли колеса, погойдувався з боку на бік ліхтар, а Живчик стояв і проводжав їх поглядом. Поки світло від ліхтаря ще не зникло зовсім, хлопець поставив посередині серця свій прутик. Підтримуючи його, він відчув, як затремтіли його пальці. Живчик заплющився і тихо прошепотів:

— Веди мене, серце, куди заманеться.

І пустив палець. Розплющив очі. Прут стояв далі.

Він спробував ще раз. Знову притримав прут пальцем.

— Веди мене, серце...

Забрав палець. Прут уперто не хотів падати.

— Агов! — гукнув Живчик. — Він не хоче падати.

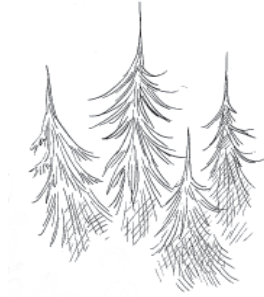
Із-за бічної стінки балагули визирнула фізіономія роздебенді, світло ліхтаря ковзнуло по її окоріжках.

— Чому він не хоче падати? — знову гукнув Живчик.

— Знайди відгадку, любчику! — то були останні роздебендині слова.

— Ото ще мудра порадиця! — пробурчав Живчик і закинув прут у підлісок.

Мерехтливе світло ліхтаря розчинилось у темряві. Живчик, проклинаючи лиху долю, повернувся кругом і почвалав у зовсім протилежний бік. “Нікому я не потрібен. Ніхто про мене, бідолаху, не подбає. Та я сам у цьому винен — пощо було збочувати зі стежки!”

ПОВІТРЯНІ ПІРАТИ

вишині над Живчиком танули хмари. Вони кружляли і звивалися навколо місяця, наче личинки у відрі.

Живчик зачудовано і водночас боязко дивився на небо: воно вирувало і кипіло, тимчасом як на землі скрізь було тихо і спокійно. Хоч би тобі листочок де шелеснув. У задушливому повітрі наростала якась напруга.

Аж ось небо вдалині розпанахав біло-голубий спалах блискавки. Живчик почав лічити. Коли він дійшов до одинадцяти, до нього докотився відлеглий гуркіт. Знову спалахнуло небо, ще яскравіше, ніж першого разу, знову загуркотіли перекоти грому. Цього разу Живчик долічив тільки до восьми. Гроза наближалася.

Він побіг. Ковзаючись, зашпортуючись, а подеколи й падаючи, він гнав через мінливий ліс — то яскравий, як білий день, то чорнющий, як смола. Схопився вітер — сухий, наелектризований. Він куйовдив хлопцеві волосся і наїжачував хутро накидки з волорогової шкіри.

Після кожної блискавки перед очима у Живчика поставали рожеві кола, а коли вони розходилися, темрява здавалася ще темнішою. Живчик рухався наосліп. Вітер штовхав його у спину. Сухо гримнуло в небі — просто над головою, і сліпучо-біла блискавка розколола небо навпіл. Гур-р-р! — загуркотіло докола. Затремтіло повітря.

Здригнулася земля. Живчик упав на землю і прикрив голову руками.

— П... падає, — пробурмотів він, занукаючись, — відкрите небо падає на землю.

Знову, уже вдруге, над лісом спалахнула сліпуча блискавка і прокотився оглушливий грім. Потім утрете. Учетверте. Однак часовий проміжок між спалахом та громом дедалі збільшувався. Живчик підвівся, ноги йому тремтіли. Ліс, то схожий під яскравим спалахом на танцівне коло кістяків, то знову поглинений темрявою, оточував його, як і раніше; як і раніше, над головою височіло небо.

Щоб побачити, як ушухатиме гроза, хлопець подерся на одне з дерев, на височенний старезний світляк. Він дряпався вище й вище... Вітер пощипував його за руки, ноги. Умостившись у колихкій розсосі на самісінькому вершечку, Живчик трохи віддихався. У повітрі пахло дощем, але на землю не впало ані краплинки. Кресали блискавиці, палало небо, гуркотів грім. Аж ось вітер вщух.

Живчик протер очі й долонями прикрився від останніх спалахів блискавиць. Він дивився, як вони витанцьовують у небі і зникають десь за обрієм. Живчик задер голову і побачив над собою, на якусь тільки мить, проти освітленого неба темний силует...

Серце йому тьохнуло.

— Повітряний корабель, — прошепотів хлопець.

Спалах згас. Корабель зник. Ще одна блискавка — і корабель знову виринув із п'тьми.

— Здається, він повертає назад, — уголос подумав Живчик.

Ще один спалах, корабель вималювався ще виразніше.

— Кораблем крутить! — вихопилось у хлопця. — Він попав у смерч!

Корабель дзигною крутився на місці, дедалі пришвидшуючи оберти. І ось завертівся так швидко, аж Живчикові морозом сипонуло поза спиною. Вітер шматував грот, несамовито метлялись у повітрі снасті. Втративши керування, корабель безсило сунув у самий вир, у самісіньке серце бурі.

Несподівано з хмари сяйнув спалах, і кривуляста блискавка розтяла небо. Здавалося, вона цілила в корабель — і таки влучила в нього! Корабель похилився на борт. З нього випало щось невеличке, кругле; замерехтівши, як метеор, воно шугнуло вниз, у лісові хащі. Повітряний корабель почав і собі по спіралі спускатися слідом за ним.

Живчикові аж пересохло в горлі. Повітряний корабель каменем падав із неба.

У небі знову споночило. Живчик то накручував на палець пасмо, то жував шарф, то кусав нігті. Спалахів більше не було.

— Хоча б одна блискавка! — благав хлопець. — Аби лиш я побачив, що там...

Ніби почувши його благання, кресонула блискавка, вихопивши з темряви простелений аж до обрію неозорий обшир. У мерехтливому світлі Живчик побачив три схожі на кажанів постаті; вони ширяли у повітрі поруч із падучим кораблем. Поки він приглядався, до них приєдналися ще дві, а потім ще, кожна з них стрибала з чардака, і всіх їх вітром відносило геть. Повітряні пірати покидали свій корабель. Восьма постать стрибнула з облавка лише за мить перед тим, як корабель увігнався у верховіття.

Живчик здригнувся. Чи всі корабляни встигли порятуватися? А корабель — розбився він ущент чи ні? А ті, хто вистрибнув — чи вдалося їм щасливо приземлитися?

Живчик швиденько спустився з дерева додолу і шодуху помчав туди, де впав корабель. Яскраво світила повня, нічна звірина не жаліла голосів. Деревя не відкидали тіней, і здавалося, ніби ліс накрили величезною сіткою. Якби не зламана гілка та запах жаристого зеленого віття, ніщо не нагадувало б про те, що недавно тут буяла гроза. Живчик біг, аж поки геть вибився з сил.

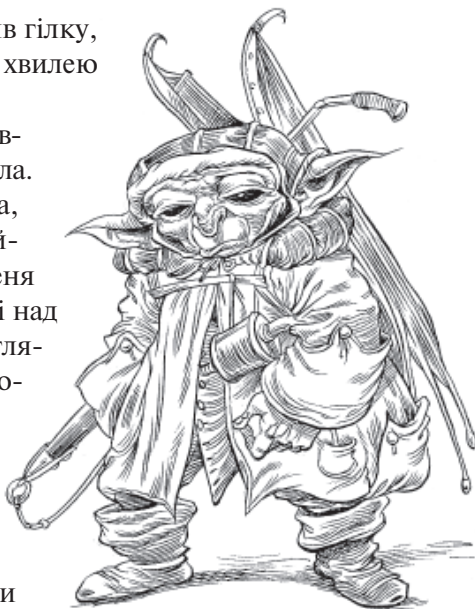
Хлопець зупинився, конвульсивно хапаючи ротом повітря, у боці так кололо, аж він зігнувся у три погібелі. Просто над його головою у верховітті голосно цвірінькали місяцівки.

А потім до Живчика долетів ще якийсь шум. Так наче щось сичало чи сіялося, наче мжичка.

Хлопець пішов на звуки. Здається, вони долинали з дерикауша, що ріс

просто перед ним. Він відхилив гілку, і його зараз же обдало гарячою хвилею сильного жару.

На землі, наполовину вгрузнувши у ґрунт, лежала кам'яна брила. Вона була величезна, кругляста, а її неймовірно яскраве біле сяйво сліпило очі. Трава біля каменя посохла і скрутилась, а навислі над ним куші звугліли. Живчик глянув скося на камінь, прикриваючи очі від жару та сліпучого сяйва. Мабуть, це й був отой “метеор”, що на його очах упав із корабля на землю. Хлопець озирнувся. І корабель, і команда мали б десь бути поряд.

Пронизливо заверещали місяцівки, чимось потривожені. Живчик ляснув у долоні — птахи полетіли геть. Залягла тиша, і в ній Живчик виразно розрізнув приглушене бурмотіння чийхось голосів.

Хлопець поповз на звук. Голоси погучнішали. Забачивши високого, кремезного чоловіка з червоним обличчям і густою заплетеною бородою, він гулькнув за обламану гіляку. То був повітряний пірат.

— Краще б нам розшукати решту наших, — сказав пірат товстим тягучим голосом. І реготнув. — Як згадаю мармизу Сліво, коли той стрибнув... Білий, наче м'ясо тріски, а коло зябер аж зелено.

— Він щось замишляв, — сухо озвався у відповідь чийсь пронизливий голос. — Якесь паскудство.

Живчик виважився на руках, аби побачити, хто то говорить.

— Тут ти маєш рацію, Дозорцю, — похмуро мовив бородатий пірат. — Він просто місця собі не знаходив, одколи ми почали гендлювати залізним деревом. А ця грозова буря — чудова нагода поховати всі кінці у воду, або мене звати не Тем Човновод, — він помовчав. — Гадаю, хоч із капітаном усе гаразд.

— На все воля Неба, — озвався голос.

Живчик визирнув знову, але й далі бачив тільки одного з піратів. Для кращого огляду він став на гілку, аж тут — хресь! — гілка не витримала його ваги.

— Що то було? — прохрипів Тем Човновод. Він обернувся і вп'явся поглядом у сріблясту сутінь.

— Мабуть, звірина бешкетує, — озвався другий пірат.

— А я так не думаю, — повільно мовив Тем Човновод.

Живчик лячно зіщулився. До нього наближались ледь чутні кроки — хтось скрадався навшпиньки. Живчик звів голову. І просто перед собою уздрів широке, але з тонкими рисами обличчя істоти, на вигляд лише трохи старшої за нього і зовні схожій на ельфа-дубовика. Мабуть, це й був отой Дозорець.

Побачивши Живчика, ельф-дубовик здивовано нахмурився.

— Здається, я тебе не знаю! — промовив він нарешті.

— Щось знайшов? — гукнув Тем Човновод.

Дозорець не зводив із Живчика очей. Його вуха з китичками стали посмикуватись.

— Так, — відказав він тихо.

— І що воно таке?

— Май терпець! — закричав він у відповідь і вхопив Живчика за плече. Шерсть на вологого хутрі відразу ж најачилась і кольнула ельфа в руку. Той заверещав, відсмикнув руку і заходився посмоктувати уколотий палець, не зводячи з Живчика підозріливого погляду.

— Ходи за мною, — наказав він.

— І що ж воно до нас припливло? — зацікавлено поспитав Тем Човновод, коли Дозорець і Живчик постали перед ним.

— Мале цибате казна-що, коли не помиляюсь, — відповів ельф і стис двома вузлуватими пальцями Живчикові руку вище ліктя.

— Хлопче, ти хто?

— Живчик, пане, — відповів хлопець.

— Пара зайвих рук на борту? — підморгнув бородань Дозорцеві. Живчикове тіло пройняв дроз хвилювання.

— Якщо від того “борту” щось іще лишилося, — зауважив Дозорець.

— Чом ні? Лишилося! Наприклад, нижнє вітрило, — сказав Тем Човновод і хрипко засміявся. — Треба тільки пометикувати, до чого б його причепити.

Живчик прокашлявся.

— Мені здається, корабель отам, — показав він праворуч від себе.

Тем Човновод повернувся до нього, нагнувся і наблизив упритул до Живчика своє велике, червоне, волосате обличчя. — А звідки ти це знаєш?

— Я... я бачив, як він падав, — непевно сказав хлопець.

— Тобто ти бачив його? — прогарчав пірат.

— Так, я саме сидів на дереві. Сидів і спостерігав за грозою. І я бачив, як повітряний корабель засмоктав смерч.

— Ти його бачив, — повторив Тем Човновод, цим разом уже не так суворо. Він ляснув у долоні. — Тоді, Живчику, тобі краще б повести туди старого хама-грубіяна. Тобто мене. Нас усіх.

Трохи навмання, трохи покладаючись на щастя, врешті-решт Живчик вивів їх на потрібне місце. Не встигли вони ступити й сотні кроків, як Тем Човновод побачив попереду серед гілляк освітлений місяцем корабельний борт.

— Ось він, — промурмотів пірат. — “Бурелов” власною персоною. Молодець, хлопче, — звернувся він до Живчика і від душі поплескав його по плечу.

— Тс-с-с! — засичав Дозорець. — Ми тут не перші.

Тем похилив голову набік.

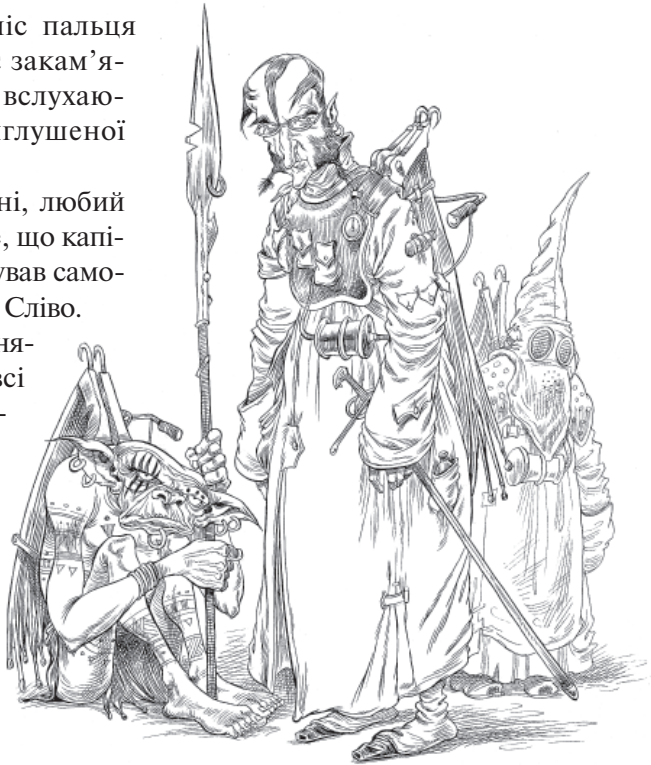
— А ось і мерзотник Сліво Спліт, наш керманич, — пробурчав він.

Дозорець підніс пальця до вуст, і всі троє закам’яніли, напружено вслухаючись у звуки приглушеної розмови.

— Здається мені, любий мій Камбаломорде, що капітан наш перехитрував самого себе, — говорив Сліво.

Голос його був гугнявий і різкий, а всі “д” і “т” Сліво випльовував, ніби якусь гніль.

— Перехитрував самого себе! — тихо відлунив чийсь грубий голос.

Тем Човновод нервово сіпнувся. Обличчя його стемніло, як небо перед грозою. Він випнув шию.

— Камінний штурман із ними заодно, — прошепотів він.

Живчик крадькома зазирнув у просвіт між листям. Піратів було троє. Камбаломорд виявився плескатоголовим гобліном. Широкий плаский череп, лапаті вуха — типовий представник свого племені, тільки набагато лютіший, ніж отой плескатоголовець, що допоміг Живчикові виборсатися з болота. Біля нього стояв опецькуватий пірат у широкому плащі та важких чоботях. Голова його ховалася під високим гостроверхим ковпаком, що спадав аж до грудей. Проти очей у ковпак було вставлено двоє круглих скелець. Він мовчав. А третій пірат був сам Сліво Спліт, страх довготелесий, але зігнутий, як дуга, що ж до його рис, то всі вони були суцільні кути та виступи. Носа він мав довгого, підборіддя гостре, а його очі, визираючи з-під окулярів у сталевій оправі, не переставали бігати ні на мить.

— Я хочу сказати, що зовсім не те мав на увазі, — вів він далі, — але... ну... Якби ми начхали на залізне дерево, як я й пропонував... Все одно ціни на деревину нині падають, — він умовк, потім зітхнув. — Якби ми начхали на нього, нас би й близько не було коло цієї грози.

— Коло цієї грози, — прогарчав Камбаломорд.

— Цить! Та хто я такий, аби сперечатися з долею? Якщо мені судилося взяти на свої плечі відповідальність за долю команди, я візьму її з... — він змовк, добираючи влучного слова.

Тишу порушив Камбаломорд:

— Візьму її...

— Ось не перебивай мене, прошу тебе! — скипів Сліво. — Камбаломорде, тобі немає рівних, коли доходить до ручної боротьби, але зараз не збивай мене з думки. Я поважаю тебе і твій рід, але зараз ти не в спроможі оцінити ситуацію.

— Ситуацію, — повторив Камбаломорд.

Сліво нетерпляче приснув.

— Ходімо, — сказав він. — Треба повідомити цю радісну новину іншим.

Темові урвався терпець.

— Зрадливий собако! — заревів він і ринув із підліску на поляну. Камінний штурман, Камбаломорд і Сліво Спліт разом обернулися.

— Любий Теме, — пирхнув Сліво, на чиєму обличчі розчарований вираз відразу ж змінився посмішкою міцно зціплених губ. — І Дозорцю. У вас обох також рильце в пушку.

Живчик не виходив із підліску — він стояв у затінку і спостерігав за розмовою.

— Його треба закувати в кайдани, — сказав Тем, показуючи на плескатоголового гобліна. — Це капітанів наказ.

Похнюпивши голову, Сліво термосив один із вузликів на своїх вусах.

— Бачте... — заскиглив він, глипаючи поперх своїх окулярів. — Як я щойно казав тут Камбаломордові, наш славетний капітан, Квінтініус Вергінікс... — він промовисто озирнувся, — зараз не з нами, — усміхнувся він. — І Камбаломорд такий щасливий, що він тепер вільний.

Тем щось мугикнув. Він не міг нічого вдіяти, принаймні зараз.

— У якому стані корабель? — запитав він.

Сліво підніс голову.

— Як там він, Стоупе? — гукнув він.

— Нормально! — озвався чийсь скрипучий голос. — Ушкодження переважно незначні. Трохи пом'яло стерно. Але нічого такого, з чим би я не впорався.

— А коли він зможе знятись у небо? — нетерпляче запитав Сліво.

З листя вгорі виткнулася голова. То була кругла макітра із щільно підігнаним металевим обручем навколо черепа — обруч притримував щелепу, що кріпилася на гвинтах.

— Він не зніметься в небо, поки ми не повернемо на місце літай-каменя, — сказав Стоуп.

Сліво скривився і сердито тупнув ногою.

— І ти нічим не можеш зарадити? Свігльак, кривавник — це ж летючі породи. Просто більше їх спалити...

Стоуп Рипуча Щелепа зі скреготом похитав головою.

— Нічого не вийде запевне, — сказав він. — Спробуй розрахувати полум'я так, аби досягти потрібної підйимальної тяги, крім того...

— Але ж бодай щось ти можеш зробити? — закричав Сліво. — Не розумію досі, чому спершу загула вниз ота триклята каменяка?

— Бо в неї влучила блискавка, — пояснив Стоуп.

— Йолопе, я й сам це знаю! — урвав його Сліво. — Але...

— Холодний камінь підіймається, гарячий — падає, — терпляче пояснив Стоуп. — Науковий факт. А зараз я наведу тобі ще один науковий факт. Те, що нагрівається, має здатність охолоджуватись. І якщо ваше збіговисько за якийсь час не знайде того літай-каменя, він полетить від нас на віки вічні. А зараз, даруйте мені ласкаво, я мушу братися до справи швартової люльки — я хочу, щоб ви побачили її такою, як їй і належить бути, — і з цими словами його голова знову щезла в рявному листі.

Сліво закусив губу. Кров відринула від його обличчя.

— Ви чули, що він сказав, — прохрипів пірат. — Шукайте літай-каменя!

Дозорець і Камбаломорд повернули кругом і кинулися на пошуки. Камінний Штурман почвалав за ними. Тільки Тем Човновод не зрушив з місця.

— Ну? — підступив до нього Сліво.

— Я міг би сказати тобі, де лежить камінь. За однієї умови. Коли він знову стоятиме на місці, ми таки дочекаємося нашого капітана.

— О, ну звісно ж! — запевнив Сліво. — Даю тобі слово, — він подався вперед і став трясти Темові руку.

Зі свого сховку в підліску Живчик бачив, як друга керманичева рука ковзнула за спину. На ній бракувало двох пальців, а подряпини видавалися свіжими. Два зацілілі скарлючені пальці були переплетені навхрест.

Тем кивнув.

— Я хочу мати певність, що ти триматимеш слово, — сказав він і обернувся. — Живчику! — гукнув він. — Ти тут, хлопче? Вийди, хай я тебе бачитиму.

Живчик звівся і ступив крок уперед.

— Нишпорка! — просичав Сліво.

— Свідок, — поправив його Тем. — Свідок того, що ти дав слово, — він повернувся до Живчика. — Ти знаєш, де впав літай-камінь? — запитав він.

Живчик не знав, що казати. Він ковзнув поглядом по Сліво Спліту.

— Усе гаразд, — заспокоїв його Тем.

Живчик кивнув головою.

— Так, знаю, — відповів він. — Я бачив його. Він був схожий на падучу зірку. Ну, на зірку, коли та падає з неба. Метеор...

— Годі! — різко урвав його Сліво.

Живчик почервонів. Він розбалакався аж надміру. Однак хлопець нічого не міг із собою вдіяти. Дух пригод, яким віяло від грубих, суворих піратів, змушував частіше калатати його серце і з доброго дива розв'язав йому язика. Хлопець відвернувся, не витримавши важкого погляду Сліво, і рушив у ліс.

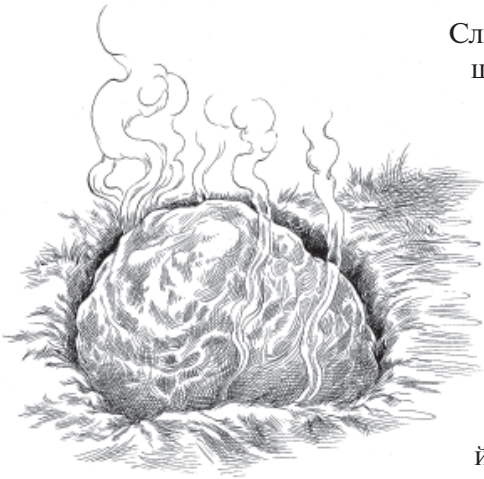
— Це тут, — показав він.

— Гей, ви, — покликав Сліво Дозорця, Камбаломорда і Камінного Штурмана. — Гайда за нами.

Живчик знову повів піратську ватагу через ліс. У чийсь руці погойдувався ліхтар, вихоплюючи з темряви уже знайому хлопцеві дорогу. Спершу Живчик почув гудіння, а потім побачив дерикауц, із якого лінув звук. Хлопець підійшов до нього, розсунув гілки. Камінь лежав на місці, вгрузлий у землю. Він світився густим жовтим світлом.

— Тоді він був білий, — зауважив Живчик.

— Він вичахає, — пояснив Тем. — Уся штука в тому, щоб занести його на корабель, поки він ще досить легкий, аби дати себе підняти, і досить важкий, аби не шугонути в піднебесся.

Сліво повернувся до Камінного штурмана.

— Ти відповідаєш за його доправу, — сказав він.

У відповідь із глибин гостроверхого Штурманового ковпака почулося бубоніння. Пірат незграбно нахилився до каменя, присів і обхопив його своїми широченними ручиськами.

Рукави та передня частина його вогнетривкого плаща потріскували. Живчик принюхався.

У повітрі запахло смаленим багном. Камінний штурман узявся за камінь, натужився, скельця на його ковпаку затуманились. Та літай-камінь навіть не зворухнувся.

— Випорожніть на нього свої баклаги, — порадив Тем.

— Слушно, — підхопив Сліво, згадавши про свої нові обов'язки. — Випорожніть на нього свої баклаги, — і він сам, а з ним і решта заходилися лити воду на сяйний камінь. Потрапляючи на нього, вода шипіла, а сам камінь ставав у тому місці оранжевим.

— Ще! — скомандував Сліво.

Пірати кудись мотнулися і невдовзі повернулись із повними посудинами. Потроху, потихеньку камінь прибрав темно-червоної барви. Стінки земляної ями вже не облягали його так щільно. Штурман знову взявся за камінь. Цього разу скеля із сичанням вийшла із землі.

Сопучи та погойдуючись під її вагою, Штурман поплентався назад на поляну. Інші потягли за ним. Через жар, яким пашів камінь, користі з них не було ніякої, крім хіба що підохочувань та цінних порад.

Показався облавок корабля.

— Ми знайшли його, Стоупе! — гукнув Тем. — Ми знайшли літай-камінь.

— У мене вже майже все, — відгукнувся Стоуп Рипуча Щелепа, і Живчик знову почув у його голосі деренчливі нотки. — Я тут саме перевіряю кріплення абордажних гаків і якоря. Не дуже б то хотілося, щоб корабель полетів без нас.

Забурчав Камінний Штурман. Вистигаючи, камінь загрожував вирватися з його рук будь-якої миті.

— Ти полагодив люльку? — крикнув Сліво.

— За кого ти мене маєш? — відповів роздратований голос. — Звичайно, полагодив! Я взяв трохи залізного дерева. Воно не таке летюче, як світляк чи кривавник, але менше боїтиметься вогню — в разі, якщо камінь ще дуже гарячий.

Камінний Штурман нетерпляче буркнув.

— Він підіймається! — вигукнув Дозорець.

З листа вигулькнула голова Рипучої Щелепи.

— Ти зможеш зійти з ним нагору? — запитав він.

Камінний Штурман похитав головою і важко зітхнув. Усе, що він міг зробити, — це не випускати дедалі легшого каменя з рук.

— У такому разі, — озвався Стоуп, — діятимемо за планом Б. Одначе, аби він спрацював, потрібна ювелірна точність. Камінний штурман мусить виставити камінь акурат під люлькою, а потім відпустити його. Отже, кілька кроків ліворуч...

Штурман незграбно почовгав ліворуч.

— Стій. А тепер трохи вперед. Стій! Відступи трохи назад. Ліворуч. Іще трохи назад, — Стоуп замовк. — Отак, — прошепотів він. — Коли я скажу “давай”, опускай камінь, тільки обережно, не підбий його дорогою.

Живчик не зводив погляду з дерева. Він бачив, як Стоуп Рипуча Щелепа одчинив дверцята якогось схожого на клітку хитромудрого пристосування, прилаштованого посередині корпусу. Притримуючи їх ногою, щоб не зачинилися, він озброївся довгим гарпуном.

— Давай! — гукнув він.

Камінний Штурман тихо опустив свою ношу. На якусь мить камінь завис у повітрі. Він став обертатися. Потім брила почала підійматися вгору, спочатку повільно, відтак дедалі швидше. Живчик бачив, як Стоуп уперся в гілку. Камінь підійшов ближче. Але він розминеться з люлькою! Стоуп подався вперед і легенько підштовхнув кругляка гарпуном. Той змістився трохи ліворуч, не перестаючи підніматись.

— Давай, ну ж бо давай! — благав Сліво летючу брилу. Він обернувся до Камбаломорда. — Якщо він із нею впорається, щоб мені негайно зібрав усіх на борту, — просичав він. Живчик ловив кожне його слово. — А якщо Тем Човновод огинатиметься, ти, Камбаломорде, займешся ним особисто. Домовились?

Дзень! Бум! Камінь увійшов у люльку. Рип! Стоуп Рипуча Щелепа ногою прибив дверцята. Нагнувся, замкнув кріплення.

— Готово! — тріумфально проревів він.

У Живчика радісно забилося серце. Чудовий, прекрасний корабель знову був на льоту! Він весело галасував укупі з іншими.

— Рипуча Щелепо, я не забуду цього, — пообіцяв Сліво. — Молодця!

— Слава! — підхопив інший голос, глибокий і дзвінкий. — Молодця!

Всі обернулися.

— Кеп! — розплився в усмішці Тем Човновод. — Ви таки змогли!..

— Чом би й ні, Теме, — статечно відповів той.

Живчик витріщився на капітана. Виглядав той просто-таки велично. Він був високий на зріст, але, на відміну від Сліво Спліта, не горбився, тримався прямо, гордо і не без вишуканості. Його баки були нафарбовані, а одне око прикривала чорна шкіряна пов'язка. А чого тільки не звисало з його довгого піратського плаща — від темних світлозахисних окулярів і далекогогляда до бойових ланцюгів та кинджалів. Збоку погойдувалася крива абордажна шабля, виблискуючи під місячним світлом. Живчик стелувався. Чи не доводилось уже йому раніше бачити таку шаблюку — з держаклом, уси-панам самоцвітами, та із забуленим лезом?

Тим часом із підліску показалася во-сьма постать. Живчик приглянувся.

То був блукай-бурмило — зовсім не схожий на його давнього приятеля, бо мав білу шерсть і червоні очі — альбінос! Він зняв із плеча тушу впольованого воло-рога і кинув її на землю. Потім став обіч капітана.

— А, Вевека, — сказав капі-тан. — Я саме хотів тебе бачити. Схопи цього плескатоголового і надінь на нього кайдани.

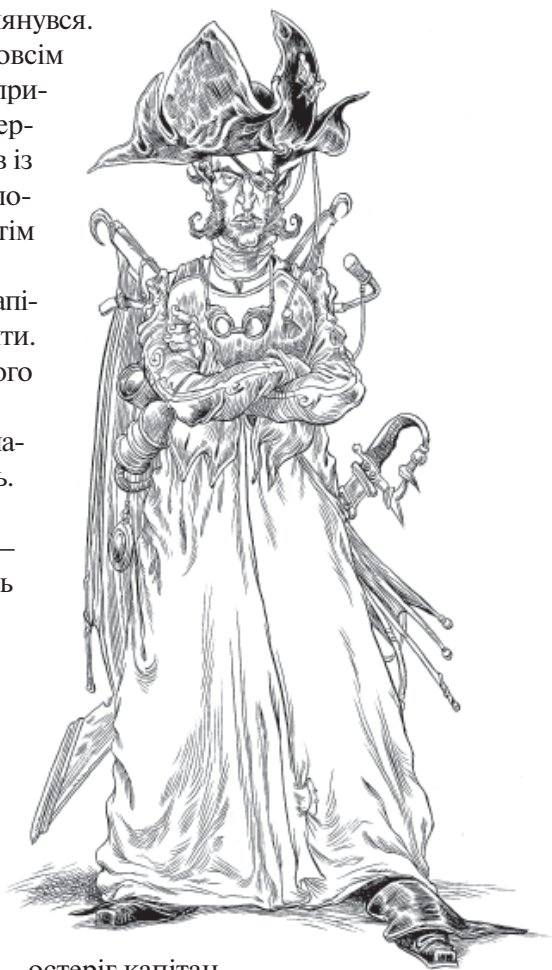
Блукай-бурмило показав ла-пою на повітряний корабель.

— Ве? — запитав він.

— Ні, — відповів капітан. — До дерева. Та вибирай щось міцніше, чуєш?

Камбаломорд, виражаю-чи непокору, загарчав і звів кулака. Блукай-бурмило ляснув лапою по кулаку і так широко заходився об-кручувати гоблінову шию ланцюгом, аж мало не підняв на ньому плес-катоголовця у повітря.

— Обережніше, Вевеко, — остеріг капітан.

Блукай-бурмило опустив лапу і посмикав ланцюга. Відтак повів Камбаломорда геть.

— Сір, ви певні, що чините мудро? — почувся скигливий голос Сліво Спліта. — Як-не-як ми в Темнолісі. Все може бути... Камбаломорд може стати у пригоді, якщо раптом хтось нападе на нас.

Капітан повернувся до Сліво і втопив у нього своє єдине око.

— Спліте, невже ти думаєш, ніби я не бачу наскрізь твого бунтарського ества? — запитав він. — Твої друзі з Нижнього Міста, зі Спілки вільних торгівців, не зможуть тобі допомогти, поки ми лишатимемося в Темнолісі. Ми — незалежна команда, і накази віддаю тут я. Ще одне твоє слово — і ти смажитимешся на вогнищі під небесами. Чи ясно я висловлююсь?

— Як це — смажитимешся на вогнищі під небесами? — пошепки запитав у Дозорця Живчик.

— Це коли прив'язують до гілки палаючого дуба-кривавника, — так само пошепки відповів йому ельф-дубовик. — Ти шугаєш угору, як ракета, і всю дорогу верещиш від болю.

Живчик уявив собі цю картину, і йому зробилося мультко на душі.

— Ми перебудемо тут ніч і рушимо з першими променями сонця, — оголосив капітан. Потім повернувся до Тема. — Ну, корабельний кухарю, — сказав він, копнувши тушу волорога, — закасуй рукави!

— Авжеж, авжеж, кепе, — весело блиснув очима Тем.

— Дозорцю, а ти складаєш тим часом зворотний маршрут до Нижнього Міста. Я не маю палкого бажання тинятися цими клятими лісами довше, ніж належить, — він поглянув угору. — Стоупе, скільки ще треба тобі часу, аби усунути всі ушкодження?

— Кілька годин, капітане, — почулось на відповідь. — Я саме взявся підганяти нові гайки та стернові шворні...

— А що Камінний Штурман?

— Він у стерновому відсіку розточує отвори під фланці.

— Що ж, чудово, — сказав капітан. Він повернувся і глянув на Живчика.

У ту мить Живчик уже напевне знав, що бачив цього капітана давніше. Він не впізнав його відразу через оту пов'язку на оці. Цього самого пірата вони з Тунтумом зустрічали ще за тих давніх часів, коли його батько-троль намагався прилаштувати хлопця на роботу. Високий стрункий повітряний пірат, який мав при собі обсажену самоцвітами шаблюку із забулиною. І як тільки міг він забути!..

— Ну, і почім у нас сьогодні витрішки? — гримнув на нього капітан. — Ану-но йди допомагай іншим розпалювати вогонь!

Живчик негайно взявся до роботи. Він кинувся в ліс по хмиз. Та коли хлопець повернувся, багаття, гугочучи і потріскуючи, вже горіло. Щоразу, як Дозорець або Тем Човновод підкидали поліно у вогонь, у повітря здіймався вихор оранжевих іскор. Від різних порід дерева вогонь співав, гарчав і сичав. Час від часу із полум'я у небо, немов сигнальний вогонь, стріляв шматок палахкотючого світляка.

Живчикові стало трохи тривожно. Зростаючи серед тролів, він був змалку навчений шанувати вогонь, який не тішився у лісових мешканців великою довірою. Ось чому летючим деревом вони топили тільки в печах. Недбалість повітряних піратів лякала хлопця.

Живчик саме підгилював ногою палаючі головешки назад у полум'я, коли, міцно прикувавши Камбаломорда до дерева, повернувся Вевека. Він шукав за капітаном і, проходячи повз Живчика, зупинився.

— Ве! — прогарчав він і показав на зуб у Живчика на шії.

— Я б на твоєму місці тримався від Вебеки чимдалі, — застеріг його Тем Човновод. — Навіть коли він у гуморі, це найнепрогнозованіша істота з усього живого.

Та Живчикові було байдуже. Хай цей білий блукай-бурмило на вигляд і страшний, у його очах стояв знайомий смуток. Звір випростав лапу і легенько торкнувся зуба.

— Жи-ве-чик, — прогарчав він.

Живчик здивовано витріщився на звіра. Вевека знав, хто він такий! Йому згадалися ті часи, коли його покійний друг голосив, задерши морду до залитого місячним світлом неба. Згадав переливчасті крики у відповідь. Чи не Вевечин самотній крик лунав тієї ночі, коли Живчикова блукай-бурмила спіткала нагла смерть?

Вевека тицьнув у груди спочатку себе, потім Живчика.

— Др-р-рзз! — сказав альбінос.

Живчик усміхнувся.

— Друзі, — погодився він.

Ту ж мить почувся сердитий капітанів голос. Капітан кликав Вевеку, і той мав постати перед ним негайно. Блукай-бурмило повернувся і слухняно почвалав до свого командира. Живчик озирнувся і зустрівся поглядом із Темом Човноводом, який дивився на хлопця і не вірив своїм очам.

— Присягаюся, за все своє життя я не бачив нічого подібного, — зізнався він. — Дружба з блукай-бурмилом! Чого ж тоді чекати далі? — він скрушно похитав головою. — Ходи-но сюди, юнго, — покликав він. — Допоможи мені тут.

Тем став біля вогню. По-знавецькому оббілувавши волорога, він нанизав його на рожен із залізного дерева і прилаштував над полум'ям. Повітря сповнилося густого запаху підсмаженого м'яса. Живчик допомагав Темові, і вони удвох знай крутили рожен над вогнем.

Ще не встиг Стоуп Рипуча Щелепа оголосити, що скінчив лагодити корабель, і злізти з дерева, як волоріг був уже готовий. Тем ударив у гонг.

— Шабаш! — прокричав він.

Живчик уместився між Темом Човноводом і Дозорцем. Капітан та Вевека сиділи навпроти нього, а трохи позаду, в затінку, розташувався Сліво Спліт. Камінний Штурман так і не з'явився, а плескатоголовий гоблін Камбаломорд, надійно прикутий до дерева, мусив обходитись недоїдками, що йому кидали.

Наповнивши свої спорожнілі шлунки чорним хлібом та димучими кавалками волорогового м'яса і випивши по повнісінькому кухлю лісового елю, пірати помітно звеселилися.

— Пусте! — просторікував Тем Човновод, — бували в нас ще й не такі халепи, чи не так, кепе?

Капітан щось буркнув у відповідь. Він не мав гумору до балачок.

— Скажімо, якось ми вчинили наліт на спілчанські кораблі над самим Санктафраксом. Ніколи б не подумав, що вийдемо сухими з води. Нас загнали у глухий кут, тікати нікуди, а оті дикі плеска-тоголові гобліни, що в них тільки різанина в голові, яким вони валом повалили з вантажних трюмів отих широченних одоробал — спілчанських кораблів! Зроду не бачив, щоб Спліт так тремтів і так прудко біг. Він біг — і примовляв: “У трюмах же мала бути беззарудокір!”

— Таж таки мала бути, — пробурмотів Сліво. — А вони зігнали нас усіх до купи і...

— Тільки капітан не втікав, о, ні — тільки не Захмарний Вовк, — реготнув Тем. — Він миттю вихопив свого здоровенного меча та й давай ним махати перед цілою ватагою отих покидьків, а слідом за ним і Вевека. То була справжня різанина, тільки не та, що намислили гобліни. Ось звідки взявся у нас Камбаломорд. Він — єдиний із ворожого стану, хто зацілів. Пречудовий воїн, але очей із нього краще не спускати... Отоді-то наш капітан і рішився свого ока. Він називає це чесним обміном.

— Годі, Теме, — зітхнув капітан.

— А коли я втратив щелепу, ніякого чесного обміну і близько не було, — встряв у розмову Стоуп Рипуча Щелепа, і знову, коли він озвався, заскрипів його протез із залізного дерева. — По моїй спині дерлися ті, хто брав на абордаж вороже судно. Ульбус Пентефракс підкрався до мене ззаду з мисливською сокирою в руках. Я не мав жодного шансу, — він сплюнув у вогонь. — От і вийшло, що він нині ходить у спілчанських капітанах і живе в розкоші у Нижньому Місті! Цей спілчанин! — він прочистив горлянку і знову сплюнув.

— Ну, не такі там уже й мерзотники, — протяг Сліво Спліт, присуваючись до вогню. — Пам'ятаю, коли я починав у Нижньому Місті...

— Дозорцю! — перебив його капітан. — Ти накреслив маршрут? — дубовий ельф ствердно кивнув головою. — Молодчина, — похвалив капітан і повагом оглянув коло піратів, які раптом утихомирились і принишкли. — Три правила повітроплавання. Ніколи не став вітрил, поки не накреслено маршруту, ніколи не залітай вище, ніж дозволяє твій найдовший абордажний трос, і не розраховуй на доки в місцях, ще не позначених на мапах.

Пірати слухали і дружно кивали головами. Вони всі до одного знали, які небезпеки чигають на того, хто заблукає у безкрайому зеленолистому океані. Вогонь поволі згасав. Живчик побачив, як танцюють відсвіти палахкого полум'я у замисленому капітановому оці.

— Колись я мав необережність учинити саме так, — продовжував він свою розповідь, — приземлився там, де не повинен був приземлятись, — тут він зітхнув. — А втім, і вибору тоді я не мав.

Пірати здивовано презирнулись. Досі капітан не надто їх тішив розповідями про себе. Вони знову наповнили свої кухлі і збилися в щільніше коло. Їх огортала темрява.

— Це трапилось однієї грозової ночі. Періщив дощ, — почав капітан Квінтініус Вергінікс — Захмарний Вовк. — Студена була ніч, — додав він. — Ніч нестерпного чекання та скорботи.

Живчик ловив кожне його слово.

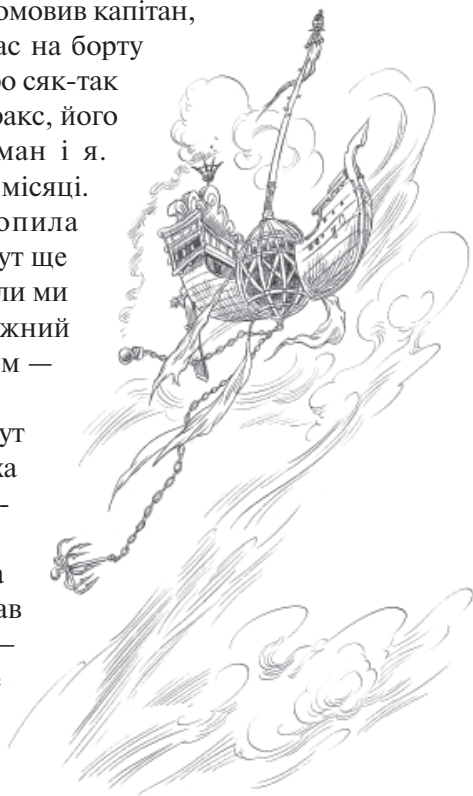
— Тоді я літав матросом на одному зі спілчанських кораблів, — із цими словами він перевів погляд на освітлені пригаслим уже полум'ям обличчя, що оточували його, на роззявлені роти та витріщені очі, й усміхнувся. — Ви, збіговисько горлорізів, — захихотів він, — якщо ви гадаєте, ніби я бездушний і не знаю жалю, то вам би не завадило послужити під орудою Мультиніуса Гобтракса. Безжальний, вимогливий, прискіпливий — найгірший з усіх спілчанських капітанів, відколи існує Спілка.

Живчик не зводив очей з іскор, які танцювали у повітрі й шугали вгору, то зникаючи в листі, то знову з нього виринаючи. Вітер зовсім ущух, і хлопцеві чуприну та шкіру огорнула нічна волога. Він знову заходився жувати кінчик свого шарфа.

— І от уявіть собі таке, — промовив капітан, і Живчик заплющив очі. — Нас на борту корабля п'ятеро, і тільки четверо сяк-так можуть давати йому раду: Гобтракс, його охоронець, Камінний Штурман і я. Маріс уже була на дев'ятому місяці. Неждано-негадано нас захопила буря, і ми збилися з курсу. А тут ще сильні повітряні течії. Не встигли ми кинути якор і почепити абордажний гак, як нас понесло понад лісом — і ... у відкрите небо.

Живчик похитав головою. Тут зі стежки збочиш — та й то лиха не обберешся, а щоб ото загубитись у відкритому небі...

— Ми згорнули вітрила, та корабель підіймався далі. Я став біля Маріс. “Усе буде гаразд”, — говорив я їй, хоча й сам уже не вірив у свої слова. Ми ніколи б не змогли повернутися у Нижнє Місто до початку пологів,

а хоч би й вернулися, надто радіти народженню дитини не випало.

Живчик розплющив очі й зиркнув на капітана. Той видивлявся на жаристі вуглинка вогнища і термосив нафарбовані кінчики баків. Його єдине око блищало від вологи.

— А потім сталося щось погане? — запитав Живчик.

Капітан ворухнувся.

— Ні, — сказав він. — Хіба те, що дитина була зовсім... — він помовчав, очі його згасли. — Мені та Маріс треба було зважитись на кілька серйозних кроків, — промовив він. — Мені не бракувало шанобливого, і я намірявся одного чудового дня стати капітаном свого повітряного корабля — а дитина зв'язала б мені руки та ноги. Переді мною постав вибір — або я капітан, або батько. Я не вагався й миті. Я сказав Маріс, що ми могли б подорожувати разом, однак їй довелося б вибирати між дитиною і мною. Вона вибрала мене, — капітан набрав повні груди повітря, потім рвучко видихнув його. — Матінка Товстобрюхперо погодилася взяти нашу дитину.

Над вогнищем запанувала цілковита тиша. Пірати зніяковіло похнюпили очі. Їм було трохи мультко на душі від того, що Захмарний Вовк узяв та й відкрив їм отак просто свою душу. Тем Човновод заходився ворухити вогнище.

Капітан зітхнув.

— У всякому разі, ми збиралися так учинити. Та від Нижнього Міста нас відокремлювали ще милі й милі, а судно несло все вище й вище, — капітан кивнув головою на повітряний корабель. — І тоді нас порятував Камінний Штурман, достоту, як сьогодні. Він загасив пальники для летючого дерева, скинув баласт, а коли й цього виявилось замало, видряпався на борт і взявся обтесувати літай-камінь. З кожним відколотим шматком, уламком, друзкою — швидкість гасла. Нарешті корабель зупинився. А далі ми стали спускатися донизу. Ще не встигло днище корабля торкнутися лісового верховіття, як нас на борту було вже шестеро — Маріс розродилася.

Капітан підвівся і нервово заходив по галявині.

— Що було робити? — провадив він. — Ми приземлились у Темнолісі, й дитина не знесла б пішого переходу до Нижнього Міста. А тут ще й Гобтракс наказав нам позбутися немовляти. У Маріс почалася істерія, але Гобтраксів охоронець — здоровило-печерник — дохідливо розтлумачив, що в разі невиконання капітанового наказу він просто скрутить мені в'язи... Що я міг зробити?

Пірати співчутливо закивали головами. Тем пошарудів у багатті.

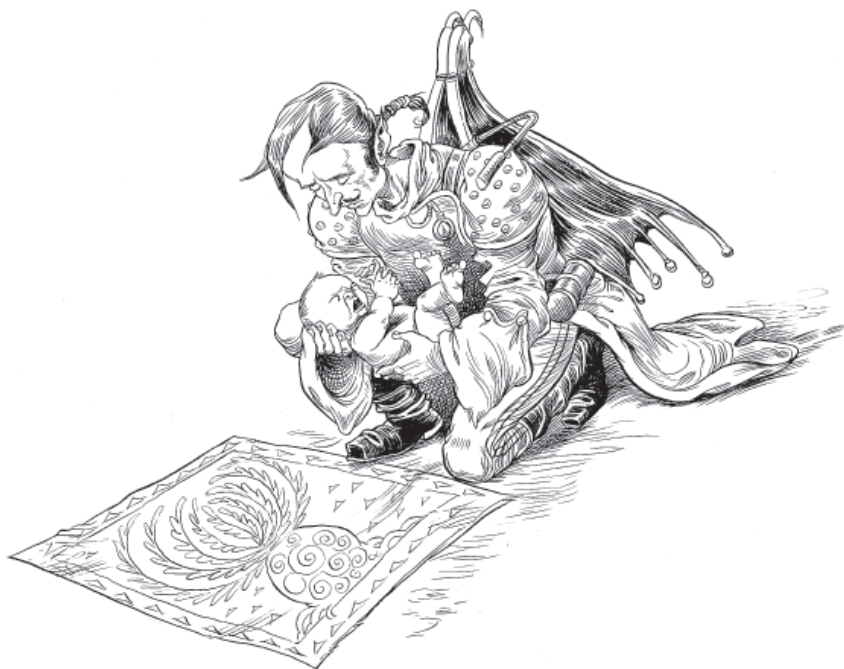
— Ми покинули корабель і рушили через ліс. Мов зараз пам'ятаю, як голосила нічна звірина, як тихо лежав на руках у Маріс крихітний сповиточок. А потім нам дорогою трапилося невеличке селище лісових тролів...

Живчик здригнувся. Волосся на потилиці настовпужилось. По тілу згори донизу прокотилася хвиля крижаного холоду.

— Дивні вони створіння, — замислено мовив капітан, — опецькуваті, темні й не сказав би, що надто кмітливі. Живуть у дерев'яних хатинах... Я мусив силоміць забрати дитину в Маріс. Якими очима вона дивилася на мене в ту мить! Здавалося, життя по краплині витікає з неї. Вона більше не проходила й словом... — капітан шморгнув носом.

Живчикове серце билося дедалі швидше.

— Я загорнув немовля у пелюшку, — вів далі капітан, і голос його вже більше скидався на шепіт. — Пелюшку, яку Маріс сама пошила для дитини. З вишитим сон-деревом, як вона казала, на щастя. Я поклав сповиток під деревом, де жили тролі, і тільки нас і бачили. Ми йшли і жодного разу не озирнулися назад.

Капітан змовк, і, заклавши руки за спину, втопив очі в лісові тіні перед собою. Гуготіло вогнище, але Живчика тіпала пропасниця. Він міцно зіціпив шелепи — щоб не цокотіли зуби.

— Ви ухвалили правильну постанову, капітане, — стиха озвався Тем Човновод.

Капітан повернувся до нього.

— Я ухвалив єдино можливу постанову, Теме, — відповів він. — Це вже у крові. Мій батько був капітан повітряних піратів, і його батько теж, і батько його батька. Можливо...

У Живчиковій голові все змішалось й гуло, думка гнала думку. Полишене дитя. Лісові тролі. Шарф — ота одежина, що й нині туго облягає його шию. Мій шарф, подумав він. Хлопець не зводив очей з капітана повітряних піратів, який стояв у величній позі. “Невже ви справді мій батько?” — думав Живчик. — “Невже у моїх жилах тече ваша кров? Невже і я командуватиму колись повітряним кораблем?”

Може, так. А може, й ні. Бракувало іще чогось, що слід було знати Живчикові.

— Ди... дитина, — сказав він знервовано.

Капітан рвучко обернувся і впер очі у хлопця, здається, тільки тепер він помітив його присутність. Запитально звелася брова над пов'язкою.

— Це Живчик, кепе, — пояснив Тем Човновод. — Той хлопець, що знайшов літай-камінь і...

— Гадаю, він і сам зможе розповісти про себе, — перебив його капітан. — Що ти хотів сказати?

Живчик підвівся і почав вивчати землю в себе під ногами. Його дихання зробилося коротким, уривчастим, він ледве міг говорити.

— Сір, — промовив Живчик, — а та дитина... хто вона була — дівчинка чи... хлопчик?

Квінтініус Вергінікс знову втупився у Живчика, його брова круто вигнулась. Може, він не міг пригадати. А може, навпаки, пам'ятав усе аж надто добре. Капітан погладив рукою підборіддя.

— Хлопчик, — сказав він нарешті. Ззаду дзенькнув ланцюг — то повернувся уві сні Камбаломорд. Капітан осушив свого кухля

і втер губи. — Вирушаємо рано-вранці, — сказав він. — Ми могли б іще трохи поспати.

— Вевеко, перша вахта твоя, — звернувся він до блукай-бурмила. — Збудиш мене о четвертій.

— Ве, — вуркнув той.

— І не забувай про нашого ненадійного друга.

У Живчика тенькнуло серце, але потім він зрозумів, що капітан має на увазі Сліво Спліта.

— Ось, — сказав Дозорець, вручаючи Живчикові ковдру. — Візьми. А мені й так тепло у коконі помагай-біди, — і з цими словами дубовий ельф видряпався на дерево, переліз на корабель, а вже там перебрался в кокон на вершечку щогли.

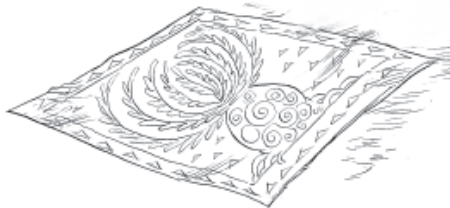
Живчик загорнувся у ковдру і ліг на купі листя. Вогнище горіло яскраво і добре гріло. У темряву шугали грайливі іскри та жаринки. Живчик задивився, як танцюють вогняні омахи.

Якби не отой повітряний пірат — капітан Захмарний Вовк, чоловік, через якого Спелда і Тунтум спровалили Живчика до кузена зі страху, що його силоміць заберуть до команди повітряного судна, якби не він, то Живчик, по-перше, ніколи б не покидав селища тролів. А по-друге, не збочував би ні з якої стежки. А тим паче ніколи б не заблукав.

І тільки тепер хлопець зрозумів ще одне. Він блукав безперестанку, блукав, не тільки після того, як згубив стежку, а й від самого початку, від тої миті, коли пірат залишив його у сповитку під хижею Деревохватів. І ось нарешті виблукав. Три короткі фрази без упину крутились у його голові.

“Я знайшов свою стежку! Я зустрів свою долю! Я знайшов свого батька!”

Живчик заплющив очі. В уяві перед ним зринув образ чар-серця із прутом, який показував угору. Ось де крилося його майбутнє — у небі, поруч із батьком.

ТЕМНОЛЕСНИК

овкола тиша. Потім — якийсь рух. Далі знову тиша.

То була тиша, коли все живе і неживе завмирає перед настанням світанку. Живчик перевертався з боку на бік, натягуючи на себе Дозорцеву ковдру. Хлопцеві сни були заповнені небесними кораблями, що борознили темно-голубі небесні простори. Живчик стояв за штурвалом з відкоченим для захисту од вітру коміром. “Чудова плавба”, — пробурмотів він крізь сон і всміхнувся.

Ураз на судні зчинився злагоджений рух — як після алярму. Живчик і далі стояв за штурвалом, чітко тримаючись курсу, а вся команда навколо нього вовтузилася з сітями — корабель летів навперейми зграї птахів-сніговиків. На вечерю мали бути запечені птахи-сніговики.

Скрипнув трос і вдарився об щоглу.

— Бери крутіше праворуч, — почувся голос. Живчик зітхнув і повернувся на другий бік.

Після цього запала зовсім інша тиша — жовтожара, мерехтлива і порожниста. Живчик не чув ніяких голосів — тільки свій власний. Замерзла спина, натомість обличчя палило. Він різко розплющив очі.

Спочатку він не міг дібрати, де він і що з ним коїться. Просто перед ним — вогнище. Обгризені кістки та кавалки сала під ногами. Над головою — рясна зелень; пронизуючи її, у повітрі грали промені вранішнього сонця.

Живчик підвівся, сів. І тут йому пригадалися всі події минулої ночі. Гроза. Повітряний корабель. Пошуки літай-каменя. Вечеря з повітряними піратами. Батько, який нарешті віднайшовся... А де ж вони всі тепер?

Вони полетіли без нього! Живчик заячав од болю, почуття втрати і самоти. Сльози ринули по його обличчю, і там, де на нього падало сонце, в них вигравали крихітні блискучі веселки. Вони його покинули! Тяжкі ридання збурили тишу.

— Чому, батьку, чому? — кричав він. — Чому ти покинув мене? Знову!

Його слова розтали в повітрі, а разом з ними й сподівання знайти свою долю за Темнолісом. Хлопець похнюпив голову. Ліс видавався німотнішим, ніж завжди. Ані тобі бухикал-повзунів, ані скигліїв-куармів, ані галасливих пурхайлез. Здавалося, повітряні пірати не просто полетіли, а й прихопили з собою всю лісову живність.

І все ж тиша була не така вже й мертва. Десь щось протягло ревіло, сичало, тріщало, і поки Живчик сидів, обхопивши руками голову, луск наростає. Жар за спиною подужчав. Зловісно настовбурчилася накидка з волорогової шкури. Живчик обернувся назад.

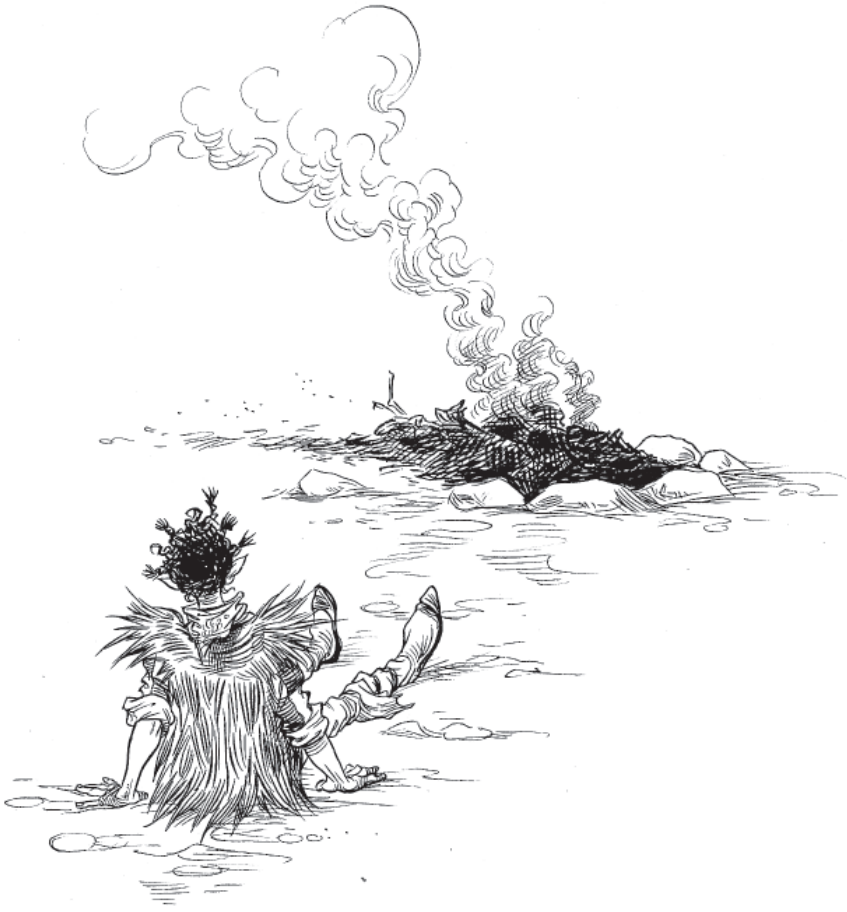
— Ай-яй-яй! — заверещав він. То не сонце його гріло! То був вогонь. Темноліс палає.

Вогненний сучок кривавника, мов пущений із праці, вилетів із недбало розпаленого піратами вогнища і застряг у гіллі сон-дерева. Дерево почало тліти, задимувало і за кілька годин спалахнуло полум'ям. Під подувами свіжого вітерцю вогонь швидко поширився по всьому лісі. І тепер на Живчика сунула суцільна, від землі й аж до верхівок, стіна червоно-оранжевого полум'я.

Пекло неймовірно. Живчик і незчувся, як уже був на ногах. Біля нього гримнула додолу палахкотюча гілка, іскри сипонули з неї краплями розтопленого золота. Не гаючи часу, хлопець кинувся навіткача.

Вітер дув йому в спину, а він мчав і мчав, відчайдушно намагаючись дістатися кінця вогняної стіни ще перед тим, як вогонь його проковтне. Він біг так, як не бігав ще ніколи, однак і цього виявилося замало. Суцільна стіна вогню починала змикатися в коло. Ще трохи — і Живчика оточить полум'я.

Смерділо смаленим волорогове хутро, піт заливав обличчя і тік по спині, голова гула від розпеченого повітря, яке ставало дедалі

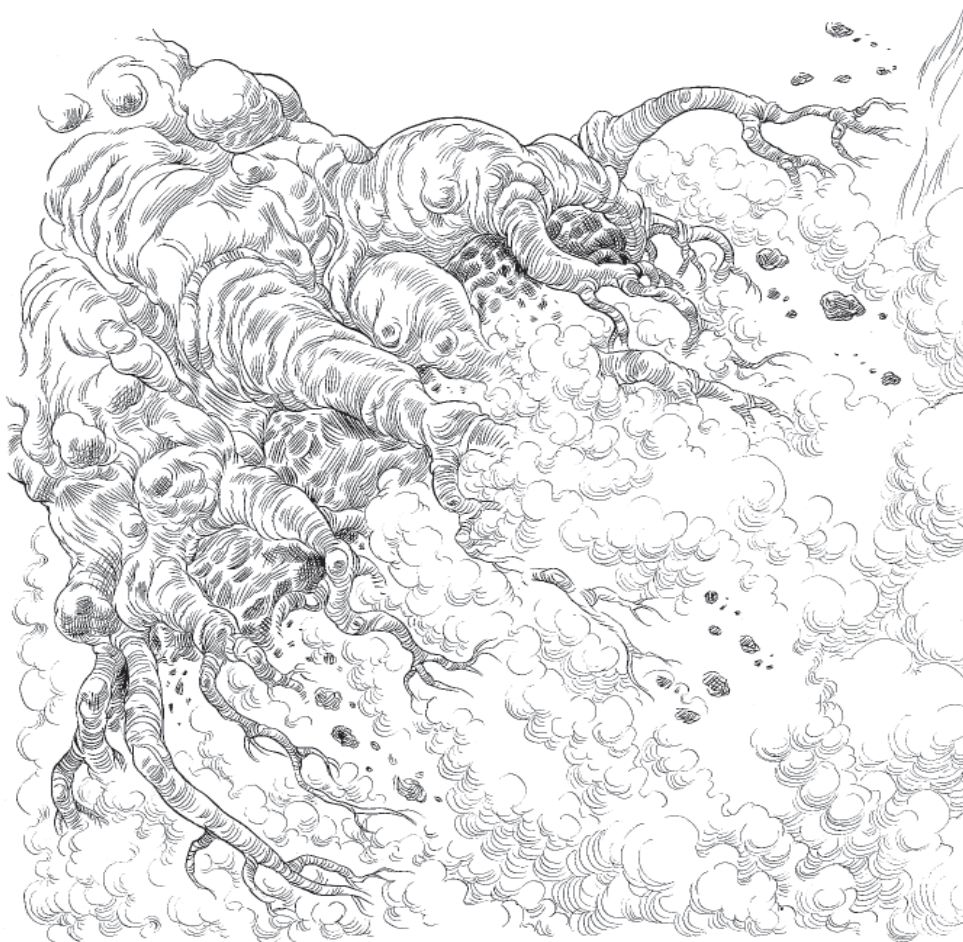
гарячішим. Вигнуті краї вогняної стіни нестримно бігли назустріч одні одним, щоб замкнути коло.

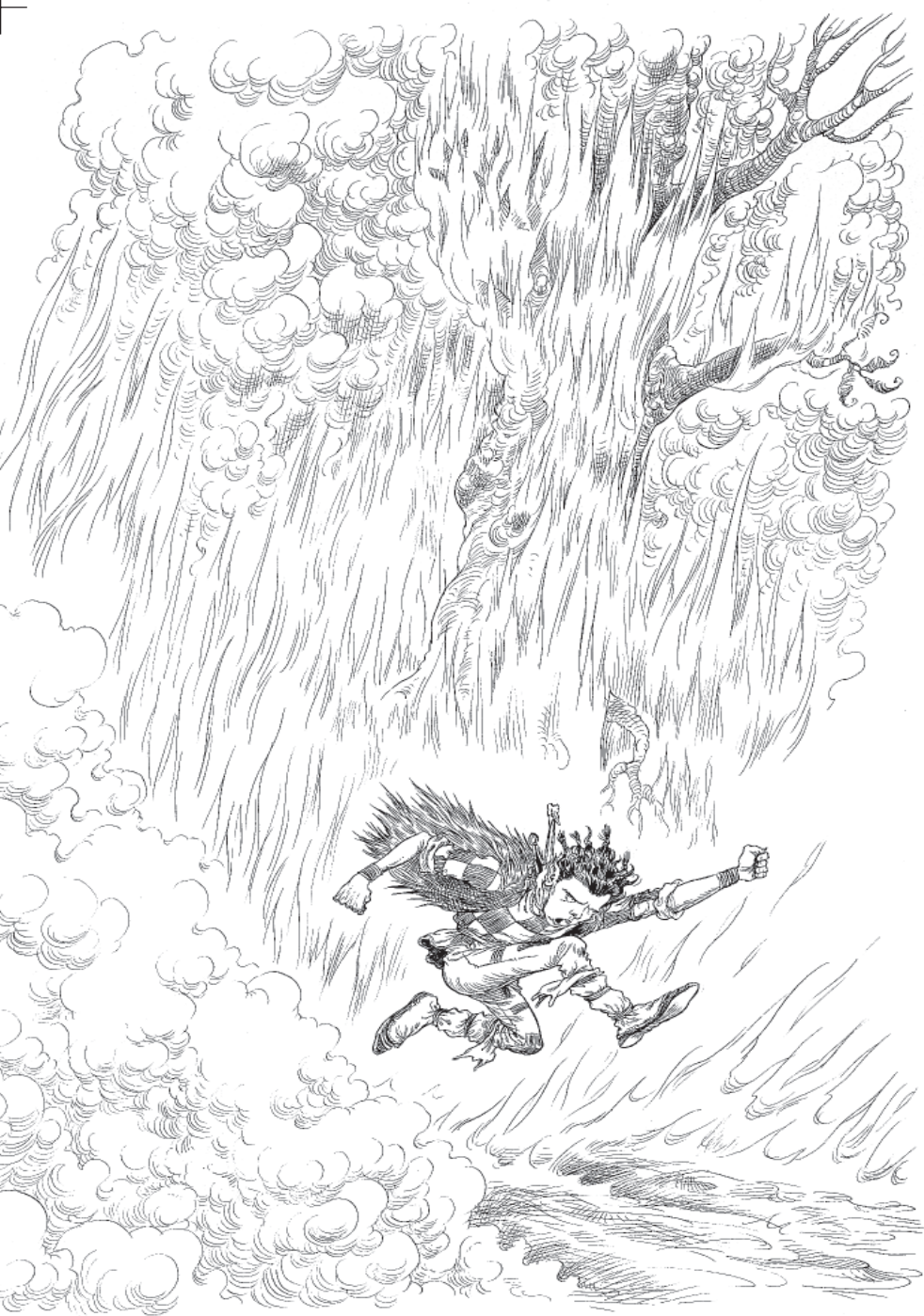
— Хутчій! — підганяв себе Живчик. — Ще хутчій!

Ось він пробіг повз рибожаба, який незграбно і повільно перебирав своїми вузлуватими передніми лапами. Летючий хробак, збитий із пантелику жаром та димом, літав і літав колами, аж поки ввігнався в полум'я і гучно вибухнув, лишивши по собі цімку смердючої пари. Праворуч від себе Живчик побачив, як в'юняться вусики смоляної лози, марно намагаючись порятуватись від дедалі ближчого вогню. Дуб-кривавник, де гніздилася лоза, щойно перші омахи полум'я лизнули його стовбур, несамовито заскрипів і заверещав.

Живчик біг без упину. Вогнennyй мур перед хлопцем уже майже зімкнувся. Ще трохи — і він у пастці. Єдиним шансом заціліти лишалось проскочити у вузький прохід між двома високими стінами вогню. А вони невблаганно зсувались, ніби дві половинки довжелезної завіси, почепленої десь під небесами. Живчик щодуху ринув у прохід. Легені обпекло жаром та ядучим димом, усе попливло перед очима. Ніби уві сні, він дивився, як зникаються мерехтливі завіси.

Живчик зупинився і розглянувся довкола. Він стояв просто посередині палаючого кола. То був кінець.

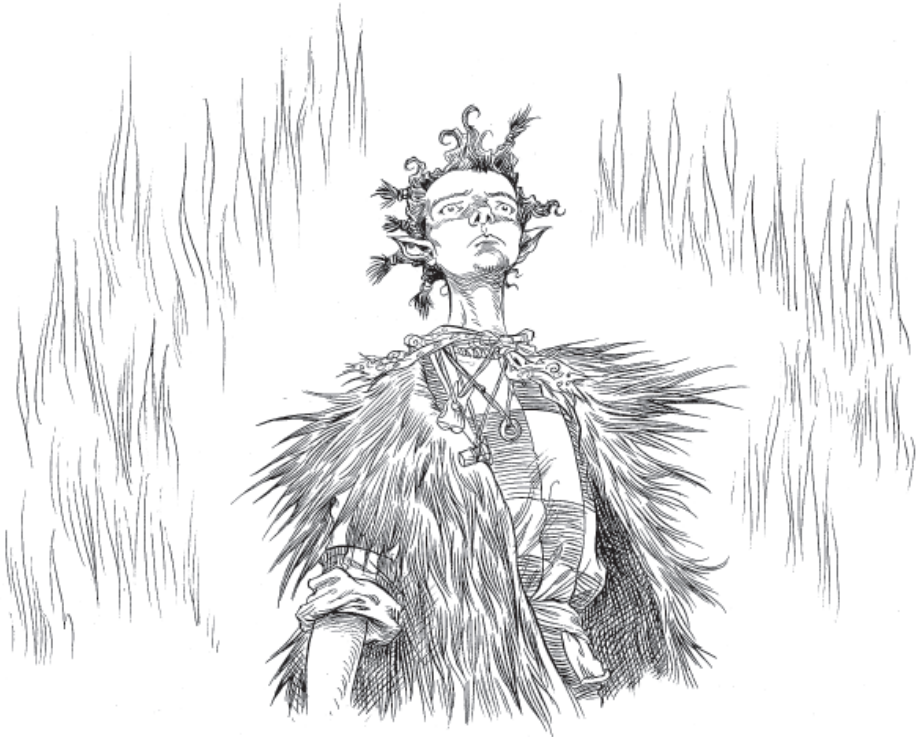

Повсюди навколо нього димували куші та гілки. Вогонь то вшухав, то знаходив собі нову шпарину і розгорявся деінде. Шкварчали і парували м'ясисті рослини, коли волога всередині їхніх масивних гілок починала закипати. Вони дедалі роздималися, аж поки якоїсь миті вибухали з оглушливим гуркотом. Мов корки від пляшок із лісовою шипучкою, злітало в повітря на струменях спіненої рідини їхнє насіння.

Рідина гасила вогонь. Та тільки на якусь мить. Живчик позадкував від полум'я, яке сунуло на нього. Озирнувся назад. Вогонь підкрадався все ближче й ближче. По праву руку, по ліву — він брав хлопця у лещата. Живчик звів погляд на небо.

— О темнолеснику, — прошепотів він. — Допоможи!

І раптом гуготіння вогню заглушив якийсь страхітливий гук. Живчик обернувся. За яких двадцять ступнів од нього танцювало фіолетове полум'я світляка. Знову щось гучно зарипіло, затріщало. Живчик бачив, як згори донизу затремтіло все дерево. Ще трохи — і воно його причавить. Він занишпорив круг себе очима. Ані тобі куди втекти, ані де сховатися, і нічоґісінько, чим би можна було прикритися. Знову довкола пішли виляски від того самого гуку —

рипучого, гострого і прикрого, достоту схожого на тріскіт хворого зуба, коли Живчик видавав його з розпухлої блукай-бурмилової щелепи.

— Ні! — заволав Живчик, коли дерево захиталося і задвигтіло. А потім на якусь мить воно зависло у повітрі. Живчик упав на землю і згорнувся калачиком. Тіло обдало струменем палючого повітря. Хлопець затулив руками очі й, закам'янівши, чекав, коли палахкотюче дерево гримне на нього.

Однак же нічого не трапилося. Живчик почекав ще трохи. Жодних змін. Але ж не може такого бути! Що за чортівня? Живчик підвів голову, розплющив очі — і заляк від подиву.

Велетенський світляк, пойнятий пекельним пурпуровим полум'ям, ширяв над землею. Дерево, яке стає летючим, коли його підпалити, вирване з корінням із землі поволі зносилося в небо. Обабіч нього росло ще двоє світляків, і тепер можна було навіть бачити, як виривається з землі їхнє чіпке коріння. Нараз повітря розітнув сумний голос сон-дерева, воно теж здіймалося над вогнистим лісом. Здавалося, палає саме небо.

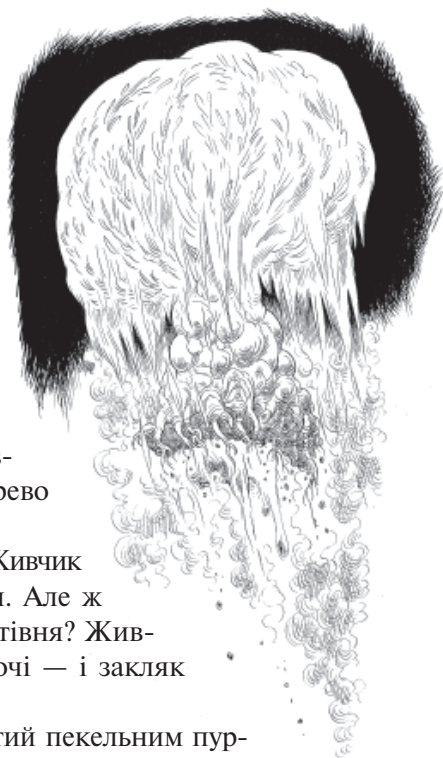
Там, де палахкотіли смолоскипи дерев, тепер зяяла пуста, схожа на чийсь беззубу посмішку. Живчик не міг змарнувати такої нагоди і щодуху кинувся в так несподівано утворений прохід. Він мав добігти туди раніше, ніж вогняне кільце зімкнеться знову.

— Уже близько... близько... — задихався хлопець.

Вогонь гуготів обаполи нього. Живчик убгав голову в плечі, відгорнув комір куртки, аби захиститися від хвиль жару, поки він гнатиме крізь вогонь. Ще кілька кроків... Ще трохи вперед...

Він затулив рукою обличчя і стрімголов кинувся крізь вогонь. Запекло в горлі, закололо у шкіру, у ніздрі шибнув дух смаленого волосся.

І тут нарешті жар ослаб. Живчик таки вирвався з вогняного кола! Він пробіг ще трохи. Подув вітерець, дим густішав. Зупинившись,

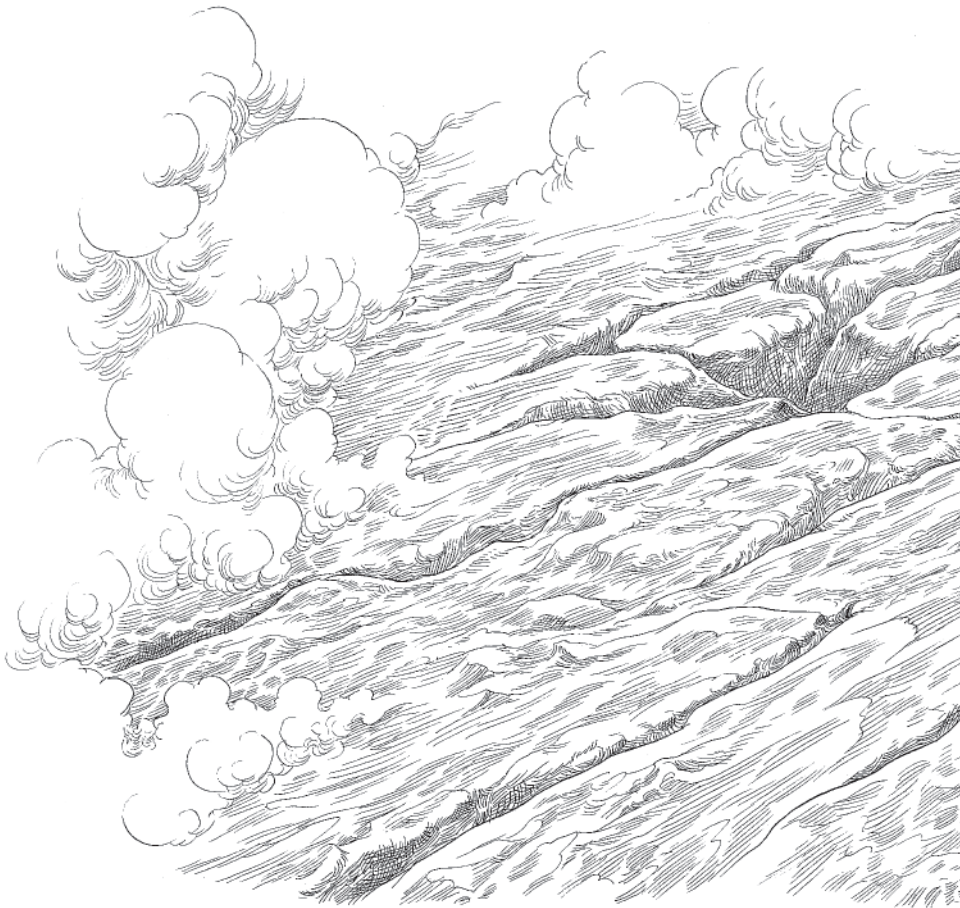
хлопець озирнувся і на мить задивився на великі охоплені сліпучим полум'ям фіолетові й туркусові кулі, які велично зносилися у світанкове небо.

Він живий! Він урятувався від лісової пожежі!

Одначе вітати себе з перемогою було ще рано. Принаймні поки що. Дим ще клубочився навколо хлопця, ліз у вічі та рота. Сліпив його. Душив.

Живчик усе йшов і йшов, дихаючи крізь шарф, міцно притиснений до обличчя. Далі, ще далі. Кожен крок озивався в голові, нили легені, різало заслані слізьми очі.

— Не можу більше, край, — ледь чутно витиснув із себе Живчик. — Але я мушу... мушу йти.

І він ішов і йшов, аж поки про ревуче полум'я вже нагадували хіба лише спогади, а ядучий дим змінився прохолодною сірою мрякою, такою самою непроглядною, як і дим, проте набагато приємнішою і свіжішою. Так Живчик дістався аж краю Темнолісу, але й там він не зупинив своєї ходи.

Мла то густішала, то знову розступалася.

Дерев тут уже не росло. Не видно було ні кушів, ні чагарників, ні квітчастих лук. Земля у Живчика під ногами була тверда — крізь заболочений ґрунт Темнолісу проступало каміння, ослизле від густої всюдисушої мряки. Живчик ступав просто по його слизькій

поверхні. Один хибний крок — і ногу намертво заклінить у тріщині між каменями.

Імла то розступалася, то набігала. То була Крайземля, вузька смужка кам'янистого ґрунту, що відмежовувала Темноліс від Світокраю. Вдалині простягалися незвідані, незнані терени, ще не позначені на жодній мапі; там плювалися лавою кратери і вирували тумани, і навіть повітряні пірати не зважилися б туди поткнутися з доброї волі.

З пустки починав дути вітер. Він ніс сірчаний сопух, а широкі пасма туману оперізували скелі й обсотували кам'яні виступи. У повітрі стояв плач і стогін навіки занапашених душ. Чи, може, то завивав, здіймаючись догори, легіт-тиховій?

Живчика охопив дроз. Чи не це місце мав на увазі птах помагай-біда, кажучи, що хлопцева доля криється за Темнолісом? Він витер крапельки вологи з обличчя і перестрибнув широку тріщину в скелі, та, стрибаючи, викрутив собі ногу. Скрикнувши з болю, Живчик присів і легенько потер суглоб, де кидався живець. Поступово біль стишувався. Живчик спроквола підвівся і спробував стати на ушкоджену ногу.

— Здається, нічого страшного, — пробурмотів він полегшено.

Раптом звідкись із сірчаного туману долетів гук:

— Радий вас чути, паничу Живчику!

Живчик заляк на місці. Це вже аж ніяк не жарти вітру. Це голос. Найсправжнісінький. Ба більше, знайомий.

— Відтоді як ви збилися зі стежки тролів, ви пройшли чимало доріг, — вів далі голос, бадьоро і трохи глузливо. — Так, справді чимало. І я бачив кожен ваш крок.

— Хто... хто ти такий? — затинаючись, поспитав Живчик, нижучи очима розвирований сірий туман. — Чому я тебе не бачу?

— О ні, паничу Живчику, ви бачили мене не раз і не двічі, — улесливо провадив голос. — І тамтого сонного ранку в селищі живолупів, і в липких переходах колонії бражних гоблінів, і в підземній печері мегер... Я був і там. Я завжди був біля вас.

Живчик відчув, як під ним от-от підігнуться ноги. Він був ошелешений, наляканий. Хлопець з усієї сили напружував мозок, намагаючись дібрати глузду в почутих словах. Він уже чув цей спокійний настирливий голос раніше, він більш ніж певен цього. І все ж...

— Невже ви й справді забули, паничу Живчику? — знову озвався голос, і в повітрі засичав здавлений гугнявий смішок.

Живчик упав навколішки. Камінь був холодний і липкий, туман погустішав. Живчик заледве міг побачити випростану перед обличчям руку.

— Чого тобі від мене треба? — прошепотів він.

— Від вас? Мені — від вас? — голос зайшовся хрипким сміхом. — Це вам від мене чогось треба, паничу Живчику. Зрештою то ви мене викликали.

— Я... я... тебе викликав? — пробелькотів Живчик, глухим, кволім голосом кидаючи слова в гушавину туману. — Але як? Коли?

— Ну годі, годі, — присоромив голос. — Нічого розігравати переді мною невинного лісового троля. “О темнолеснику!”, — перекривив він із таким розпачливим виразом, що Живчикові здалося, ніби то говорить він сам. — “Будь ласка. Будь ласка. Будь ласка. Допоможи мені повернутися на стежку”. Чи, може, ви й далі запевнятимете, що не кликали мене?

Живчик аж затрусився з жаху, зрозумівши, що він накоїв.

— Але я не знав, — запротестував він. — Я не те хотів...

— Ти покликав мене — і я прийшов, — мовив темнолесник, і щось лиховісне забриніло в його голосі. — Я йшов за тобою, не спускав із тебе ока. Не з однієї халепи я тебе вирятовував, досить тобі було у неї вскочити, — після цих слів запала мовчанка. — Чи не думали ви тоді, паничу Живчику, що я можу це все почути? — провадив він, уже трохи лагідніше. — Я завжди все чую: і тих, хто відбився від своїх, і тих, кому самотньо, і тих, хто не знаходить собі місця. Я допомагаю таким, я веду їх, а часом...

— Часом? — промурмотів Живчик.

— Вони самі з'являються переді мною, — прогрімів голос. — Як прийшли сюди ви, паничу Живчику.

Завіса туману знову порідшала. Тепер вона плавала в повітрі легенькими пасмами, наче павутиння. І Живчик пересвідчився, що стоїть над самісіньким урвищем. За кілька вершечків від нього земля спалада кручею в чорну, як безмісячна ніч, безодню. Позаду літали згустки ядучих хмар, а попереду... Живчика огорнув моторошний жах, він не витримав і закричав. Попереду, зносячись над пусткою, бовваніло огидне виширене обличчя самого темнолесника. Шорстка шкіра була вкрита бородавками, а з роз'юшеного обличчя звисало пасмами волосся. Він окинув Живчика пожадливым поглядом і облизнувся.

— Ходіть-но до мене, — лагідно попросив він. — Ви ж покликали мене — і ось я тут. Ступіть останній крок, чого ж ви? — і він простяг хлопцеві свою руку. — Тепер ви заодно зі мною.

Живчик поглянув скося назад, не в змозі відірвати очей від жахливого чудовиська. Пара закручених рогів закінчувалася гостряками. Темнолесникові плечі огортав покритий слизом сірий плащ, спадаючи у нескінченну порожнечу.

— Один маленький крок, — улесливо сказав він, киваючи Живчикові пальцем. — Дайте мені свою руку. — Живчик позизував на кощаві пазуристі пальці. — Тільки й усього, паничу Живчику, ви це зробите — і ми разом, — не вгавав медовий голос, а жовті зіниці потвори поширшали. — Бо ви особливий.

— Особливий, — прошепотів Живчик.

— Особливий, — повторив темнолесник. — Я знав це з тої миті, як уперше почув ваш поклик. Вас тоді палило якесь нестримне бажання, у вас вирувала порожнеча, і ви прагнули її чимось заповнити. А я можу вам допомогти. Я можу стати вашим напутником.

Чи не цього ви хочете, га, паничу Живчику? Адже ви прагнете знань. Ви хочете досягнути світ. Ось чому ви збочили зі стежки.

— Так, — озвався, мов крізь сон, Живчик. — Ось чому я зійшов зі стежки.

— Темноліс не для вас, — провадив темнолесник ласкавим переконливим тоном. — Хіба це ваша доля — горнутися до інших зі страху, ховатися по кутках, боятися всього на світі, коли ти поза домом?

Ви — такі, як я! Ви — шукач пригод, мандрівник, дослідник. Підслухувач! — його голос став тихим, довірливим. — Ви теж могли би стати темнолесником, паничу Живчику. Я можу стати вашим навчителем. Дайте мені руку, і тоді ви побачите.

Живчик ступив крок уперед. Аж тут шпигнуло у викрученій нозі. Темнолесник, і досі завислий у повітрі над порожнечою, затремтів. Обличчя чудовиська скривилося від болю. У кутиках жовтих очей виступили сльози.

— Подумайте, яке у вас було життя! Весь час бути насторожі. Вічно боятися небезпек. Усякчас труситися від страху. Але, паничу Живчику, можна ж і помінятися ролями. Досить подати мені свою руку.

Живчик зніяковіло переступав з ноги на ногу. Почувся гуркіт і звук падіння, начебто від скелі відірвалася брила і загула у прірву.

— А я теж виглядатиму, як ти?

Темнолесник закинув голову назад і зайшовся лиховісним сміхом.

— Чи ж ви вже забули, юний марнославець? — сказав він. — Ви зможете виглядати, як вам заманеться. Могутнім войовником, вродливим принцом... Як тільки забажаєте. Уявіть собі, паничу Живчику, — розпинався перед хлопцем темнолесник. — Ви зможете бути гобліном або печерником, — і поки він це говорив, перед Живчиковими очима зайшла ціла низка змін — обличчя, знайомі йому аж надто добре, замиготіли, як у калейдоскопі.

Промайнув і той
гоблін, що показав
йому вихід із колонії,

і плескатоголовий,
що допоміг хлопцеві
вибратися з болота,

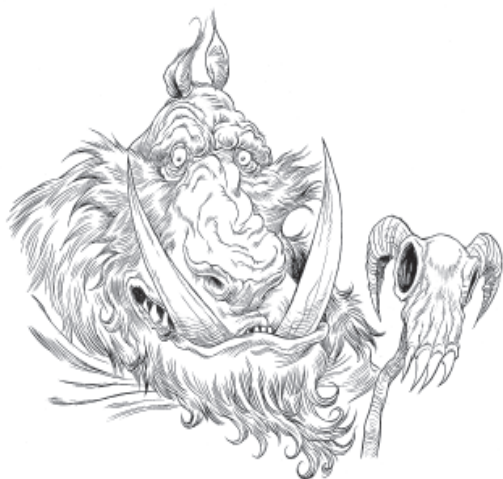
і печерник, що спинив Маг і показав йому шлях до повітряних шахт.

— А як вам отаке? — промуркотів темнолесник. І перед Живчиком зринуло червонолице створіння з розчухраним чубом. — Чи я не чув ваших думок про те, як гарно було б лишитися жити з живолупами? — підлещувався він.

— Чи, може, ви воліли б стати блукай-бурмилом? — запитав він, знову змінюючи свій лик. — Великий, могутній — хто захоче з ним зачіпатися? — темнолесник огидно захихотів. — Ну, крім чав-чавів хіба що.

Живчик здригнувся. Оця летюча істота знала геть усе. Геть чисто все.

— Знайшов! — закричав темнолесник, перетворюючись на приземкувате буре створіння із зав'язаним у вузлики волоссям та м'ясистим носом.

— Лісовий троль. Ви могли б вернутися додому. Могли б знайти місце серед них. Хіба не цього вам хотілося весь час?

Живчик несамохіть кивнув головою.

— Ви можете стати ким завгодно, паничу Живчику, — провадив темнолесник, набуваючи свого початкового вигляду. — Ким захочете. Ви зможете побувати скрізь, де захочете, робити все, що вам забагнеться. Лишень візьміть мене за руку — і це все стане вашим.

Живчик ковтнув клубок у горлі. Його серце, здавалося, ось-ось вискочить із грудей. Якщо темнолесник каже правду, він більше не почуватиметься зайвим.

— Подумайте, що ви зможете тоді побачити, — улесливо муркотів темнолесник. — Подумайте, в яких місцях зможете побувати, змінюючи свою подобу, з'являючись таким, як інші хотітимуть вас бачити; ніколи нічого не боючись, підслуховуючи по кутках, ви будете завжди на крок попереду. Подумайте, якою силою ви володітимете!

Живчик не зводив очей із простягнутої руки. Він стояв уже на самому краєчку виступу. Поволеньки, тручись об шорстке хутро волорогової накидки, його рука потяглася вперед.

— Ну ж бо! — підбадьорював хлопця темнолесник, голос його став медовим. — Ступіть крок. Випростайте свою руку, торкніться мене. Ви ж бо знаєте, що хочете цього.

Проте Живчик не поспішав. Неправда, що всі його пригоди в Темнолісі були тільки прикрі. Наприклад, блукай-бурмило

порятував йому життя. Те саме можна сказати і про живолупів. Урешті-решт, хто, як не вони, подарували йому одєжину, яка стала кривавникові поперек горлянки, яка і зараз їжачилась на ньому? Він подумав про своє селище та Спелду, свою дорогеньку матусю, яка все життя любила його як рідного. У його очах заблищали сльози.

Ні, якщо він пристане на спокусливу темнолесникову пропозицію, все одно йому по-справжньому до них не повернутися. Бай-дуже, на кого я буду схожий, думав Живчик. А ким він тим часом стане? Тим, кого всі лісові тролі бояться найбільше. Темнолесником. Ні! На це погоджуватись не можна. Тоді йому вже запевне ніколи у світі не повернутися. Ніколи. Він стане самітником, відлюдьком, самотнім як палець.

— Саме страх не дає нам жити так, як хочеться нам самим, — вирік темнолесник, прочитавши його думки. — Ходіть зі мною, і більше ніколи нічого не боятиметься. Візьміть мою руку, і ви це зрозумієте. Довіртеся мені, паничу Живчику.

Хлопець вагався. Чи це й справді той самий жахливий монстр, якого панічно боялися всі лісові мешканці?

— Невже я вас так розчарував? — тихо запитав темнолесник.

Живчик у задумі похитав головою.

— До того ж, — додало чудовисько, немовби спохопившись, — мені здавалося, ніби вам і справді кортіло побачити те, що криється за Темнолісом.

За Темнолісом! Ці слова задзвеніли у Живчика в голові. За Темнолісом! Живчик простяг руку. Підняв ногу над краєм.

Темнолесник зайшовся нелюдським сміхом і схопив Живчика за зап'ясток, його пазурі глибоко вп'ялися у тіло.

— Вони всі пристають на це, — триумфально загорлав темнолесник. — Оті всі нещасні гобліни і тролі, оті всі прибудди і заброди. Усім їм видається, ніби вони якісь особливі. Усі вони слухають мене. Усі йдуть на мій голос... Просто страх як зворушливо!

— Але ж ти сказав, я не такий, як усі, — заволав Живчик, теліпаючись на кістлявій темнолесниковій руці над розверстою під ним безоднею.

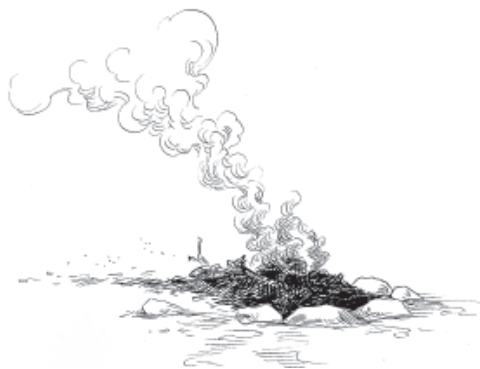
— Та неужто? — узяв його на кпини темнолесник. — Дурнику-недомірку! Ти й справді увірував, що коли-небудь станеш, як я? Та ти — таке саме нище створіння, як і решта, паничу Живчику, —

зневажливо скривив він губи. — Ти — ніщо. Ні-що! — заверщав він. — Ти мене чуєш?

— Тоді пощо ти це робиш? — зойкнув у розпачі Живчик. — Пощо?

— Бо я темнолесник, — ревнула тварюка і лиховісно розреготалась. — Я брехун, шахрай, облесник і дурисвіт. Усі мої гарні слова і фантастичні обіцянки дірки від бублика не варті. Я чигаю на всіх тих, хто збочує з дороги. Я заманюю їх до Світокраю. І скараскуюся їх!

Темнолесникова лапа розціпилася. Живчик закричав із жаху. Він падав. Він летів усе нижче й нижче попід кручею Світокраю, у бездонні глибини мороку, розверстого під ним.

ЗА ТЕМНОЛІСОМ

ивчик летів у порожнечі, в голові безупинно гуло. Рвачкий вітер роздимає одяг і забивав подих. Він кружляв у повітрі. А в голові все гули жорстокі темнолесникові слова: “Ти — ніщо. Ні-що!”

— Неправда! — заволав Живчик.

Невиразною розпливчастою плямою, достоту наче хтось розмазав фарбу, промайнула скеля. Оці всі муки. Численні випробування та знегоди. Оцей весь час він думав, що покіль живе, не дійде до краю Темнолісу. Знайти свого давно втраченого батька тільки на те, щоб знову втратити його, а потім, і це найгірше, дізнатися, що ця вся подорож — тільки частина жорстокої заплутаної гри, яку він проти нього зрадливий темнолесник. Це несправедливо, страшенно несправедливо.

На очі Живчикові навернулися сльози.

— Я не ніщо. Не ніщо! — закричав він.

Живчик падав усе нижче й нижче, туди, де клубочився туман. Невже йому доведеться падати так довіку? Живчик щосили замружив очі.

— Ти брехун! — загорлав Живчик, скидаючи очима вгору, до краю крутого урвища.

— Брехун, брехун, ...ун, — відбилися від скелі його слова.

Так, думав Живчик, темнолесник виявився брехуном. Він усе йому вибрехав. Геть усе!

— Я — щось! — загорлав у порожнечу Живчик. — Я хтось. Я Живчик, який збочив зі стежки і помандрував за Темноліс. Я — це я — я-я-я!

Живчик знову розплющив очі. Щось змінилося. Він уже не падав, він летів високо над Світокраєм, то зникаючи у хмарах, то виринаючи з них.

— Я вже мертвий? — поцікавився він уголос.

— Не мертвий, — відповів знайомий голос. — Таких мертвих ще треба пошукати! Тобі ще знаєш скільки належить пройти?

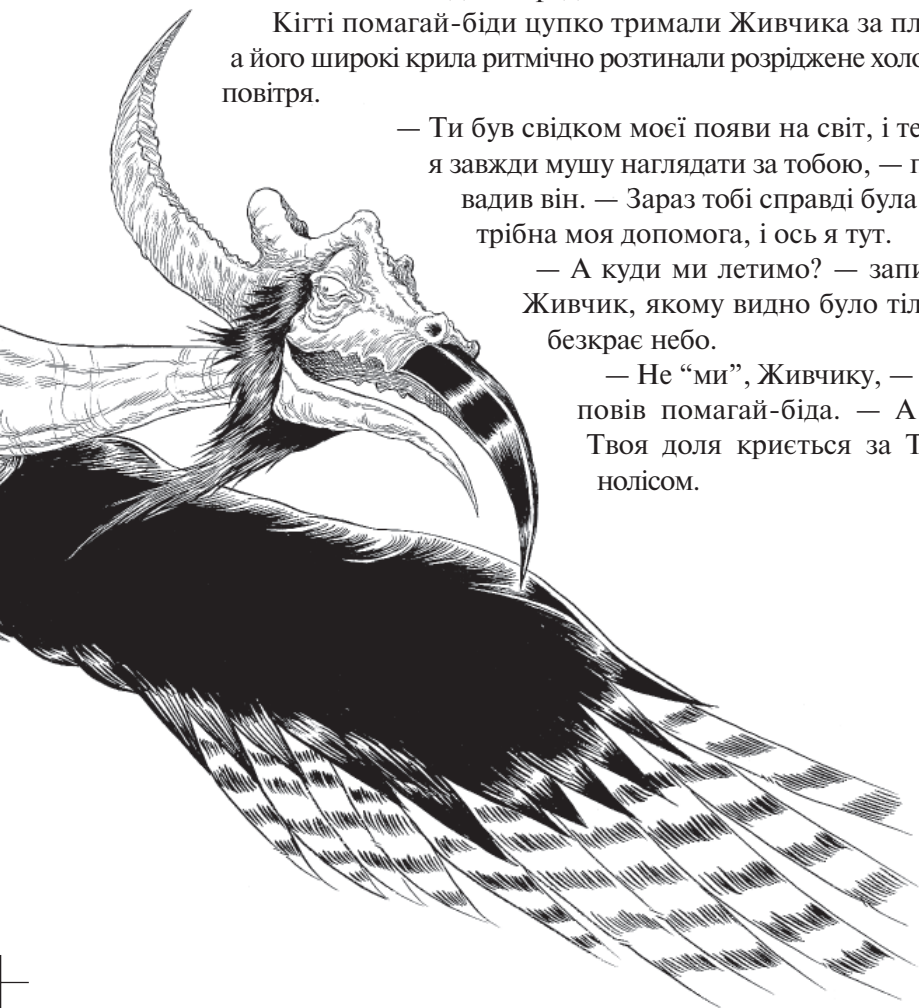
— Помагай-біда! — зрадів Живчик.

Кігті помагай-біди цупко тримали Живчика за плечі, а його широкі крила ритмічно розгинали розріджене холодне повітря.

— Ти був свідком моєї появи на світ, і тепер я завжди мушу наглядати за тобою, — провадив він. — Зараз тобі справді була потрібна моя допомога, і ось я тут.

— А куди ми летимо? — запитав Живчик, якому видно було тільки безкрає небо.

— Не “ми”, Живчику, — відповів помагай-біда. — А ти. Твоя доля криється за Темнолісом.

Із цими словами птах розціпив свої лапи, і Живчик знову загуб
униз. Нижче, нижче, нижче і...

Гуп!

Усе навколо почорніло.

Живчик опинився у довгому чорному проході. Ось він ускочив через двері до чорної кімнати. У куті кімнати стояла шафа. Живчик відчинив дверцята і пірнув у ще чорнішу темряву. Хлопець напевно знав, що конче має щось знайти. Усередині шафи на гаку висів плащ. Живчик намацав у ньому кишеню — і заповся у ще непрогляднішу темряву. Хоча він і не знав, чого шукає, його там не було, зате на споді кишені він намацав гаманця. Живчик розщібнув його — і поринув у ще чорнішу темряву.

Усередині гаманця лежала якась шматина. На дотик вона вида-лася знайомою. Він відчув пучками пожовані і посплутувані торочки. То був його шарф, його хустина. Хлопець узяв його, підніс до обличчя, і... з мороку матерії на нього глянуло обличчя. І не чиєсь, а його власне. Воно всміхнулося. Живчик усміхнувся на відповідь.

— Я, — прошепотів він.

— З тобою все гаразд? — запитало обличчя.

Живчик ствердно кивнув головою.

— З тобою все гаразд? — запитало обличчя вдруге.

— Так, — відповів Живчик.

Потім запитання прозвучало утретє, і Живчик зрозумів, що голос озивався не з шарфа, а з якогось іншого місця. Звідкись іззовні. Його повіки затремтіли, розплющились. Перед ним манячила величезна фізіономія, зарощена рудими космами. Вигляд у неї був стурбований.

— Тем! — вигукнув Живчик. — Тем Човновод.

— Власною персоною, — притакнув повітряний пірат. — А тепер, коли твоя ласка, скажи мені — з тобою все гаразд?

— Так... Гадаю, так, — відповів Живчик. Він спробував звестися на ліктях. — Принаймні все ціле.

— Як він там? — гукнув Дозорець.

— Живий-здоровий! — крикнув у відповідь Тем.

Живчик лежав на м'якій парусині, покладеній на палубі. Він підвівся і роззирнувся довкола. За винятком Камінного Штурмана, усі скупчились на палубі: Дозорець, Стоуп Рипуча Щелепа, Сліво Спліт, Камбаломорд (прикутий до щогли), Вевека і — найближче до хлопця — капітан Квінтініус Вергінікс, Захмарний Вовк, Живчиків батько.

Захмарний Вовк нахилився і торкнувся Живчикового шарфа. Хлопець стенуєся.

— Спокійно, — мовив капітан тихим голосом. — Ніхто не завдасть тобі ніякого лиха, хлопче. Здається, нам таки не спекатись твоєї присутності.

— Зроду-віку не бачив нічого такого, кепе, — втрутився Тем Човновод. — Гримнув просто з неба, присягаюсь, і акурат на корму. Дивне небо, скажу я вам, і якщо...

— Годі базікати! — сухо перепинив його капітан. — І вертайтеся всі на свої місця, чули — всі. До півночі ми вже повинні бути в Нижньому Місті.

Команда розбіглася по місцях.

— Тебе це не стосується, — півголосом промовив капітан, беручи за руку Живчика, який і собі намірився десь зникнути.

Живчик роззирнувся.

— Ч... чому ви покинули мене? — запитав він. У роті йому пересохло, голос тремтів.

Капітан поглянув хлопцеві у вічі, його обличчя, як маска, не виказувало жодних емоцій.

— Нам не потрібні зайві люди на кораблі, — просто пояснив він. — Крім того, я не думав, що піратське життя — це для тебе, — він помовчав. З усього видно, щось обмірковував.

Живчик стояв, чекаючи, поки капітан озветься знову. Йому було ніяково. Він облизнув сухі губи. Раптом капітан подався вперед, його очі звузились. Живчик здригнувся. Гучне і тепле капітанове дихання чулося вже над самим вухом, баки лоскотали хлопцеві шию.

— Я знаю цю хустину! — зізнався він так, що чути було тільки Живчикові. — Твій шарф. Цю річ зладила Маріс — твоя мати. І я знав, що ти... Після цих усіх років, — голос його урвався. Його нижня губа сіпалася. — Я не мав сили це все пережити. Довелося тікати. Я... Я покинув тебе. Удруге.

Живчик зникнув. Його обличчя розпашіло.

Капітан поклав руки Живчикові на плечі й зазирнув у вічі.

— Третього разу не буде, — сказав він тихо. — Більше я тебе ні за що не покину, — він обійняв хлопця і міцно пригорнув до себе. — Відтепер

наші долі стелитимуться поряд, — прошепотів він настійливо. — Ти і я, Живчику. Ти і я.

Живчик змовчав. Він не міг говорити. На очах бриніли сльози радості, а серце билося так, що, здавалося, от-от вискочить. Він таки віднайшов свого батька!

Раптом капітан різко відсторонився від хлопця.

— Але тоді тобі доведеться прилучитися до команди нарівні з усіма, — додав він гостро. — Тож чи не розраховуєш ти на якісь особливі привілеї?

— Ні, бать... капітане, — мовив стиха Живчик. — Я не розраховую.

Захмарний Вовк схвально кивнув головою, випростався і повернувся до інших кораблян, які тим часом зачудовано спостерігали за тим, що коїться. — Ну ж бо, ви, збіговисько ледацюг, — заревів він. — Покажіть, на що ви здатні. Підняти вітрило, віддати швартові, і рушаймо звідси.

Почулося багатоголосе “Так, так, капітане”, і повітряні пірати стали до роботи. Капітан із Живчиком підійшов до керма і взявся за штурвал.

Вони стояли нарешті вкупі, пліч-о-пліч, а повітряний корабель линув чимраз далі від Темнолісу.

Капітан повернувся до сина.

— Живчику, — сказав він у задумі, часто кліпаючи очима. — Живчику! Я хочу ось що запитати: що це за ім'я таке для сина Квінтініуса Вергінікса, капітана найкращого піратського корабля з усіх, що будь-коли борознили небесну блакить? Га? Поясни мені це.

У відповідь Живчик усміхнувся.

— Це *моє* ім'я, — відказав він.

ЗМІСТ

Вступ	7
Розділ перший. Хижа Деревохватів	11
Розділ другий. Летючий хробак	31
Розділ третій. Живолупи	47
Розділ четвертий. Кісткоглав	63
Розділ п'ятий. Дуб-кривавник	73
Розділ шостий. Колонія бражних гоблінів	81
Розділ сьомий. Веретенники та молочинки	93
Розділ восьмий. Блукай-бурмило	109
Розділ дев'ятий. Гнилесмок	125
Розділ десятий. Мегери-печерниці	143
Розділ одинадцятий. Вишкрібок, роздебендя і чар-серце	165
Розділ дванадцятий. Повітряні пірати	179
Розділ тринадцятий. Темнолесник	205
Розділ чотирнадцятий. За Темнолісом	225

Ця книга — в традиції Толкіна та Террі Пратчетта.
Написана із надзвичайною елегантністю
та приголомшливо ілюстрована.
The Sunday Times

Для дітей, котрі прочитали про Гаррі Поттера
і хочуть пізнавати новий світ...
The Mail on Sunday

Це більше, ніж читання: книга зваблює
і забирає читача...
www.amazon.com

Книга насичена яскравими образами
та незабутніми пригодами.
У ній відчувається легка присутність Льюїса Керола.
The Observer

ЛЕГЕНДИ СВІТОКРАЮ

Джон Стюарт
Кріс Рідел

БУРЕЛОВ

У далекому минулому залишився той час,
коли Живчик жив у хижі Деревохватів, загублений
у нетрях підступного Темнолісу. Тепер він —
наймолодший повітряний пірат, який борознить
небо над Сантафраксом.

Але зараз місто переживає не найкращі дні:
вода в ріках усе гіршає і гіршає,
а якірні ланцюги рвуться один за одним.
Врятувати становище може лише бурефакс —
надзвичайно цінна речовина,
яка породжується у надрах Матінки Бурі.

Проте добути його —
смертельно небезпечне завдання,
і далеко не кожному під силу цей подвиг.
Екіпаж корабля “Бурелов” вирушає
у свій найризикованіший рейс.
Нові неймовірні пригоди чекають на Живчика
та його супутників — повітряних піратів.

ЛЕГЕНДИ СВІТОКРАЮ

Юл Стюарт
Кріс Рідел

ПІВНІЧ НАД САНКТАФРАКСОМ

Далеко від Світокраю набирає сили
могутня буря, наближення якої загрожує
Санктафраксу зруйнуванням.
Єдиний, хто знає про майбутню небезпеку, —
юний капітан небесних піратів Живчик.
Але його корабель зазнав аварії,
членів екіпажу порозкидало по Темноліссі,
а сам капітан втратив пам'ять.
Здається, що порятунку сподіватися немає звідки
і чудовий Сантафракс, як і весь Світокрай,
полишений напризволяще.

ЛЕГЕНДИ СВІТОКРАЮ

Дол Стюарт
Кріс Рідел

ПРОКЛЯТТЯ ТЕМНОЛЕСНИКА

Багато років тому у летюче місто
Санктафракс прибув корабель повітряних піратів.
Капітан корабля відгукнувся на прохання свого
давнього друга, а тепер — Верховного Академа
і залишив йому як помічника та учня
свого сина Квінта.

Нелегким було учнівство у прославленого
Академа, але ще важче було Квінтові,
майбутньому батькові Живчика,
налагодити приязні стосунки
з єдиною дочкою Академа — свавільною Марис.

І все би склалося добре у юних героїв,
якби Верховний Академ нехотячи не випустив
на волю темнолесника...

Літературно-художнє видання

Серія “Легенди Світокраю”

**Стюарт Пол
Рідел Кріс**

У НЕТРЯХ ТЕМНОЛІСУ

Переклад з англійської *А. Сагана*
За загальною редакцією *В. Корнієнка*

Головний редактор *Б. Будний*
Літературний редактор *Б. Щавурський*
Дизайн *О. Кіналя*
Верстка *І. Демків*

Підписано до друку 12.11.2003.
Формат 60×90/16. Папір офсетний. Гарнітура Таймс.
Умовн. друк. арк. 15,0. Умовн. фарбо-відб. 15,0. Наклад 5000 прим.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців
ДК №370 від 21.03.2001 р.

А/с 529, Танцорова, 14, Тернопіль, 46008
тел./факс (0352) 43-00-46; 25-18-09; 25-37-53
E-mail: publishing@budny.te.ua
www.bohdan-books.com